

Általános iskolások pályaválasztása 2019

*Elemzés a
Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
számára*

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet

Budapest, 2019. augusztus

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan non-profit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI – Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

Általános iskolások pályaválasztása 2019

Elemzés a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara számára

A kutatás elkészítéséhez a támogatást a Nemzeti Foglalkoztatási Alap terhére az Innovációs és Technológiai Miniszter biztosította.

Az elemzést írták:

Horváth Ágoston (elemző, MKIK GVI)
e-mail: agoston.horvath@gvi.hu

Nábelek Fruzsina (elemző, MKIK GVI)
e-mail: fruzsina.nabelek@gvi.hu

Szell Krisztián, PhD (elemző, MKIK GVI)
e-mail: krisztian.szell@gvi.hu

Kutatásvezető:

Makó Ágnes, PhD
ügyvezető igazgató, MKIK GVI
e-mail: agnes.mako@gvi.hu

Kézirat lezárva: 2019. augusztus 8.

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Cím: 1054 Budapest, Szabadság tér 7.
Tel: 235-0584
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

Összefoglaló	5
Bevezetés.....	11
1. A tanulói minta jellemzői	13
2. Továbbtanulási tervek, célok	28
2.1. Továbbtanulásról való tájékozódás.....	30
2.2. Továbbtanulási tervek és megvalósulásuk	42
3. Szakma- és pályaválasztás	72
3.1. Érdeklődési kör, tehetség	74
3.2. Szülői tanácsok.....	93
3.3. Munkával kapcsolatos tervek	104
4. Pályaorientációs profilok elemzése.....	122
4.1. Gép- és fémipar	131
4.2. Építészet, tervezés, faipar	136
4.3. Háztáji gazdálkodás	142
4.4. Humánszolgáltatás.....	147
4.5. Fehérgalléros munkakörök	152
4.6. Szórakoztatás és művészet	157
4.7. Informatika	162
4.8. Kutatás, tudomány	166

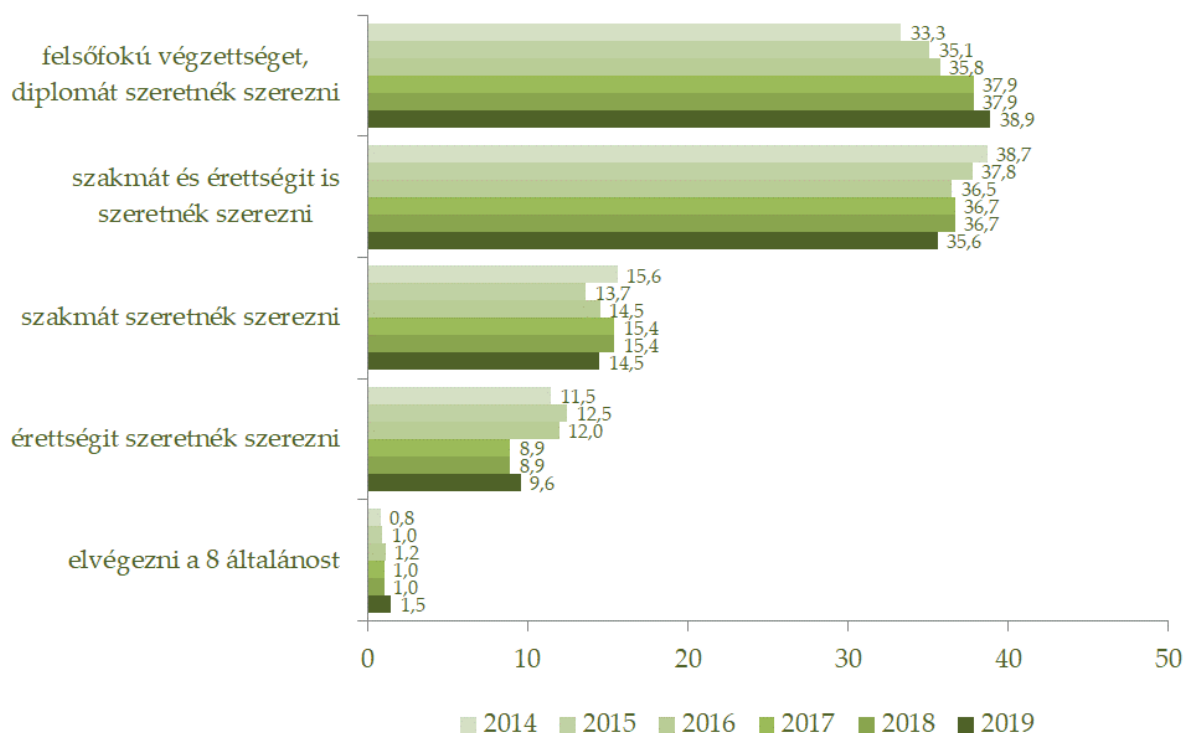
4.9. Sport.....	169
4.10. Rendvédelem.....	172
4.11. Összesített profil	175
5. Következtetések.....	183
Ábrajegyzék.....	187
Melléklet 1: Mintavétel és súlyozás	198
Melléklet 2: A 2019. évi adatfelvétel kérdőíve.....	200

Összefoglaló

- Az alábbi tanulmány a pályaválasztás előtt álló, hetedik osztályos általános iskolás tanulók továbbtanulással, szakma- és pályaválasztással kapcsolatos terveit, céljait, valamint szülei ehhez kapcsolódóan felmerülő tanácsait, szándékait vizsgálja. Az eredmények a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) 2019-es országos pályaeorientációs vizsgálatán alapulnak.
- A pályaeorientációs vizsgálat adatfelvételének keretében 9 278 hetedik osztályos tanulót kerestek fel a területi kamarák szakértői. A mintát a 2018–2019-es tanév nappalis 7. évfolyamos általános iskolai tanulóinak megye és településtípus szerinti megoszlása alapján alakítottuk ki. A mintát utólag súlyoztuk, figyelembe véve (1) az iskola elhelyezkedését megyei bontásban, (2) az iskolának a 2018. évi kompetenciamérésen elért átlagos eredményét, (3) valamint az iskolában tanuló hetedikes tanulók létszámát. A rendelkezésre álló adatok 9 239 tanuló esetében tették lehetővé a súlyozást, így eredményeink 9 239 fő adatain alapulnak.
- A tanulók túlnyomó többsége (88%) foglalkozott már a továbbtanulás kérdésével. Közülük a legtöbben (84%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, 66%-uk osztályfőnöki órán, 38%-uk iskolai pályaválasztási rendezvényen, míg 14%-uk kamarai pályaválasztási rendezvényeken szerezte az információkat. Az eddigi felmérések adatai szerint az iskolai pályaválasztási rendezvények, foglalkozások konzultációs szerepe 2014 óta folyamatosan erősödik, továbbá a kamarai pályaválasztási rendezvényekkel is gyakrabban találkoznak a diákok.
- A tanulók 36%-a az általános iskola után gimnáziumban szeretne tovább tanulni. Körülbelül felük szeretne szakmát szerezni: 28%-uk szakközépiskolában, 19%-uk pedig szakgimnáziumban tanulna tovább. A hetedikesek 18%-a ugyanakkor még nem gondolkozott a továbbtanuláson.

- A tanulók 35%-a felsőfokú végzettséget, diplomát szeretne szerezni. 32%-uk szakmát és érettségit, 13%-uknak a szakmaszerzés, 9%-uknak pedig az érettségi megszerzése a célja. A tanulók 1%-a gondolja úgy, hogy legfeljebb a 8 általánost szeretné befejezni, 11%-uk pedig azt válaszolta, hogy még nem tudja, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit szeretne elérni. A tanulók iskolai végzettségre vonatkozó tervei nem változtak jelentősen az elmúlt évek során: 2014 óta nő a felsőfokú végzettség elérését megcélzó tanulók aránya, ugyanakkor csökken azoké, akik érettségi, illetve szakképzettség és érettségi megszerzésére törekednek.

Ö1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2014–2019

Forrás: GVI, 2014–2019

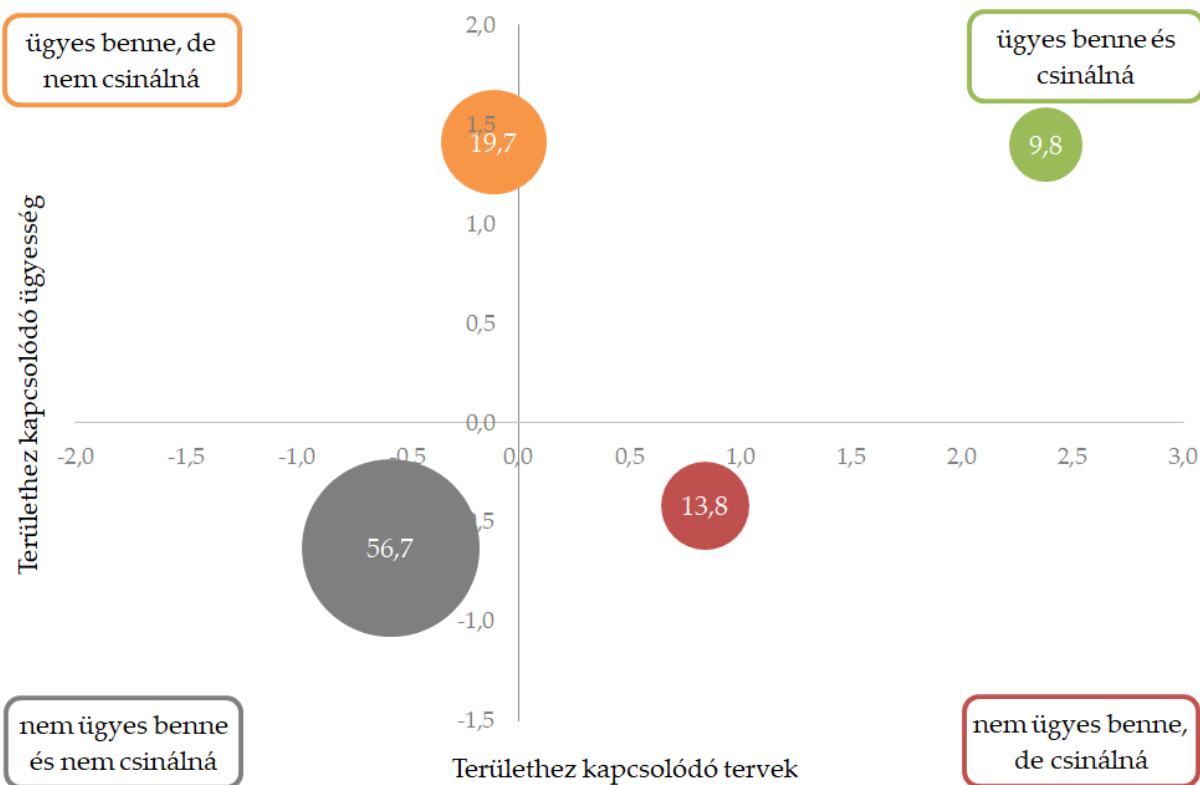
- A legtöbb diák csapatsportban (42%), házi és házkörüli munkák végzésében (42%), állatok gondozásában (41%), egyéni sportágakban (41%), társasjátékokban (39%), illetve számítógépezésben (39%) mondta magát tehetségesnek.

- A tanulók többségének (70%) azt a tanácsot adták szülei, hogy szerezzen olyan szakmát, amivel szívesen foglalkozna. A tanulók több mint felének (51%-ának) azt javasolták szülei, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel jól tud majd keresni.
- A jövőbeli foglalkozások tekintetében a sportolás (29%) és a sütés-főzés (28%) a legnépszerűbb a diákok körében, továbbá a művészeti ágakat (24%), a számítógépes munkát (24%) és az állatokkal való foglalkozást (23%) is sokan megjelölték. Az elmúlt évek felmérései szerint is rendre a sport, az informatika, a sütés-főzés és az állatokkal való foglalkozás volt a legnépszerűbb irány a tanulók számára, míg a bútorkészítés, a fémekkel való foglalkozás és a növénytermesztés a legkevésbé népszerű.
- Az előző évek felméréseiben is tapasztalható tendenciákhoz hasonlóan a munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős, megyék, településtípus és nemek szerinti eltéréseket mutatnak, továbbá a szülők iskolai végzettsége is fontos befolyásoló tényező. Az elmúlt évekhez hasonlóan az látható, hogy a tanulók általában olyan foglalkozásokat szeretnének űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, ami igazodik a családjukban tapasztalható legmagasabb szülői végzettséghez: a szellemi foglalkozásokat általában a magasabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják vonzónak, a fizikai foglalkozásokat az alacsonyabb végzettségűeké.
- Kiemelkedő azon diákok aránya, akik a jövőbeli munkájukkal kapcsolatban fontosnak tartják, hogy sok pénzt keressenek: tízből hét diák ezt választotta a három legfontosabb szempont egyikeként (71%). A második legfontosabb tényezőként jelent meg a munka melletti szabadidő (38%), harmadikként pedig a jó munkatársi kapcsolatok (37%).
- A diákoknak tág elképzelésük van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, egymáshoz hasonló három szakma-, illetve foglalkozástípust tartanak vonzónak.

- Elemzésünk szerint hat fő foglalkozási terület (gép- és fémipar; építészeti tervezés, faipar; háztáji gazdálkodás; humánszolgáltatás; fehérgalléros munkakörök; szórakoztatás és művészet) körvonalazható a tanulók együttes jelölései alapján. Ezen felül négy további olyan foglalkozástípus is van (informatika; kutatás, tudomány; sport; rendvédelem), amelyek vagy önmagukban egy jól elkülönülő foglalkozásterületet jelölnek, vagy teljes mértékben függetlennek mutatkoztak bármely más foglalkozás választásától.
- A foglalkozásterületek választását és a területekhez szükséges készségek („ügyesség”) szubjektív megítélését együtt vizsgálva összességében kijelenthető, hogy valamennyi foglalkozási terület hasonló mintázatot követ: a legmagasabb azon tanulók aránya, akik az adott területhez kapcsolódó készségekben nem érzik ügyesnek magukat és nem is az adott területen képzelik el a jövőjüket; őket az a csoport követi, akik ügyesek ugyan benne, de nem érdeklik őket az adott területhez tartozó munkák; és tőlük elmaradva hasonlóképpen alakulnak az „ügyes benne és végezné is”, illetve a „nem ügyes benne, mégis végezné” csoportokhoz tartozó tanulók arányai.
- Az egyes foglalkozási területeken 20% és 40% között alakul a pályaaorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető tanulói csoportok („ügyes benne, de nem csinálná”, „nem ügyes benne, de csinálná”) aránya.

Ö2. ábra: A tanulók megoszlása a gép- és fémipar foglalkozásterületéhez kapcsolódó tervek és a területéhez kapcsolódó készség szint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019

Forrás: GVI, 2019

- Összességében megállapítható, hogy a tanulók több mint fele (56%) választott olyan foglalkozásterületet, amelyhez kapcsolódó készségekben is ügyesnek érzi magát, míg kevesebb mint felük (43%) olyan foglalkozásterületet jelölt meg, amelyben minden bizonnyal legfeljebb átlagos az ügyessége. 1% azon tanulók aránya, akik nem jelöltek meg egyetlen felsorolt szakma-, illetve foglalkozástípust sem a jövőbeli munkára vonatkozó kérdésnél.
- Az eredmények szerint a fiúk, a fővárosban és megyeszékhelyeken iskolába járók, a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők gyerekei, a nem deprivált tanulók, valamint a jobb tanulmányi eredményeket elérők körében szignifikánsan magasabb azok aránya, akik olyan foglalkozást választottak, mely foglalkozáshoz alapvetően szükséges készségterületeken ügyesnek is érzik magukat.

- Az adatok alapján összességében kijelenthető, hogy a szülők kulturális tőkéje, tapasztalatai és tanácsai jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit.

Bevezetés

Jelen tanulmány célja feltérképezni a pályaválasztás előtt álló, hetedik osztályos általános iskolás tanulók továbbtanulással, szakma- és pályaválasztással kapcsolatos terveit, céljait, valamint feltárni szüleik ehhez kapcsolódóan felmerülő tanácsait, szándékait.

A 2014 óta minden évben sorra kerülő országos pályaorientációs vizsgálat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) szervezésében valósul meg. A 2019-es kutatás során a tanulói kérdőívek némiképp módosultak, ugyanakkor a kutatás alapkonceptiója és az adatfelvétel módszertana nem változott.

Az MKIK területi hálózata segítségével a kérdőíves adatfelvétel az egész ország területén 2019. április 11. és június 25. között zajlott le. Összesen 9 278 hetedik osztályos tanuló válaszolt a kérdésekre. A mintát úgy alakítottuk ki, hogy országosan reprezentatívnak legyen tekinthető. A mintát utólag súlyoztuk, figyelembe véve (1) az iskola elhelyezkedését megyei bontásban, (2) az iskolának a 2018. évi kompetenciamérésen elért átlagos eredményét, (3) valamint az iskolában tanuló hetedikes tanulók létszámát. A rendelkezésre álló adatok 9 239 tanuló esetében tették lehetővé a súlyozást, így eredményeink 9 239 fő adatain alapulnak.¹

A kérdőíves felmérés tartalmi változásai érintik a tanulmány szerkezeti felépítését is, továbbá az előző évek adatfelvételeivel való összevetés sem lehet teljes körű, így csak néhány fő trendet emelhetünk ki az elmúlt évek adatfelvételi eredményeiből.

A tanulmány első fejezete a kérdőíves vizsgálat tanulói mintájának azon legfontosabb jellemzőit, háttértényezőit ismerteti, amelyek befolyásolhatják a tanulók pályaorientációját is. Így kitér a minta megyei, regionális és településtípus szerinti megoszlására, a megkérdezett tanulók nem és kor szerinti eloszlására,

---

¹ A mintavétel és a súlyozás alapelveit lásd az 1. számú mellékletben.

életkörülményeikre és iskolai teljesítményükre, valamint szüleik iskolai végzettségére és munkaerőpiaci státuszára is.

A tanulmány második fejezetében a továbbtanulási terveket és célokat vizsgáljuk meg. A fejezetben feltérképezzük a továbbtanulásról való tájékozódás alapvető forrásait, valamint a tanulók továbbtanulási terveit és azok megvalósulását.

A harmadik fejezet a szakma- és pályaválasztás témaköreit elemzi. A fejezet körüljárja az általános iskolások érdeklődési területeit, a szakma- és pályaválasztással kapcsolatos szülői tanácsokat, valamint a diákoknak a munkáról alkotott elképzeléseit.

A tanulók megfelelő pályaválasztásának, pályaaorientációjának eredményességét nagymértékben jelezheti, hogy olyan területen szeretnének-e a jövőben dolgozni, amely megfelel az érdeklődésüknek, és amelyhez megfelelő készségekkel, képességekkel rendelkeznek. A negyedik fejezet ezért azt vizsgálja, hogy a választott foglalkozásterület mennyiben igazodik ahhoz, hogy miben érzi ügyesnek magát a megkérdezett tanuló, továbbá azt is elemzi, hogy milyen jellegzetességgel bírnak az így kialakított, eltérő pályaaorientációs profillal rendelkező tanulói csoportok.

A tanulmányt a főbb következtetések levonásával és az esetleges további, jövőbeli kutatási irányok felvázolásával zárjuk.

1. A tanulói minta jellemzői

A tanulók továbbtanulási szándékait, szakma- és pályaválasztását számos tényező befolyásolhatja. Jelen fejezet a minta azon jellemzők, háttértényezők szerinti megoszlását vizsgálja, amely alapvetően meghatározhatja a tanulók pályaeorientációját, s amelyet az elemzés későbbi fejezeteiben is részletesen vizsgálunk.

Az országos pályaeorientációs kutatás az MKIK területi hálózata segítségével valósult meg. Az 1.1. táblázat az egyes területi kamarák által kérdezett tanulók számát mutatja be.

1.1. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya kérdező kamaránként, 2019

Kamara	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Budapest KIK	1 401	15,2
Baranya KIK	319	3,4
Bács-Kiskun KIK	456	4,9
Békés KIK	318	3,4
Borsod-Abaúj-Zemplén KIK	666	7,2
Csongrád KIK	367	4,0
Fejér KIK	213	2,3
Győr-Moson-Sopron KIK	321	3,5
Hajdú-Bihar KIK	530	5,7
Heves KIK	305	3,3
Jász-Nagykun-Szolnok KIK	372	4,0
Komárom-Esztergom KIK	291	3,1
Nógrád KIK	184	2,0
Pest KIK	1 297	14,0
Somogy KIK	293	3,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg KIK	625	6,8
Tolna KIK	181	2,0
Vas KIK	233	2,5
Veszprém KIK	328	3,6
Zala KIK	179	1,9
Dunaújváros KIK	168	1,8
Nagykanizsa KIK	66	0,7
Sopron KIK	126	1,4
Összesen	9 239	100,0

Forrás: GVI, 2019

Az 1.2. táblázatból látható a tanulók megyék szerinti megoszlása. Az arányok tükrözik az egyes megyékben tanuló hetedik osztályos általános iskolai diákok országos szintű arányait.

1.2. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya megyénként, 2019

Megye	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Budapest	1 401	15,2
Baranya	319	3,4
Bács-Kiskun	456	4,9
Békés	318	3,4
Borsod-Abaúj-Zemplén	666	7,2
Csongrád	367	4,0
Fejér	381	4,1
Győr-Moson-Sopron	447	4,8
Hajdú-Bihar	530	5,7
Heves	305	3,3
Jász-Nagykun-Szolnok	372	4,0
Komárom-Esztergom	291	3,1
Nógrád	184	2,0
Pest	1 297	14,0
Somogy	293	3,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	625	6,8
Tolna	181	2,0
Vas	233	2,5
Veszprém	328	3,6
Zala	246	2,7
Összesen	9 239	100,0

Forrás: GVI, 2019

A tanulói minta regionális megoszlását tekintve a legtöbb tanuló Közép-Magyarországról került be (29%), melyet Észak-Alföld követ (16,5%). Az Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Közép-Dunántúl és Nyugat-Dunántúl régiókban tanuló diákok aránya meghaladja a 10%-ot, míg Dél-Dunántúl esetében alatta marad (1.3. táblázat).

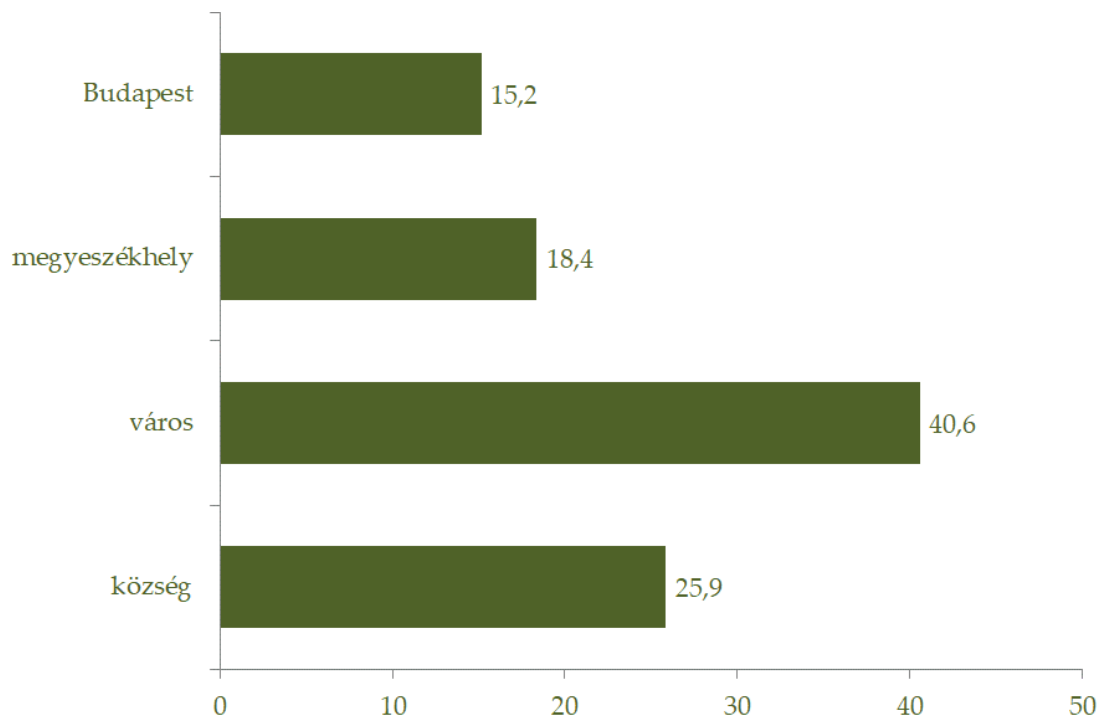
1.3. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya régióként, 2019

Megye	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Közép-Magyarország	2 698	29,2
Közép-Dunántúl	999	10,8
Nyugat-Dunántúl	926	10,0
Dél-Dunántúl	792	8,6
Észak-Magyarország	1156	12,5
Észak-Alföld	1527	16,5
Dél-Alföld	1141	12,4
Összesen	9 239	100,0

Forrás: GVI, 2019

A mintába kerülő tanulók többsége (41%-a) városi iskolában tanul, míg egynegyedük (26%) községi, csaknem egyötödük (18%), több mint egyhetedük (15%) fővárosi iskolában. Ezek az arányok megfelelnek a hetedik osztályos általános iskolai tanulók iskolájának településtípusa szerinti országos arányoknak. (1.1. ábra)

1.1. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa szerint (százalék), 2019

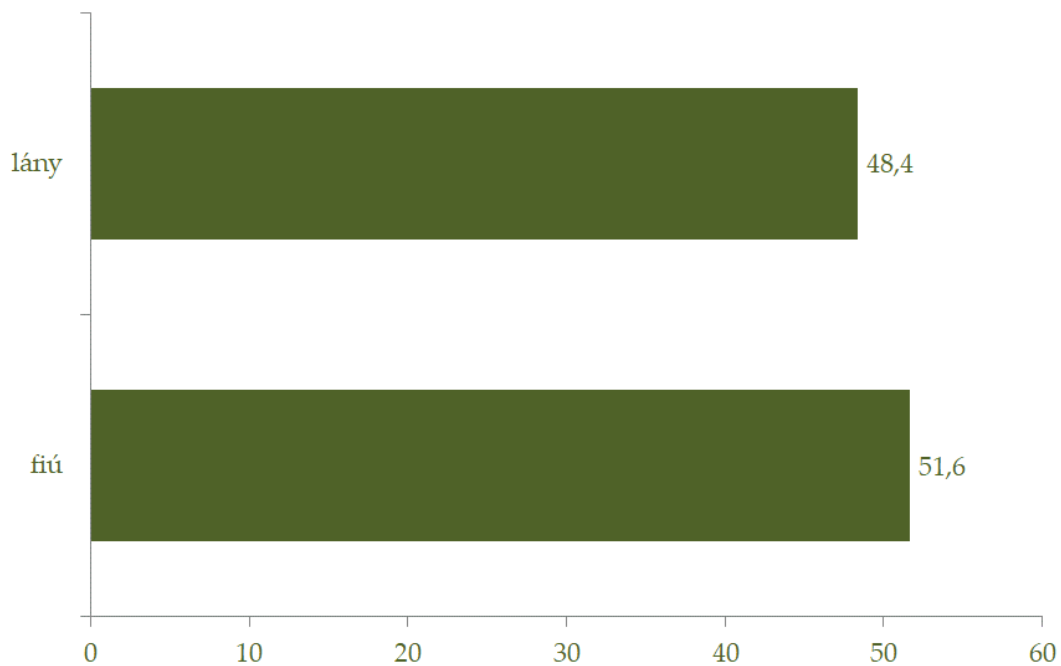

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Az 1.2. ábrán látható, hogy 2019-es mintánkba közel egyenlő arányban kerültek be lányok és fiúk, ami így reprezentálja a nemek arányát az összes hetedik osztályos körében (48,6–51,4%).

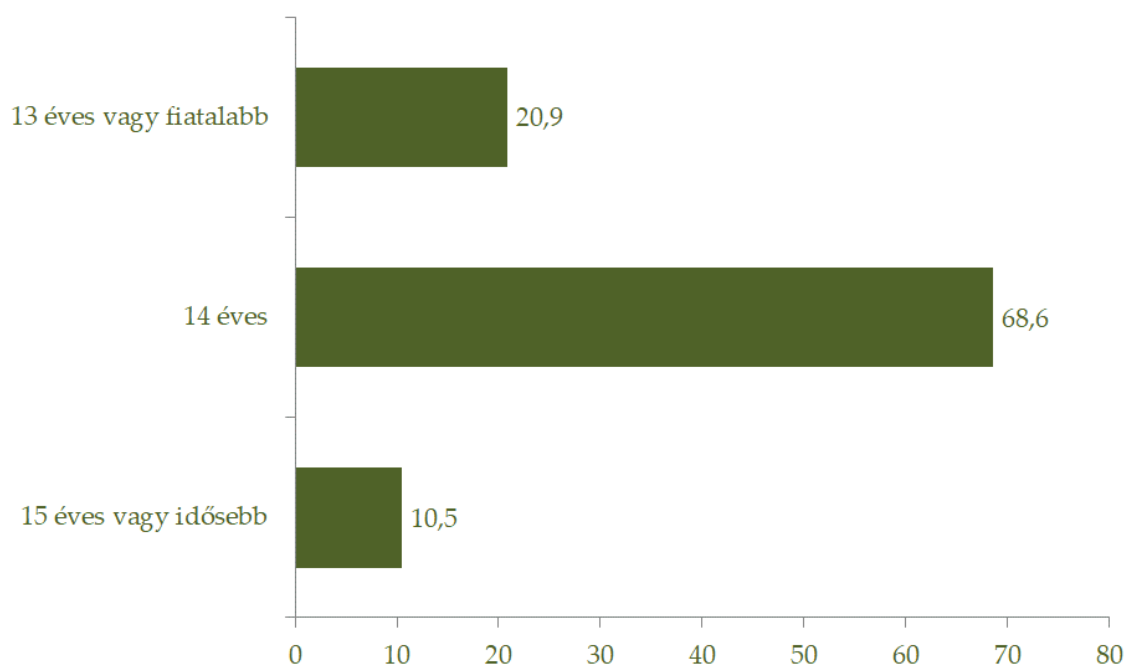
1.2. ábra: A tanulók megoszlása nemük szerint (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9136)

A mintába került tanulók többsége (69%-a) 14 éves volt a kérdezés idején, kicsivel több mint egyötödük (21%) 13 éves vagy fiatalabb, míg valamivel több mint egytizedük (11%) 15 éves vagy idősebb. (1.3. ábra)

1.3. ábra: A tanulók megoszlása életkoruk szerint (százalék), 2019

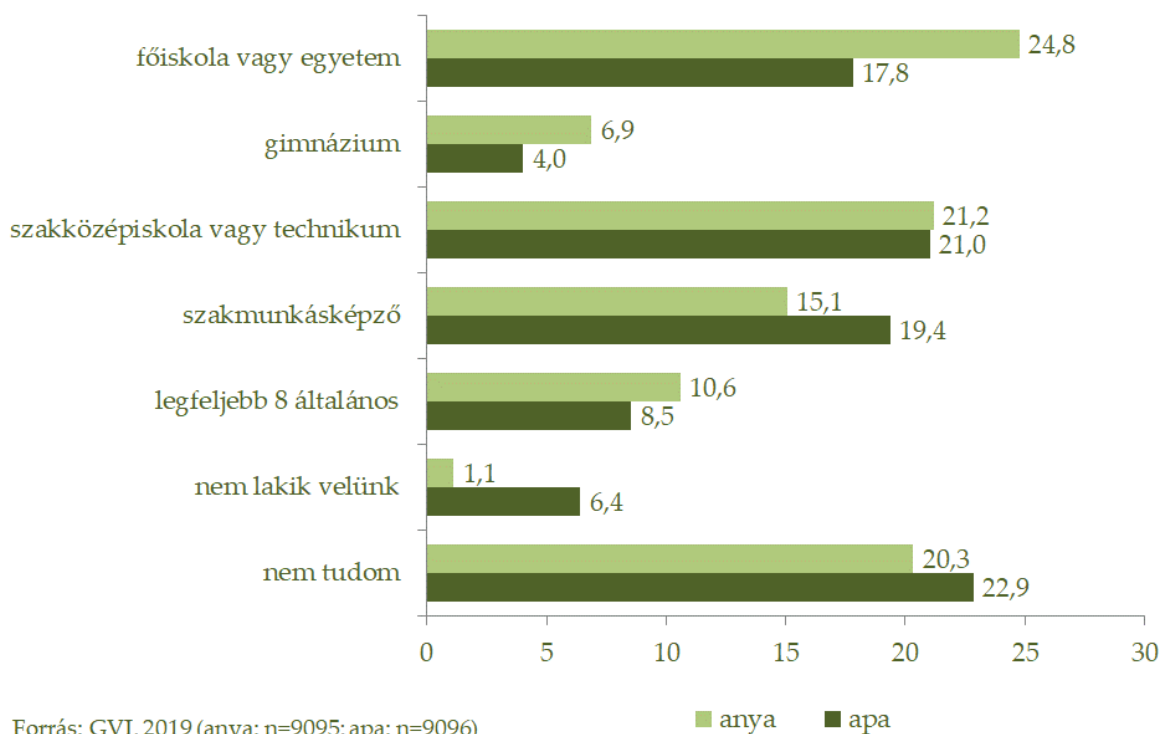

Forrás: GVI, 2019 (n=9179)

A tanulói kérdőívben mindkét szülő iskolai végzettségére rákérdeztünk. A mintában 25% azon tanulók aránya, akik édesanyja/nevelőanyja valamilyen felsőfokú végzettséggel rendelkezik. 21%-uk esetében szakközépiskolai érettségi, 15%-uk esetében pedig szakmunkásképző bizonyítvány az anya legmagasabb iskolai végzettsége. A tanulók 11%-ának édesanyja/nevelőanyja legfeljebb a 8 általános iskolai osztályt fejezte be, míg 7%-uk esetében gimnáziumban szerzett érettségét. Az apa iskolai végzettségét vizsgálva a mintába került tanulók között a legnagyobb arányban olyanokat találunk, akik édesapja/nevelőapja szakközépiskolában szerzett érettségét (21%). Majdnem ugyanekkora azok arány is, akiknek a velük együtt élő édesapja/nevelőapja szakmai végzettséggel rendelkezik, de nincs érettségije (19%). A diákok 16%-ának édesapja/nevelőapja főiskolai vagy egyetemi diplomát szerzett, 9%-ának viszont csak 8 általános iskolai osztályt végzett el. A legkevesebb azok a diák vannak a mintában (4%), akiknek az édesapja/nevelőapja gimnáziumban érettségizett. Az adatok alapján az is kijelenthető, hogy a megkérdezett 7. évfolyamos tanulók több mint egyötöde nem ismeri az édesanyja/nevelőanyja (20%), illetve az

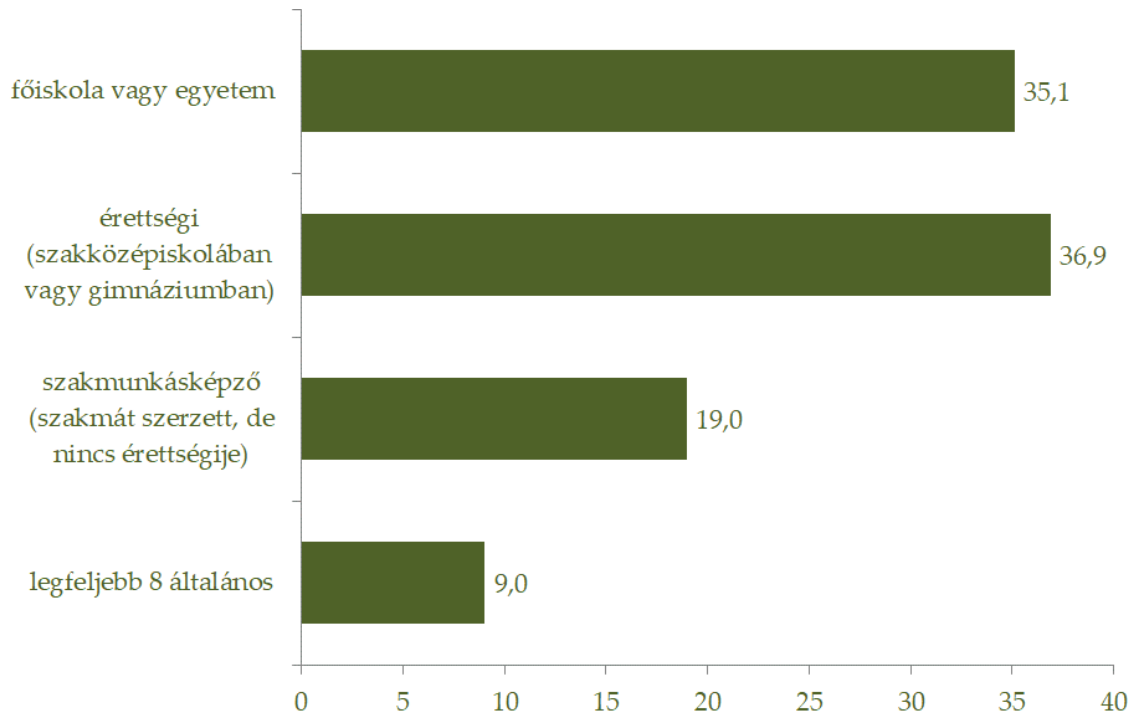
édesapja/nevelőapja (23%) iskolai végzettségét. Jelentősnek mondható azon diákok aránya is (6%), ahol az édesapa/nevelőapa nem lakik együtt a családdal otthon. (1.4. ábra)

1.4. ábra A tanulók megoszlása szülei legmagasabb iskolai végzettsége szerint (százalék), 2019

Amennyiben a két szülő iskolai végzettségét úgy vetjük össze, hogy a szülők között mi a legmagasabb iskolai végzettség – mely esetben az érettségizett szülőket összevontuk függetlenül attól, hogy gimnáziumban vagy szakközépiskolában érettségiztek –, akkor látható, hogy a válaszadó tanulók csaknem négytizede (37%-a) esetében vagy az egyik, vagy mindkét szülő legfeljebb gimnáziumi vagy szakközépiskolai érettségivel rendelkezik (de nincs felsőfokú végzettségű a családban). A megkérdezett tanulók több mint egyharmada (35%-a) esetében a családban legalább az egyik szülő rendelkezik felsőfokú végzettséggel. Ennél lényegesen kevesebb azon tanulók aránya, akik szülei között a legmagasabb iskolai végzettség a szakmunkás bizonyítvány (19%), illetve akiknek mindkét szülője legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik (9%). (1.5. ábra)

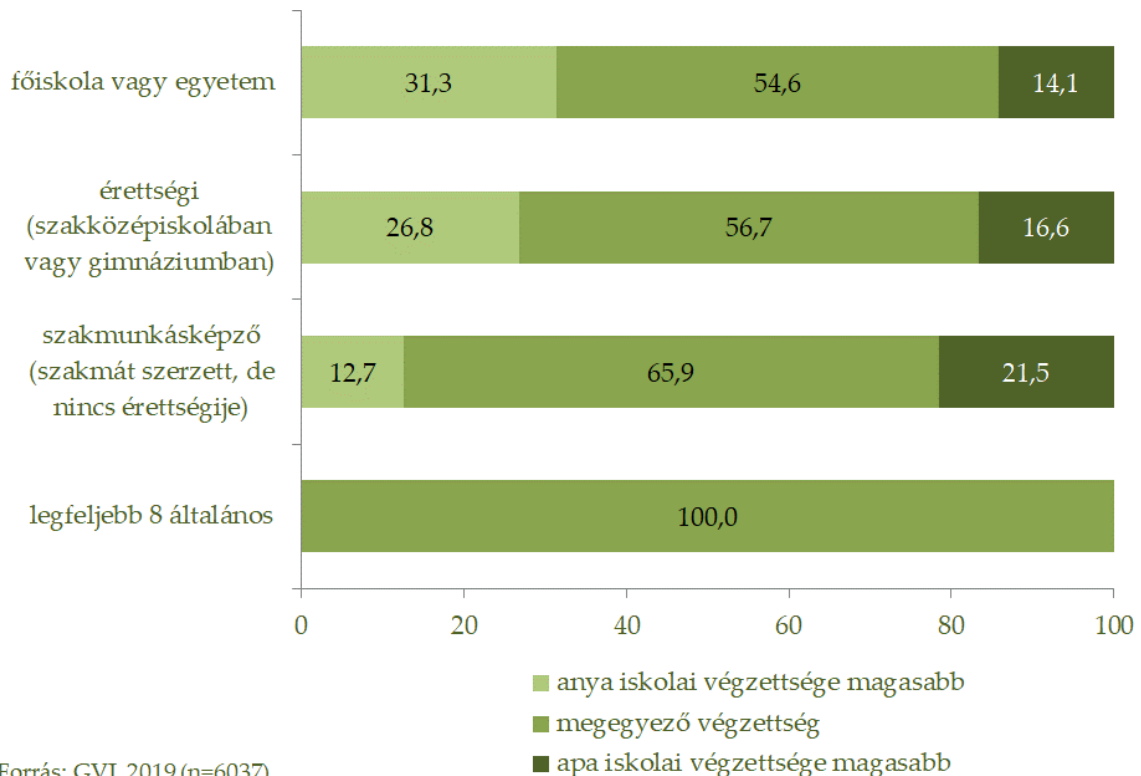
1.5. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mi a legmagasabb iskolai végzettség a (velük együtt élő) szülei között (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=7544)

A rendelkezésre álló adatok alapján a megkérdezett tanulók több mint hattizedénél (61%) megegyezik a szülők legmagasabb iskolai végzettsége, kevesebb mint egynegyedüknél (24%) az anyák, 15%-uk esetében pedig az apák iskolai végzettsége magasabb. Azokban a családokban, ahol a felsőfokú végzettség, illetve az érettségi a legmagasabb iskolai végzettség a szülők körében, ott nagyobb arányban az anyák végzettsége határozza meg a családban tapasztalt legmagasabb iskolai végzettséget: diploma esetén a családok csaknem egyharmadában (31%), érettségi esetén több mint egynegyedében (27%) az anyák végzettsége magasabb, mint az apáké. Ezzel szemben, ahol a szakmunkásképző bizonyítvány a legmagasabb iskolai végzettség, ott az apák végzettsége a meghatározóbb: ezen családok több mint egyötödében (22%) az apák végzettsége magasabb az anyákénál. (1.6. ábra)

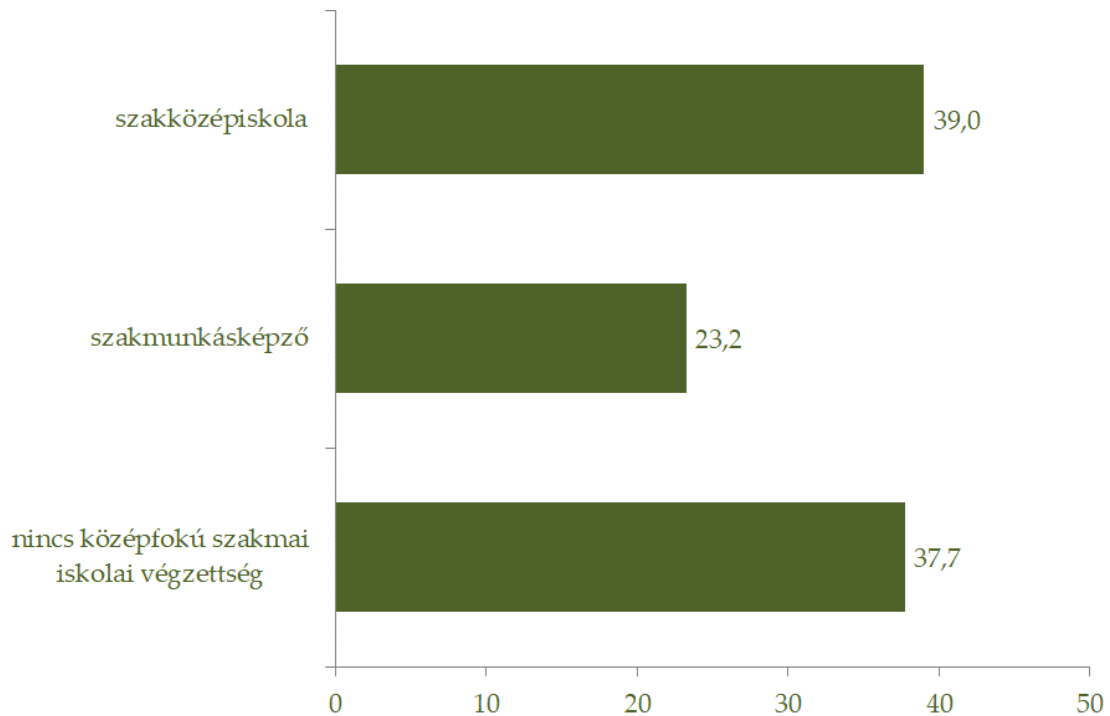
1.6. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mi a legmagasabb iskolai végzettség a (velük együtt élő) szülei között figyelembe véve a szülők végzettségbeli különbségét (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=6037)

A családban tapasztalható legmagasabb iskolai végzettség némiképp elrejtí a szakmai végzettség jelenlétét a családban. Ezért azt is megvizsgáltuk, hogy van-e középfokú szakmai iskolai végzettség az egy háztartásban élő szülők között, és ha igen, akkor mi a legmagasabb ilyen végzettség, szakmunkásképző vagy szakközépiskola. Fontos tehát kiemelni, hogy ebben az esetben nem a családban tapasztalt legmagasabb iskolai végzettséget, hanem a legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettséget vizsgáljuk. A megkérdezett tanulók kevesebb mint négytizede (38%-a) esetében nincs középfokú szakmai iskolai végzettség a velük együtt élő szülők körében (azaz a szülők 8 általánossal és/vagy felsőfokú diplomával rendelkeznek), csaknem négytizedüknél (39%) szakközépiskolai érettségi, csaknem egynegyedüknél (23%) szakmunkás bizonyítvány a szülők között a legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettség. (1.7. ábra)

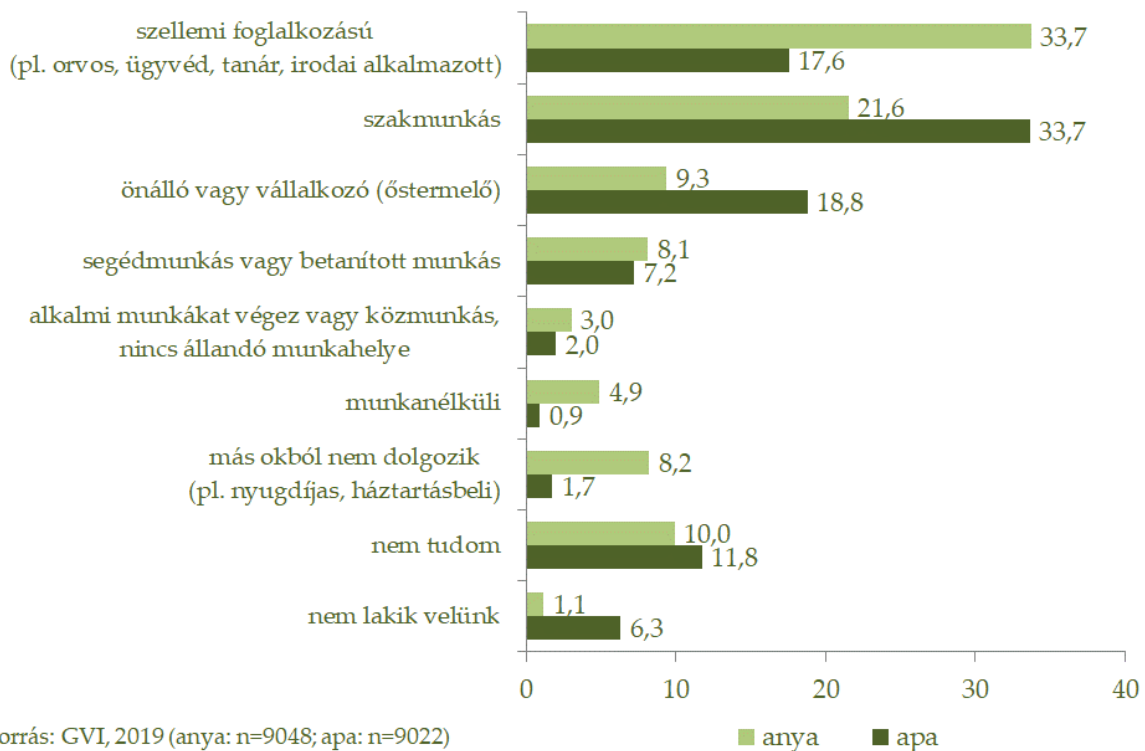
1.7. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy van-e és ha igen, akkor mi a (velük együtt élő) szülei között a legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettség (szakmunkásképző vagy szakközépiskola) (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=7544)

A tanulói kérdőívben szintén mindkét szülő foglalkozási státuszára irányultak kérdések. A legtöbb tanuló édesanyja/nevelőanyja szellemi foglalkozású (34%), illetve szakmunkásként dolgozik (22%). Ennél lényegesen kevesebb azon tanulók aránya, akiknek édesanyja/nevelőanyja vállalkozó (9%), segéd vagy betanított munkás (8%), illetve alkalmi munkákat végez vagy közmunkás (3%). A mintába került tanulók 13%-ának édesanyja/nevelőanyja nem dolgozik, vagy azért, mert munkanélküli (5%), vagy egyéb ok miatt (8%). A tanulók édesapjának, nevelőapjának körében az anyákhoz viszonyítva lényegesen magasabb a szakmunkások (34%) és a vállalkozók (19%) aránya, s érzékelhetően alacsonyabb a szellemi foglalkozásúaké (18%), valamint a munkanélküliek (1%) és az egyéb ok miatt nem dolgozók (2%) aránya. Igen magas azon tanulók aránya, akik nem tudták bekegorizálni, hogy mit dolgoznak szülei: az anya foglalkozását tekintve 10, az apa foglalkozását tekintve 12% ez az arány. (1.8. ábra)

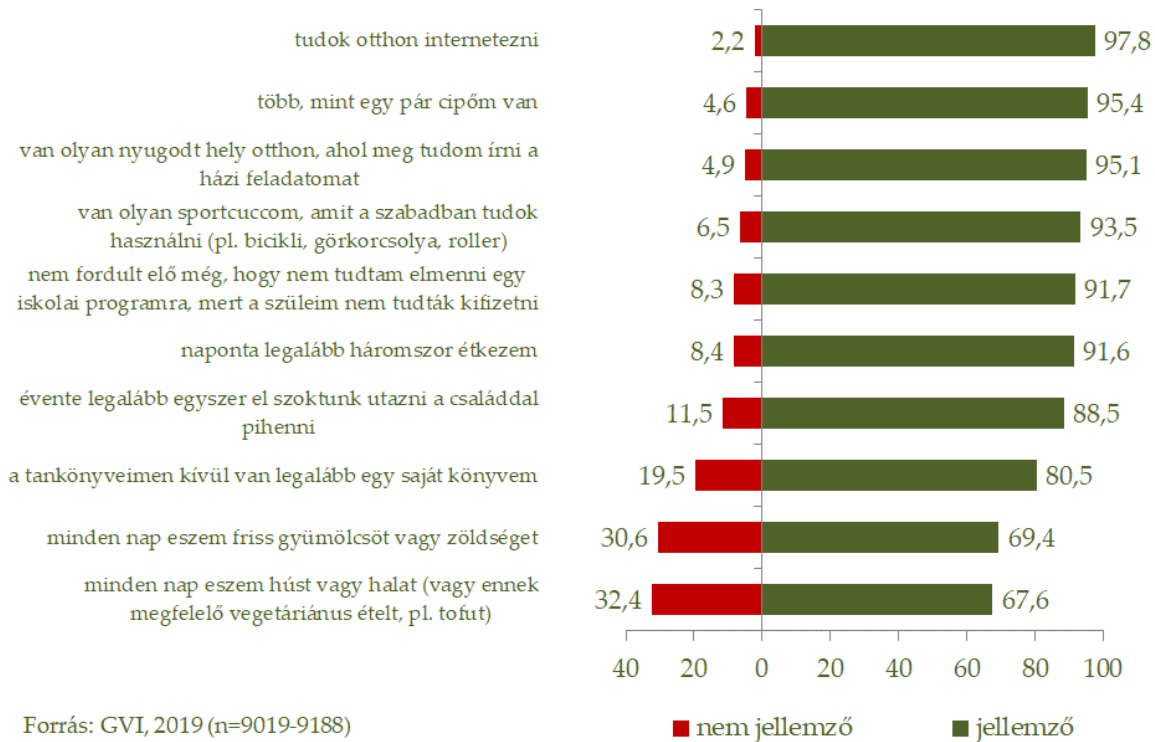
1.8. ábra: A tanulók megoszlása a szülők foglalkozása szerint (százalék), 2019

Kérdőívünkben tíz alapvető szükségletre vonatkozó állítást szerepeltettünk a, melyek az 1.9. ábrán láthatók. Az eredmények azt mutatják, hogy a megkérdezett diákok között 95% felett van azok aránya, akikre igaz az, hogy: tud otthon internetezni, több, mint egy pár cipője van, illetve van egy olyan nyugodt helye otthon, ahol meg tudja írni a házi feladatát. 90% felett van azok aránya is, akiknek van olyan sportszere, amivel a szabadban tud játszani, akikkel még soha nem fordult elő, hogy a szüleik anyagi helyzete miatt ne tudtak volna elmenni egy iskolai programra, illetve akik naponta legalább háromszor szoktak étkezni. A diákok csaknem kilenctizedére (89%) jellemző az is, hogy évente legalább egyszer el szoktak utazni a családjukkal pihenni. Ugyanakkor már csak 81% azon tanulók aránya, akiknek van a tankönyvein kívül legalább egy saját könyve, és érezhetően kevesebb az olyan diák, aki minden nap eszik friss gyümölcsöt vagy zöldséget (69%), illetve húst vagy halat (vagy ennek megfelelő vegetáriánus ételt) (68%).²

² Megjegyezzük, hogy itt csak a tényeket vizsgáltuk, a lehetőségek vizsgálata ennél magasabb arányt mutathat.

1.9. ábra: A tanulók megoszlása az alapvető szükségletre vonatkozó állításokra adott válaszai szerint (százalék), 2019

Ha megvizsgáljuk, hogy a felsorolt tíz alapvető szükséglet közül mennyi elégül ki, illetve mennyiben szenvednek hiányt („depriváció”³) a diákok, láthatjuk, hogy a tanulók 34%-a mindegyik felsorolt szükséglet⁴ esetében pozitív választ adott, tehát egyiktől sincs megfosztva, további 31%-uk egy, 19%-uk két, 10%-uk pedig három olyan szükségletet említett, amelyben hiányt szenved. Négy vagy annál több szükséglet a tanulók 6%-ánál marad kielégítetlenül. Elemzésünkben utóbbiakat tekintjük szegényeknek (depriváltaknak), hozzátevé, hogy ez egy szűkített definíció, hiszen a felsorolt alapszükségletekből már akár 2–3 hiányzó is elégséges indikátora lehet a nélkülözésnek. Tehát azokat, akik 0–3 közötti szükségletet jelöltek meg kielégítetlenként nem tekintjük depriváltaknak, míg azokat igen, akik négyet vagy

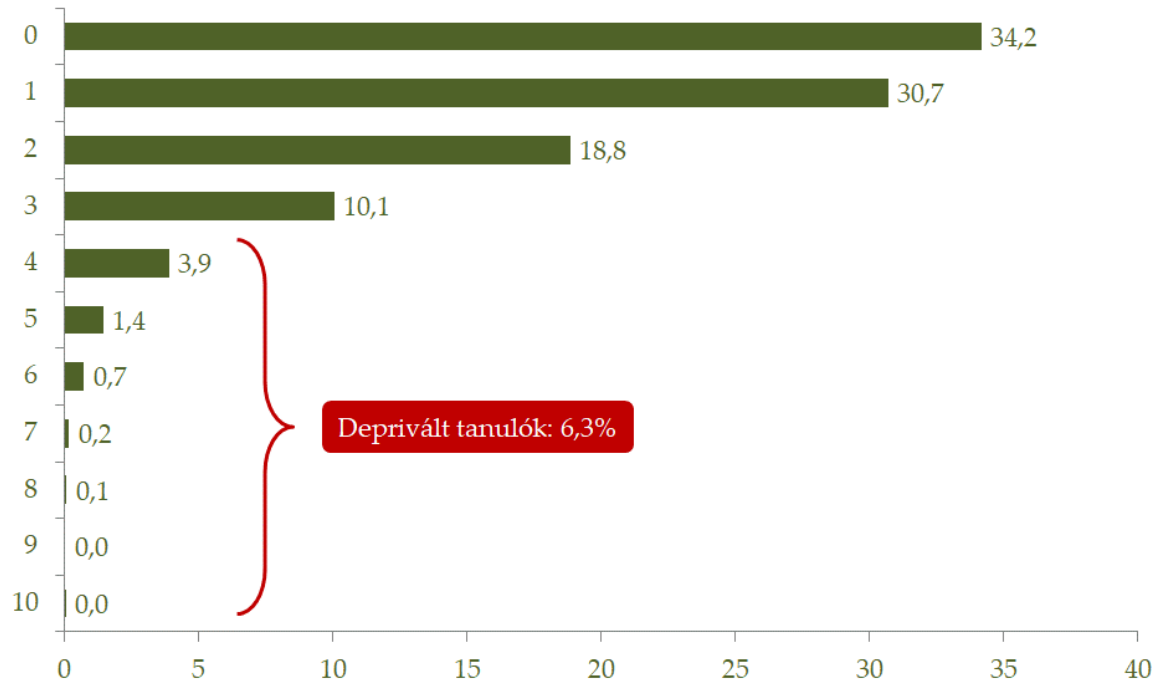
³ A depriváció valamitől való megfosztottságot jelent.

⁴ A válaszhiányokból adódó torzítás kiküszöbölése érdekében az elemzésből kihagytuk azokat a tanulókat, akik a felsorolt 10 szükségletből kevesebb mint 9-re adtak érdemben választ.

többet. Így az érdeemben válaszoló diákok 6%-a (351 fő) depriváltnak tekinthető, 94%-uk pedig nem. (1.10. ábra)

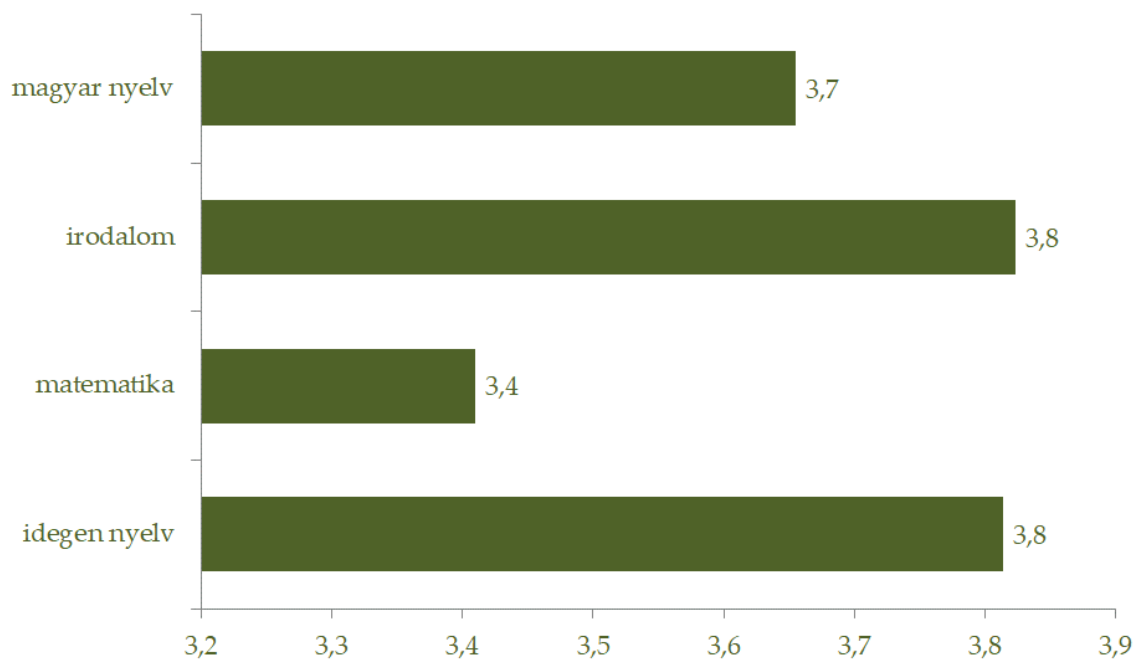
1.10. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hány alapvető szükséglet esetében tekinthetők depriváltnak (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9059)

A tanulók pályaeorientációját nagymértékben befolyásolhatják az iskolában elért tanulmányi eredményeik. A megkérdezett tanulók a legrosszabb félévi tanulmányi eredményt matematikából (3,4) és magyar nyelvből (3,7) érték el, míg az irodalom és az idegen nyelvi félévi érdemjegyek már közelítik a négyes átlagot (egyaránt 3,8). (1.11. ábra)

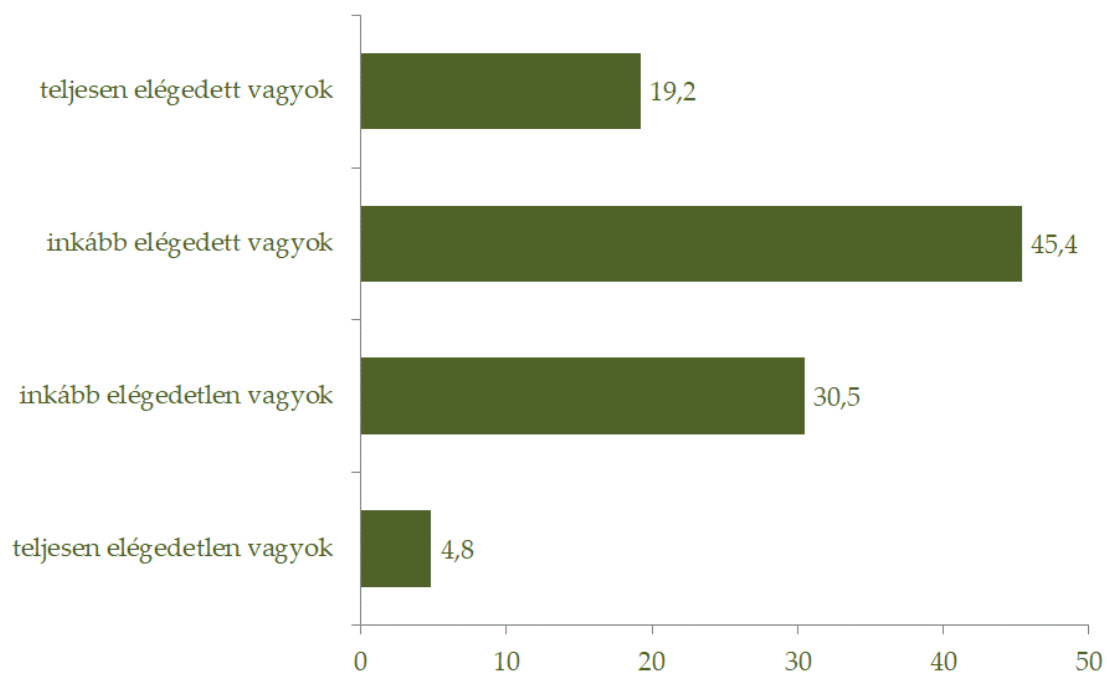
1.11. ábra: A tanulók félévi eredményei a főbb tantárgyakból (átlag), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=8674-8853)

Az iskolai teljesítmény szubjektív értékelése kapcsán a válaszok azt mutatják, hogy a tanulók csaknem kétharmada (65%) inkább vagy teljes mértékben elégedett az iskolai teljesítményével, míg több mint egyharmaduk (35%) inkább vagy teljesen elégedetlen (1.12. ábra). Az iskolában kapott érdemjegyek erősen tükrözik az iskolai teljesítménnyel kapcsolatos szubjektív elégedettséget. Vagyis erős az érdemjegyek és a szubjektív elégedettség közötti pozitív összefüggés: minél jobb a tanuló félévi átlaga, annál elégedettebb az iskolai teljesítményével.

1.12. ábra: A tanulók elégedettsége az iskolai teljesítményükkel (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9028)

2. Továbbtanulási tervek, célok

Főbb eredmények

- Az adatok szerint – 2014 óta változatlanul – a diákok leginkább az internetről tájékozódnak: 84%-uk innen szerzi az információkat.
- A tanulók túlnyomó többsége (88%) foglalkozott már a továbbtanulás kérdésével. Közülük a legtöbben (84%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, 66%-uk osztályfőnöki órán, 38%-uk iskolai pályaválasztási rendezvényen, míg 14%-uk kamarai pályaválasztási rendezvényeken szerezte az információkat. Az eddigi felmérések adatai szerint az iskolai pályaválasztási rendezvények, foglalkozások konzultációs szerepe 2014 óta folyamatos erősödik, továbbá a kamarai pályaválasztási rendezvényekkel is gyakrabban találkoznak a diákok.
- A tanulók 36%-a az általános iskola után gimnáziumban szeretne tovább tanulni. Körülbelül felük szeretne szakmát szerezni: 28%-uk szakközépiskolában, 19%-uk pedig szakgimnáziumban tanulna tovább. A hetedikesek 18%-a ugyanakkor még nem gondolkozott a továbbtanuláson.
- A budapesti diákok több, mint fele gimnáziumba szeretne menni, míg a szakgimnáziumot és a szakközépiskolát többségében a községi iskolában tanuló diákok választanák.

- A szülők legmagasabb iskolai végzettsége a megkérdezettek körében nagyrészt tükrözik a tanulók általános iskola utáni továbbtanulási terveit: a diplomás szülők gyermekeinek többsége gimnáziumban szeretne továbbtanulni, míg a szakközépiskola a szakmunkásképzőt vagy legfeljebb a 8 általánost befejező szülők gyermekei körében népszerű. Hasonló összefüggés figyelhető meg a tanulók által tervezett legmagasabb iskolai végzettség esetében is.
- A tanulók 35%-a felsőfokú végzettséget, diplomát szeretne szerezni. 32%-uk szakmát és érettségit, 13%-uknak a szakmaszerzés, 9%-uknak pedig az érettségi megszerzése a célja. A tanulók 1%-a gondolja úgy, hogy legfeljebb a 8 általánost szeretné befejezni, 11%-uk pedig azt válaszolta, hogy még nem tudja, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit szeretne elérni. A tanulók iskolai végzettségre vonatkozó tervei nem változtak jelentősen az elmúlt évek során: 2014 óta nő a felsőfokú végzettség elérését megcélzó tanulók aránya, ugyanakkor csökken azoké, akik érettségi, illetve szakképzettség és érettségi megszerzésére törekednek.
- A szülők 28%-a azt tanácsolja a gyermekének, hogy szerezzen szakmát és érettségit is. A szülők 25%-a szeretné, hogy gyermeke diplomás legyen. 11% javasolja azt a gyermekének, hogy tanuljon szakmát, 10% pedig azt, hogy szerezzen érettségit. A szülők 1,6%-a szeretné, ha gyermeke az általános iskolát végezné el. A szülők 20%-a gyermekére bízta a választást, míg a tanulók 4%-a mondta azt, hogy még nem beszélgettek otthon a továbbtanulásról.
- A tanácsok összefüggésben vannak a szülők iskolai végzettségével, a szülők hasonló végzettséget javasolnak a gyermekeiknek, mint amilyen nekik van.

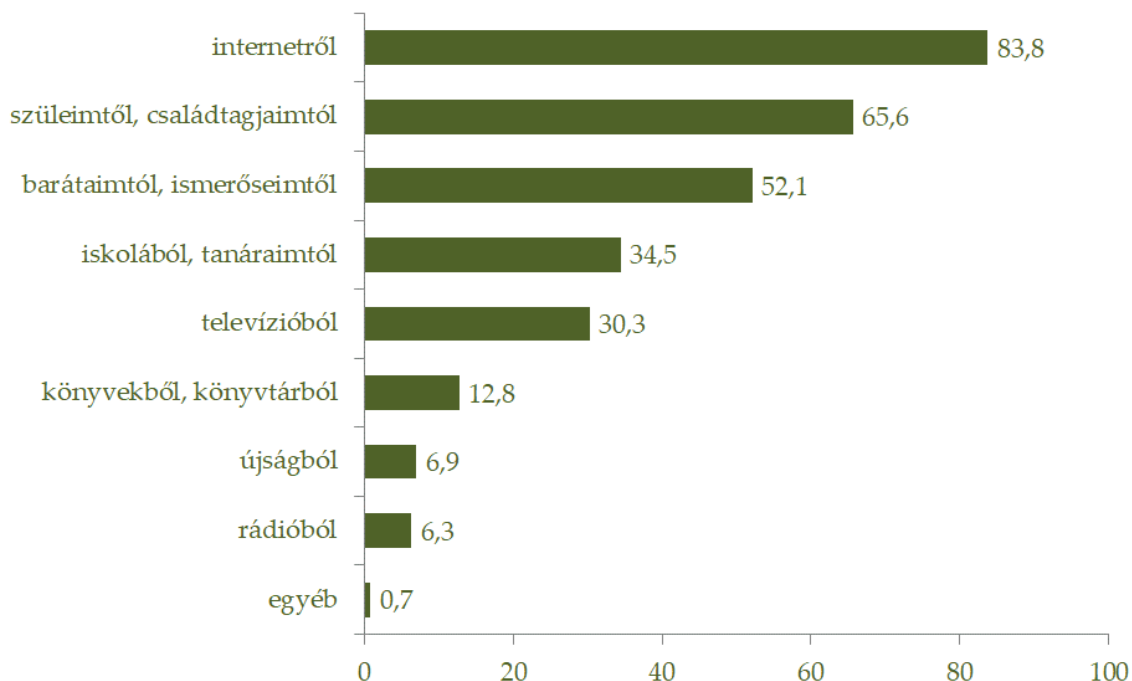
A fejezetben a tanulók szemszögéből mutatjuk be a továbbtanulásról való tájékozódás forrásait és a továbbtanulás témakörét. Utóbbi kapcsán kitérünk arra, hogy a tanulók milyen továbbtanulási utakban gondolkodnak, illetve, hogy az előző év felmérése alapján körvonalazódott továbbtanulási tervek, iskolai utak mennyiben valósultak meg.

2.1. Továbbtanulásról való tájékozódás

Először általánosságban vizsgáljuk meg a tanulók informálódási, tájékozódási szokásait. A 2019. évi felmérés adatai szerint a diákok leginkább az internetről tájékozódnak (hozzátéve, hogy a pályaaorientációs vizsgálat 2014-es elindulása óta minden évben ezt jelezte): 84%-uk használja ezt az információforrást. Népszerű még a családtagoktól, barátoktól való információszerzés is (a tanulók 66, illetve 52%-a él ezzel), illetve az iskolából való tájékozódás (35%). A tanulók 30%-a mondta azt, hogy televízióból, 13%-uk pedig könyvekből tájékozódik. Jóval kevesebben tájékozódnak újságokból (7%) vagy rádióból (6%), és mindössze 1% tájékozódik egyéb módon is.

(2.1.1. ábra)

2.1.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

A különböző információforrások használata kisebb eltéréseket mutat a megyék szerint. Az internetet a legtöbb megyében a diákok 80–90%-a használja (a legnagyobb arányt Borsod-Abaúj-Zemplén és Győr-Moson-Sopron megyében találtuk). 80%-nál alacsonyabb arány csak Baranya, Bács-Kiskun, Nógrád és Zala megyében tapasztalható. A szülőktől, családtagoktól leginkább Győr-Moson-Sopron, Csongrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (70–77%) tájékoznak a tanulók a továbbtanulás vonatkozásában, a legkisebb arányban pedig Nógrád megyében (8%). A barátok, ismerősök Budapesten, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Nógrád megyében számítanak a leginkább fontos információforrásnak (54–57%), míg legkevesbé Baranya és Heves megyében jelentősek ebből a szempontból (43–44%). Az iskola és a tanárok, mint a továbbtanulásra vonatkozó információforrás Csongrád, Hajdú-Bihar és Győr-Moson-Sopron megye tanulói körében kapnak leginkább szerepet (38–43%), míg legkevesbé Nógrád megyében (20%). A televízió, mint információforrás Nógrád (37%) és Heves megyében (35%) a leginkább népszerű, a legkevesbé pedig Vas (20%) és Zala

megyében (24%). Könyvekből vagy könyvtárból a legnagyobb arányban a Budapesten válaszoló tanulók (20%) tájékozódnak, míg vidéken 7–17% között alakul ez az arány Nógrád megye kivételével, ahol a gyerekek mindössze 1%-a szerzi így az információit. Az újságokból való tájékozódás Csongrád megyében a legjellemzőbb (10%), a legritkábban pedig Tolna (4%) megyében említették ezt a tájékozódási formát. A rádió a szintén leginkább Csongrád megyében népszerű (10%), a legkevésbé pedig Tolna (3%) és Zala (3%) megyében. (2.1.1. táblázatot)

2.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat megyénként (az említések százalékos aránya N=9 239), 2019

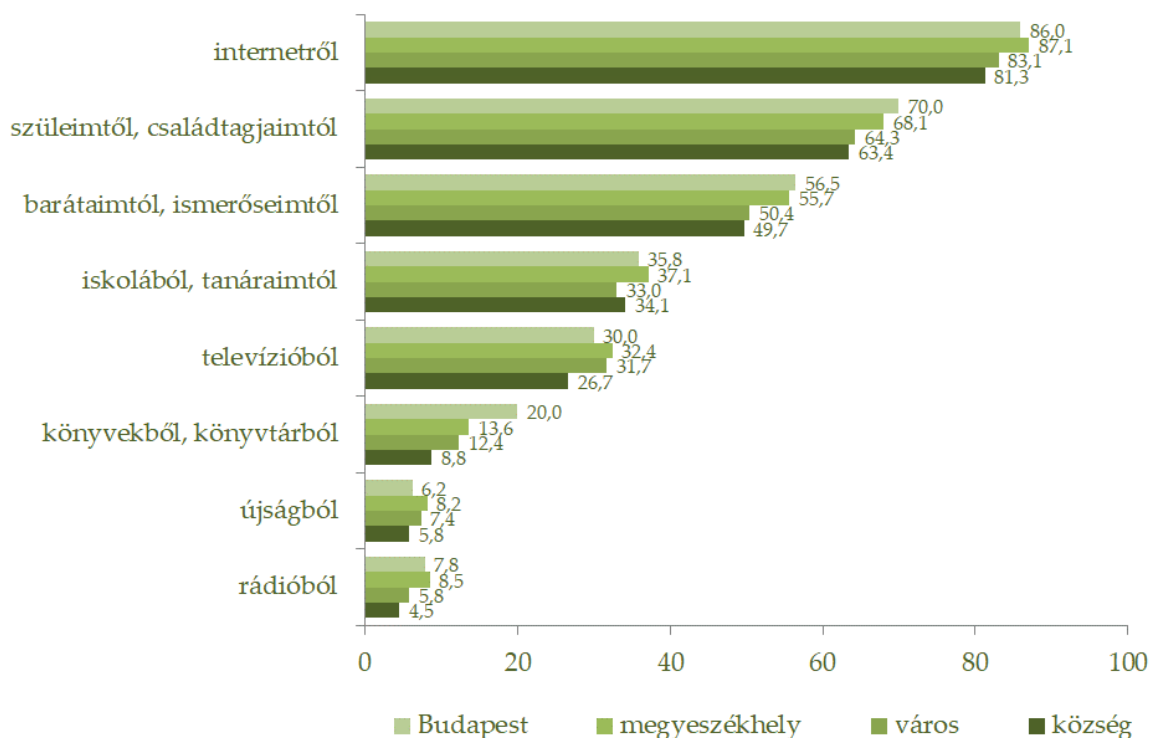
	internetről	szüleimtől, családtagjaimtól	barátaimtól, ismerőseimtől	iskolából, tanáraimtól	televízióból	könyvekből, könyvtárból
Budapest	86,0	70,0	56,5	35,8	30,0	20,0
Baranya	78,6	53,7	43,4	29,2	24,1	12,1
Bács-Kiskun	78,2	57,7	47,9	26,6	25,0	9,7
Békés	81,3	65,3	48,6	35,4	29,4	8,6
Borsod-Abaúj- Zemplén	88,3	64,2	51,8	34,4	33,7	11,0
Csongrád	80,6	72,7	51,5	42,5	29,6	17,3
Fejér	82,9	69,8	51,9	37,3	29,9	16,2
Győr-Moson- Sopron	86,9	77,4	53,2	38,4	32,8	13,7
Hajdú-Bihar	86,3	70,3	53,4	40,2	32,6	14,1
Heves	80,6	69,3	43,8	35,1	34,8	10,4
Komárom- Esztergom	84,3	69,8	51,3	33,9	28,6	9,5
Nógrád	76,2	8,8	54,4	20,1	36,8	0,8
Pest	80,5	68,9	49,3	36,2	32,7	11,2
Somogy	84,7	68,3	53,1	34,9	31,7	13,2
Szabolcs-Szatmár- Bereg	85,9	70,4	55,9	37,7	33,8	9,3
Jász-Nagykun- Szolnok	86,0	65,1	54,1	35,0	29,5	10,5
Tolna	83,0	67,0	53,2	34,3	27,7	7,3
Vas	85,7	64,2	45,7	26,3	19,8	9,8
Veszprém	81,3	63,7	50,5	29,2	28,6	13,1
Zala	78,5	65,3	52,0	34,4	24,0	10,8

Forrás: GVI, 2019

A tanulók iskolájának településtípusa szerint hasonló mintázat látható a továbbtanulásra vonatkozó információforrások tekintetében. Az internet, a szülők, az ismerősök, az iskola, a könyvek, illetve a rádió esetén egyaránt az látható, hogy Budapesten és a megyeszékhelyeken iskolába járó diákok nagyobb arányban használják ezeket az információforrásokat, mint a városokban és községekben iskolába járó tanulók, ugyanakkor a településtípusonkénti eltérések kismértékűek. A televíziót és az újságokat viszont a megyeszékhelyeken és a vidéki városokban tanuló diákok használják legnagyobb arányban a továbbtanulásra vonatkozó információszerzés szempontjából, míg Budapesten és a községekben ez kevésbé jellemző. Az iskolát és a tanárokat mint információforrást leszámítva az összes többi felsorolt csatorna esetében igaz, hogy azokat legkisebb arányban a községi iskolák tanulói használják. (2.1.2. ábra)

2.1.2. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2019

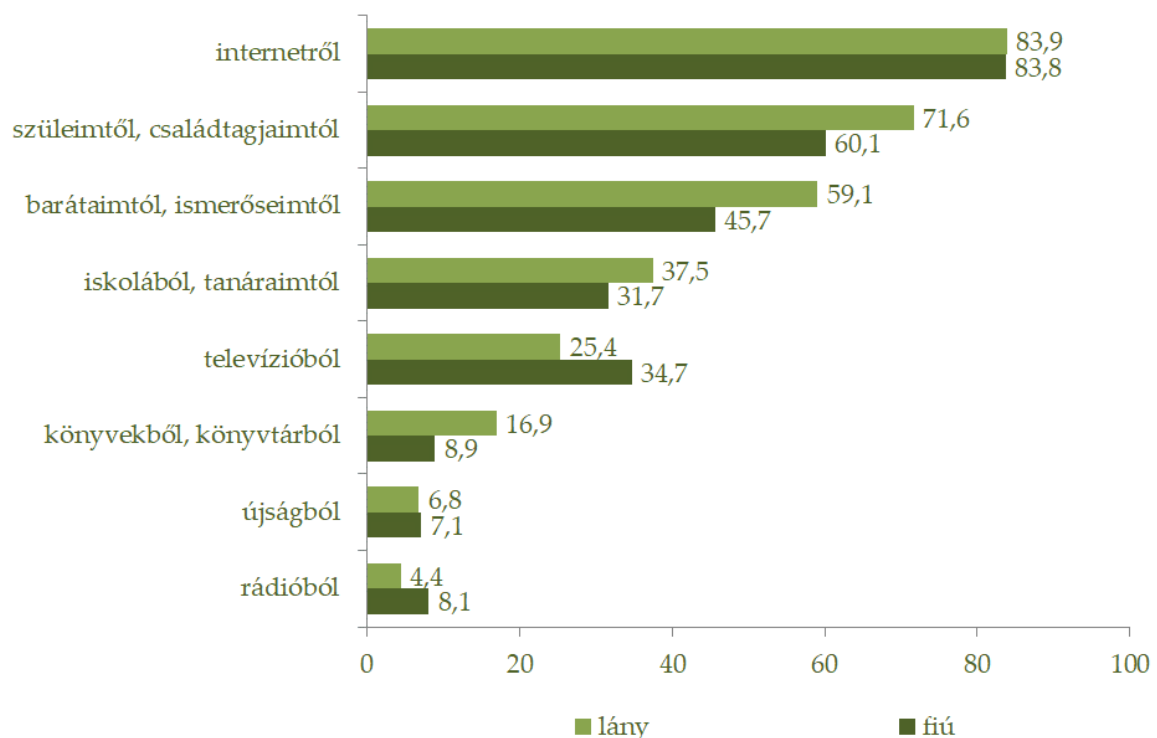

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Bizonyos információforrásokat más-más arányban vesznek igénybe a lányok és a fiúk. A lányok körében népszerűbb a szülőktől, családtagoktól (72%-uk él ezzel, míg a fiúknak csak 60%-a), illetve a barátoktól, ismerősöktől való információszerzés (59,

illetve 46%), és a fiúknál nagyobb arányban tájékozódnak iskolából, tanároktól (38%, míg a fiúk körében csak 32%), és könyvekből (17%-uk, míg a fiúknak csak 9%-a) is. A televíziót és a rádiót viszont inkább használják a fiúk tájékozódásra: a lányokhoz képest 10, illetve 4 százalékponttal többen tájékozódnak így. Az internetet és az újságokat a fiúk és a lányok közel ugyanakkora arányban használják (84–84%, illetve 7–7%). (2.1.3. ábra)

2.1.3. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2019

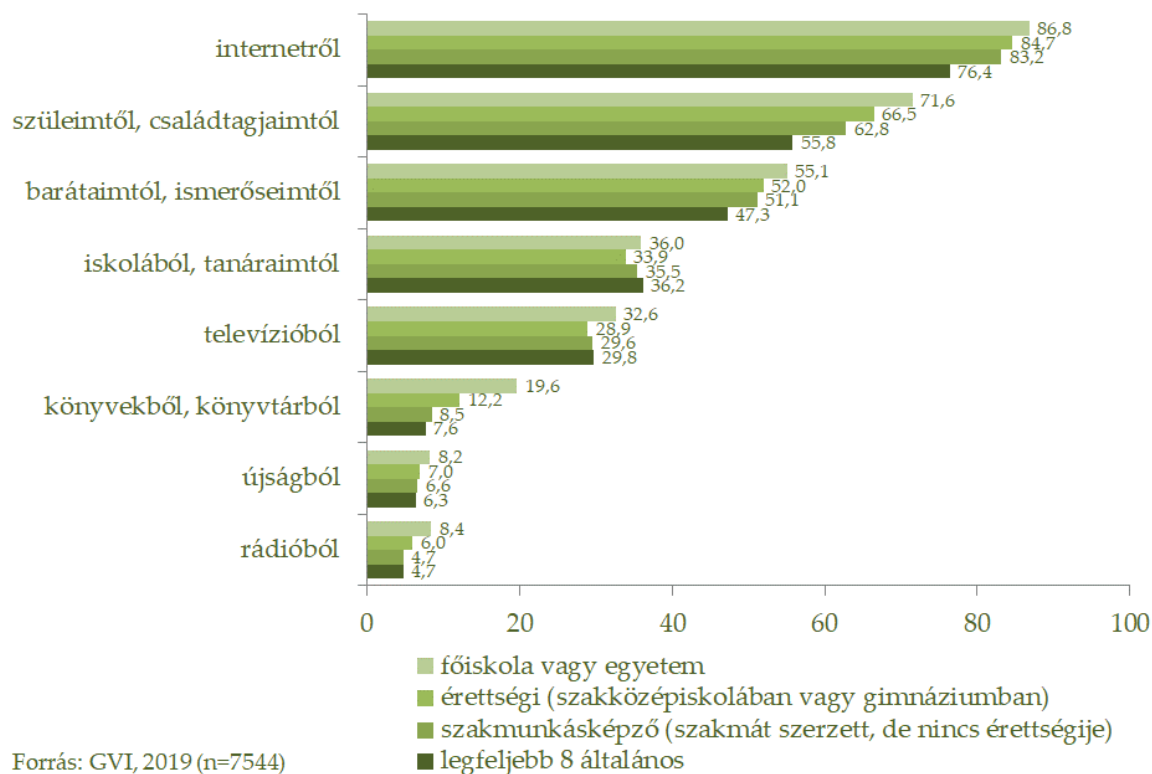

Forrás: GVI, 2019 (n=lány: n=4420; fiú: n=4716)

A 2.1.4. ábrán láthatjuk, hogy a különböző iskolai végzettségű szülők gyerekei a legtöbb információforrást különböző arányokban használják. A legalacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyerekei jellemzően az összes tájékozódási formát a legkisebb arányban használják (kivéve az iskolát és a televíziót), míg a diplomás szülők gyerekei élnek a legmagasabb arányban az információforrásokkal. Különösen nagy a különbség a könyvekből való tájékozódás esetében, amelynél a diplomás szülők gyermekeinek 20%-a említette ezt a tájékozódási formát, míg az érettségivel rendelkező szülők

gyermekének csak 12%-a, a szakmunkásképzőt végzetteknek vagy az ennél alacsonyabb végzettséggel rendelkező szülők gyermekeinek pedig 8–8%-a.

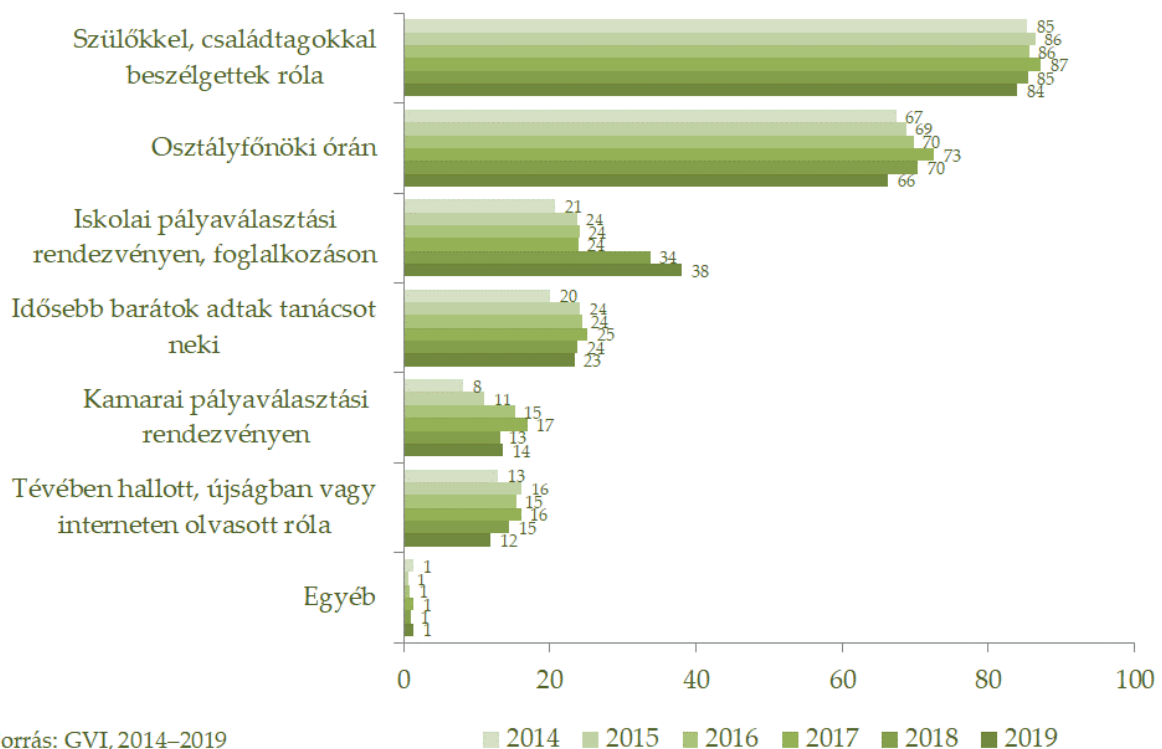
2.1.4. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb iskolai végzettsége és a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2019

Vizsgálatunk arra is kitért, hogy hol került szóba a tanulók pályaválasztása. A diákok 88%-a válaszolt úgy, hogy már szóba került a pályaválasztása, mindössze 8%-uk esetében nem került elő ez a téma, 4%-uk nem válaszolt a kérdésre. Azon diákok közül, akiknél már szóba került a pályaválasztás témája, 84% már beszélgetett erről a szüleivel. A válaszadók kétharmada (66%) már osztályfőnöki órán is foglalkozott a továbbtanulással, több, mint harmaduk (38%) pedig iskolai pályaválasztási rendezvényen beszélgetett a témáról. Ezen kívül jelentős hányaduk (23%) idősebb barátaival beszélgetett a továbbtanulásról. 14%-uk kamarai pályaválasztási rendezvényen, 12%-uk pedig a médiából vagy az internetről tájékozódott a témában. 1%-uknál egyéb módon is szóba került már a pályaválasztás, például velük egykorú barátaikkal, osztálytársakkal beszélgettek a témáról. Az utóbbi

6 év vizsgálata arra mutat rá, hogy az osztályfőnöki órákon 2017 óta kevésbé van jelen a pályaválasztás témája, ugyanakkor az iskolai pályaválasztási rendezvények, foglalkozások konzultációs szerepe 2014 óta folyamatos erősödik. A kamarai pályaválasztási rendezvényekkel is gyakrabban találkoznak a diákok – az utóbbi években a médiából történő tájékozódást is beérve, illetve megelőzve – hozzátevé, hogy 2017 után némi visszaesés tapasztalható e téren. (2.1.5. ábra)

2.1.5. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (az említések százalékos aránya), 2014–2019

Forrás: GVI, 2014–2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek. A százalékokat azon diákok arányában közöljük, akiknél már szóba került a pályaválasztás témája. Elemszámok: $N_{2014}=8\ 383$, $N_{2015}=8\ 325$, $N_{2016}=8\ 329$, $N_{2017}=8\ 455$, $N_{2018}=8\ 301$, $N_{2019}=8\ 180$.

A 2.1.2. táblázat első oszlopában látható, hogy minden megyében a diákoknak legkevesebb 85%-a foglalkozott már a pályaválasztás kérdésével, Fejér megyében (85%) a legalacsonyabb az arányuk, míg Csongrád (97%) megyében a legmagasabb. A táblázat további oszlopaiban azon 8 180 diák százalékában értendőek az arányok, akik már foglalkoztak a pályaválasztás témájával. Szülőkkel, családtagokkal legkisebb

arányban (65%) Baranya megyében, leginkább pedig Fejér megyében (91%) került szóba ez a téma a tanulók körében. Osztályfőnöki órán legnagyobb arányban (83%) Csongrád megyében, legkisebb arányban pedig Budapesten (54%) beszélgettek a diákok a témáról. A Zala megyei gyerekek már 59%-a részt vett iskolai pályaválasztási rendezvényen, míg a legalacsonyabb arányt Nógrád megyében (12%) találjuk. Idősebb barátok tanácsát a Jász-Nagykun-Szolnok megyei diákok vették a legnagyobb arányban igénybe (27%), míg a Baranya megyeieknek csak 18%-a élt ezzel a lehetőséggel. Kamarai pályaválasztási rendezvényen a különböző megyékben tanuló diákok nagyon eltérő arányban vettek részt, például Budapesten 4, Veszprém megyében 5%-uk, míg Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 35%-uk. A Csongrád megyei diákok között van a legtöbb olyan, aki a médián (tévé, újság, internet) keresztül találkozott a pályaválasztás kérdésével (16%), ez az arány Vas megyében a legalacsonyabb (7%).

2.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása megyék a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (százalék), 2019

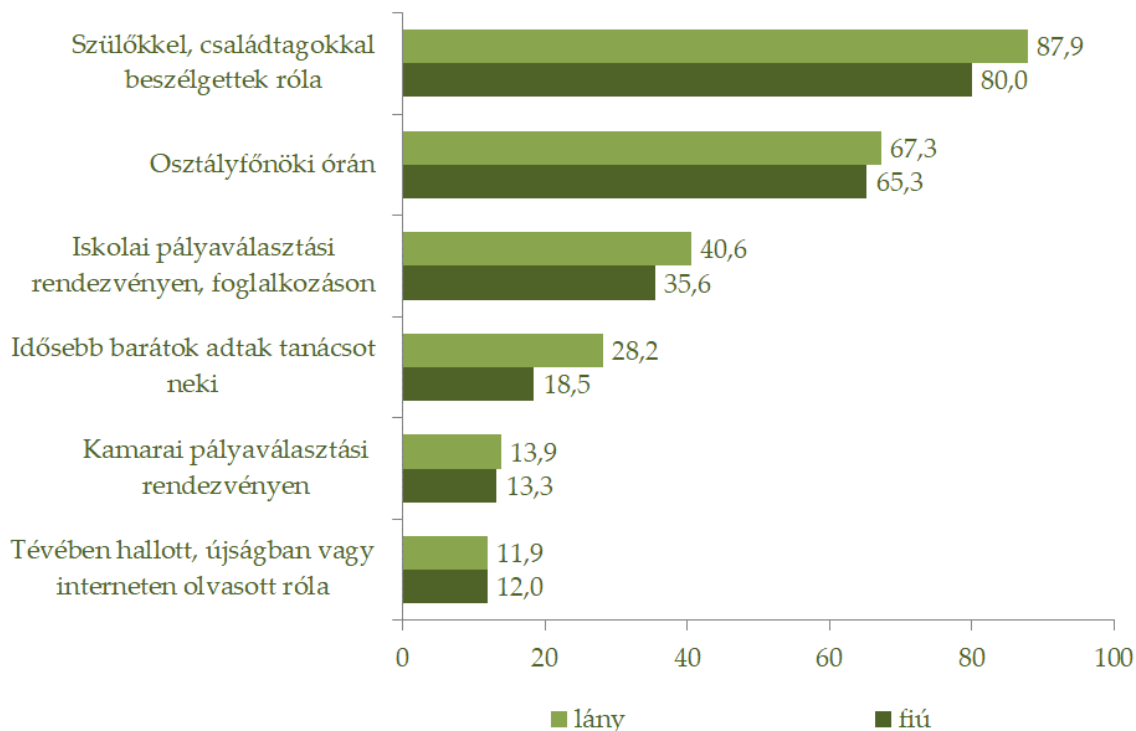
	Szóba került a pályaválasztás	Szülőkkel, családtagokkal beszélgettek róla	Osztályfőnöki órán	Iskolai pályaválasztási rendezvényen, foglalkozáson	Idősebb barátok adtak tanácsot neki	Kamarai pályaválasztási rendezvényen	Tévében hallott, újságban vagy interneten olvasott róla
Budapest	89,7	88,6	53,6	24,6	25,2	3,6	12,0
Baranya	88,6	64,5	68,6	30,6	18,2	10,0	10,7
Bács-Kiskun	93,4	88,8	68,9	38,5	23,5	5,7	9,7
Békés	91,3	79,4	67,0	47,4	20,5	24,7	10,8
Borsod-Abaúj-Zemplén	91,2	77,8	69,4	40,0	21,1	11,9	9,9
Csongrád	97,1	83,0	83,0	56,4	21,6	32,9	16,3
Fejér	84,6	91,2	60,6	42,1	24,4	16,9	12,3
Győr-Moson-Sopron	91,8	86,7	64,7	39,5	23,9	8,0	13,6
Hajdú-Bihar	94,3	86,2	65,5	30,0	22,1	10,1	13,4
Heves	89,4	81,7	58,2	53,3	21,1	10,7	9,0
Komárom-Esztergom	92,7	85,8	76,2	48,8	23,3	18,9	13,2
Nógrád	92,5	78,1	66,0	12,2	22,8	23,0	14,7
Pest	95,1	84,7	64,9	50,0	22,3	13,1	13,7
Somogy	93,2	84,4	67,4	37,0	25,4	6,5	12,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	92,5	82,6	68,8	35,2	22,2	18,8	11,4
Jász-Nagykun-Szolnok	91,9	83,8	69,4	39,7	26,5	34,9	11,7
Tolna	94,3	82,6	63,3	31,3	24,9	21,7	13,6
Vas	92,3	83,1	76,9	50,5	19,8	12,5	6,7
Veszprém	90,7	85,2	69,4	45,1	22,7	4,5	12,5
Zala	96,0	82,4	72,0	58,9	22,4	27,1	9,3

Forrás: GVI, 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek. Az első oszlopban N=8 904, a további oszlopokban N=8 180.

Nemenkénti bontásban az látható, hogy a lányok körében a médián kívül az összes vizsgált forma esetén gyakoribb, hogy azon a módon szóba került már a pályaválasztásuk. A legnagyobb különbség az idősebb barátok tanácsai (9 százalékpont), illetve a szülőkkel, családtagokkal való beszélgetés (8 százalékpont) esetén mutatkozik a lányok és a fiúk között. (2.1.6. ábra)

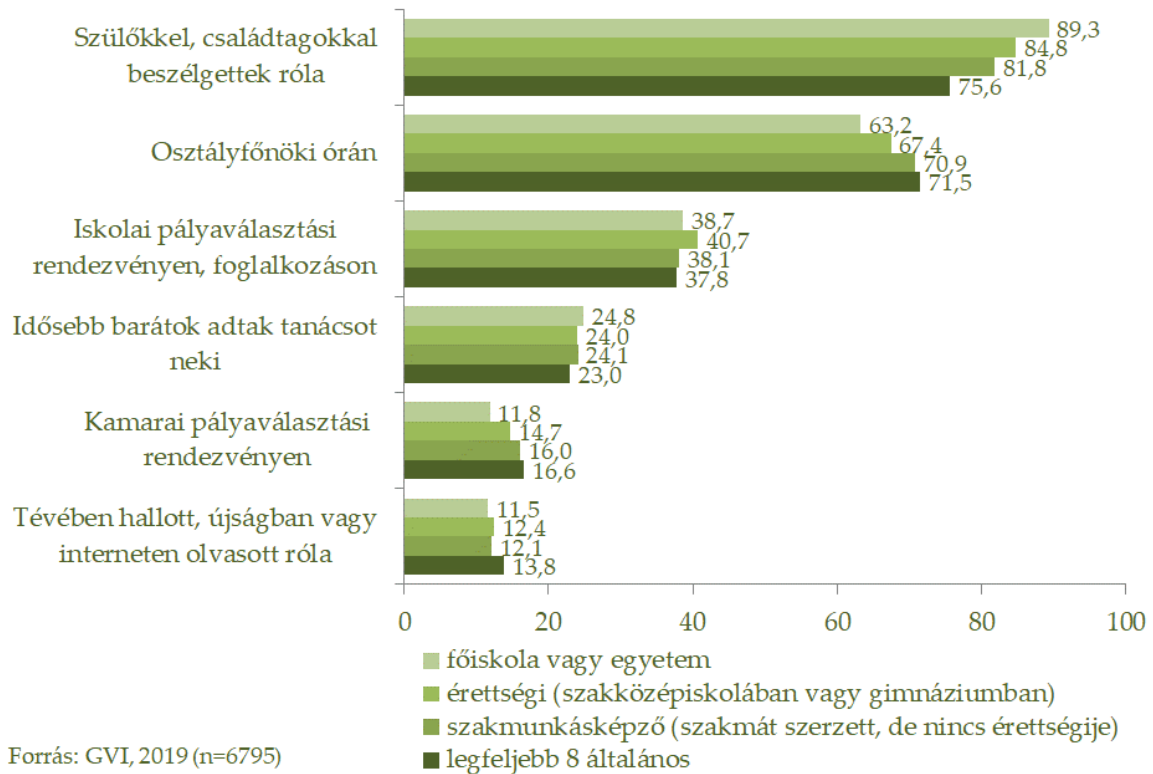
2.1.6. ábra: A tanulók megoszlása nem és a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (az említések százalékos aránya), 2019

Forrás: GVI, 2019 (lány: 4075; fiú: n=4015)

A szülők iskolai végzettsége szerint áttekintve a tanulók pályaválasztásáról való beszélgetés szintereit látható, hogy az intézményi megoldások (kamarai pályaválasztási rendezvények, osztályfőnöki óra) jellemzőbbek az alacsonyabb végzettséggel rendelkező szülők gyermekeire, míg a szülőkkel, családtagokkal való beszélgetés annál gyakoribb, minél iskolázottabbak a tanuló szülei. Az iskolai pályaválasztási rendezvényeken való részvétel, az idősebb barátoktól, illetve a médiából való tájékozódás esetén nem tapasztalhatók számottevő, tendenciaszerű különbségek a különböző végzettségű szülők gyermekei között. (2.1.7. ábra)

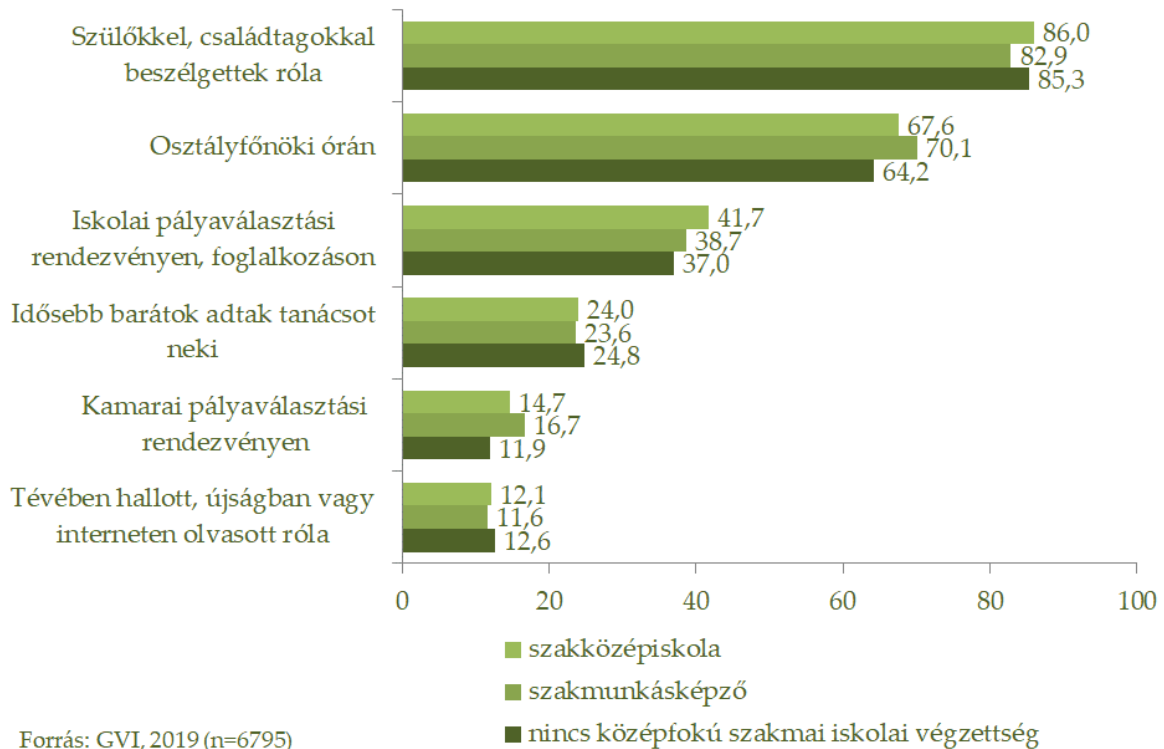
2.1.7. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (az említések százalékos aránya), 2019

Ha a szülők részletesebb képzettségi háttere szerint, a középfokú szakmai végzettség összefüggésében vizsgáljuk azt, hogy a tanulók pályaválasztása milyen fórumokon került már szóba, nem rajzolódik ki egyértelmű tendencia. Kamarai pályaválasztási rendezvényeken legmagasabb arányban (17%) a szakmunkásképzőt végzett szülők gyermekei foglalkoztak a pályaválasztás kérdésével. (2.1.8. ábra)

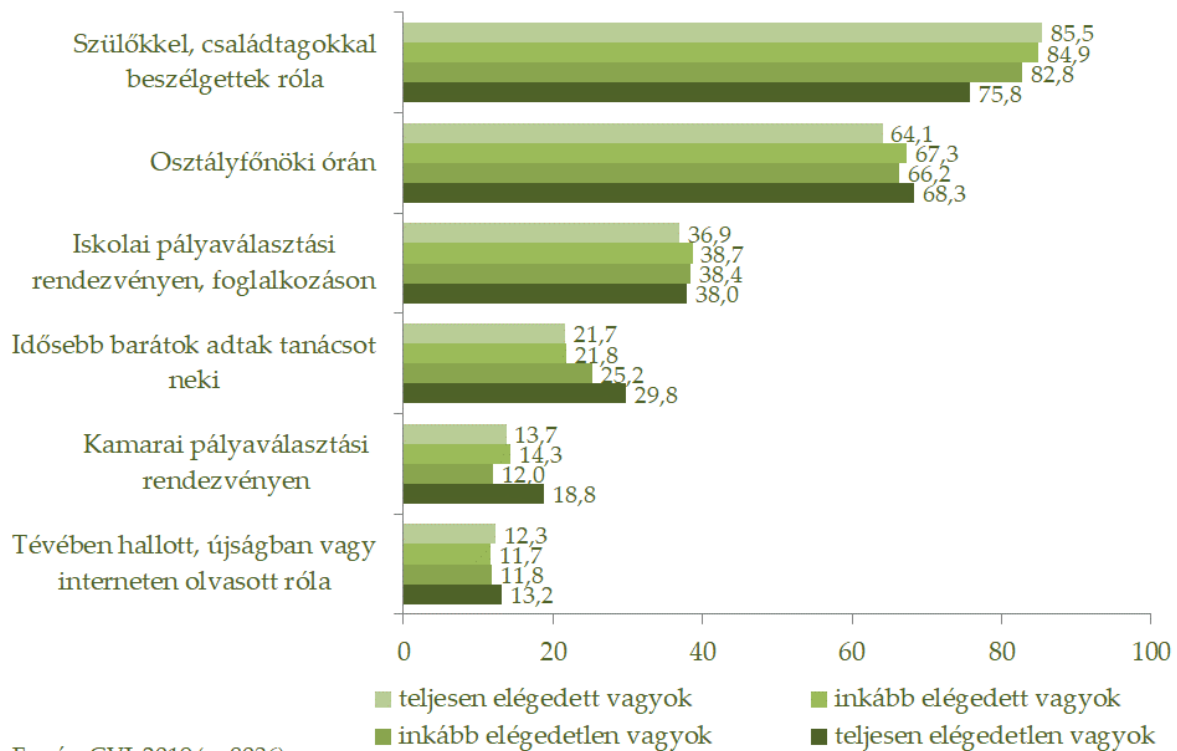

2.1.8. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettsége és a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (az említések százalékos aránya), 2019

A tanulók iskolai teljesítményének önértékelését összevetve azzal, hogy milyen módon került szóba pályaválasztásuk kérdése, látható, hogy minél inkább elégedettek a diákok teljesítményükkel, annál jellemzőbb, hogy családjukban beszélgettek a pályaválasztásról. Az osztályfőnöki órán, kamarai rendezvényeken, illetve idősebb barátoktól való tájékozódás a tanulmányi teljesítményükkel elégedetlenebb diákokra jellemzőbb. Az iskolai pályaválasztási rendezvényeken való részvétel, illetve a médiából való tájékozódás a pályaválasztás témakörében viszont nem függ össze az iskolai önértékeléssel. (2.1.9. ábra) Ezek az eredmények összhangban vannak a 2.1.7. ábrán fentebb bemutatott, a szülő iskolai végzettségének és a pályaválasztás kommunikációs színtereinek összefüggésére vonatkozó tapasztalatokkal is, nem pusztán önmagukban értelmezhetők.

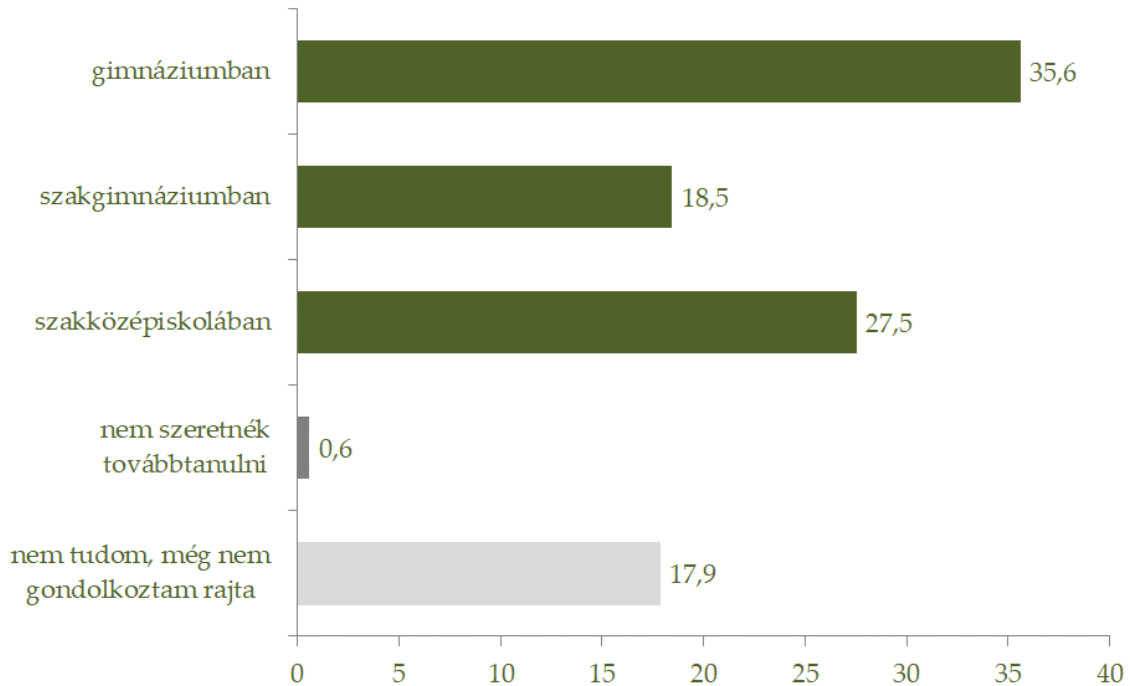
2.1.9. ábra: A tanulók megoszlása iskolai teljesítményükkel való elégedettségük és a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (az említések százalékos aránya), 2019

2.2. Továbbtanulási tervek és megvalósulásuk

A kérdés kitért a tanulók saját továbbtanulási terveire is. A megkérdezettek többsége (36%) az általános iskola után gimnáziumban szeretne tovább tanulni. Körülbelül felük szeretne szakmát szerezni: 28%-uk szakközépiskolába, 19%-uk pedig szakgimnáziumba menne tovább. A tanulóknak kevesebb, mint 1%-a válaszolta azt, hogy nem szeretne tovább tanulni az általános iskola elvégzése után. A hetedikesek viszonylag jelentős része, 18%-uk ugyanakkor még nem gondolkozott a továbbtanuláson. (2.2.1. ábra)

2.2.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9163)

A továbbtanulási tervek tekintetében szignifikáns különbségek figyelhetők meg az egyes megyék tanulói között. A budapesti hetedikesek több, mint fele (54%) gimnáziumban szeretne továbbtanulni, míg Csongrád (24%) és Nógrád (23%) megyében kevesebb, mint negyedük. A szakgimnáziumot a legnagyobb arányban (a tanulók 35%-a) Komárom-Esztergom megyében választanák, míg a legkisebb arányban (12%) Nógrád megyében. Ezzel párhuzamosan a Nógrád megyei diákok 43%-a tanulna általános iskola után szakközépiskolában, míg Budapesten ez az arány 15%. A továbbtanulást nem tervezők aránya Komárom-Esztergom megyében a legmagasabb, 2,4%, de 1% felett alakul Zala és Tolna megyében is. Azoknak az aránya, akik nem gondolkoztak még a továbbtanuláson Baranya (25%), Szabolcs-Szatmár-Bereg (23%), Somogy (23%) és Nógrád (23%) megyében a legmagasabb, míg Komárom-Esztergom megyében a legalacsonyabb. (2.2.1. táblázat)

2.2.1. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy hol szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (százalék, N=9 163), 2019

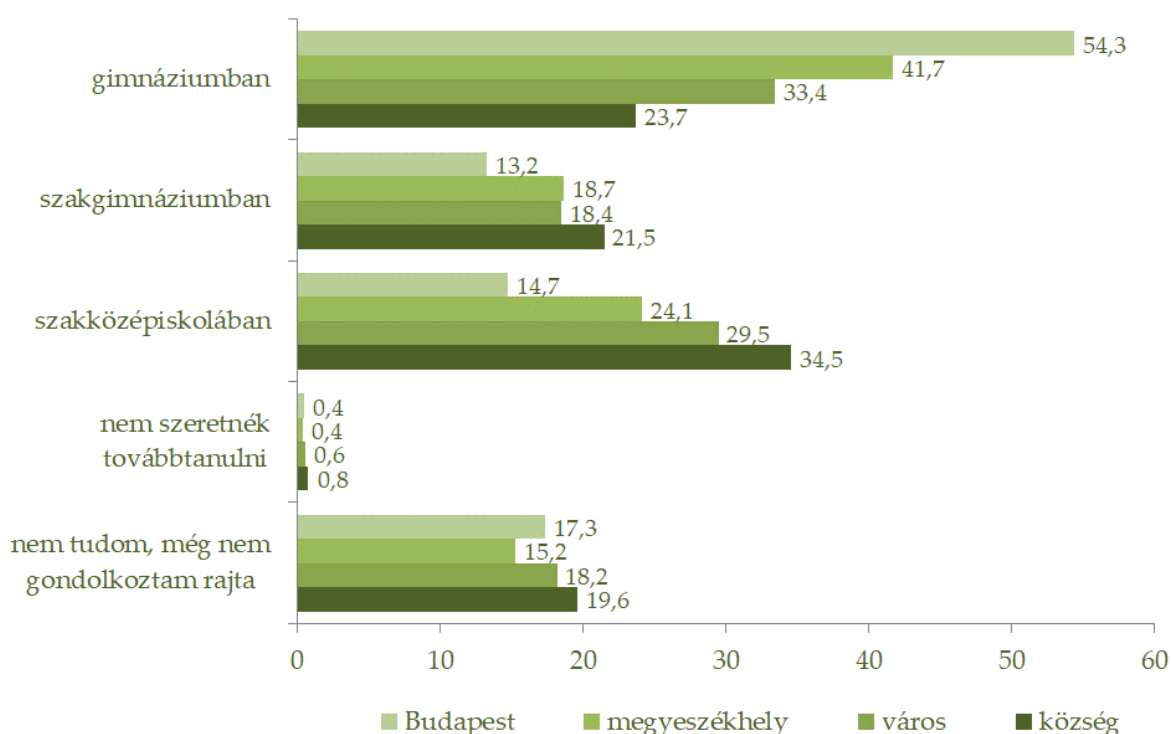
	szakközép- iskolában	szak- gimnáziumban	gimnáziumban	nem szeretnék továbbtanulni	nem tudom, még nem gondolkoztam rajta
Budapest	14,7	13,2	54,3	0,4	17,3
Baranya	32,0	13,2	29,2	0,9	24,8
Bács-Kiskun	31,1	21,5	31,3	0,0	16,2
Békés	25,5	20,4	34,4	0,6	19,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	29,1	18,4	32,6	0,3	19,6
Csongrád	30,9	28,4	23,5	0,3	16,9
Fejér	32,6	17,2	36,1	0,5	13,5
Győr-Moson-Sopron	30,1	22,7	25,6	0,4	21,1
Hajdú-Bihar	31,3	15,4	38,7	0,0	14,6
Heves	24,9	15,0	42,9	0,3	16,9
Jász-Nagykun-Szolnok	36,5	16,3	29,7	0,3	17,2
Komárom-Esztergom	20,8	35,3	41,2	2,4	0,3
Nógrád	42,9	11,5	22,5	0,5	22,5
Pest	29,6	18,4	31,7	0,8	19,6
Somogy	29,0	15,0	32,4	0,7	22,9
Szabolcs-Szatmár-Bereg	22,9	18,6	35,1	0,5	22,9
Tolna	30,9	24,7	25,8	1,1	17,4
Vas	30,0	21,3	27,8	0,0	20,9
Veszprém	35,4	20,3	30,8	0,6	12,9
Zala	32,2	20,4	33,5	1,2	12,7

Forrás: GVI, 2019

A továbbtanulási tervek területi különbségei a településtípus szerint is megmutatkoznak. A Budapesten tanulók mellett a megyeszékhelyeken tanulók is jelentősen magasabb arányban mennének gimnáziumba (42%-uk), mind a vidéki városokban (33%) vagy községekben (24%) tanuló diákok. A szakgimnáziumot valamint a szakközépiskolát a falusi diákok választanák a legnagyobb arányban

(22%-uk és 35%-uk), míg a megyeszékhelyek és a főváros esetében a szakgimnáziumot tervezők aránya 20%, a szakközépiskolát megcélzóké pedig 25% alatt van. A községekben tanuló diákok között vannak a legnagyobb arányban azok is, akik még nem gondolkoztak a továbbtanuláson: közel ötödük nem tudja még, hogy az általános iskola után hol szeretne tanulni, és körükben a legmagasabb azok aránya is, akik nem szeretnének továbbtanulni az általános iskola befejezése után. (2.2.2. ábra)

2.2.2. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy hol szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019

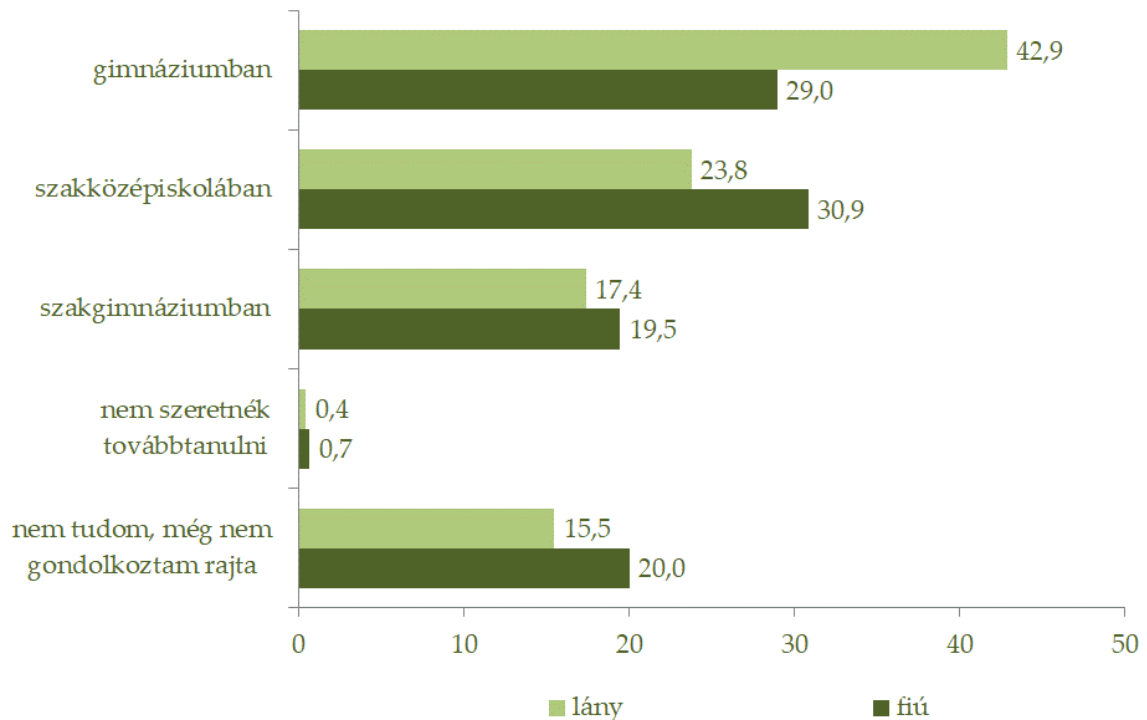

Forrás: GVI, 2019 (n=9164)

A fiúk és a lányok továbbtanulási tervei között az előző évekhez hasonlóan szignifikáns különbségek figyelhetők meg. A lányok többsége, 43%-uk gimnáziumban szeretne továbbtanulni, míg a fiúknál ez az arány 29%. A fiúk körében népszerűbb cél a szakmaszerzés, 31%-uk szakközépiskolában (a lányoknak 24%-a), 20%-uk pedig szakgimnáziumban (a lányoknak 17%-a) tanulna tovább az általános iskola után. A fiúk között némileg magasabb a továbbtanulást nem tervezők aránya is (fiúk: 0,7%, lányok: 0,4%). Emellett a fiúk 20%-a azt válaszolta, hogy még nem

gondolkozott az általános iskola utáni tervein, míg a lányoknál ez az arány 16%. (2.2.3. ábra)

2.2.3. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy hol szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019

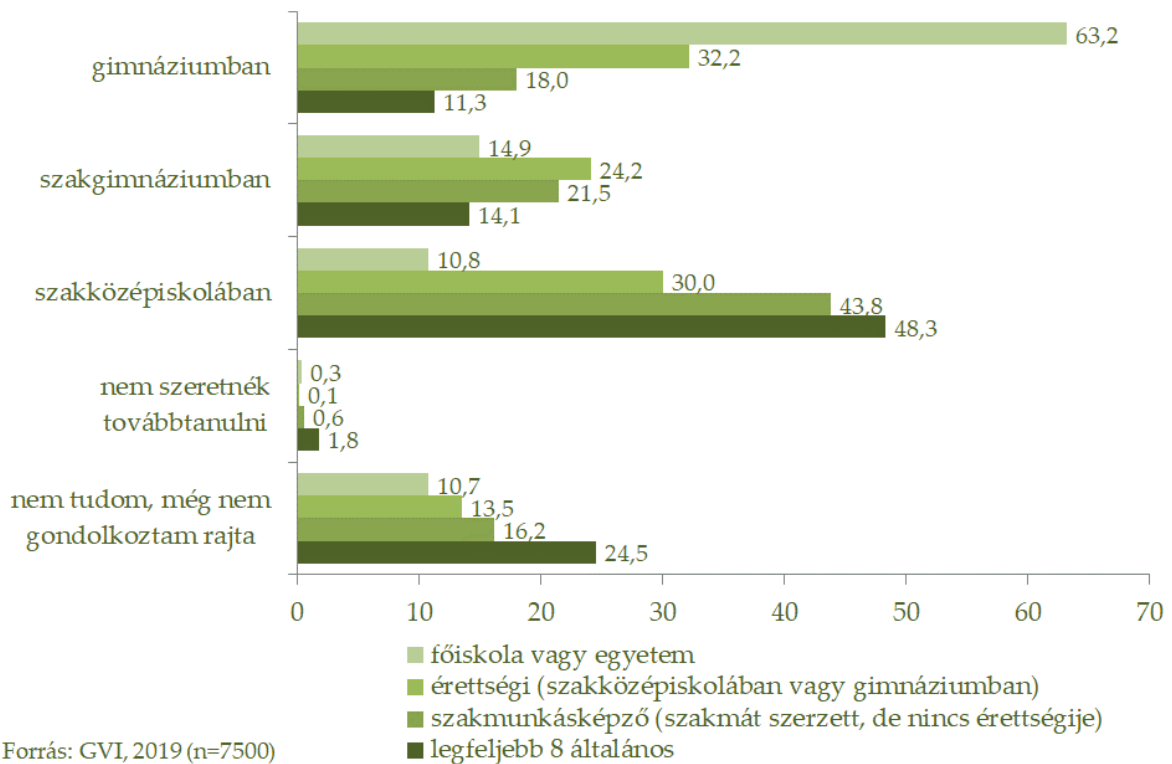

Forrás: GVI, 2019 (lány: n=4386; fiú: n=4677)

A szülők legmagasabb iskolai végzettsége a megkérdezettek körében nagyrészt tükrözik a tanulók általános iskola utáni továbbtanulási terveit. A főiskolát vagy egyetemet szerzett szülők gyermekeinek 63%-a gimnáziumban szeretne továbbtanulni, további 15%-uk pedig szakgimnáziumban. Az érettségit szerzett szülők gyermekeinek 32%-a, a szakmunkás végzettségűek 18%-a, a legfeljebb 8 általánossal rendelkező szülők gyermekeinek pedig mindössze 11%-a választaná a gimnáziumot. A szakgimnáziumot a legnagyobb arányban az érettségivel rendelkező szülők gyermekei választanák (24%), míg a szakmunkásképzőt végzett szülők gyermekeinek 22%-a, a legfeljebb 8 általánossal rendelkezőkének pedig 14%-a. Szakközépiskolába elsősorban az alacsonyabb végzettségű szülők gyermekei mennének: azoknak a gyerekeknek, akinek a szülője legfeljebb 8 általánossal rendelkezik 48%-a választaná ezt az iskolatípust, a szakmunkás szülők gyermekeinek

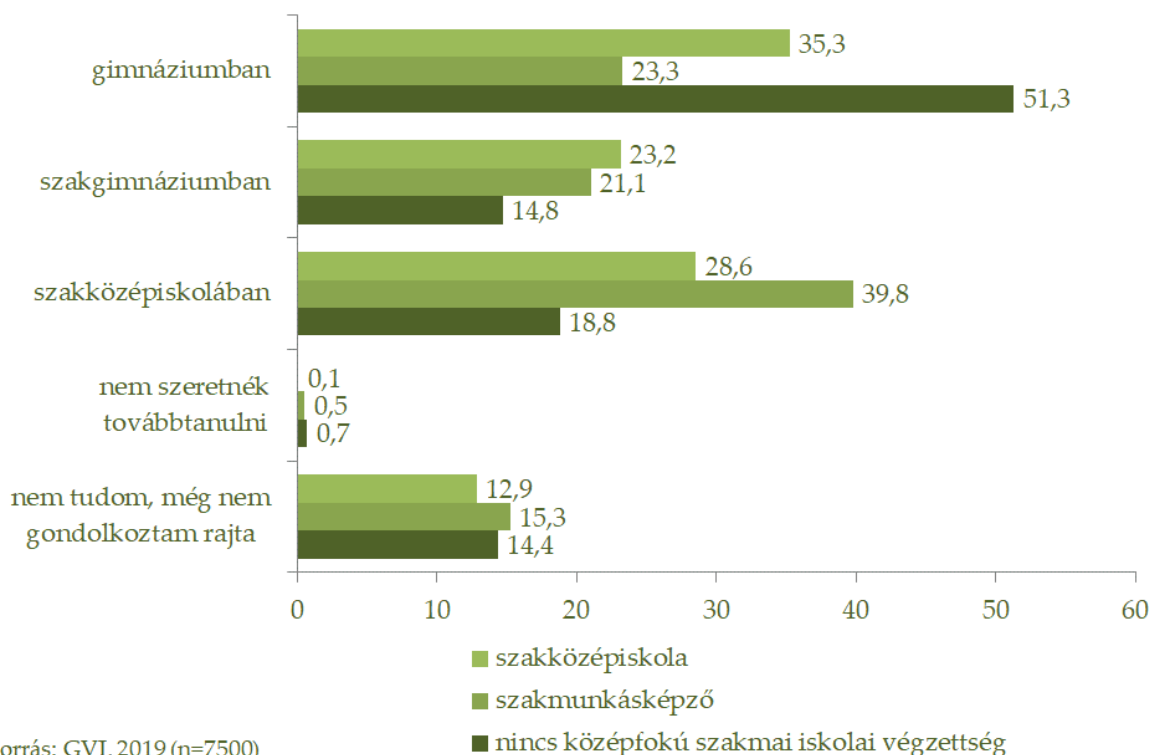
pedig 44%-a, míg az érettségizett szülők gyermekeinek csak 30%-a, a diplomások gyermekeinek pedig mindössze 11%-a menne szakközépiskolába. Szintén az alacsonyabb végzettségű szülők gyermekei között a legmagasabb azoknak az aránya, akik nem szeretnék továbbtanulni, illetve azoké, akik még nem gondolkoztak a továbbtanuláson. (2.2.4. ábra)

2.2.4. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy hol szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019

Látható tehát, hogy a gimnáziumot többségében azok a tanulók választanák, akiknek a szüleinek nincs középfokú szakmai végzettsége (diplomás, érettségizett vagy legfeljebb 8 általánossal rendelkezők), míg a szakgimnáziumot a szakközépiskolát végzett szülők gyermekei, a mai szakközépiskolát pedig a szakmunkásképzőt végzetek gyermekei választanák a legnagyobb arányban az általános iskola befejezése után. (2.2.5. ábra)

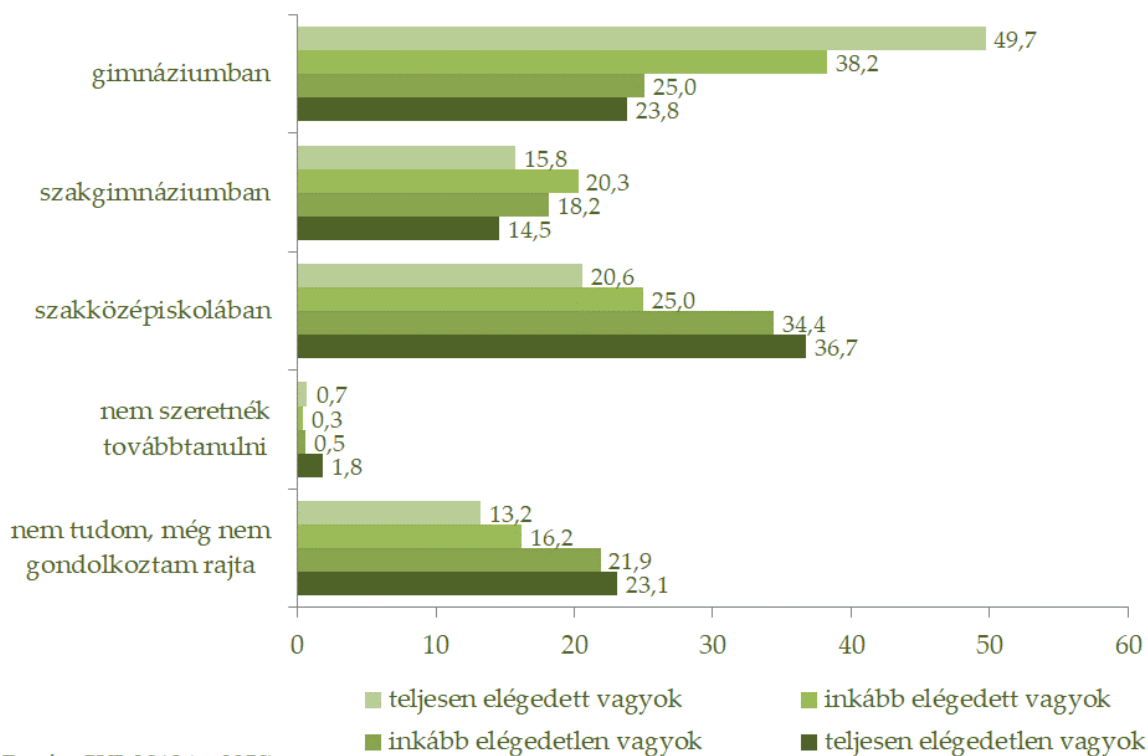
2.2.5. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettsége és a szerint, hogy hol szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019

A továbbtanulási tervek összefüggést mutatnak azzal is, hogy mennyire elégedettek a tanulók az iskolai teljesítményükkel. Azoknak, akik teljesen elégedettek a teljesítményükkel 50%-a gimnáziumban szeretne továbbtanulni, míg a kevésbé elégedett tanulók alacsonyabb arányban választanák ezt az iskolatípust, a teljesen elégedetleneknek például csak 24%-a gondolkozik gimnáziumi továbbtanuláson. A szakgimnázium esetében a különbség kevésbé jelentős, ugyanakkor némileg nagyobb arányban tanulnának itt azok, akik teljesen vagy inkább elégedettek az eredményeikkel, mint azok, akik kevésbé vagy egyáltalán nem elégedettek magukkal. Szakközépiskolába ezzel szemben egyértelműen inkább azok mennének, akik teljesen elégedetlenek (37%), vagy inkább elégedetlenek (34%) az iskolai teljesítményükkel. Körükben magasabb azoknak az aránya is, akik még nem gondolkoztak az általános iskola utáni továbbtanuláson, mint azok körében, akik elégedettek a teljesítményükkel. (2.2.6. ábra)

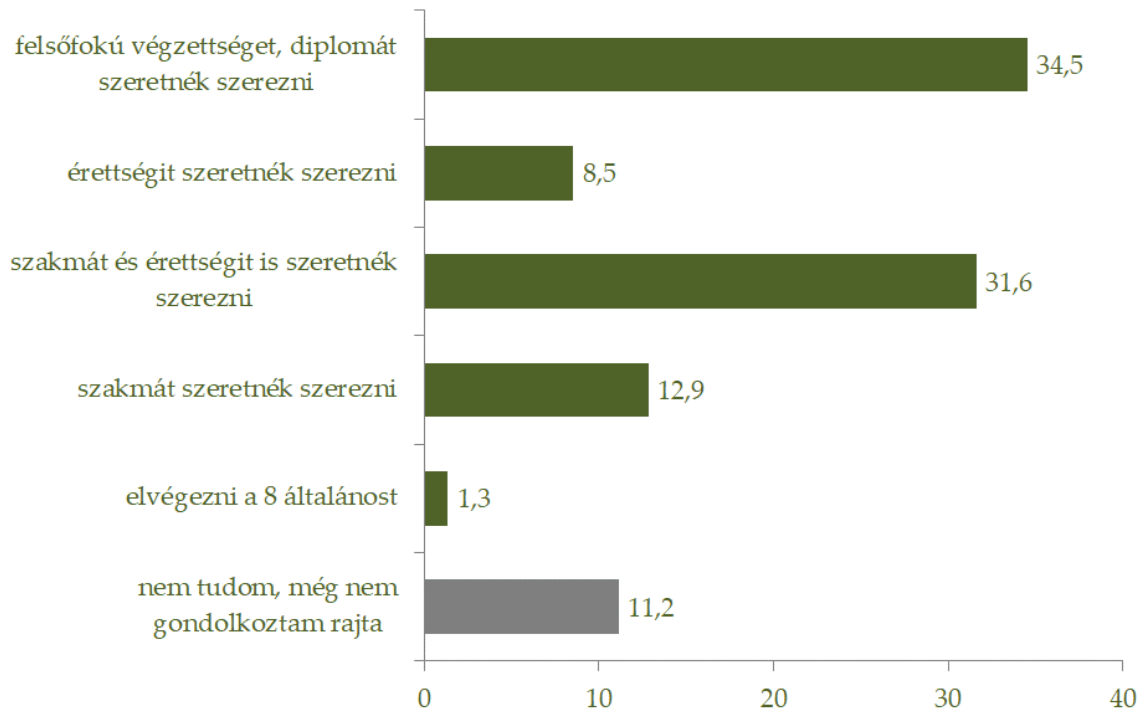

2.2.6. ábra: A tanulók megoszlása iskolai teljesítményükkel való elégedettségük és a szerint, hogy hol szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019

A tanulókat kérdeztük arról is, hogy mi az a legmagasabb iskolai végzettség, amit szeretnének elérni. Többségük, 35%-uk felsőfokú végzettséget, diplomát szeretne szerezni. 32%-uk szakmát és érettségit szeretne, 13%-uknak a szakmaszerzés, 9%-uknak pedig az érettségi a célja. A tanulók 1,3%-a gondolja úgy, hogy legfeljebb a 8 általánost szeretné befejezni, 11%-uk pedig azt válaszolta, hogy még nem tudja, hogy mi a legmagasabb végzettség, amit szeretne elérni. (2.2.7. ábra)

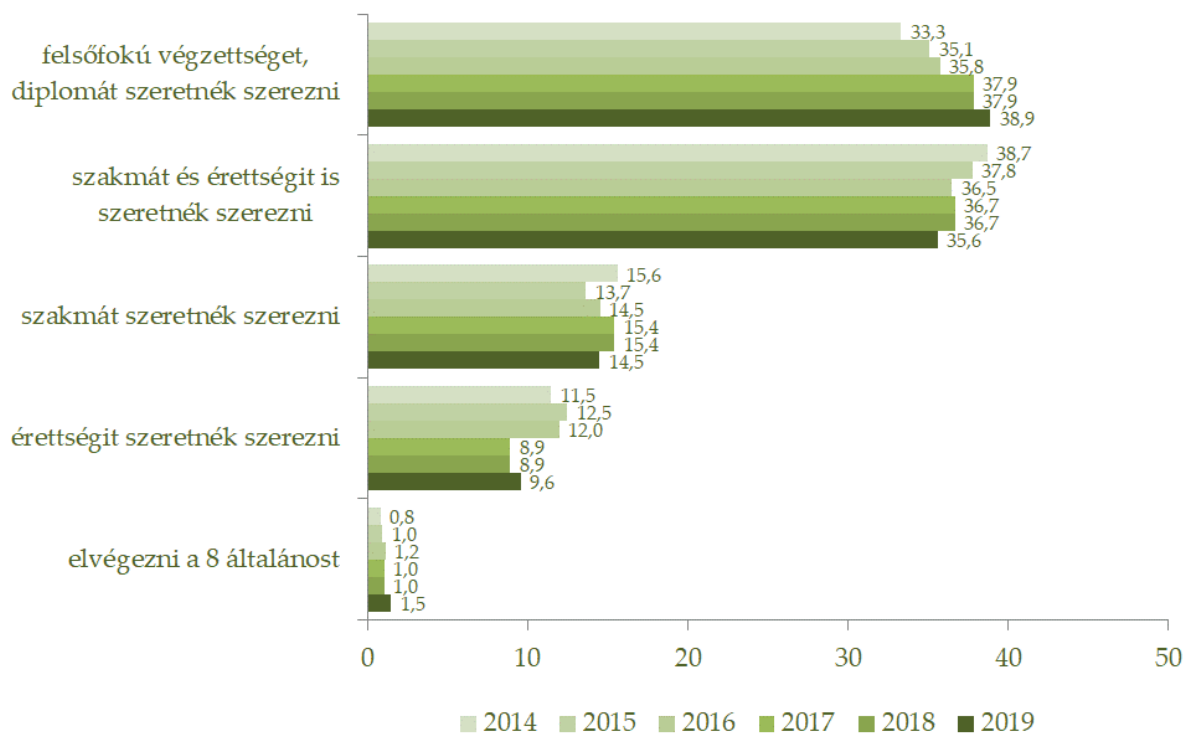
2.2.7. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9168)

A tanulók iskolai végzettségre vonatkozó tervei nem változtak jelentősen az elmúlt évek során. Ugyanakkor 2014 óta folyamatosan nő azoknak a tanulónak aránya, akik felsőfokú végzettséget szeretnének elérni (2014-ben 33%, 2019-ben 39% volt a diplomát célként megjelölők aránya). Emellett 2014-hez viszonyítva csökken azoknak az aránya, akik a szakképzettség és érettségi megszerzésére törekednek. A szakmaszerzést célként megjelölők aránya a vizsgált években 14–16% között mozgott, míg a legfeljebb 8 általános megszerzésére törekvők aránya minden évben 1–2% volt. Az érettségi megszerzését célként kitűzők aránya 2014 és 2016 között 12% körül alakult, 2017 után azonban 9–10% volt. (2.2.8. ábra)

2.2.8. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2014–2019

Forrás: GVI, 2014–2019

Megjegyzés: A korábbi években a tanulókat arról kérdeztük, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni általános iskola után, mely kérdés válaszai megfeleltethetők a 2019-ben kért legmagasabb elérendő iskolai végzettségre vonatkozó kérdés válaszaival. A „kb. 5–6 évig, hogy szakmunkás bizonyítványom és érettségim legyen” és a „kb. 4–5 évig, hogy szakközépiskolai érettségim legyen” válaszlehetőségeket a 2019-es „szakmát és érettségit szeretnék” válasz alatt összesítettük. A „kb. 5–7 évig, hogy technikus végzettségem legyen” és a „nem tudom” válaszlehetőségeket nem vettük bele az összehasonlításba, ezeket a válaszokat itt hiányzó válaszként kezeltük. Ennek megfelelően a súlyozott érvényes válaszok száma a vizsgált évekre vonatkozóan a következőképpen alakulnak: $n_{2014}=8\ 851$, $n_{2015}=8\ 401$, $n_{2016}=8\ 593$, $n_{2017}=8\ 709$, $n_{2018}=8\ 443$, $n_{2019}=8\ 145$.

A megyei különbségek 2019-ben a legmagasabb megcélzott iskolai végzettség esetében is megmutatkoznak. A Budapesten tanuló diákok 49%-a szeretne diplomát szerezni, Fehér, Heves és Hajdú-Bihar megyében 40% körül alakul ez az arány, míg Baranya és Somogy megyében a tanulók negyede szeretne főiskolára vagy egyetemre menni. Az érettségi megszerzését a Baranya és a Zala megyei tanulók célozták meg legmagasabb (11%) és a Tolna és Somogy megyeiek a legalacsonyabb (6%) arányban. Szakmát és érettségit éppen a Somogy megyében tanulók szereznének a legnagyobb arányban (41%), de ez a célja a Győr-Moson-Sopron, a Komárom-Esztergom és a Vas megyei diákok 38%-ának is. A Budapesten tanulóknak ezzel szemben csak 22%-a

tervezi, hogy szakmát és érettségit is szerez. Csak szakmát a Tolna megyében tanuló hetedikesekek 23%-a szeretne, míg a budapestieknek mindössze 5%-a. Azoknak az aránya, akik legfeljebb az általános iskolát szeretnék befejezni Baranya megyében a legmagasabb (5%) és Borsod-Abaúj-Zemplén és Csongrád megyében a legalacsonyabb (rendre 0,3%). Azok, akik még nem tudják, hogy mi a legmagasabb végzettség, amit szeretnének elérni, szintén Baranya megyében (15%), Budapesten (14%) és Tolna megyében (14%) a legmagasabb, míg Komárom-Esztergom megyében a legalacsonyabb (3%). (2.2.2. táblázat)

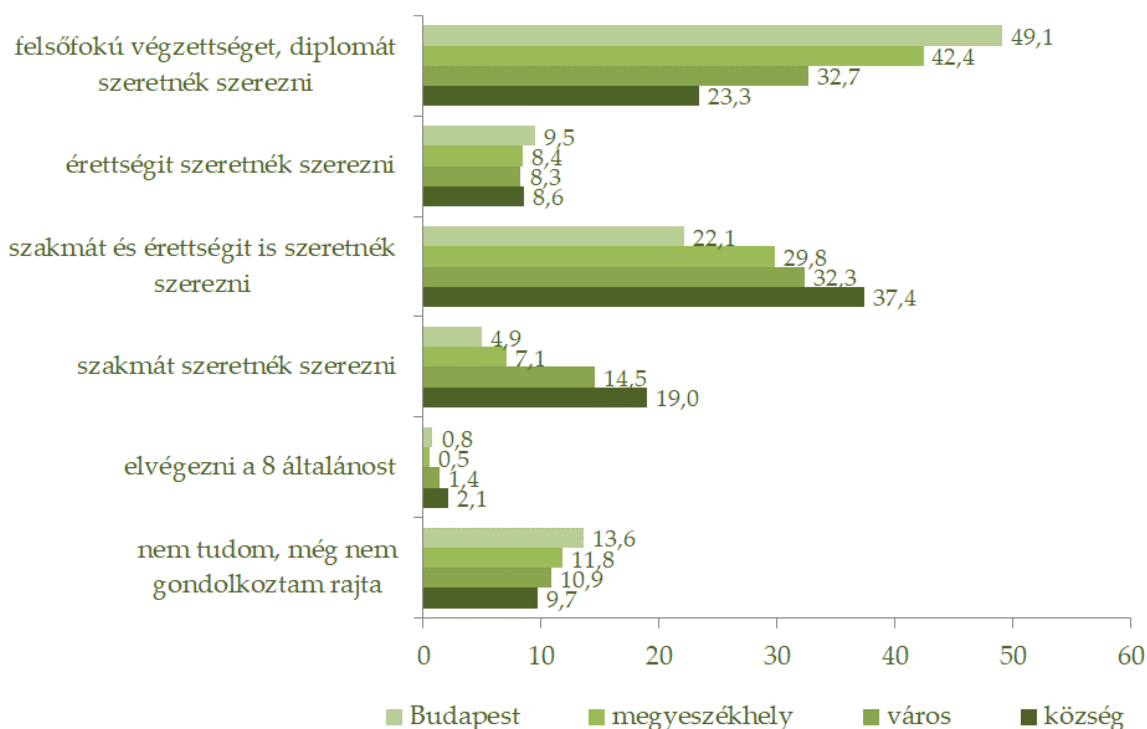
2.2.2. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék, N=9 170), 2019

	elvégezni a 8 általánost	szakmát szeretnék szerezni	szakmát és érettségit is szeretnék szerezni	érettségit szeretnék szerezni	felsőfokú végzettséget, diplomát szeretnék szerezni	nem tudom, még nem gondolkoztam rajta
Budapest	0,8	4,9	22,1	9,5	49,1	13,6
Baranya	4,7	17,4	27,2	11,1	24,7	14,9
Bács-Kiskun	0,9	12,1	32,4	9,9	33,3	11,5
Békés	1,9	14,1	34,2	9,1	29,5	11,3
Borsod-Abaúj-Zemplén	0,3	14,8	30,4	8,0	33,1	13,4
Csongrád	0,3	14,2	34,0	7,1	31,2	13,2
Fejér	1,1	11,4	30,4	7,7	39,4	10,1
Győr-Moson-Sopron	0,7	10,7	37,8	7,6	31,5	11,6
Hajdú-Bihar	0,6	11,8	34,5	7,4	38,2	7,4
Heves	2,0	13,3	26,6	9,0	38,9	10,3
Jász-Nagykun-Szolnok	1,1	14,7	34,8	7,3	29,6	12,5
Komárom-Esztergom	1,4	17,1	37,6	7,7	33,1	3,1
Nógrád	0,5	18,5	34,2	9,8	27,7	9,2
Pest	1,9	14,5	33,4	8,9	31,0	10,4
Somogy	2,4	16,4	40,8	6,2	24,7	9,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1,1	14,5	33,1	8,5	31,8	10,9
Tolna	2,8	22,5	28,1	5,6	27,5	13,5
Vas	1,3	9,5	37,5	9,1	30,2	12,5
Veszprém	1,8	15,6	34,0	7,7	31,3	9,5
Zala	2,1	16,2	33,2	10,8	31,1	6,6

Forrás: GVI, 2019

A nagyobb településeken jellemzően magasabb azoknak az aránya, akik felsőfokú végzettséget szeretnének szerezni. Budapest mellett a megyeszékhelyeken tanulók esetében a legmagasabb azoknak az aránya, akik diplomát szeretnének (42%), míg a községi iskolákban tanulók esetében a legalacsonyabb (23%). Szakmát és érettségit jellemzően a községi iskolák tanulói szeretnének szerezni, 37%-uk, míg a városi diákok esetében 32%, a megyeszékhelyeken tanulónál 30%, a budapesti diákoknál pedig 22% ez az arány. A szakmaszerzés esetében hasonló irányú tendencia látható (a községi diákok 19%-a szeretne szakmát szerezni, a budapestiekénél 5% ez az arány). Azoknak az aránya, akik még nem tudják, hogy mi a legmagasabb végzettség, amit szeretnének elérni ezzel szemben Budapesten a legmagasabb (14%), míg a községi általános iskolákban tanulók esetében a legalacsonyabb (10%). (2.2.9. ábra)

2.2.9. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019

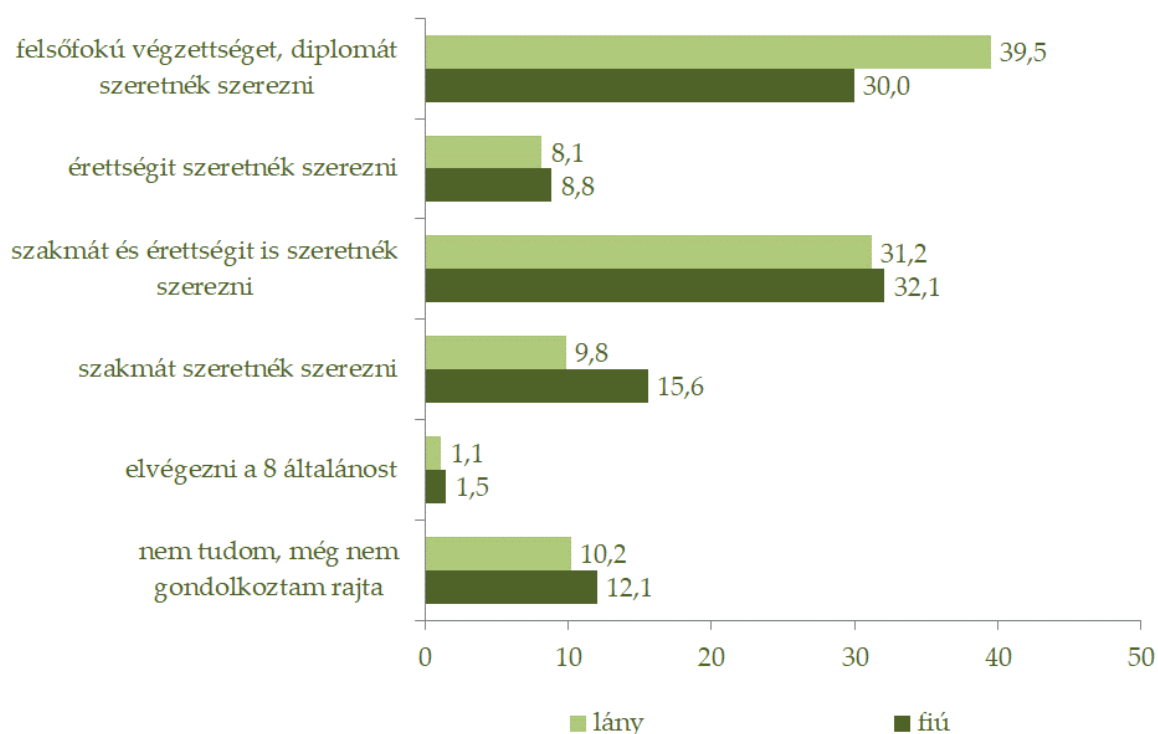

Forrás: GVI, 2019 (n=9167)

Megfigyelhető az is, hogy a lányok magasabb arányban szeretnének diplomát szerezni (40%), mint a fiúk (30%), a fiúk ezzel szemben magasabb arányban szeretnének szakmát szerezni: 32%-uk szakmát és érettségit szeretne (lányok: 31%),

további 16%-uknak (lányok: 10%) pedig a szakmaszerzés a végzettségi célja. A fiúk között kis mértékben magasabb azoknak az aránya, akik legfeljebb a 8 általánost szeretnék befejezni (fiúk: 1,5%, lányok: 1,1%), és azoknak, akik még nem gondolkoztak azon, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit szeretnének elérni életük során (fiúk: 12%, lányok: 10%). (2.2.10. ábra)

2.2.10. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019

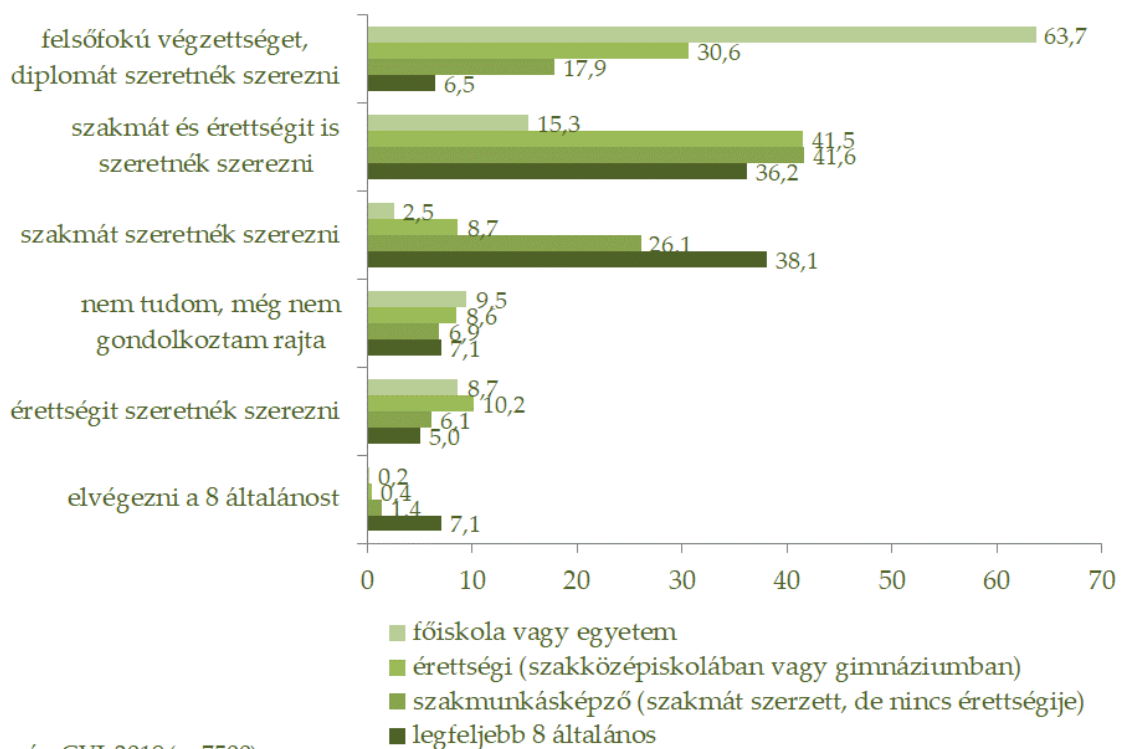

Forrás: GVI, 2019 (lány: n=4381; fiú: n=4685)

A tanulók legmagasabb végzettségre vonatkozó tervei az előző évekhez hasonlóan összefüggést mutatnak a szüleik legmagasabb iskolai végzettségével. A diplomás szülők gyermekeinek 64%-a szintén diplomát szeretni, szakma és érettségi szerzésen 15%-uk, szakmaszerzésen mindössze 2,5%-uk, érettségi szerzésen pedig 9%-uk gondolkozik, azoknak az aránya pedig, akik nem szeretnének általános iskola után továbbtanulni elhanyagolható (0,2%). Azok között, akiknél a szülők legmagasabb végzettsége szakközépiskolai vagy gimnáziumi érettségi, a legtöbben szakmát és érettségit szeretnének szerezni (42%-uk), de közöttük a legmagasabb azoknak az aránya is, akik csak érettségit szeretnének (10%). Emellett 31%-uk gondolkozik

diplomaszerzésen, 9%-uk szerezne szakmát, és esetükben is nagyon alacsony azoknak az aránya, akik csak az általános iskola befejezését célozzák meg (0,4%). A szakmunkásképzőt végzett szülők gyermekeinek többsége a szülőknél magasabb végzettséget szeretnének elérni: 18%-uk egyetemi vagy főiskolai diplomát szerezne, 42%-uk pedig szakmát és érettségit szeretne. 26%-uk gondolkozik szakmaszerzésen, 6%-uk érettségi szerzésen és 1,4%-uk gondolja úgy, hogy nem szeretne az általános iskola után továbbtanulni. A legfeljebb 8 általánost végzett szülők gyermekeinek 38%-a szakmát, 36%-uk pedig szakmát és érettségit szeretne szerezni. Mindössze 7%-uk tervezi azt, hogy főiskolán vagy egyetemen fog tanulni, míg 7%-uk azt gondolja, hogy az általános iskola után nem szeretne továbbtanulni. Azoknak az aránya, akik még nem tudják, hogy milyen végzettséget szeretnének elérni, a magasabb végzettségű szülők gyermekeinél a legmagasabb. (2.2.11. ábra)

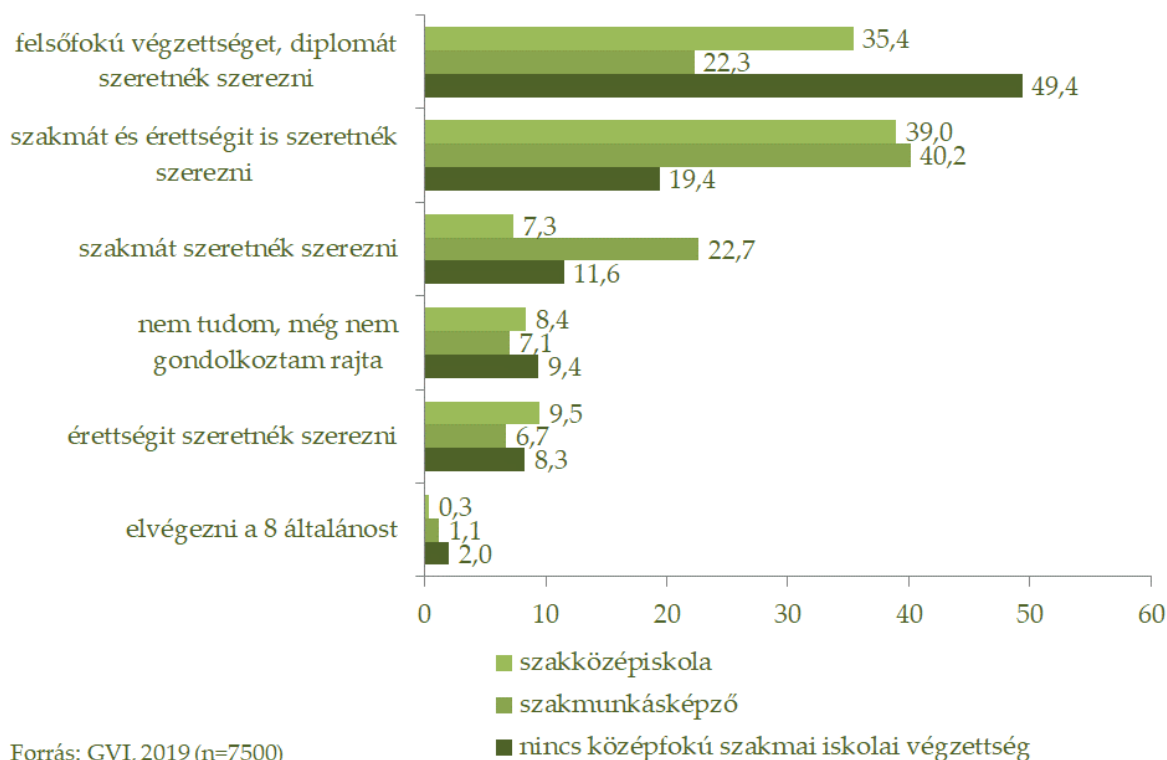
2.2.11. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=7500)

A szakközépiskolát végzett szülők gyermekeinek 35%-a, a szakmunkásképzőt végzetteknek 22%-a szeretne felsőfokú végzettséget, míg azok esetében, akiknél a szülőknek nincs szakmai végzettsége, 49% ez az arány. Szakmát és érettségit a szakközépiskolát végzett szülők gyermekeinek 39%-a, a szakmunkásképzőt végzetteknek 40%-a, a szakképzettséggel nem rendelkező szülők gyermekeinek pedig 19%-a szeretne. A szakmaszerzést érettségi nélkül leginkább a szakmunkásképzőt végzett szülők gyermekei tekintik célnak (23%-uk). (2.2.12. ábra)

2.2.12. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettsége és a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019

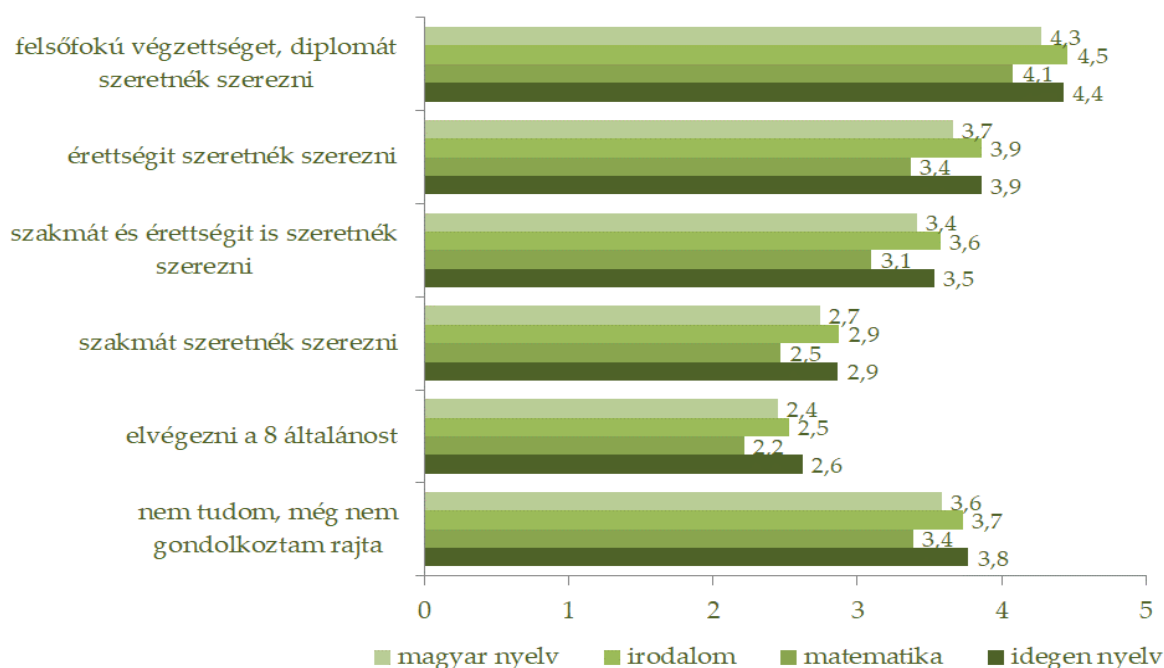

A tanulók által megcélzott legmagasabb iskolai végzettség összefüggést mutat a tanulmányi eredményekkel. Felsőfokú végzettséget jellemzően a magasabb tanulmányi átlaggal (4,1–4,5 közötti átlagok) rendelkező hetedikesek szeretnének elérni, míg azoknak az átlaga, akik legfeljebb a 8 általánost szeretnék befejezni, 3 alatt van magyar nyelvből, irodalomból, matematikából és idegen nyelvből is. Az érettségit megcélzó diákok átlaga 3,1–3,9 között, a szakmát és érettségit célként kitűzőké pedig

3,1–3,6 között alakul a vizsgált tantárgyak esetében. Azoknak, akik szakmát szeretnének szerezni, matematikából 2,5, nyelvtanból 2,7, irodalomból és idegen nyelvből 2,9–2,9 az átlaga. (2.2.13. ábra)

2.2.13. ábra: A tanulók átlagos félévi érdemjegyei a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019

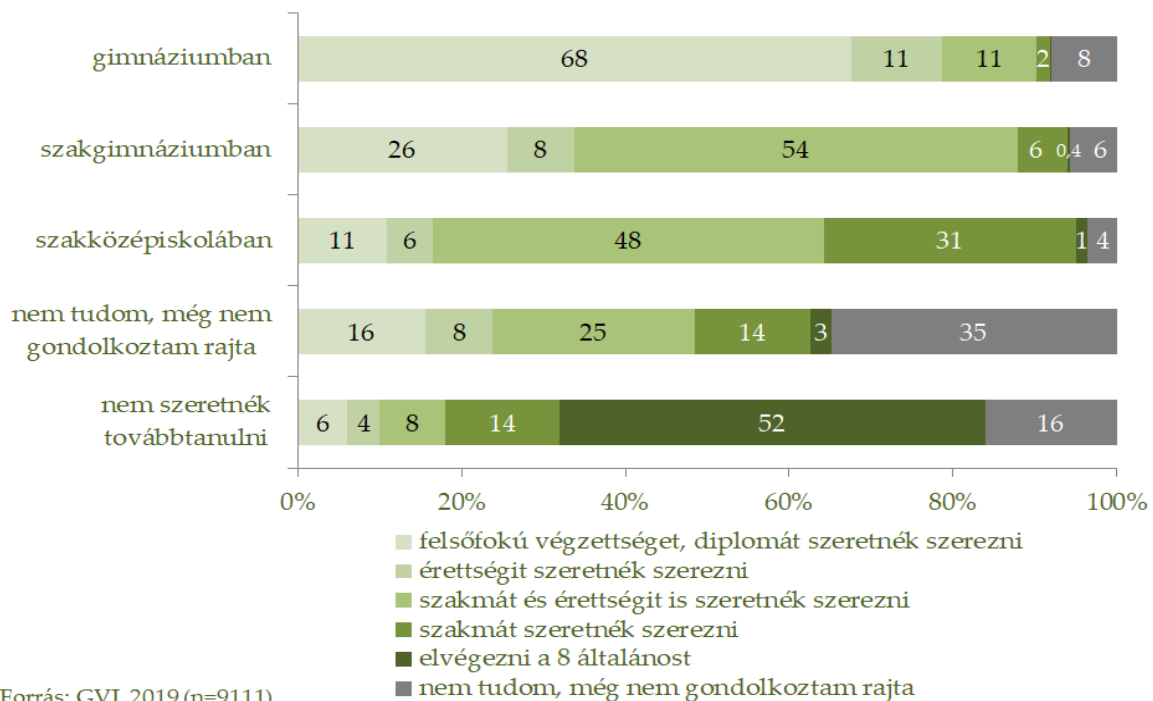

Forrás: GVI, 2019 (n=8614–8794)

Azoknak a tanulóknak a többsége (68%-a), akik az általános iskola után gimnáziumba szeretnének menni, később felsőfokú végzettséget szeretne szerezni, 11%-uk pedig az érettségit célozza meg. További 11%-uk gondolja úgy, hogy később szakmát is szerezne, 8%-uk pedig még nem tudja, hogy milyen végzettséget szeretne elérni. A szakközépiskolát tervezők 26%-a gondolkozik továbbtanuláson, 8%-uk érettségizésen, 54%-uk pedig szakmát és érettségit szerezne, 6% pedig nem tudja még, hogy mi a legmagasabb végzettség, amit szeretne elérni. Azoknak, akik az általános iskola után szakközépiskolába mennének tovább, 48%-a szakmát és érettségit is szeretne, 31%-uk viszont csak szakmát akar szerezni. Emellett az ilyen iskolatípusban tanulni akarók 6%-a gondolja azt, hogy szeretne érettségit, 11% pedig azt, hogy szeretne felsőfokú végzettséget szerezni. Az általános iskola befejezését megcélzóknak többségének a 8 általános megszerzése a legmagasabb végzettségi célja, 14%-uk

azonban még nem tudja, hogy milyen végzettséget szeretne, 16%-uk pedig gondolkozik a szakmaszerzésen. Azok, akik még nem tudják, hogy milyen iskolatípusban tanulnának tovább, 35%-a még azt sem döntötte el, hogy milyen végzettséget szeretne. 25%-uk azonban tudja, hogy szakmát és érettségét, 16%-uk azt, hogy felsőfokú végzettséget, 14%-uk pedig azt, hogy szakmát mindenképpen szeretne szerezni. (2.2.14. ábra)

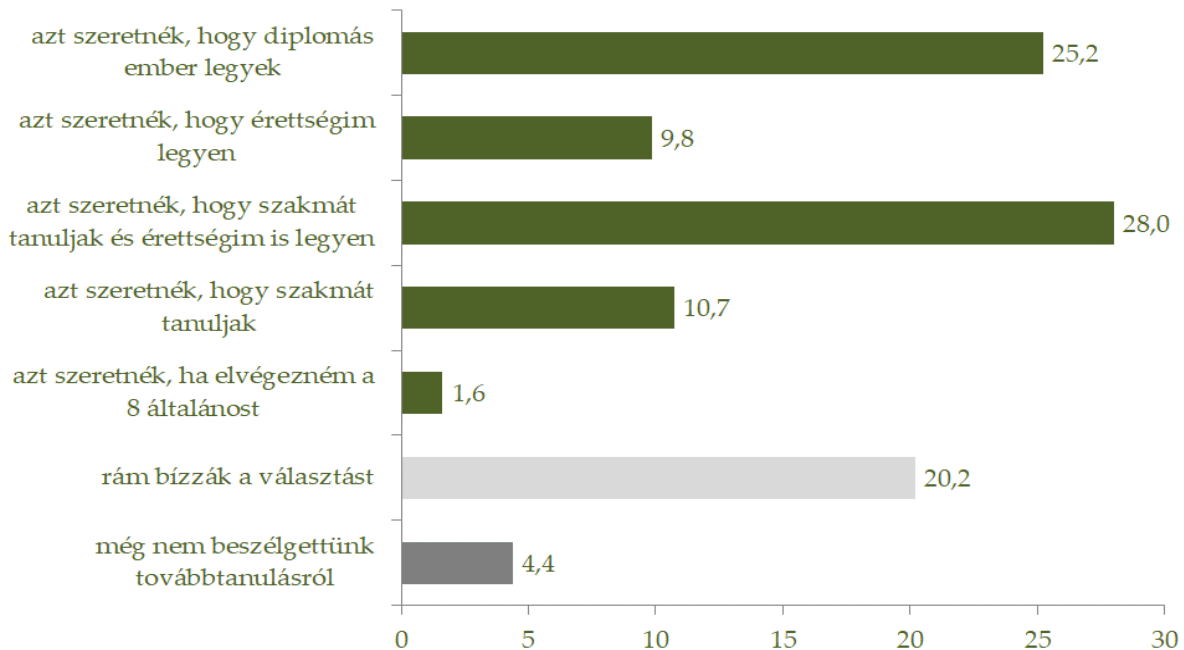
2.2.14. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol szeretnék továbbtanulni az általános iskola után, illetve, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnék elérni életük során (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9111)

A szülők közel harmada (28%-a) azt tanácsolja a tanulóknak, hogy szerezzenek szakmát és érettségét is. A diákok elmondása alapján 25%-uk szeretné, hogy gyermekük diplomás legyen. 11% javasolja azt a gyermekének, hogy tanuljon szakmát, 10% pedig azt, hogy szerezzen érettségét. A szülők 1,6%-a szeretné, ha a gyermeke az általános iskolát végezné el. A szülők 20%-a gyermekére bízta a választást, míg a tanulók 4%-a mondta azt, hogy még nem beszélgettek otthon a továbbtanulásról. (2.2.15. ábra)

2.2.15. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=8819)

A végzettségre vonatkozó szülői tanácsok között jelentős eltérések figyelhetők meg megyei bontásban. A diplomaszerezést leginkább a budapesti gyerekeknek javasolják, 35%-uk válaszolta azt, hogy a szülei azt szeretnék, ha a legmagasabb végzettséget érné el. Hajdú-Bihar megyében a szülők többsége, 31%-a szintén ezt javasolja, míg Baranya megyében a gyerekek mindössze 16%-ának javasolták a szülei, hogy diplomás ember legyen. Az érettségi megszerzése kapcsán kiegyenlítettebbek az arányok a megyék között, a legnagyobb arányban Bács-Kiskun megyében (13%), a legkisebb arányban pedig Somogy megyében (6%) kapták ezt a tanácsot a tanulók. A legtöbb megyében a tanulók többsége azt a tanácsot kapta, hogy szakmát és érettségit is szerezzen, a legnagyobb arányban a Somogy megyei (40%) és a Veszprém megyei (36%) gyerekeknek tanácsolták ezt a szülők, a legkisebb arányban pedig a budapesti (19%) tanulóknak. Azt, hogy a gyermek csak szakmát szerezzen a legnagyobb arányban Tolna megyében (19%) tanácsolták a szülők, míg a legkisebb arányban a fővárosban (5%). Azon szülők aránya, akik azt tanácsolták, hogy a gyermekük az általános iskolát fejezze be, Baranya megyében a legmagasabb (7%). Azok aránya, akik

nem beszélgettek még otthon a továbbtanulásról, Fejér megyében a legmagasabb, Komárom-Esztergom megyében (2%) és Csongrád megyében (2%) a legalacsonyabb. (2.2.3. táblázat)

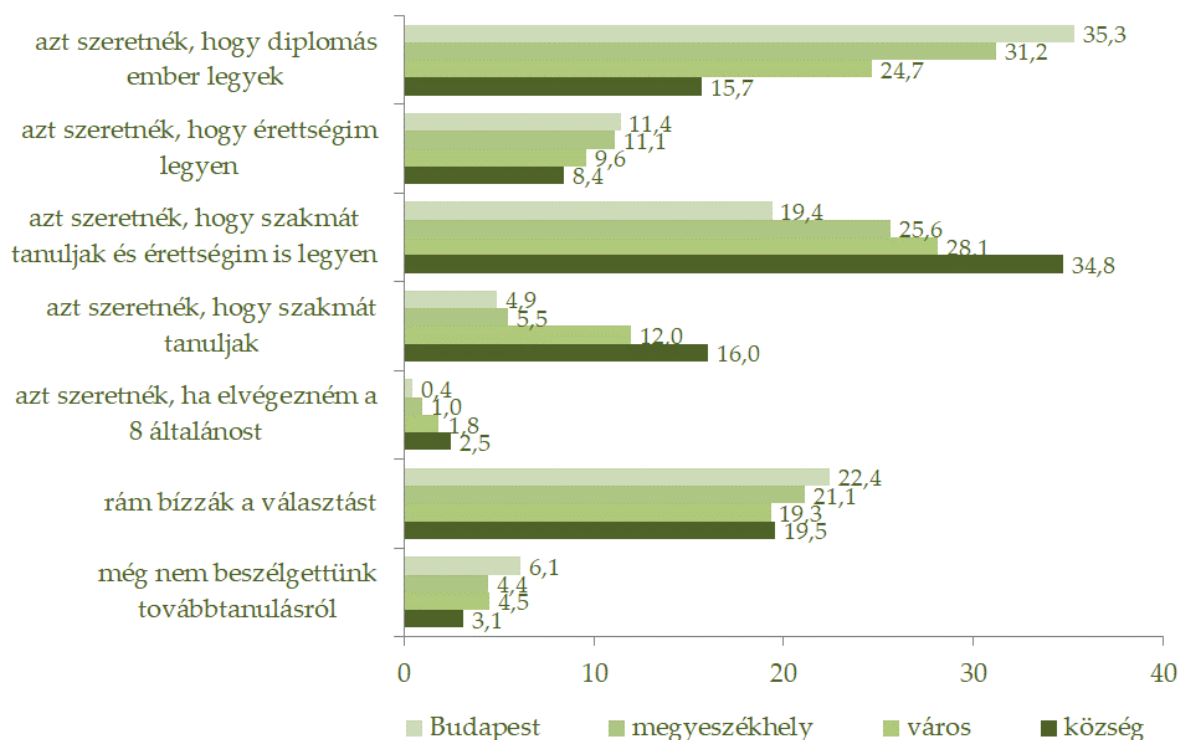
2.2.3. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnék, hogy elérjenek (százalék, N=8 817), 2019

	azt szeretnék, ha elvégezném a 8 általánost	azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak	azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érettségim is legyen	azt szeretnék, hogy érettségim legyen	azt szeretnék, hogy diplomás ember legyek	rám bízzák a választást	még nem beszélgettünk továbbtanulásról
Budapest	0,4	4,9	19,4	11,4	35,3	22,4	6,1
Baranya	6,5	14,5	23,6	9,8	16,3	23,2	6,2
Bács-Kiskun	1,1	11,0	28,3	13,0	22,1	20,3	4,1
Békés	1,9	14,2	30,1	9,4	22,0	16,8	5,5
Borsod-Abaúj-Zemplén	0,8	11,7	27,5	9,5	26,9	18,4	5,2
Csongrád	0,3	12,3	30,2	10,6	22,1	22,3	2,2
Fejér	0,0	8,8	27,2	9,6	27,2	20,7	6,5
Győr-Moson-Sopron	1,2	8,1	33,9	7,2	23,2	22,5	3,9
Hajdú-Bihar	1,2	11,0	30,6	8,4	31,0	14,3	3,3
Heves	1,7	15,9	24,9	11,1	26,3	13,8	6,2
Jász-Nagykun-Szolnok	3,1	9,0	29,3	11,0	20,0	24,8	2,8
Komárom-Esztergom	0,0	11,3	28,4	5,1	26,5	26,5	2,2
Nógrád	1,2	14,0	30,2	12,2	22,7	14,5	5,2
Pest	3,1	11,2	29,4	8,8	23,6	20,4	3,6
Somogy	1,4	13,4	40,2	5,5	17,5	18,9	3,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2,1	12,5	27,2	9,6	25,0	19,0	4,7
Tolna	2,9	19,2	26,7	8,1	20,3	19,2	3,5
Vas	0,9	7,6	34,1	11,2	18,4	25,1	2,7
Veszprém	3,0	11,2	35,6	12,5	17,2	17,5	3,0
Zala	1,3	16,0	27,4	11,8	21,5	18,6	3,4

Forrás: GVI, 2019

A szülők tanácsai a végzettségre vonatkozóan eltérnek attól függően is, hogy a tanulók milyen településen járnak iskolába. A Budapesten vagy valamelyik megyeszékhelyen működő iskolába járó gyerekeknek a legnagyobb arányban azt javasolják a szülők, hogy szerezzenek diplomát (a budapestiek 35%-ának, a megyeszékhelyen tanulók 31%-ának javasolják ezt). A városi iskolába járók esetében 28%-nak azt tanácsolják a szülei, hogy szerezzenek érettségit és szakmát, 10%-uknak pedig azt, hogy szerezzenek érettségit. A diplomázást 25%-uknak, a szakma szerzését (érettségi nélkül) pedig 12%-uknak tanácsolták. A községi iskolába járó gyerekek többségének, 35%-ának azt javasolják a szülei, hogy szerezzenek szakmát és érettségizzenek is, 16%-uknak azt, hogy szakmát tanuljanak, és ugyanekkora arányuknak azt, hogy diplomás emberek legyenek. (2.2.16. ábra)

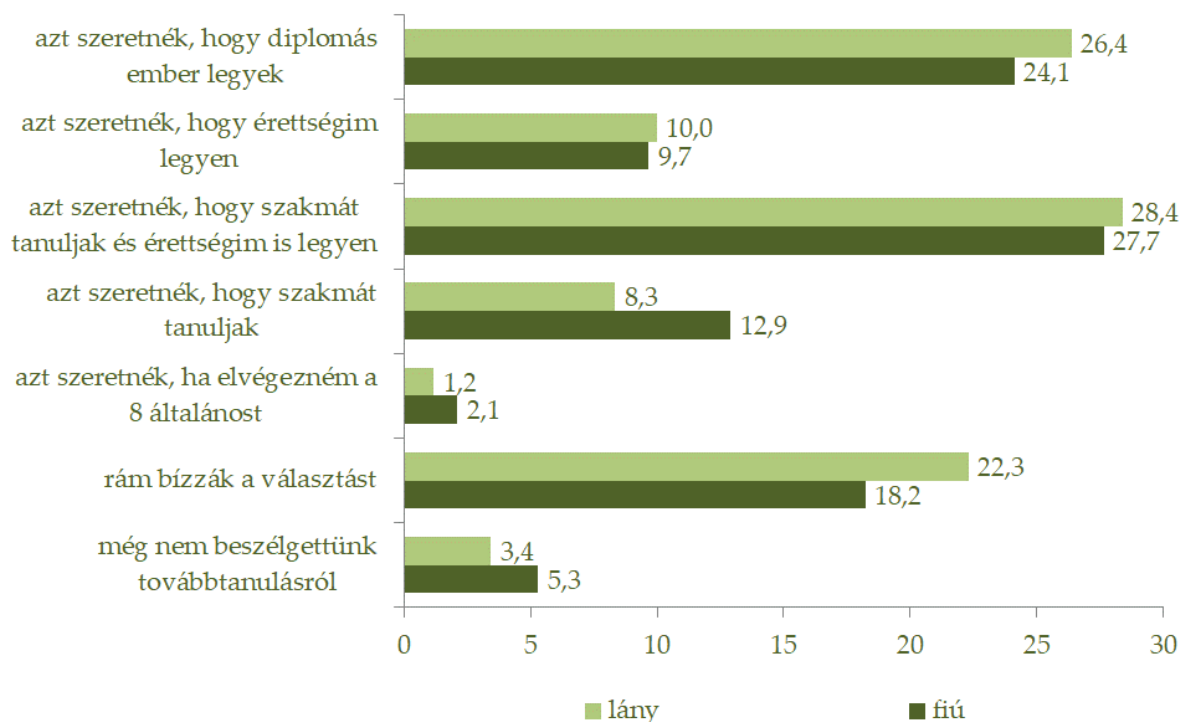
2.2.16. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019

A fiúk és a lányok a továbbtanulást illetően némileg eltérő tanácsot kapnak a szüleiktől. A lányoknak nagyobb arányban javasolják, hogy szerezzenek diplomát (26%, fiúk: 24%) és kis mértékben nagyobb arányban azt, hogy szerezzenek érettségit

(10%, fiúk: 9,7%), és hogy szerezzenek érettségit és szakmát is (lányok: 28,4%, fiúk: 27,7%). A lányok esetében nagyobb az aránya azoknak is, akikre a szülők rábízják a döntést (22%, fiúk: 18%), és kisebb azoké, akik még nem beszélgettek otthon a továbbtanulásról (3%, fiúk: 5%). A fiúknál ezzel szemben magasabb azoknak az aránya, akiknek a szülei azt javasolták, hogy szakmát szerezzenek (13%), mint a lányoknál (8%). (2.2.17. ábra)

2.2.17. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019

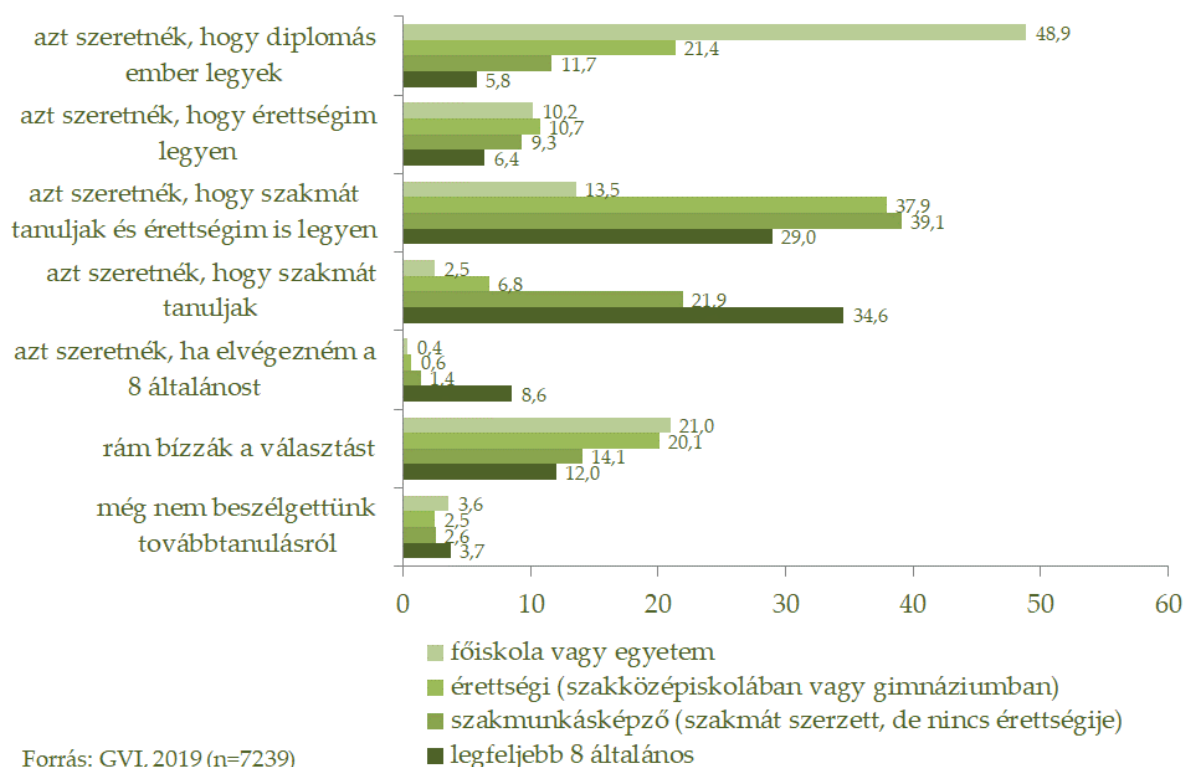

Forrás: GVI, 2019 (lány: n=4246; fiú: n=4477)

A szülők iskolai végzettsége összefüggést mutat azzal, hogy milyen továbbtanulásra vonatkozó tanácsot adnak a gyermeküknek. A diplomás szülők 49%-a gyermekének is felsőfokú végzettséget tanácsol. 10%-uk szeretné, ha gyermeküknek legalább érettségije lenne, 14%-uk pedig azt, ha szakmát és érettségit is szereznének. A diplomás szülők kevesebb, mint 3%-a elégedne meg azzal, ha gyermeke szakmát szerezne, és kevesebb, mint 0,5%-uk azzal, ha csak az általános iskolát fejezné be. Emellett magas esetükben azoknak az aránya (21%), akik a gyermekükre bízják a döntést. A szakközépiskolai vagy gimnáziumi érettségivel rendelkező szülők

gyermeküknek többségében azt javasolják a szülők, hogy szerezzenek szakmát és érettségit is (38%), 21%-uknak azt javasolják, hogy legyenek diplomások, 11%-uknak azt, hogy szerezzenek érettségit, 7%-uknak pedig hogy tanuljanak szakmát. 20%-ukra a szülők rábízzák a választást. A szakmunkásképzőt végző szülők többsége (39%) szintén a szakma tanulást és érettségizést javasolja, de elmondható az is, hogy az ilyen végzettségű szülők gyermekeinek több, mint ötöde kapja azt a tanácsot, hogy szakmát szerezzen érettségi nélkül. A legfeljebb 8 általánost befejező szülők gyermekeinél fordul elő leggyakrabban az a tanács, hogy csak szakmát szerezzenek (35%) és az, hogy az általános iskola befejezését célozzák meg (9%), a legkisebb arányban pedig az, hogy a szülők diplomaszerezést (6%) vagy érettségizést (6%) javasolnak. (2.2.18. ábra)

2.2.18. ábra: A tanulók megoszlása szülei a (velük együtt élő) szülei legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019

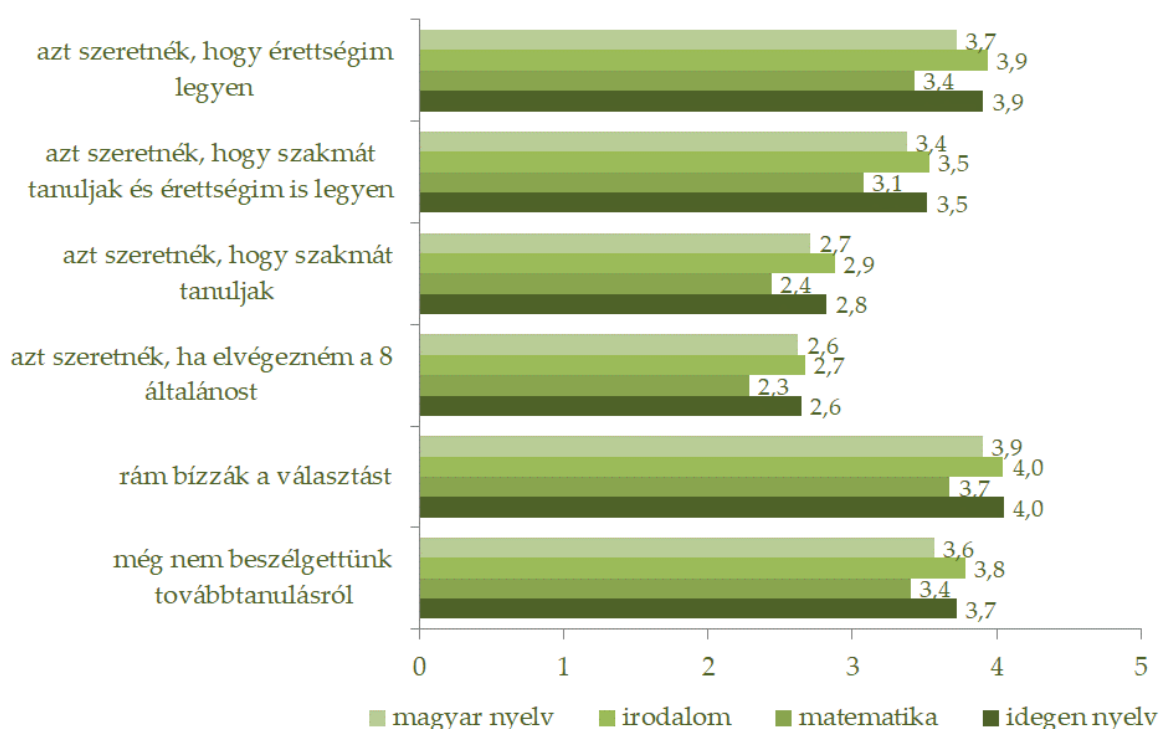

Megfigyelhető, hogy azoknak, akiknek a szülei diplomaszerezést javasolnak és azoknak, akikre a szülők rábízzák a választást magasabb a tanulmányi átlaga, mint az egyéb tanácsot kapó diákok. Azoknak, akiknek az érettségizést javasolják a szülei 3,4-

3,9 közötti átlaggal rendelkeznek a legfontosabb tantárgyakból, akiknek pedig az érettségizést és a szakmaszerzést is 3,1-3,5 közötti átlaguk van nyelvtanból, irodalomból, matematikából és idegen nyelvből. A szakmatanulást és a 8 általános befejezését a hármas alatti átlagokkal rendelkező diákoknak tanácsolják. Azoknak az átlaga, akikkel otthon még nem beszélgettek a továbbtanulásról, 3,4 és 3,8 közötti átlaga van a vizsgált tárgyakból. (2.2.19. ábra)

2.2.19. ábra: A tanulók átlagos félévi érdemjegyei a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szüleik szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019

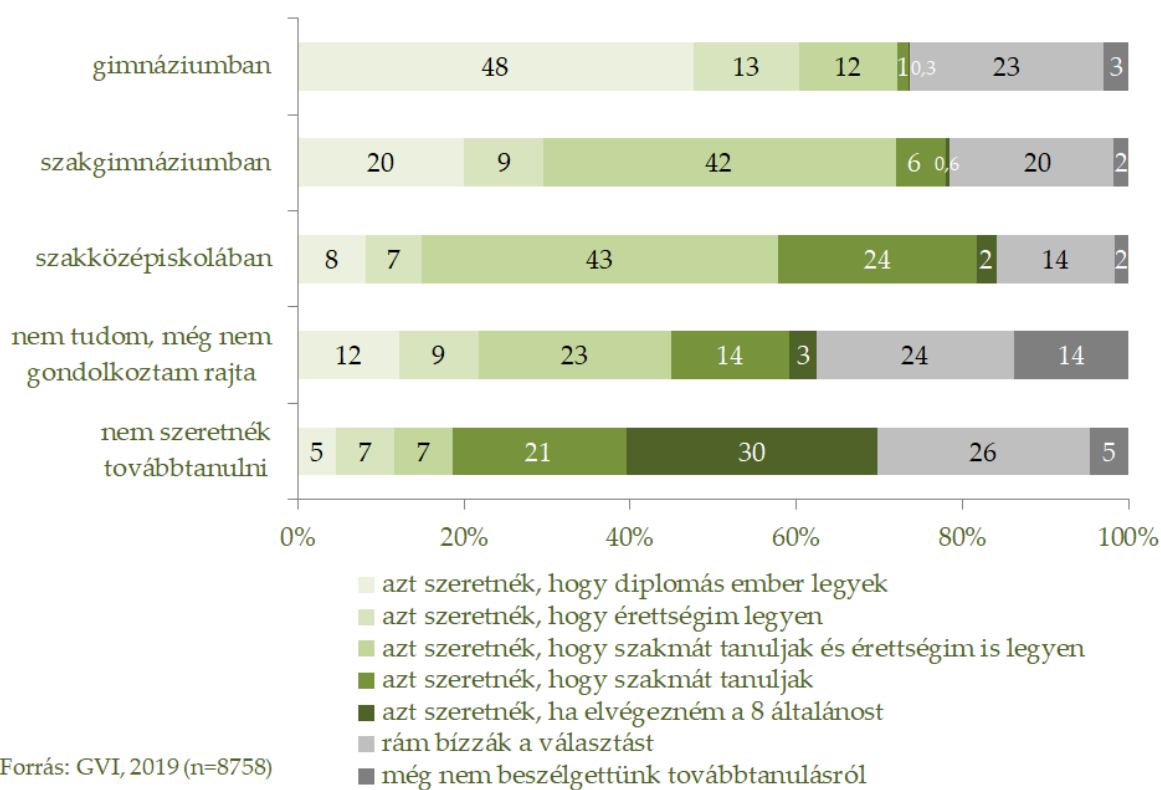
Forrás: GVI, 2019 (n=8330-8500)

Az, hogy a diák milyen iskolatípust választana általános iskola után, nagyrészt követi a legmagasabb végzettségre vonatkozó szülői tanácsokat. A gimnáziumba készülők 48%-ánál a szülők azt szeretnék, ha gyermekük diplomás ember lenne, 13%-uknál pedig azt, hogy érettségit szerezzen. Emellett az ilyen tanulók 23%-ára a szülők rábizzák a választást, 12%-uk esetében viszont a szülők a szakmaszerzést is javasolnák. A szakgimnáziumi továbbtanuláson gondolkodók 20%-ának a szülők azt javasolják, hogy szerezzen diplomát, 9%-nak azt, hogy érettségizzen, többségüknek, 42%-uknak pedig azt, hogy szerezzenek érettségit és szakmát is. 20%-ukra a szülők

rábízzák a döntést. A szakközépiskolába készülőket már csak 8% a felsőfokú végzettséget, 7% pedig az érettségit javasoló szülők aránya, 43%-uk esetében azonban a szülők azt is szeretnék, ha a gyermekük a szakma mellett érettségit is szerezne. 24%-uknak javasolják a szülők a gyermek által választott iskolatípusnak megfelelő végzettséget. Azoknak a gyerekeknek, akik nem szeretnék továbbtanulni, a szülők 30%-a javasolja az általános iskola befejezését, 26% pedig a gyermekre bízta a választást. Az ilyen gyermekek szüleinek 21%-a szeretné, ha a gyermekük legalább szakmát szerezne, míg magasabb végzettséget körülbelül 20%-uk javasol. (2.2.20. ábra)

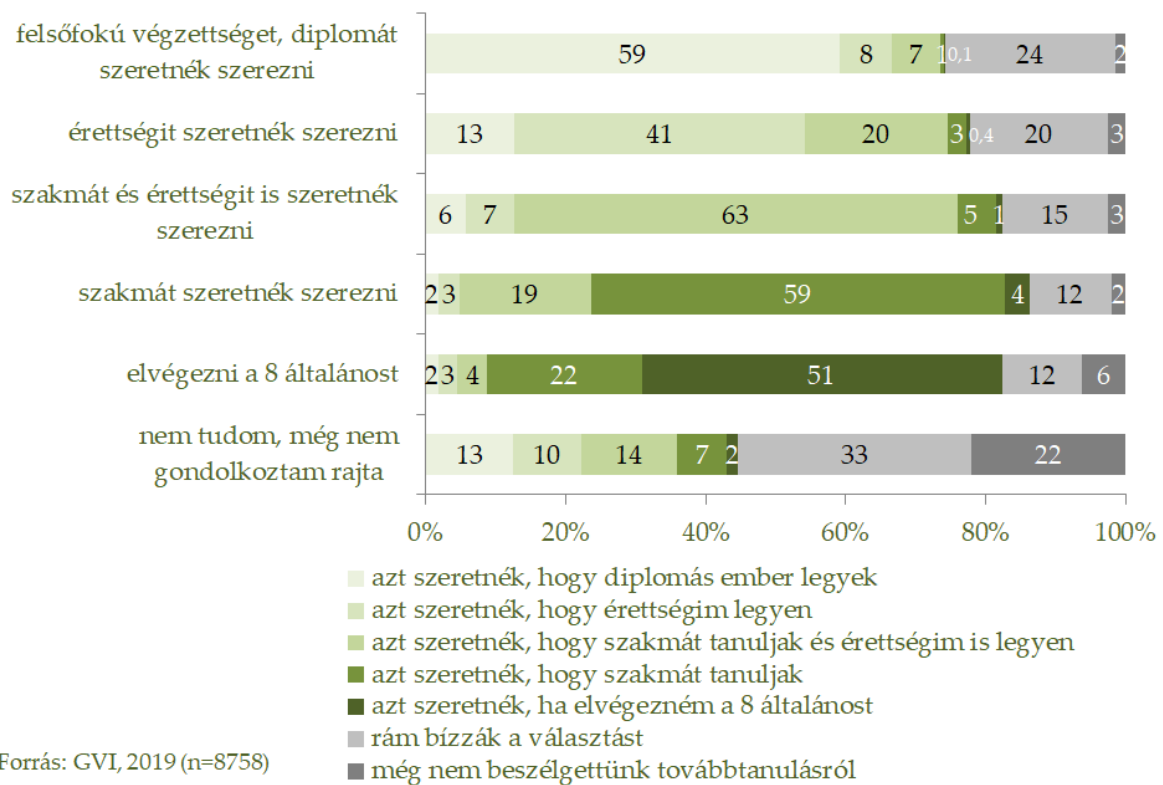
2.2.20. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol szeretnék továbbtanulni az általános iskola után, illetve, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnék a szülei, hogy elérjenek életük során (százalék), 2019

Emellett azoknak a gyerekeknek, akik felsőfokú végzettséget szeretnék szerezni, a szülők 59%-a is diplomaszerezést támogatja, 24%-ukra a szülők rábízzák a választást, és körülbelül 15%-uknak javasolnak a szülők ennél alacsonyabb végzettséget. Az érettségit célként kitűző tanulók 41%-ának a szülők is az érettségit javasolják a legmagasabb végzettségként, 13%-uknak a diplomaszerezést, 20%-uknak

pedig az érettségi mellett a szakmatanulást is javasolják. Az ilyen tanulók 20%-ára a szülők rábízják a választást. Azok esetében, akik szakmát és érettségit is szeretnének, a szülők 63%-a támogatja ezt a célt, 6%-uknak magasabb végzettséget javasolnak, 7%-uknak érettségizést, 15%-ukra pedig rábízják a választást. A szakmaszerzést az ezt megcélzó gyerekek szüleinek 59%-a támogatja, 19% esetében azonban a szülők szeretnék, ha gyermekük érettségit is szerezne. A 8 általános befejezését megcélzók szüleinek 51%-a szintén ezt a célt javasolja, 22% azonban szeretné, ha gyermeke szakmát is szerezne. (2.2.21. ábra)

2.2.21. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során, illetve, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019

A továbbtanulási tervek megvalósulásáról az előző évekhez hasonlóan a felmérés tavalyi hullámának utánkövetési eredményei alapján van információnk. Az adatok nem a kérdőíves felvételtől származnak, hanem közvetlenül a felmérés előző hullámában résztvevő iskoláktól. Az egyes iskolákból gimnáziumba, szakközépiskolába és szakközépfelvételt nyert tanulók arányát tartalmazza az

2.2.4. táblázat. Gimnáziumba legtöbben Budapesten (47%) nyertek felvételt. A szakgimnáziumi képzésre Győr-Moson-Sopron megyében kerültek be a legnagyobb arányban (58%). A szakközépiskolai képzésre kerülők aránya Sopronban a legmagasabb, 40%.

2.2.4. táblázat: Az adatfelvétel előző hullámában részt vevő iskolák nyolcadik évfolyamra vonatkozó beiskolázási adatai az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatok alapján (százalék)

	Gimnázium	Szakgimnázium	Szakközépiskola	Nem tanul tovább
Budapest*	47	37	15	1
Baranya	34	38	28	0
Bács-Kiskun	30	39	28	3
Békés	34	50	16	0
Borsod-Abaúj-Zemplén	38	44	19	0
Csongrád	26	49	25	0
Dunaújváros	36	47	17	0
Fejér	28	49	22	1
Győr-Moson-Sopron	19	58	23	0
Hajdú-Bihar	26	50	23	0
Heves	38	38	22	1
Jász-Nagykun-Szolnok**	25	38	37	1
Komárom-Esztergom	36	38	25	1
Nagykanizsa	40	37	23	0
Nógrád	21	41	35	3
Pest***	31	44	24	1
Somogy	28	44	27	1
Sopron	33	26	40	0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	37	33	30	1
Tolna****	44	39	21	1
Vas	34	46	20	0
Veszprém	37	31	32	1
Zala	43	38	19	0

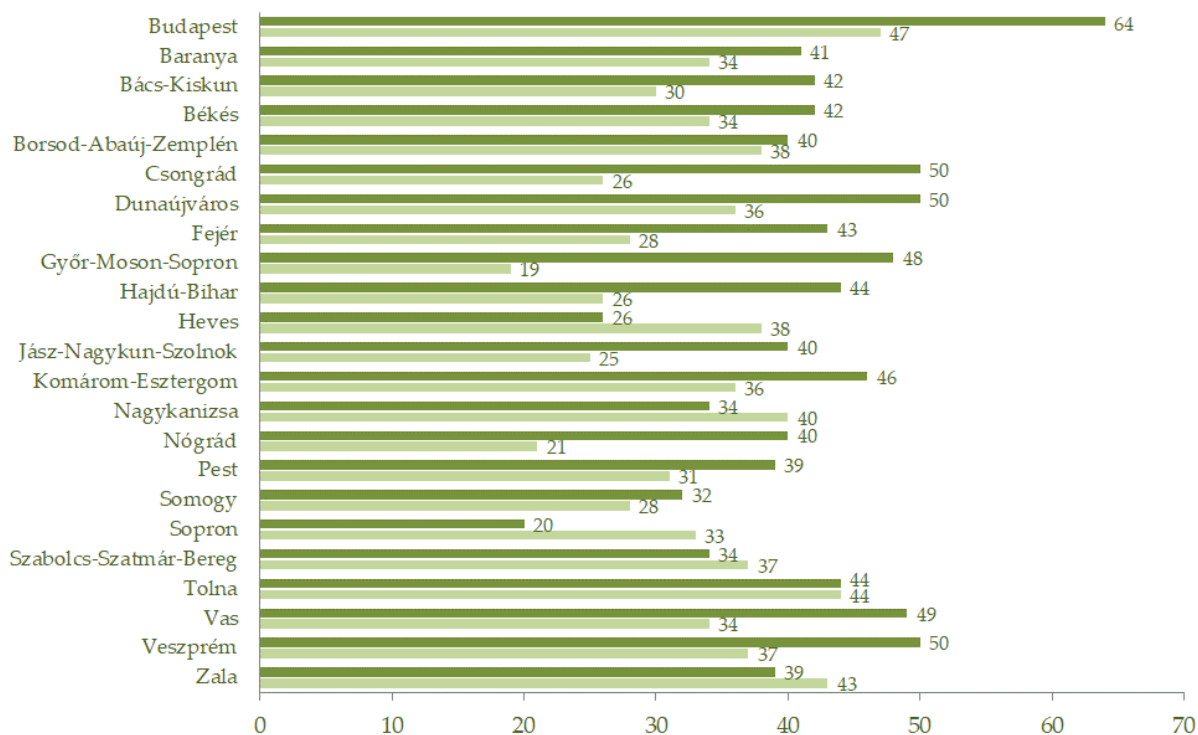
Forrás: GVI, 2019

Megjegyzés: A táblázat a tanulmány többi részétől eltérően nem a lekérdezéssel felvett adatokon alapul, hanem az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatokon. *Budapestre vonatkozóan két tavaly felkeresett iskola esetében nem rendelkezünk adatokkal, a fenti arányok az ismert beiskolázási adatokra vonatkoznak. **Jász-Nagykun-Szolnok megyében az iskolánkénti beiskolázási arányokat ismerjük, a fenti arányok ezek átlagát fejezik ki a megyére vonatkozóan. ***Pest megyében két tanulóról nem rendelkezünk végleges adatokkal, 6 fő szakiskolában, 1 fő külföldön folytatja tanulmányait. ****Tolna megyében két tanulóról nem rendelkezünk adatokkal. Utóbbi két megyében a fenti arányok az ismert és vizsgált iskolatípusokban továbbtanuló tanulóakra vonatkoznak.

A beiskolázási adatokat összevetettük a felmérés tavalyi hullámában lekérdezett továbbtanulási tervekkel. A 2018-as adatfelvétel során hét válaszlehetőség közül választhatták ki a tanulók, melyik felel meg a leginkább továbbtanulási terveiknek. Ahhoz, hogy ezt össze tudjuk vetni a beiskolázási adatokkal, a hét válaszlehetőséget három kategóriába kódoltuk át. Az első kategóriába azok kerültek, akiknek gimnáziumba érdemes menniük terveik megvalósításához, mivel gimnáziumi érettségit vagy diplomát szeretnének. A második kategóriába kerültek azok, akiknek szakgimnáziumba célszerű menniük, mivel szakgimnáziumi érettségit, szakmát és érettségit vagy technikai képzést szeretnének elérni. A harmadik kategóriába kerültek azok, akiknek szakközépiskolát érdemes választaniuk, mivel szakképzettséget szeretnének szerezni. Azokat, akik nem szeretnének továbbtanulni, egyik kategóriába sem soroltuk bele. Így a továbbtanulási tervek megvalósításához célszerűen választandó iskolatípust össze tudjuk hasonlítani a beiskolázási adatokkal, kamaránkénti aggregáltsági szinten.

A gimnáziumot választók arányát összevetve a ténylegesen gimnáziumba kerülők arányával azt láthatjuk, hogy a legtöbb megyében kevesebb tanuló kerül gimnáziumba, mint ahány terveinek megvalósításához ez lenne az ideális választás. Ez alól kivétel Heves megye, Nagykanizsa, Sopron, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Tolna és Zala megye. A legnagyobb különbség Győr-Moson-Sopron megyében látható, ahol a gyerekek 48%-a ment volna gimnáziumba, a beiskolázási adatok alapján azonban csak 19% tanult tovább gimnáziumban. (2.2.22. ábra)

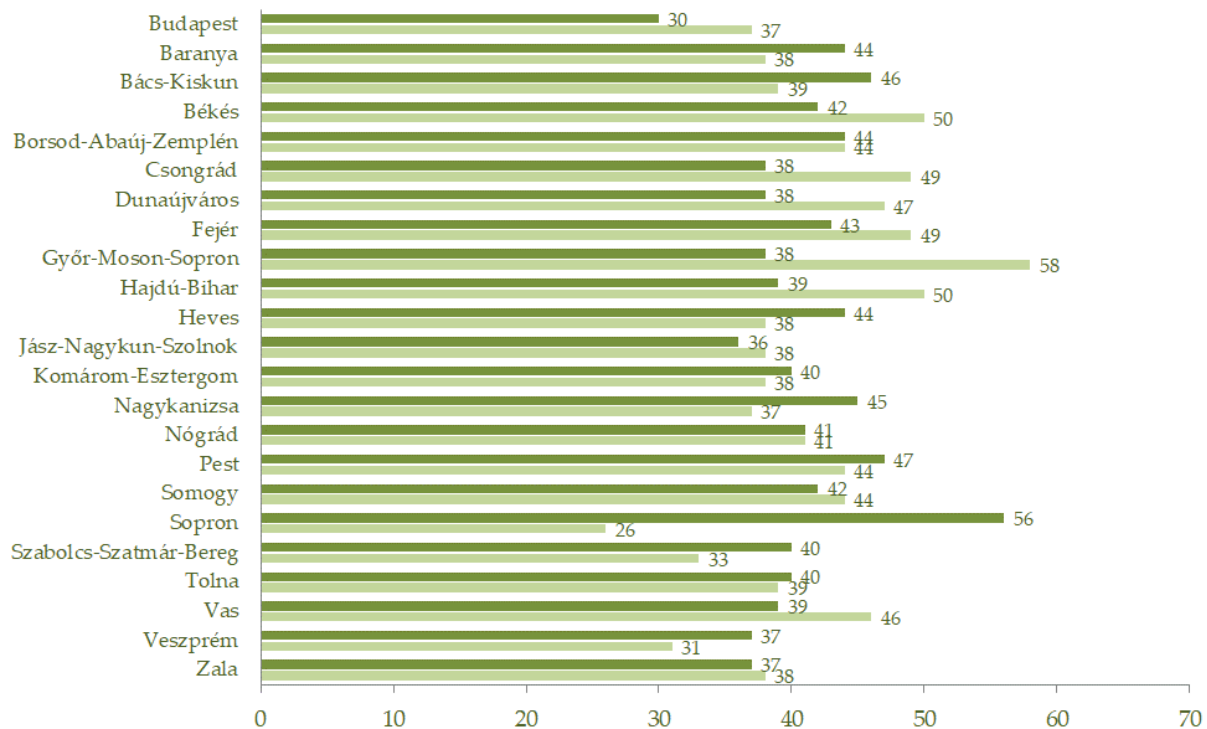
2.2.22. ábra: A gimnáziumot továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen gimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2018

Forrás: GVI, 2018 (n=8859) ■ Gimnáziumot célként megjelölők ■ Ténylegesen gimnáziumba kerülők

A szakgimnáziumot választók arányát összevetve a ténylegesen szakgimnáziumba kerülők arányával azt láthatjuk, hogy a legtöbb megyében kisebb az itt tanulni tervezők és a végül felvettek aránya közti különbség, mint a gimnáziumi továbbtanulás esetében. Kilenc megyében illetve Budapesten és Dunaújvárosban magasabb volt a ténylegesen szakgimnáziumba kerülők aránya, mint a szakgimnáziumot választóké, Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád megyében pedig ugyanannyian jelölték meg a szakgimnáziumi továbbtanulást célként, ahányan végül szakgimnáziumba kerültek. A többi megyében kevesebben kerültek szakgimnáziumba, mint a szakgimnáziumot választók száma. A legnagyobb eltérés Sopronban tapasztalható, ahol a tanulók 56%-a tanult volna szakgimnáziumban, a felvettek aránya pedig 26% volt. (2.2.23. ábra)

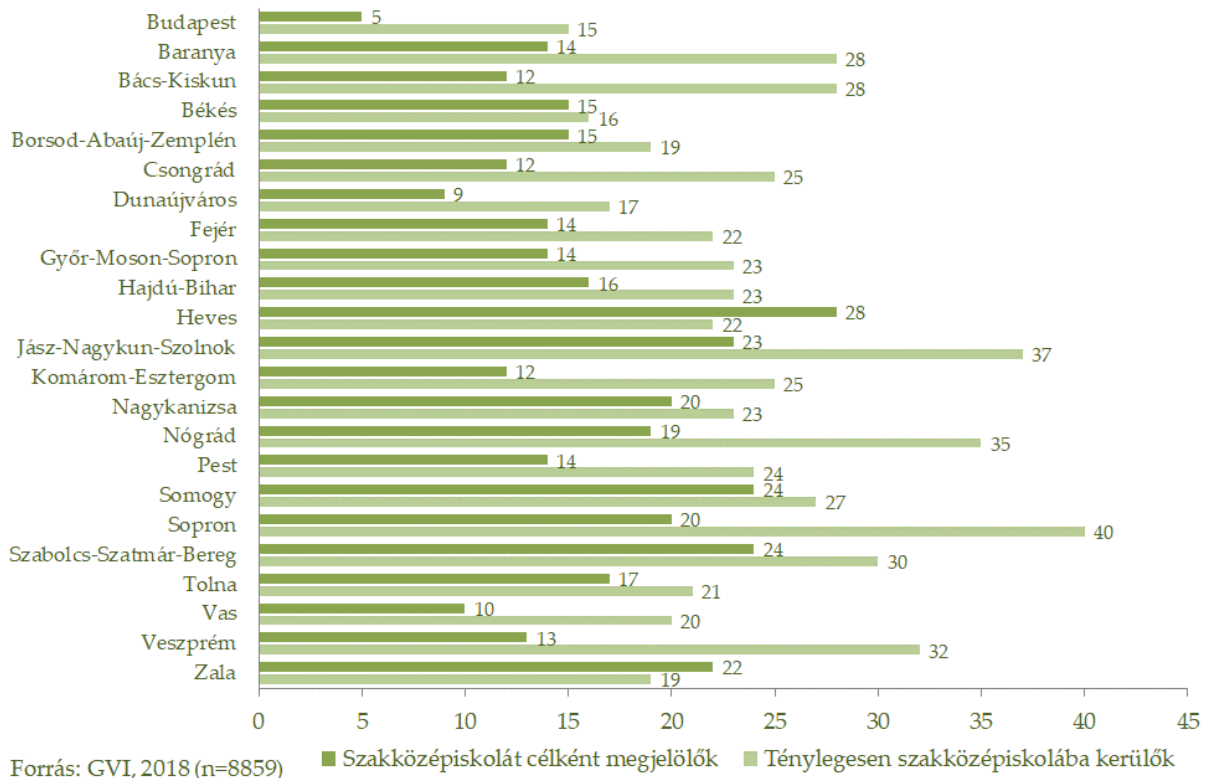
2.2.23. ábra: A szakgimnáziumot továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen szakgimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2018

Forrás: GVI, 2018 (n=8859) ■ Szakgimnáziumot célként megjelölők ■ Ténylegesen szakgimnáziumba kerülők

A szakközépiskolába beiskolázott tanulók aránya látványosan magasabb, mint ami a tanulói terveknek megfelelne. Ez alól Heves és Zala megye a kivétel, ahol a tanulók magasabb arányban jelölték meg a szakközépiskolát célként, mint amilyen arányban végül bejutottak. A legnagyobb eltérés Sopronban és Veszprém megyében tapasztalható, előbbiben a tanulók 20%-a számára lett volna a szakközépiskola az ideális választás, mégis 40%-uk ebben az intézménytípusban került beiskolázásra, míg Veszprém megyében a tanulók 19%-a választotta volna a szakközépiskolát, beiskolázásra pedig 32%-uk került. (2.2.24. ábra)

2.2.24. ábra: A szakközépiskolát továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen szakközépiskolába kerülők aránya (százalék), 2018

3. Szakma- és pályaválasztás

Főbb eredmények

- A legtöbb tanulót a zenehallgatás (46%) és a filmnézés (40%) érdekli, de sokan érdeklődnek a sport, sporthírek (34%), a sütés-főzés (29%), az autók és motorok (29%), a művészetek (27%), illetve az informatika és programozás (27%) iránt is.
- A legtöbb diák csapatsportban (42%), házi és házkörüli munkák végzésében (42%), állatok gondozásában (41%), egyéni sportágakban (41%), társasjátékokban (39%), illetve számítógépezésben (39%) mondta magát tehetségesnek.
- A legtöbb tanulónak (70%) azt a tanácsot adták a szülei, hogy szerezzen olyan szakmát, amivel szívesen foglalkozna. A tanulók több mint felének (51%-ának) azt javasolták szülei, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel jól tud majd keresni.
- A jövőbeli foglalkozások tekintetében a sportolás (29%) és a sütés-főzés (28%) a legnépszerűbb a diákok körében, továbbá a művészeti ágakat (24%), a számítógépes munkát (24%) és az állatokkal való foglalkozást (23%) is sokan megjelölték. Az elmúlt években rendre a sport, az informatika, sütés-főzés és az állatokkal való foglalkozás volt a legnépszerűbb irány a tanulók számára, míg a bútorkészítés, a fémekkel való foglalkozás és a növénytermesztés a legnépszerűtlenebb.
- Az előző évek felméréseiben is tapasztalható tendenciákhoz hasonlóan a munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős, megyék, településtípus és nemek szerinti eltéréseket mutatnak, továbbá a szülők iskolai végzettsége is fontos befolyásoló tényező. Az elmúlt évekhez hasonlóan az látható, hogy a

tanulók általában olyan foglalkozásokat szeretnének űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, ami igazodik a családjukban tapasztalható legmagasabb szülői végzettséghez: a szellemi foglalkozásokat általában a magasabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják vonzónak, a fizikai foglalkozásokat az alacsonyabb végzettségűeké.

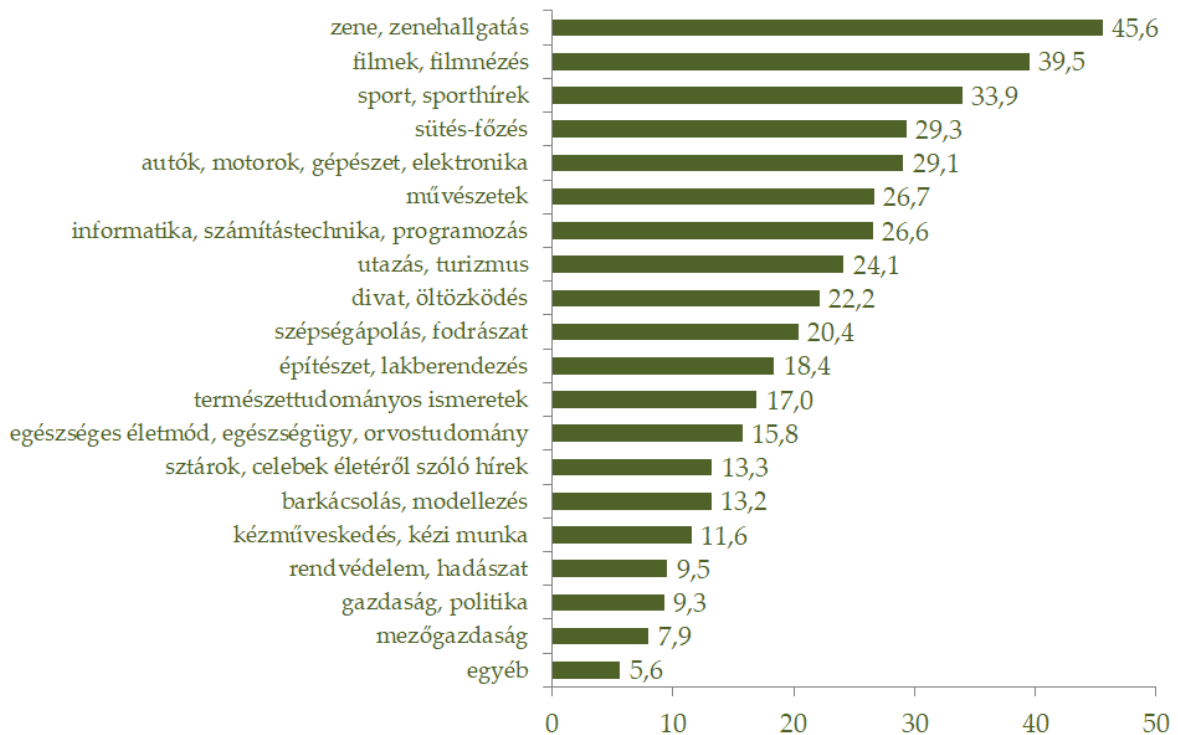
- Kiemelkedő azon diákok aránya, akik a jövőbeli munkájukkal kapcsolatban fontosnak tartják, hogy sok pénzt keressenek: tízből hét diák ezt választotta a három legfontosabb szempont egyikeként (71%). A második legfontosabb tényezőként jelent meg a munka melletti szabadidő (38%), harmadikként pedig a jó munkatársi kapcsolatok (37%).
- Az adatok alapján összességében megállapítható, hogy a szülők kulturális tőkéje, tapasztalatai és tanácsai jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit.

A fejezetben a tanulók érdeklődési körét vizsgáljuk meg, valamint azt, hogy miben érzik ügyesnek, tehetségesnek magukat, tehát motiváltságuk felől próbáljuk megközelíteni a munkával való kapcsolatukat. Tárgyaljuk továbbá a szakmaválasztással kapcsolatos szülői tanácsokat, valamint a tanulók munkával kapcsolatos tervei, elképzeléseit is.

3.1. Érdeklődési kör, tehetség

A diákok érdeklődési körét vizsgáló kérdés esetében a legtöbben a zenehallgatást (46%) és a filmnézést (40%) említették meg. Ezeken kívül sokan válaszolták, hogy a sport, sporthírek (34%), a sütés-főzés (29%), az autók és motorok (29%), a művészetek (27%), az informatika és programozás (27%) érdekli őket. A diákok több, mint ötödét érdekli az utazás (24%), a divat és öltözködés (22%) és a szépségápolás (20%). Ennél kevesebben vannak, akiket az építészet, lakberendezés (18%), a természettudományos ismeretek (17%), az egészséges életmód (16%), a sztárok, celebek életéről szóló hírek (13%), a barkácsolás, modellezés (13%), illetve a kézműveskedés, kézimunka (12%) érdekli. A rendvédelem, a gazdaság, a politika és a mezőgazdaság területeit egyaránt 10% alatti arányban sorolták a tanulók érdeklődési területeik közé. (3.1.1. ábra)

3.1.1. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük szerint (az említések százalékos aránya), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A tanulók érdeklődési köreit megyénként vizsgálva kitűnik, hogy a fővárosi diákok kiemelten érdeklődnek számos terület iránt. A filmek (52%), a művészetek (35%), az informatika (33%), az utazás (31%), az építészet (23%), a természettudomány (20%), az egészséges életmód (20%), a sztárok, celebek (17%), a kézműveskedés (14%), illetve a gazdaság és politika (13%) iránti érdeklődés egyaránt a fővárosi diákok körében a legmagasabb arányú. A zene iránt Komárom-Esztergom megyében (55%), a sporthírek iránt Heves megyében (43%), a sütés-főzés (40%), valamint az autók, motorok (36%) iránt Nógrád megyében, a divat iránt Somogy megyében (28%), a szépségápolás iránt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (24%), a barkácsolás iránt Győr-Moson-Sopron megyében (17%), a rendvédelem iránt Fejér megyében (15%), a mezőgazdaság iránt pedig Békés megyében (15%) a legmagasabb szintű az érdeklődés. (3.1.1. táblázat)

3.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása érdeklődési körük és megyék szerint (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019

	zene, zene- hallgatás	filmek, filmnézés	sport, sporthírek	sütés- főzés	autók, motorok, gépezet, elektronika	művé- szetek	informatika, számítás- technika, programozás	utazás, turizmus	divat, öltözködés	szépség- ápolás, fodrászat	építészet, lakberen- dezés
Budapest	50,6	51,9	37,3	30,2	29,3	35,1	32,7	31,4	22,4	18,5	22,9
Baranya	45,7	32,6	38,6	33,2	25,7	23,8	21,5	21,5	21,8	18,6	13,9
Bács-Kiskun	40,8	37,4	27,5	21,5	32,3	19,7	23,4	21,8	16,3	16,9	14,9
Békés	37,8	30,5	24,4	28,0	25,2	23,5	23,7	21,9	19,2	20,6	18,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	47,1	38,3	32,4	30,8	27,8	28,0	24,9	21,7	26,9	23,7	17,2
Csongrád	40,5	38,9	32,2	26,7	27,8	27,0	23,7	22,2	17,7	16,8	13,2
Fejér	39,8	37,3	35,9	29,0	27,3	29,3	29,4	27,9	21,2	19,9	18,6
Győr-Moson-Sopron	48,5	40,6	35,0	32,1	29,8	30,1	31,8	25,3	21,9	20,3	21,6
Hajdú-Bihar	45,3	38,5	34,9	31,6	30,7	27,5	29,5	24,8	22,3	20,8	17,1
Heves	43,2	36,7	42,8	25,0	27,5	21,0	25,6	22,3	24,2	21,1	20,9
Jász-Nagykun-Szolnok	38,0	32,9	30,2	31,0	30,0	22,9	24,9	20,9	20,0	19,6	16,6
Komárom-Esztergom	55,1	50,6	26,1	28,1	30,3	10,1	15,4	20,3	14,0	17,9	11,7
Nógrád	47,6	37,9	41,5	39,5	36,2	21,6	27,9	15,8	28,1	19,1	17,5
Pest	45,3	37,2	34,8	28,9	29,2	28,5	26,9	25,3	23,6	21,2	19,6
Somogy	52,6	42,6	34,5	30,9	32,6	28,6	23,0	20,4	28,1	23,1	11,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	45,9	35,5	36,3	27,3	29,7	20,4	25,9	21,6	25,2	24,1	17,7
Tolna	44,0	34,4	23,3	32,5	30,4	25,2	25,6	18,5	22,3	22,6	19,1
Vas	44,5	36,1	32,0	25,8	26,9	24,0	26,8	22,0	22,7	23,2	18,0
Veszprém	43,7	34,5	37,5	30,2	28,2	26,2	24,6	21,6	16,8	18,3	20,4
Zala	41,6	35,8	24,0	27,5	24,3	27,2	19,8	25,7	21,8	23,3	21,2

Forrás: GVI, 2019

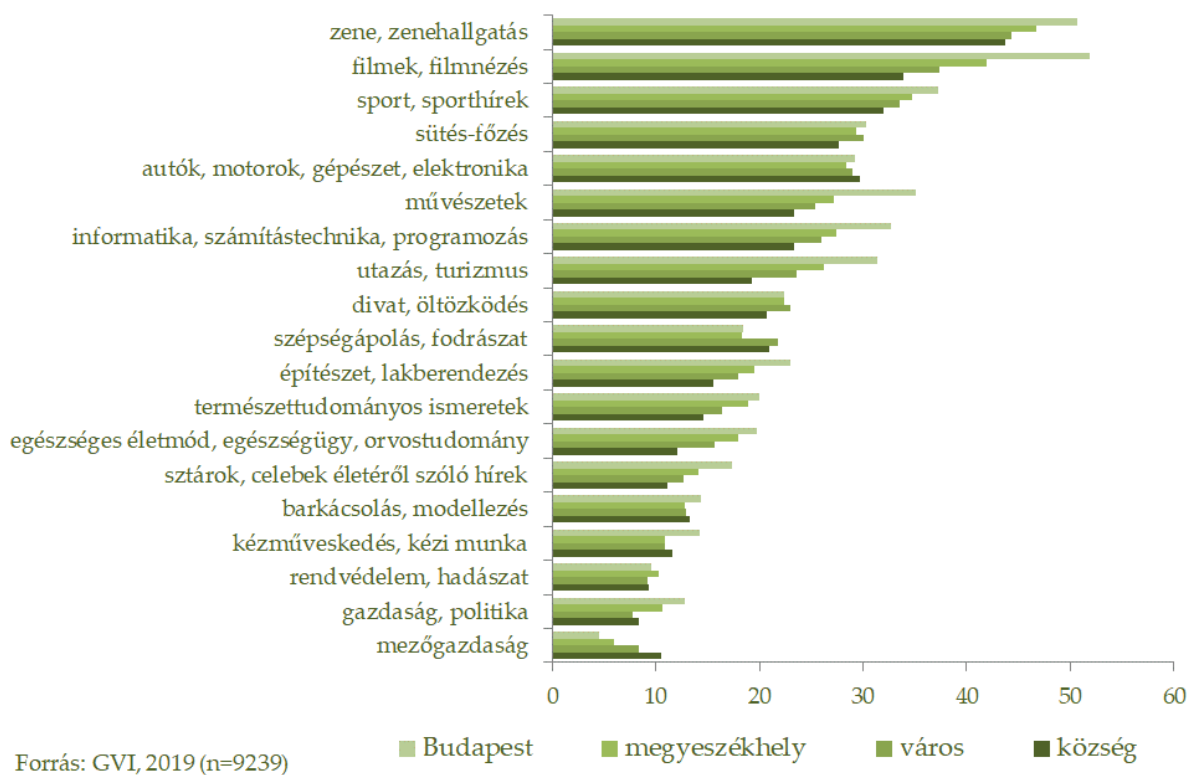
3.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása érdeklődési körük és megyék szerint (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019 (folyt.)

	természet- tudományos ismeretek	egészséges életmód, egészségügy, orvostudomány	sztárok, celebek életéről szóló hírek	barkácsolás, modellezés	kézműveskedés, kézi munka	rendvédelem, hadászat	gazdaság, politika	mezőgazdaság
Budapest	20,0	19,7	17,3	14,3	14,2	9,6	12,8	4,5
Baranya	13,7	16,2	13,9	13,1	11,4	7,3	7,2	7,7
Bács-Kiskun	13,7	14,9	9,5	10,5	8,0	12,3	8,9	12,7
Békés	17,8	13,3	14,2	14,6	12,9	9,5	5,9	14,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	17,9	15,2	12,5	11,8	13,6	11,3	7,6	4,9
Csongrád	18,9	18,3	12,8	12,7	10,8	11,8	8,7	9,7
Fejér	19,4	18,9	12,6	15,2	12,0	14,7	11,6	5,8
Győr-Moson-Sopron	17,5	13,9	14,1	17,2	10,7	9,5	9,3	5,8
Hajdú-Bihar	16,8	16,8	11,0	13,2	12,2	9,3	12,4	10,4
Heves	14,7	14,7	12,7	16,6	12,1	6,5	8,8	2,6
Jász-Nagykun-Szolnok	19,5	15,1	8,9	12,2	10,7	9,9	7,1	13,1
Komárom-Esztergom	11,6	19,6	13,2	6,0	4,4	1,2	8,5	1,5
Nógrád	18,0	6,5	13,7	16,9	13,2	11,7	8,9	11,7
Pest	15,9	12,6	12,4	14,0	12,9	8,6	7,7	8,5
Somogy	17,0	14,1	11,9	14,0	13,4	7,1	6,2	11,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	16,1	17,5	15,6	11,1	8,0	10,8	7,9	9,6
Tolna	14,4	11,9	13,7	10,9	6,7	9,9	9,4	8,1
Vas	15,5	10,9	11,0	11,8	9,1	6,3	9,1	7,1
Veszprém	15,0	17,4	10,7	11,7	10,1	12,2	9,2	8,8
Zala	16,7	15,8	14,1	11,7	12,9	5,0	11,6	9,6

Forrás: GVI, 2019

A tanulók iskolájának településtípusa szerint az érdeklődési körök vonatkozásában a legtöbb esetben az a tendencia rajzolódik ki, hogy a településméret növekedésével jellemzően érdeklődőbbek a diákok. Kivételt jelent ez alól az autók, motorok, a szépségápolás, a barkácsolás, a rendvédelem, illetve a mezőgazdaság területe, amelyek a kisebb településeken iskolába járók körében általában népszerűbbek, mint a megyeszékhelyeken és Budapesten. (3.1.2. ábra)

3.1.2. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük és iskolájuk településtípusa szerint (az említések százalékos aránya), 2019

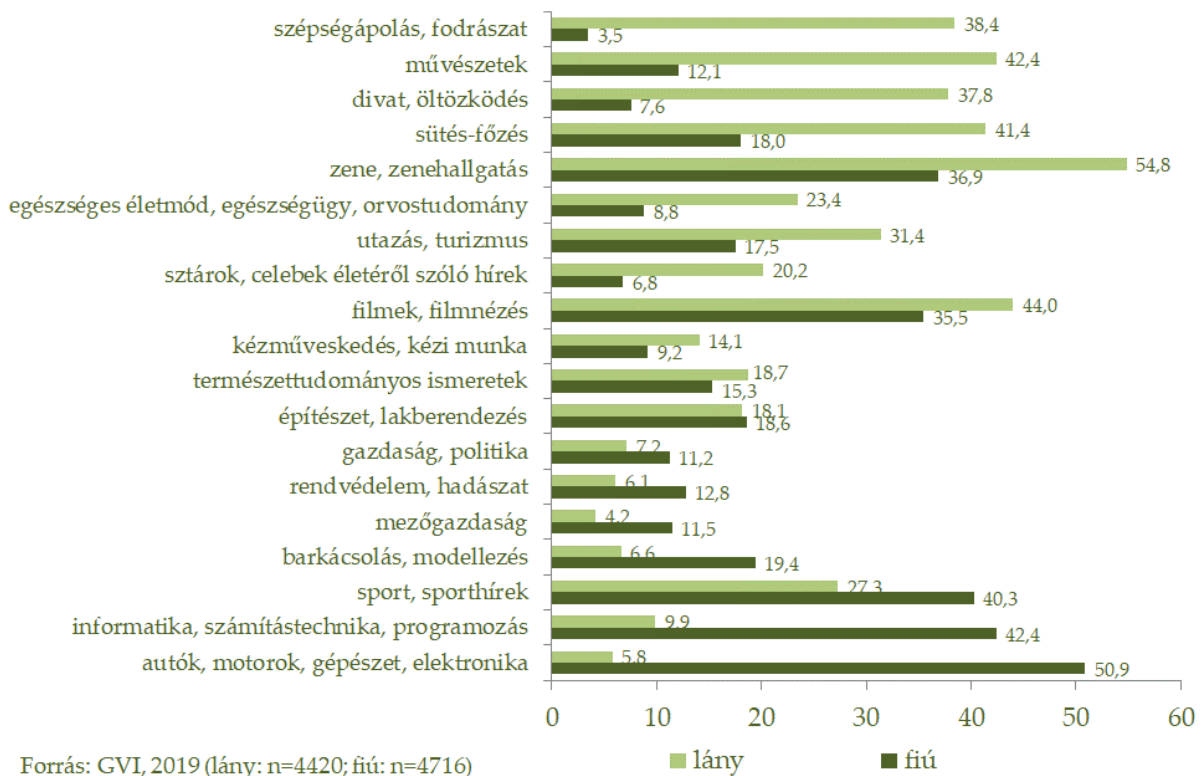

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Ha nemek szerint vizsgáljuk a diákok érdeklődési körét, azt tapasztaljuk, hogy az építészet, lakberendezés iránt érdeklődők körében kiegyenlítettnek mondható a nemek aránya. A többi érdeklődési terület esetében viszont jelentős eltérések figyelhetők meg. A lányok körében népszerűbbek a szépségápolás (lányok: 38%, fiúk: 4%), a művészetek (lányok: 42%, fiúk: 12%), a divat (lányok: 38%, fiúk: 8%), a sütés-főzés (lányok: 41%, fiúk: 18%), a zenehallgatás (lányok: 55%, fiúk: 37%), az egészséges

életmód (lányok: 23%, fiúk: 9%), az utazás (lányok: 31%, fiúk: 18%), a sztárok, celebek életéről szóló hírek (lányok: 20%, fiúk: 7%), a filmek (lányok: 44%, fiúk: 36%), a kézműveskedés (lányok: 14%, fiúk: 9%) és a természettudományos ismeretek (lányok: 19%, fiúk: 15%). A fiúkat pedig a lányoknál nagyobb arányban érdeklik az autók és motorok (fiúk: 51%, lányok: 6%), a számítástechnika és programozás (fiúk: 42%, lányok: 10%), a sporthírek, (fiúk: 40%, lányok: 27%), a barkácsolás (fiúk: 19%, lányok: 7%), a mezőgazdaság (fiúk: 12%, lányok: 4%), a rendvédelem (fiúk: 13%, lányok: 6%), illetve a gazdaság és a politika (fiúk: 11%, lányok: 7%). (3.1.3. ábra)

3.1.3. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük és nemek szerint (az említések százalékos aránya), 2019

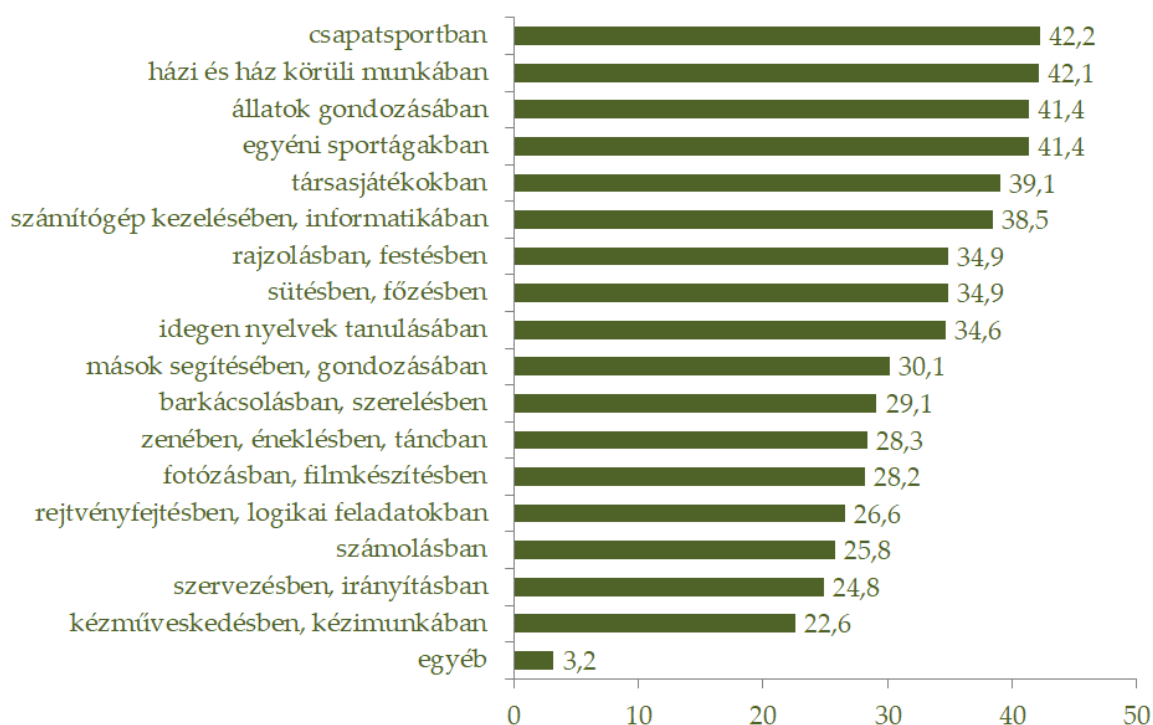

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A tanulókat arról is megkérdeztük, hogy miben érzik ügyesnek magukat, miben tehetségesek. A legtöbben csapatsportban (42%), a házi és házkörüli munkák végzésében (42%), állatok gondozásában (41%), egyéni sportágakban (41%), társasjátékokban (39%), illetve a számítógép kezelésben (39%) mondták magukat tehetségesnek. A rajzolást 35%-uk, a sütést, valamint idegen nyelvek tanulását szintén

35%-uk, mások segítségét 30%-uk, a barkácsolást 29%-uk említette. 28%-uk a zenében, illetve a fotózásban, 27%-uk rejtvényfejtésben, 26%-uk számolásban, 25%-uk szervezésben, 23%-uk pedig kézműveskedésben tartja magát ügyesnek. 3%-uk adott egyéb választ, közülük legtöbben valamilyen sportot, művészeti tevékenységet (éneklés, hangszer, tánc, színészkedés), illetve számítógépes játékokat említettek. (3.1.4. ábra)

3.1.4. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy miben tartják ügyesnek magukat (az említések százalékos aránya), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Megyéenként vizsgálva látható, hogy a tanulók legkevésbé Komárom-Esztergom, Bács-Kiskun, illetve Zala megyében tartják magukat ügyesnek összességében, leginkább pedig Budapesten, Győr-Moson-Sopron, Fejér, valamint Nógrád megyében érzik magukat tehetségesnek a felsorolt szempontok mentén. A fővárosi diákok a ház körüli teendők, a barkácsolás, illetve az állatok gondozása kivételével jellemzően ügyesebbnek értékelték magukat a vidéki tanulókhoz képest. (3.1.2. táblázat)

3.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy miben tartják ügyesnek magukat (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019

	csapat- sportban	házi és ház köri munkában	állatok gondozásában	egyéni sportágakban	társas- játékokban	számítógép kezelésében, informatikában	rajzolásban, festésben	sütésben, főzésben	idegen nyelvek tanulásában	mások segítésében, gondozásában
Budapest	47,3	37,5	42,4	47,4	44,0	40,2	36,8	36,9	44,8	35,8
Baranya	45,2	37,6	36,0	37,3	33,6	35,5	38,6	32,5	28,2	24,6
Bács-Kiskun	33,9	38,0	41,9	31,1	31,2	35,4	31,1	30,1	30,5	25,3
Békés	32,5	40,9	39,1	36,4	42,6	37,9	39,1	32,7	30,2	24,5
Borsod-Abaúj- Zemplén	40,2	41,2	40,1	39,8	36,8	39,9	38,3	35,0	29,5	30,2
Csongrád	41,9	42,9	40,9	40,5	44,3	38,9	32,4	35,4	36,6	28,9
Fejér	46,1	40,5	41,3	43,7	38,8	39,3	32,6	36,1	48,7	33,9
Győr-Moson- Sopron	46,6	43,7	44,9	49,0	43,6	44,8	33,5	40,1	34,5	35,5
Hajdú-Bihar	44,1	45,2	41,4	41,9	37,5	40,1	37,3	35,7	34,8	28,5
Heves	45,3	39,8	35,3	38,5	35,3	35,1	31,7	32,2	36,2	24,2
Jász-Nagykun- Szolnok	40,9	42,8	45,7	44,4	35,5	37,7	33,7	35,0	33,2	27,5
Komárom- Esztergom	35,3	38,9	8,6	30,6	33,9	41,0	32,5	15,5	27,5	17,9
Nógrád	52,8	51,6	42,4	48,1	37,5	37,0	38,7	37,3	33,6	27,3
Pest	42,3	44,9	46,0	42,5	41,1	38,0	36,5	37,5	34,6	34,1
Somogy	45,8	51,0	48,9	41,1	43,6	38,7	34,2	40,7	30,6	30,8
Szabolcs-Szatmár- Bereg	39,6	45,9	42,2	36,7	35,3	35,8	29,1	29,9	27,7	29,6
Tolna	37,3	43,6	45,0	35,1	33,6	40,9	33,8	36,4	32,1	28,5
Vas	44,5	36,4	38,8	37,6	36,4	40,1	32,9	31,2	34,2	28,0
Veszprém	40,7	47,3	47,3	45,6	41,0	36,0	32,1	40,8	31,6	29,8
Zala	29,1	39,1	38,0	39,6	37,3	29,9	34,5	34,0	26,3	22,0

Forrás: GVI, 2019

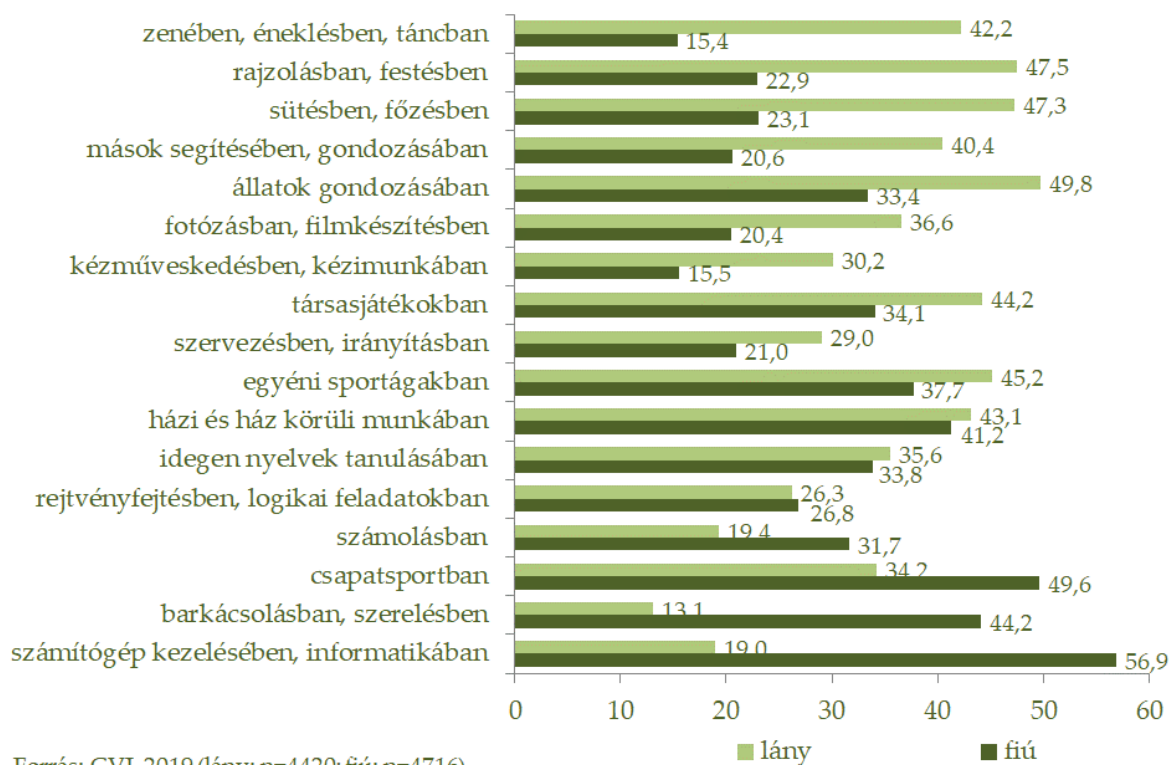
3.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy miben tartják ügyesnek magukat (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019 (folyt.)

	barkácsolásban, szerelésben	zenében, éneklésben, táncban	fotózásban, filmkészítésben	rejtvényfejtésben, logikai feladatokban	számolásban	szervezésben, irányításban	kézműveskedésben, kézimunkában
Budapest	28,1	31,2	34,8	31,0	29,5	30,5	27,7
Baranya	29,8	36,2	27,4	24,6	25,7	21,4	24,7
Bács-Kiskun	27,8	21,7	25,5	23,5	20,8	19,8	18,4
Békés	30,3	29,2	28,6	22,5	23,1	20,6	23,1
Borsod-Abaúj- Zemplén	27,5	29,6	28,5	26,1	22,7	22,2	23,3
Csongrád	29,8	25,6	24,7	26,9	27,6	24,7	22,2
Fejér	28,8	26,4	34,2	33,0	26,8	29,6	23,2
Győr-Moson- Sopron	33,1	25,6	30,1	31,2	28,9	28,7	27,0
Hajdú-Bihar	27,7	31,5	26,2	29,5	30,6	27,7	25,7
Heves	30,3	26,1	23,8	20,9	27,6	21,3	20,7
Jász-Nagykun- Szolnok	28,6	27,7	22,5	27,4	24,0	25,8	21,3
Komárom- Esztergom	30,1	6,6	34,3	19,6	20,6	20,9	7,2
Nógrád	30,6	34,2	20,8	31,3	28,2	26,7	21,5
Pest	30,7	31,5	27,3	28,4	25,0	24,0	22,3
Somogy	32,4	32,5	23,4	25,3	24,9	23,9	24,3
Szabolcs-Szatmár- Bereg	28,2	28,2	26,0	23,3	22,4	22,0	16,8
Tolna	26,8	24,8	27,5	22,7	29,2	20,7	15,8
Vas	27,0	25,7	19,7	19,5	31,0	25,6	24,0
Veszprém	32,2	25,6	29,1	21,2	24,6	21,4	21,8
Zala	22,2	28,0	28,9	18,6	18,7	24,9	23,2

Forrás: GVI, 2019

A nemek szerinti bontás azt mutatja, hogy a fiúk a lányokhoz képest jóval nagyobb arányban érzik magukat ügyesnek a számítógép kezelésében, a barkácsolásban, a csapatsportokban és a számolásban. A lányok pedig általában zenében, éneklésben, rajzolásban, festésben, sütésben, főzésben, mások segítésében, állatok gondozásában, fotózásban, kézműveskedésben, társasjátékokban, szervezésben, egyéni sportágakban tartják magukat ügyesebbnek, mint a fiúk. A ház körüli munkákban, idegen nyelvek tanulásában, rejtvényfejtésben hasonló arányban tartják magukat ügyesnek a fiúk és a lányok. (3.1.5. ábra)

3.1.5. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy miben tartják ügyesnek magukat (az említések százalékos aránya), 2019

Forrás: GVI, 2019 (lány: n=4420; fiú: n=4716)

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Több készség esetében szembeötlő, hogy minél magasabb a szülő iskolai végzettsége, a gyermeke annál nagyobb valószínűséggel tartja magát ügyesnek az adott területen – ilyenek az egyéni sportágak, a számítógép-kezelés, az idegen nyelvek tanulása, mások segítése, a fotózás, a rejtvényfejtés és logikai feladatok, a számolás és

a szervezés is. A házi és ház körüli munkák, a sütés-főzés, illetve a zene és táncolás esetében fordított a helyzet: a legalacsonyabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják nagy százalékban ügyesnek magukat ezekben. (3.1.6. ábra)

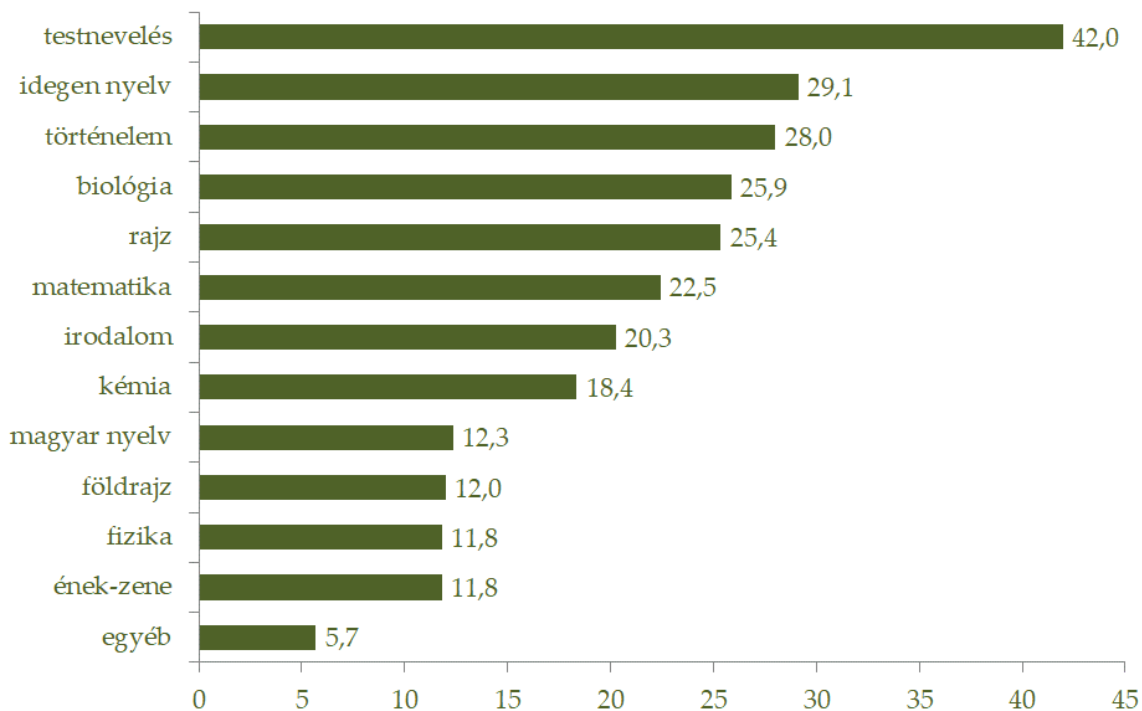
3.1.6. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A tanulók legnagyobb arányban a testnevelést tartják kedvenc tantárgyuknak (42%). Szintén nagy arányban említették még az idegen nyelveket (29%), a történelmet (28%), a biológiát (26%) és a rajzot (25%). Legkevésbé az ének-zene, a fizika, a földrajz, illetve a magyar nyelv (egyaránt 12%) népszerű tantárgy a diákok körében. (3.1.7. ábra)

3.1.7. ábra: A tanulók megoszlása kedvenc tantárgyuk szerint (említések százalékos aránya), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Megjegyzés: A megkérdezettek maximum 3 válaszlehetőséget jelölhettek meg.

Az egyes tantárgyak népszerűségét megyénként vizsgálva jelentős, akár 20–30 százalékpontos különbségek rajzolódnak ki, ugyanakkor ezek nem mutatnak tendenciaszerű mintázatot. A testnevelés Baranya megyében (53%), az idegen nyelvek Vas megyében (38%), a történelem Budapesten (34%), a biológia Csongrád megyében (33%), a rajz Nógrád megyében (35%), a matematika Vas megyében (28%), az irodalom Somogy megyében (25%), a kémia Fejér megyében (25%), a magyar nyelv Békés megyében (20%), a földrajz Heves megyében (19%), a fizika Tolna megyében (21%), az ének-zene Somogy megyében (17%) a legnépszerűbb. A tantárgyak leggyakrabban Komárom-Esztergom megyében a legkevésbé népszerűek. (3.1.3. táblázat)

3.1.3. táblázat: A tanulók megoszlása kedvenc tantárgyuk és megyék szerint (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019

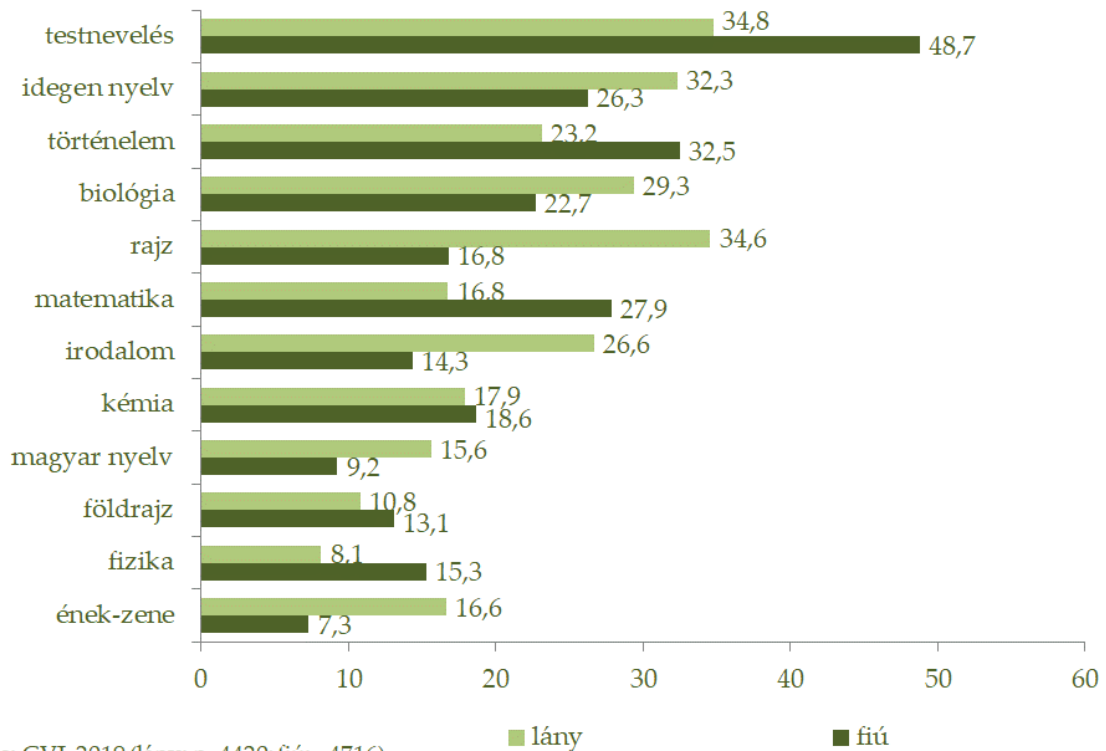
	testnevelés	idegen nyelv	történelem	biológia	rajz	matematika	irodalom	kémia	magyar nyelv	földrajz	fizika	éneke-zene
Budapest	39,7	33,3	34,3	22,7	21,2	21,7	21,3	19,3	10,4	12,3	10,4	8,7
Baranya	52,5	21,5	17,7	16,0	28,7	20,6	18,2	11,8	12,7	12,2	8,8	13,6
Bács-Kiskun	48,5	32,2	21,9	30,1	22,2	22,3	13,9	14,4	8,6	14,2	10,7	14,3
Békés	38,1	23,1	25,3	32,9	30,6	27,0	23,0	14,3	20,4	8,5	8,9	12,8
Borsod-Abaúj- Zemplén	45,8	27,3	24,0	27,9	30,8	21,7	19,4	17,6	13,0	11,5	12,1	16,5
Csongrád	44,7	33,7	29,0	33,4	27,2	21,4	21,8	23,1	13,8	9,6	11,4	11,3
Fejér	46,0	35,3	27,0	23,5	22,1	20,6	20,2	25,0	12,2	10,1	14,6	9,8
Győr-Moson- Sopron	43,1	29,8	31,8	28,5	25,4	26,1	21,6	13,9	12,0	13,4	18,5	9,3
Hajdú-Bihar	36,3	25,8	26,3	29,0	24,6	28,1	21,2	23,9	13,0	12,5	14,7	12,1
Heves	32,6	36,0	31,3	22,9	23,4	27,8	21,1	18,4	14,8	18,8	10,0	13,9
Jász-Nagykun- Szolnok	48,9	28,2	26,6	27,5	28,9	23,8	20,1	16,9	13,7	9,1	10,6	9,7
Komárom- Esztergom	16,7	23,7	17,8	14,9	16,8	10,1	16,9	5,4	3,1	14,6	6,6	5,6
Nógrád	48,0	20,0	31,7	30,1	34,6	20,5	19,3	22,7	7,0	5,3	15,3	14,1
Pest	42,4	31,0	30,7	25,8	25,9	21,3	21,2	18,5	12,8	12,6	10,1	12,2
Somogy	51,8	26,5	26,9	23,1	32,6	17,8	24,7	16,6	14,7	11,7	8,6	16,6
Szabolcs- Szatmár-Bereg	38,4	22,8	30,3	28,3	20,3	22,6	22,9	20,3	18,9	9,1	13,0	14,1
Tolna	44,0	27,7	21,1	25,3	24,2	27,1	17,1	24,8	8,1	16,6	20,7	8,5
Vas	33,5	38,1	29,5	24,3	28,1	28,2	14,2	14,5	8,9	15,8	13,1	13,5
Veszprém	49,3	24,7	26,1	27,5	28,3	22,4	17,1	21,2	8,9	10,2	11,3	13,6
Zala	42,3	26,6	23,3	24,4	29,0	20,9	20,9	21,3	13,8	12,1	18,1	8,7

Forrás: GVI, 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek maximum 3 válaszlehetőséget jelölhettek meg.

A testnevelés, a történelem, a matematika, a kémia, a földrajz, illetve a fizika a fiúk körében népszerűbb, míg az idegen nyelveket, a biológiát, a rajzot, az irodalmat, a magyar nyelvet, valamint az ének-zenét a lányok tanulják szívesebben. (3.1.8. ábra)

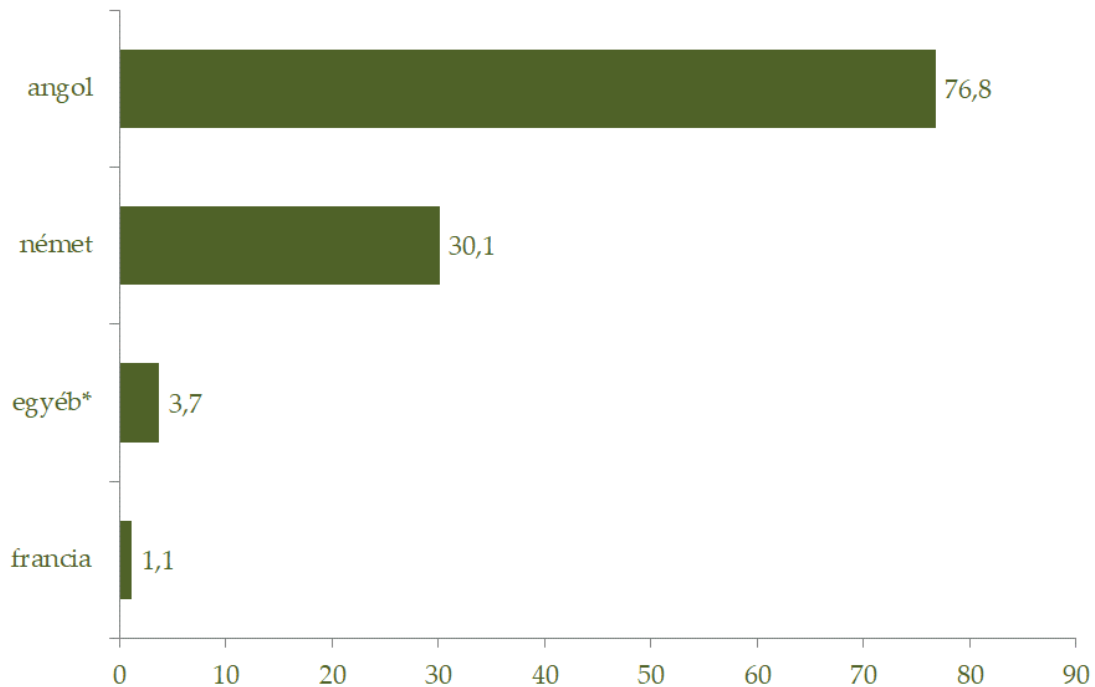
3.1.8. ábra: A tanulók megoszlása kedvenc tantárgyuk és nemek szerint (az említések százalékos aránya), 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek maximum 3 válaszlehetőséget jelölhettek meg.

Ebben az évben is megkérdeztük a diákoktól, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak. A diákok több, mint háromnegyede (77%) tanul angolul, közel egyharmaduk németül (30%), és 1%-uk franciául. Egyéb idegen nyelvet említett a diákok 3,7%-a. Az egyéb nyelvek közül a spanyol, az olasz, az orosz, a japán, a horvát, a szlovák és a koreai nyelv tanulói voltak 20 főnél többen. (3.1.9. ábra)

3.1.9. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9090)

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek. *Egyéb leggyakrabban: olasz, spanyol, orosz, japán.

A 3.1.4. táblázatban látható, hogy Győr-Moson-Sopron és Vas megye kivételével minden megyében az angol a domináns tanult idegen nyelv. Az angol nyelvet legnagyobb arányban Budapesten, Észak-Magyarországon, illetve az alföldi megyékben tanulják, míg a németet leginkább a dunántúli megyékben.

3.1.4. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya, N=9 090), 2019

	angol	német	francia
Budapest	86,1	22,9	2,0
Baranya	59,7	40,9	2,3
Bács-Kiskun	70,0	32,8	0,3
Békés	78,3	34,3	0,4
Borsod-Abaúj-Zemplén	87,9	12,6	0,4
Csongrád	91,4	9,6	1,2
Fejér	85,3	22,6	1,3
Győr-Moson-Sopron	49,8	67,5	0,9
Hajdú-Bihar	84,2	30,1	1,0
Heves	88,8	16,1	0,0
Jász-Nagykun-Szolnok	82,9	22,7	2,6
Komárom-Esztergom	58,5	44,3	1,1
Nógrád	67,4	36,0	1,4
Pest	81,4	20,9	1,6
Somogy	68,4	41,7	0,7
Szabolcs-Szatmár-Bereg	80,5	24,3	0,2
Tolna	64,9	51,7	0,0
Vas	57,6	68,1	1,0
Veszprém	58,8	48,5	0,2
Zala	53,8	51,2	1,2

Forrás: GVI, 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A 3.1.5 táblázat alapján látható, hogy a két nyelven tanuló diákok aránya a dunántúli megyékben a legmagasabb: Vas megyében a diákok 31%-a, Győr-Moson-Sopron és Tolna megyében 23%-a tanul két nyelvet is. A többi megyében 20% alatti a két nyelven tanuló diákok aránya, a legalacsonyabb Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (3%).

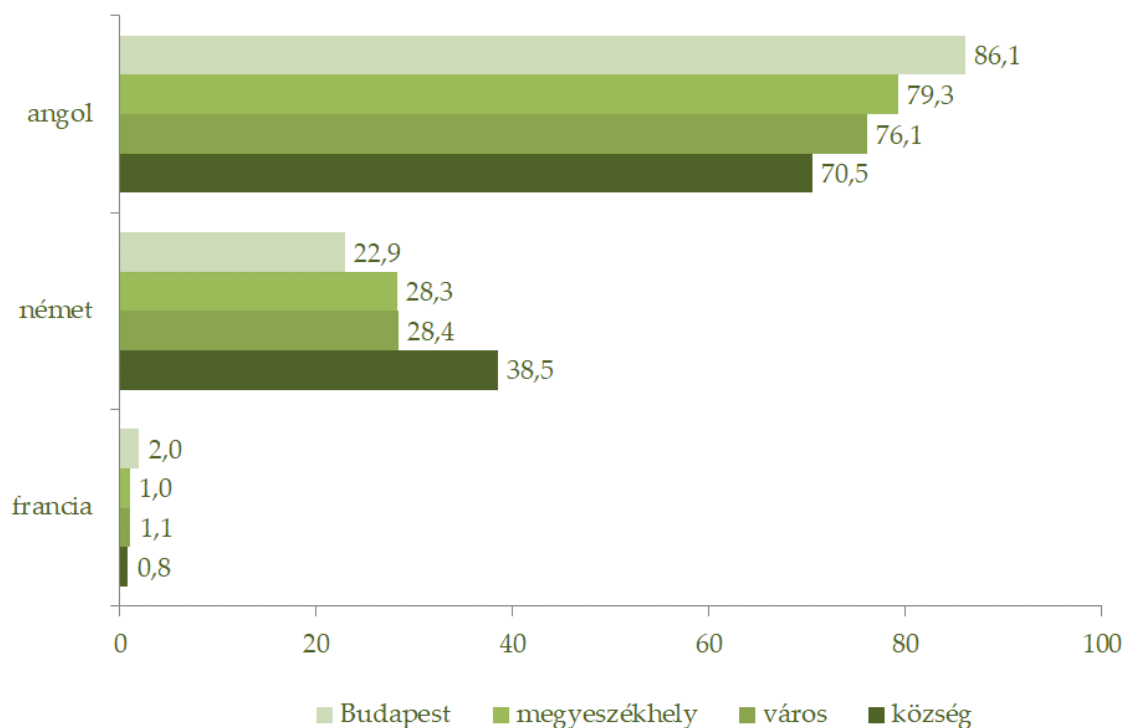
3.1.5. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy hány idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya, N=8 958), 2019

	egy nyelvet tanul	kettő vagy több nyelvet tanul
Budapest	82,9	17,1
Baranya	91,0	9,0
Bács-Kiskun	90,1	9,9
Békés	81,0	19,0
Borsod-Abaúj-Zemplén	97,2	2,8
Csongrád	93,6	6,4
Fejér	87,3	12,7
Győr-Moson-Sopron	77,4	22,6
Hajdú-Bihar	81,2	18,8
Heves	91,4	8,6
Jász-Nagykun-Szolnok	87,2	12,8
Komárom-Esztergom	92,7	7,3
Nógrád	88,5	11,5
Pest	92,0	8,0
Somogy	86,7	13,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	93,3	6,7
Tolna	77,5	22,5
Vas	68,9	31,1
Veszprém	89,0	11,0
Zala	84,4	15,6

Forrás: GVI, 2019

A tanulók iskolájának településtípusát, illetve a tanult nyelveket összevetve az látható, hogy az angolt annál nagyobb arányban tanulják a diákok, minél nagyobb méretű településen járnak iskolába, a német esetében viszont fordított összefüggés tapasztalható: ezt a községi iskolák tanulói tanulják legnagyobb arányban, legkevésbé pedig Budapesten gyakori. Francia nyelvet Budapesten szintén 1 százalékponttal nagyobb arányban tanulnak a diákok, mint vidéken. (3.1.10. ábra)

3.1.10. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya), 2019

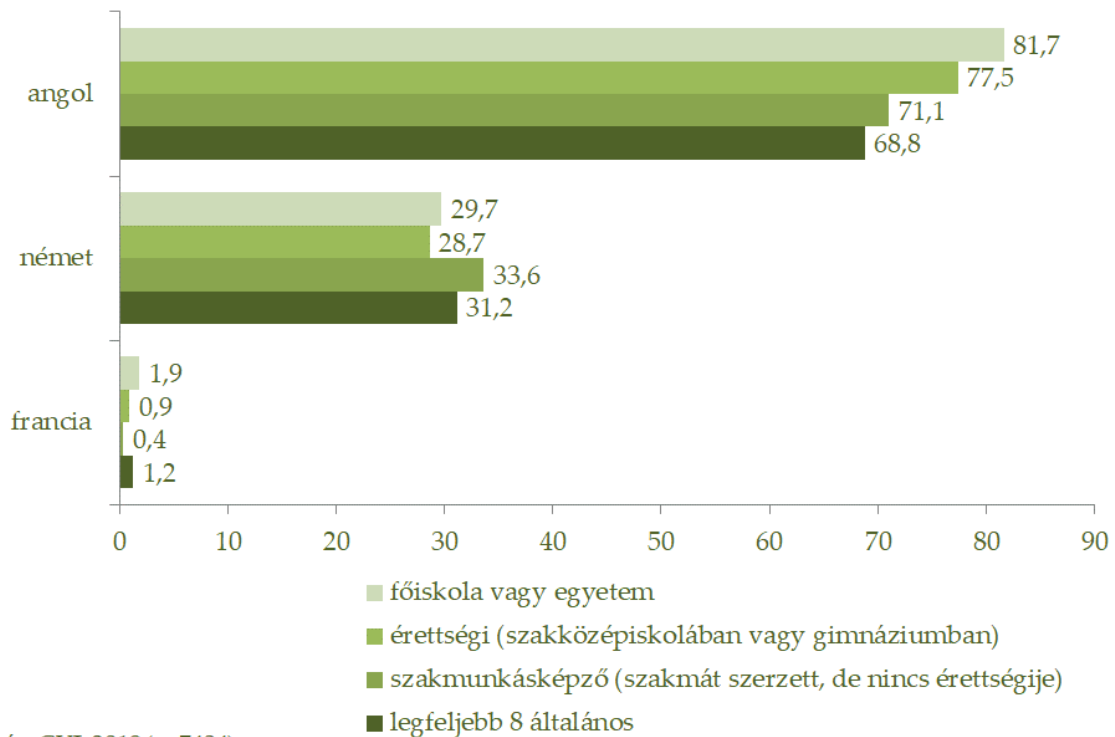

Forrás: GVI, 2019 (n=9090)

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A 3.1.11. ábra azt mutatja, hogy az angol nyelv tanulása annál jellemzőbb, minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek a tanuló szülei. A német nyelv tanulása ellenben az alacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyermekei körében gyakoribb. Francia nyelvet legmagasabb arányban (2%) az egyetemi, főiskolai végzettségű szülők gyermekei tanulnak.

3.1.11. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya), 2019

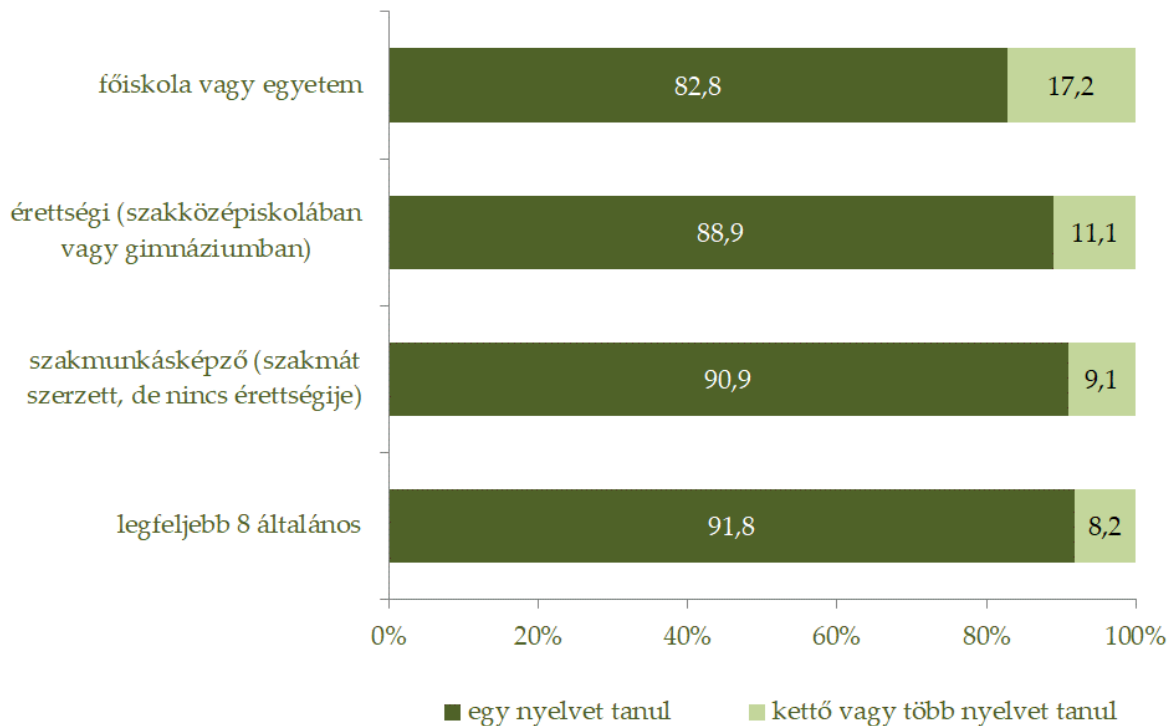

Forrás: GVI, 2019 (n=7434)

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A tanult nyelvek száma szintén összefügg a tanulók szüleinek iskolai végzettségével: az iskolázottabb szülők gyermekei nagyobb arányban tanulnak két vagy több nyelvet (3.1.12 ábra).

3.1.12. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy hány idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=7333)

3.2. Szülői tanácsok

A kérdőíves felmérés során arra is rákérdeztünk, hogy a gyerekeknek mit tanácsoltak szüleik azzal kapcsolatban, miként válasszanak szakmát. A legtöbb megkérdezett diák (70%) azt jelezte, hogy szülei azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzon, amivel szívesen foglalkozna. A diákok kicsivel több mint fele (51%-a) említette, hogy szülei olyan szakma kitanulását javasolták, amivel jól tud majd keresni. A szülők egy jelentősebb része (33%) gyermekére bízta a döntést. A szülők egyötöde (20%) azt javasolta gyermekének, hogy olyan szakmát szerezzon, amivel a közelben tud majd elhelyezkedni. A szülők 12%-a azt szeretné, ha pályaválasztási rendezvényen vennének részt, hogy utána könnyebben tudjanak dönteni. Más jellegű tanácsot a diákok kevesebb, mint 10%-a kapott, az arányokat a 3.2.1. ábra mutatja.

3.2.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy szüleik mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A különböző szülői tanácsok aránya jelentős eltéréseket mutat megyei bontásban. A megyék többségében a gyerekek több mint héttizede mondta azt, hogy szülei azt szeretnék, ha olyan szakmát szerezne, amivel szívesen foglalkozik, Komárom-Esztergom (51%), Baranya (57%) és Bács-Kiskun (62%) megyékben 65% alatt marad ez az arány, míg Győr-Moson-Sopron (79%), Hajdú-Bihar (76%), Vas (76%) és Somogy (75%) megyékben meghaladja a 75%-ot. Szintén a Baranya (34%) és a Komárom-Esztergom (37%) megyei iskolákba járó gyerekek látják legkisebb arányban úgy, hogy szülei azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzenek, amivel jól tudnak majd keresni. Ez az arány több megyében is lényegesen meghaladja az országos átlagot, de Somogy, Győr-Moson-Sopron és Borsod-Abaúj-Zemplén megyékben a legmagasabb (59, 58, illetve 57%). A Baranya megyei (40%), a fővárosi (37%) és a Somogy megyei (36%) iskolákba járó gyerekek között legnagyobb azok aránya, akikre szülei rá bízzák a szakmaválasztással kapcsolatos döntést, míg ez Komárom-

Esztergom (22%), Zala (26%) és Győr-Moson-Sopron (27%) megyékben a legkevésbé jellemző. A lakóhely közelében történő elhelyezkedés a Tolna (28%), a Somogy (27%) és a Csongrád (25%) megyei iskolákba járó diákok szülei számára a legfontosabb, míg ez a szempont legkevésbé a Baranya megyében (12%), a fővárosban (15%) és a Hajdú-Bihar megyében (15%) tanulók szülei körében jelenik meg. A pályaválasztási rendezvényeken való részvételt leginkább a Fejér (17%), a Tolna (16%) és a Győr-Moson-Sopron (16%) megyei szülők támogatják, a legkevésbé pedig a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei, a fővárosi és a Somogy megyei szülők (rendre 9%). (3.2.1. táblázat).

3.2.1. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy szüleik mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019

	olyan szakmát szerezzek, amivel szívesen foglalkoznék	olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni	rám bízzák a döntést	olyan szakmát szerezzek, amivel a közelben el tudok helyezkedni	vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken, hogy együtt könnyebben döntsünk	ha az apukám foglalko- zását követném	még nem beszél- gettünk szakma- választásról	családom vállalkozás ában dolgozzam	ha az anyukám foglalko- zását követném	szerintük nem fontos a szakma- választás, majd kialakul
Budapest	70,5	52,5	36,8	15,0	9,1	5,2	6,0	3,4	2,0	1,5
Baranya	56,5	34,3	39,6	12,9	15,3	4,9	6,4	4,2	3,8	2,0
Bács-Kiskun	61,7	45,8	35,4	16,9	9,6	4,5	3,3	4,1	2,0	0,5
Békés	69,4	41,5	32,7	15,4	15,3	6,1	1,9	4,8	3,5	1,9
Borsod-Abaúj-Zemplén	71,5	57,2	28,9	20,8	12,9	4,6	3,8	2,7	1,5	0,5
Csongrád	74,9	54,6	34,0	25,0	14,1	5,8	2,6	2,8	1,2	1,9
Fejér	68,7	45,8	34,9	18,7	17,3	3,4	6,1	2,3	1,7	1,3
Győr-Moson-Sopron	79,4	58,3	26,8	21,2	15,9	7,5	2,7	4,3	3,1	2,1
Hajdú-Bihar	76,2	54,7	31,2	21,9	12,1	7,2	2,9	4,3	2,7	1,3
Heves	67,1	42,1	29,2	20,4	15,1	7,4	4,7	4,2	1,1	1,4
Jász-Nagykun-Szolnok	72,2	55,1	31,3	18,6	14,1	7,8	2,9	5,4	1,9	1,0
Komárom-Esztergom	51,1	36,6	22,3	16,2	10,2	1,8	0,6	2,1	2,3	0,8
Nógrád	70,2	56,7	28,2	23,0	15,5	8,6	5,5	4,7	2,3	2,2
Pest	71,0	51,4	32,7	21,1	10,9	6,6	4,0	4,4	2,7	1,2
Somogy	75,0	59,0	36,2	26,5	9,3	6,2	3,4	2,6	1,8	1,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	72,3	53,4	31,5	20,4	9,1	6,4	4,9	3,6	4,2	1,6
Tolna	69,1	55,1	28,9	28,5	16,3	6,6	4,1	4,3	3,1	0,6
Vas	76,1	46,3	34,2	18,5	13,5	2,3	1,9	3,4	0,3	0,3
Veszprém	69,3	46,9	34,8	22,2	12,3	7,2	5,8	1,4	1,8	1,0
Zala	73,1	51,4	25,5	22,1	10,7	5,3	3,0	5,0	2,7	0,3

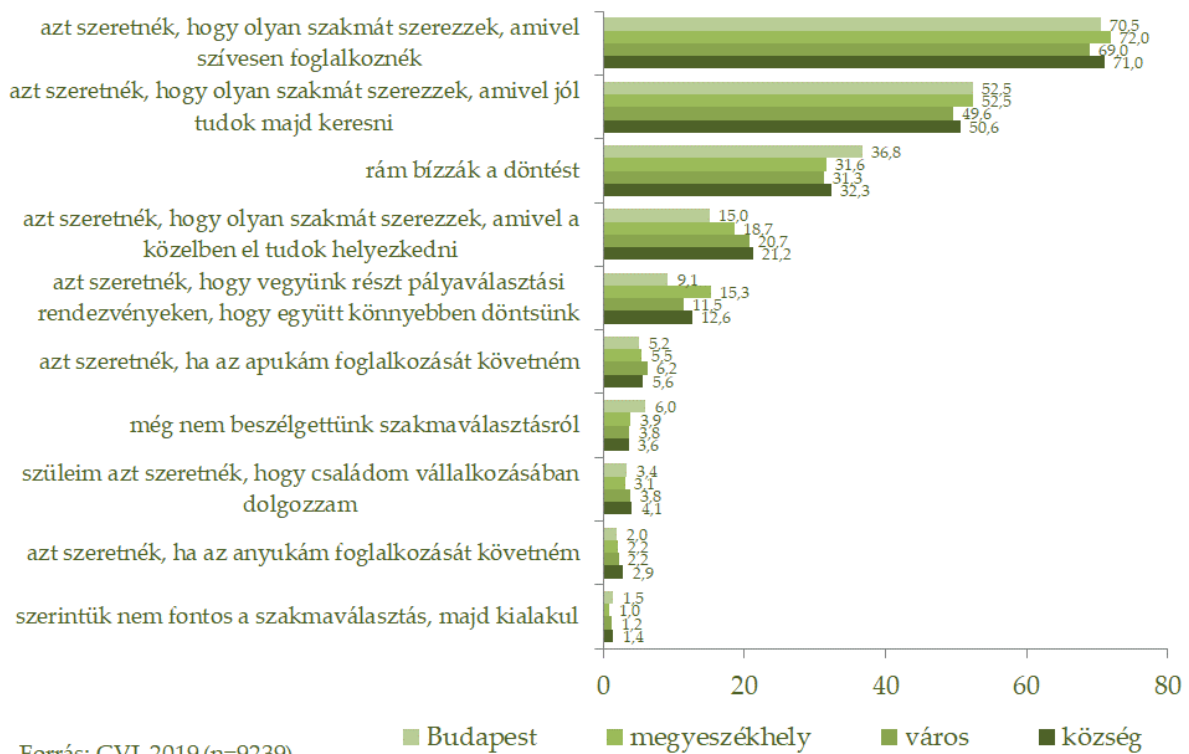
Forrás: GVI, 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Bizonyos szakmaválasztásra vonatkozó szülői tanácsok esetében különbségek figyelhetők meg a szerint, hogy a diák milyen településtípusban (község, város, megyei jogú város vagy Budapest) jár iskolába. A két legjellemzőbb szülői tanács (szakma, amellyel szívesen foglalkoznának, illetve jó kereseti lehetőség) esetében nem tapasztalható lényeges különbség. Ugyanakkor a fővárosi iskolákba járó tanulók esetében kimagasló azok aránya (37%), akikre a szülei rábízják a szakmaválasztással kapcsolatos döntést, s körükben a legmagasabb azok aránya is (6%), akik még nem beszélgettek szakmaválasztásról a szüleikkel. A községi iskolába járók szülei szeretnék a legnagyobb arányban azt, ha gyermekük olyan szakmát választana, amivel a közelben tud elhelyezkedni (21%), és hasonló arány látható a városban tanuló gyermekek esetében is (21%), míg a fővárosi iskolába járók szülei számára a legkevésbé fontos ez a szempont (15%). A megyeszékhelyen tanulóknak tanácsolják a legnagyobb arányban (15%) azt, hogy a pályaválasztás előtt vegyenek részt közösen pályaválasztási rendezvényen, míg a budapesti tanulóknak a legkisebb arányban (9%). A többi szülői tanács esetében nincs szignifikáns különbség a tanulók iskolájának településtípusa szerint. (3.2.2. ábra)

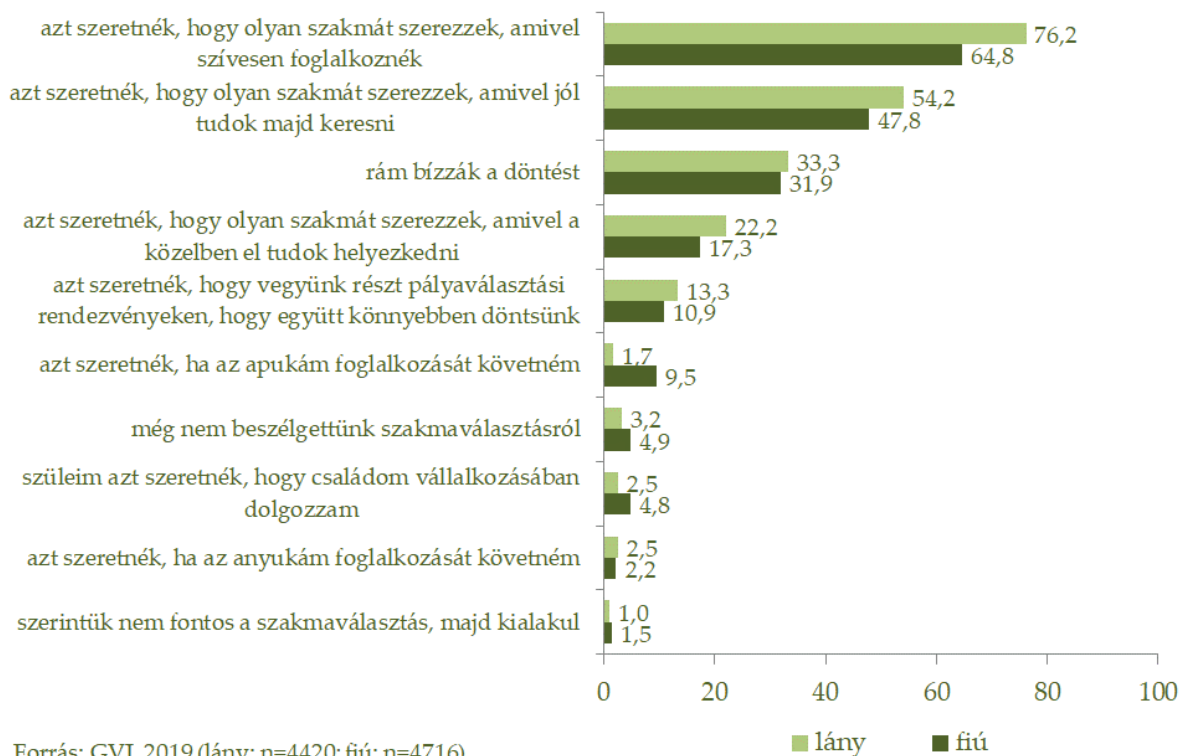
3.2.2. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy szüleik mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Amennyiben nemek szerint vizsgáljuk a szülői tanácsokat, megállapítható, hogy mindössze két esetben (a szülők a tanulóra bízzák a választást, anya foglalkozásának követése) nem mutatható ki szignifikáns különbség. Ugyanakkor a lányok nagyobb arányban kapják azt a tanácsot szüleiktől, hogy olyan szakmát válasszanak, amivel szívesen foglalkoznának, amivel jól lehet keresni, illetve amivel a közelben el tud majd helyezkedni. A pályaválasztási rendezvényeken való részvételt is némiképp nagyobb arányban javasolják a lányok számára. Ugyanakkor a fiúk kiugró aránya (10%) kapja azt a tanácsot, hogy az apukája foglalkozását kövesse, illetve, hogy tovább vigye a családi vállalkozást (5%), miközben a lányok esetében nem tapasztalható ilyen „elvárás” (sorrendben 2, illetve 3%). Továbbá az is megfigyelhető, hogy a fiúkkal kevésbé beszélgetnek szakmaválasztásról (5%), mint a lányokkal (3%). (3.2.3. ábra)

3.2.3. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy szüleik mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019

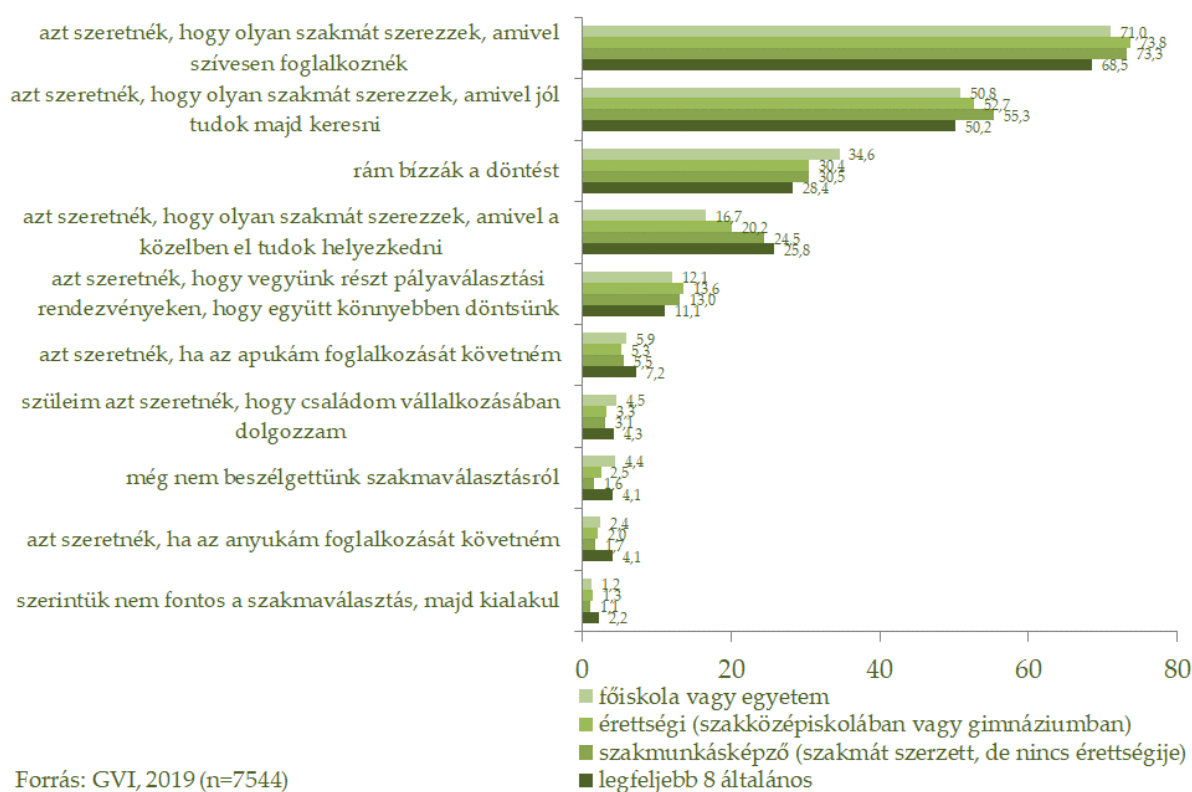

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is jelölhettek.

Az 3.2.4. ábrán láthatjuk, hogy a szakmaválasztás módjára vonatkozó tanácsok esetében is megfigyelhető, hogy a különböző végzettségű szülők eltérő tanácsokat adnak gyermekeiknek. Mindössze három olyan szülői tanács van (pályaválasztási rendezvényeken történő részvétel ösztönzése, apa foglalkozásának követése és a szakmaválasztás fontosságának negligálása), amelyekben nincs számottevő különbség e tekintetben. Azt, hogy gyermekük olyan szakmát válasszon, amivel szívesen foglalkozik, a középfokú, azaz az érettségizett (74%), illetve a szakmunkás végzettséggel rendelkező szülők (73%) tartják a legfontosabbnak, míg a legfeljebb 8 általánost végzettek a legkevésbé fontosnak (69%). A jó keresetet azokban a családokban tartják a legfontosabbnak, ahol a szakmunkás bizonyítvány a szülők közötti legmagasabb végzettség (55%), s ott a legkevésbé, ahol a 8 általános (50%). Az adatok arra is rámutatnak, hogy minél magasabb a családban tapasztalt legmagasabb szülői iskolai végzettség, annál valószínűbb, hogy a szülők a gyerekekre bízzák a

szakmaválasztással kapcsolatos döntés meghozatalát. Fordított tendencia látható a közelben való elhelyezkedés fontosságának megítélésében: ezt az alacsonyabb végzettségű szülők javasolják inkább a gyereküknek. Megfigyelhető az is, hogy a legalacsonyabb (4%) és a legmagasabb (5%) végzettségű szülők gyermekei esetében a legjellemzőbb az a tanács, hogy a gyerek a családi vállalkozásban dolgozzon tovább, valamint az is, hogy még nem beszélgettek gyerekükkel a szakmaválasztásról (egyenként 4%). Ezen túl a legfeljebb 8 általánost végzett szülők szeretnék a leginkább azt is, hogy a gyerek valamelyik szülő foglalkozását kövesse. (3.2.4. ábra)

3.2.4. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy szüleik mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019

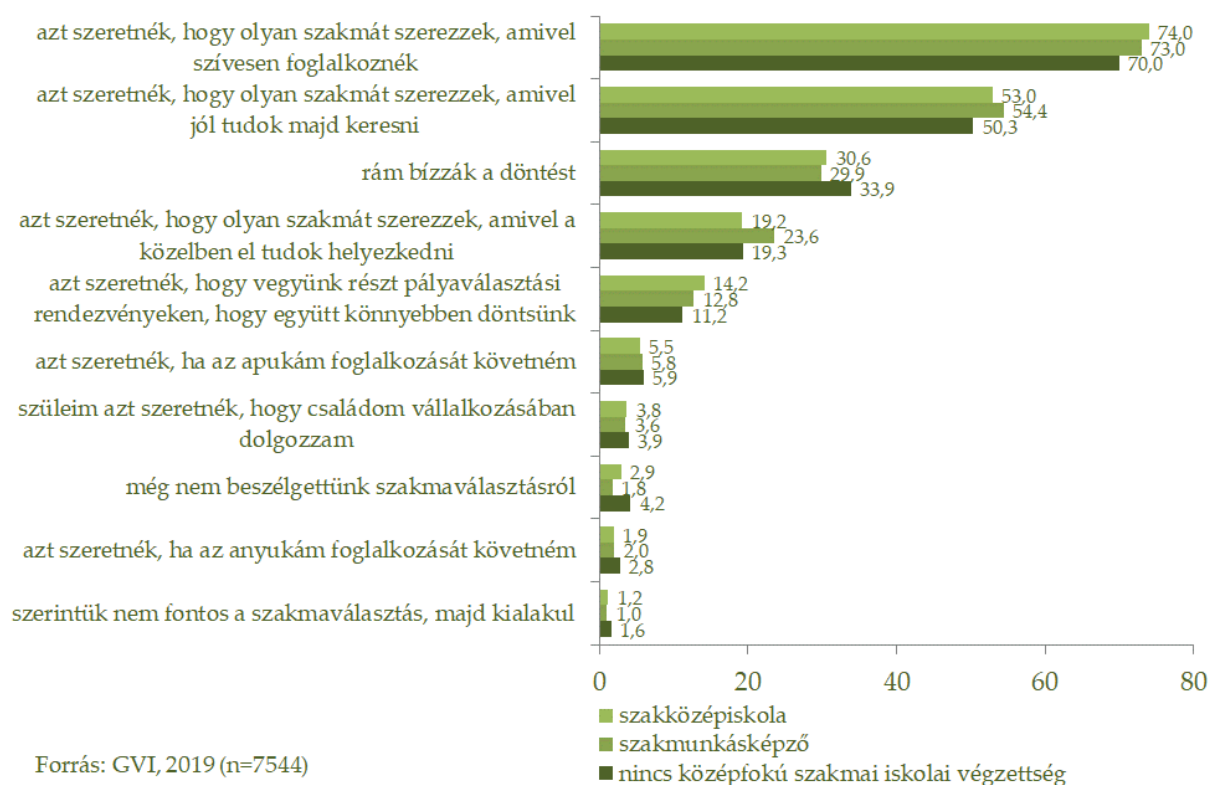

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Amennyiben a családban tapasztalt legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettséget vizsgáljuk, látható, hogy a középfokú szakmai végzettség jelenléte a családban növeli azon tanácsok arányát a tanulók körében, mely szerint olyan szakmát válasszanak, amivel szívesen foglalkoznának (szakközépiskola: 74%,

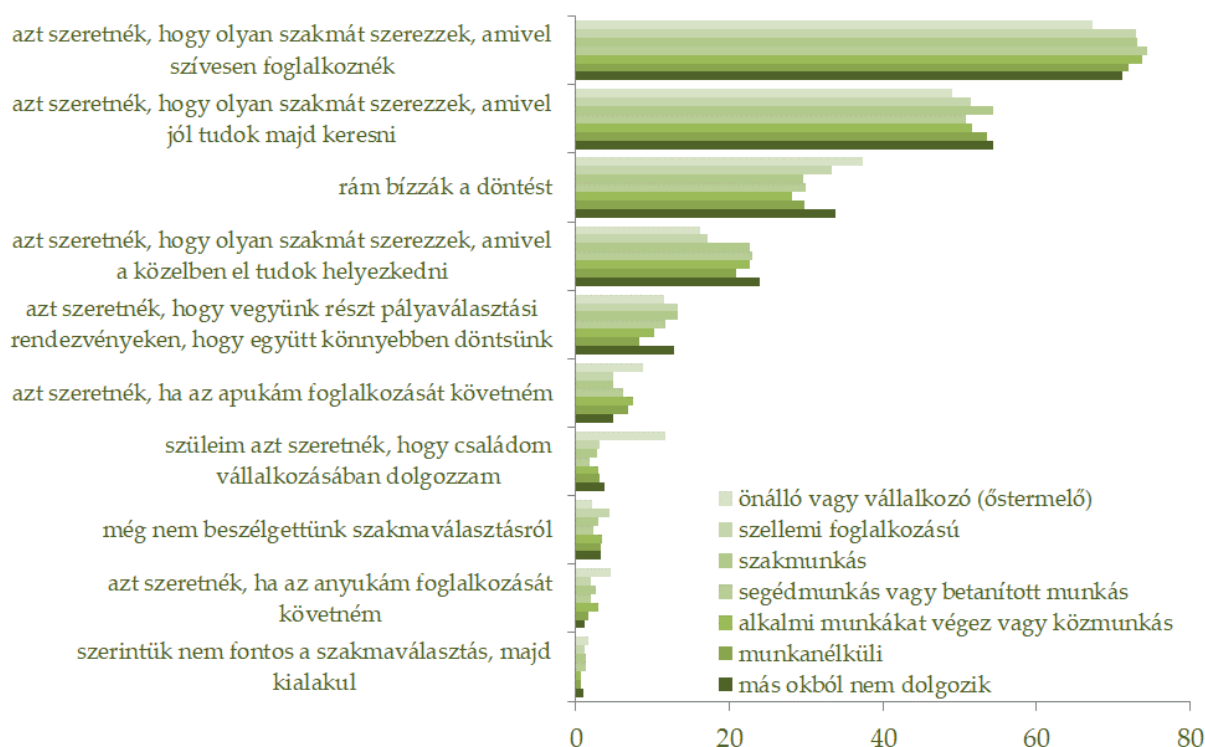
szakmunkásképző: 73%), illetve, hogy a döntés könnyebb meghozatala érdekében vegyenek részt közösen pályaválasztási rendezvényeken (szakközépiskola: 14%, szakmunkásképző: 13%). Hasonló megállapítás tehető a jó kereset fontossága kapcsán is azzal a különbséggel, hogy ez esetben azon családok gyerekei között tapasztalható magasabb arány, ahol a szülők között a szakmunkás bizonyítvány a legmagasabb középfokú szakmai végzettség (szakmunkásképző: 54%, szakközépiskola: 53%). Ahol a szakmunkás végzettség a legmagasabb középfokú szakmai végzettség a szülők között, ott a gyerekek nagyobb aránya kap olyan tanácsot, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel a közelben el tud majd helyezkedni (24%). Egyértelmű, hogy azokban a családokban bízzák inkább a gyerekekre a szakmaválasztással kapcsolatos döntést, amelyekben nem fordul elő középfokú szakmai végzettség a szülők között (34%), s ezekben a családokban nagyobb a valószínűsége annak is, hogy nem beszélgetnek a szakmaválasztásról a gyerekekkel (4%).

3.2.5. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettsége és a szerint, hogy szüleik mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019

A szülők foglalkozása szerint is tapasztalható különbség abban, hogy a szülők milyen tanácsot adnak gyermeküknek a szakmaválasztás kapcsán. Akár az anya, akár az apa foglalkozása szerint vizsgálódunk, hasonló megállapítások tehetők. A vállalkozó szülők sokkal inkább gyermekükre bízzák a döntést, és kiemelkedő esetükben a családi vállalkozás, vagy valamelyik szülő foglalkozásának preferálása a tanácsadás során, míg a többi tanács sokkal visszafogottabban jelenik meg esetükben. A szellemi foglalkozású szülők a szakma örömét és az önálló döntéshozást emelik ki gyermekük számára, míg gyermekük közelben való elhelyezkedése már kevésbé fontos szempont számukra. A szakmunkásként dolgozók, illetve a valamilyen okból (munkanélküli, háztartásbeli, nyugdíjas stb.) nem dolgozó szülők gyermekei körében a jó kereset fontossága jelenik meg magasabb arányban. Továbbá a szakmunkások, a segéd vagy betanított munkások, a közmunkások, illetve a nem dolgozó szülők sokkal inkább szeretnék, ha gyermekük olyan szakmát választana, amivel a közelben el tud majd helyezkedni. A pályaválasztási rendezvényeken való részvételt a szellemi foglalkozású, a szakmunkás, valamint a háztartásbeli, nyugdíjas, illetve egyéb okból nem dolgozó szülők ösztönzik a leginkább, míg a munkanélküli, valamint az alkalmi munkákból élő, közmunkás szülők a legkevésbé. (3.2.6. ábra)

3.2.6. ábra: A tanulók megoszlása az anya foglalkozása és a szerint, hogy szüleik mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=8046)

Az eredmények alapján az is megfigyelhető, hogy az iskolában az egyes tantárgyakra adott érdemjegyek alapján gyengébb teljesítményt nyújtó gyerekek szülei sokkal inkább az anya vagy az apa foglalkozásának követését, a családi vállalkozásban történő munkavállalást, valamint a közelben való elhelyezkedés lehetőségének figyelembe vételét javasolják gyermeküknek, továbbá esetükben jelenik meg jobban az a szülői vélemény is, hogy nem fontos a szakmaválasztás, hiszen majd a későbbiekben kialakul. Ezzel szemben az iskolában jobb eredményeket elérő gyerekek között nagyobb arányban jelennek meg a szakma szeretetének és a jó kereseti lehetőségnek a döntéskor történő figyelembevételére irányuló szülői tanácsok, valamint az önálló döntés és a pályaválasztási rendezvényeken való részvétel támogatása, ösztönzése is.

3.3. Munkával kapcsolatos tervek

Az adatok szerint a sportolás, sportolóvá válás (29%) a legnépszerűbb jövőbeli foglalkozás a diákok körében, továbbá a sütés-főzés (28%) is igen népszerű. A tanulók több, mint ötöde foglalkozna művészettel (24%), informatikával (24%), állatokkal, állatgondozással (23%), illetve vezetne járműveket (21%). A tanulók csaknem egyötöde a szépségiparban vagy a divatszakmában (18%), gép vagy járműszerelőként (18%), a vendéglátásban vagy turizmusban (18%) helyezkedne el, illetve végezne valamilyen irodai munkát (18%). Egyaránt 15% azon tanulók aránya, akik gyerekeket nevelnének, tanítanának, akik a médiában dolgoznának, illetve, akik pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznának. A tanulók 14%-a dolgozna a rendvédelemben, 13%-a tervezne épületeket, gépeket, s 10% felett van azon tanulók aránya is, akik kereskednének (12%), betegeket ápolnának, gyógyítanának (12%), lakásokat, házakat építenének (12%), rászorulókon, emberek személyes problémáinak kezelésében segítenének (12%), illetve, akik kutatnának, tudománnyal foglalkoznának (11%). Kevesebb, mint 10%-uk válaszolta, hogy fémekkel dolgozna (9%), növényeket termesztene (9%) vagy bútorokat készítené, barkácsolna (8%). (3.3.1. ábra)

A kérdőív tartalmi változásai miatt a 2019. évi felmérés eredményei csak részben vehetők össze az előző évekkkel. Az mindenesetre megállapítható, hogy az elmúlt években rendre a sport, az informatika, sütés-főzés és az állatokkal való foglalkozás volt a legnépszerűbb irány a tanulók számára, míg a növénytermesztés, a fémekkel való foglalkozás és a bútorkészítés a legnépszerűtlenebb. Összességében az is elmondható, hogy művészetek és a járművezetés az a két foglalkozási terület, melynek népszerűsége 2014-hez képest sokat erősödött.

3.3.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy felnőttként milyen munkát végeznének szívesen (az említések százalékos aránya), 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A tanulók jövőbeli foglalkozásával kapcsolatos terveit összehasonlítottuk a magyarországi megyék között is. Elmondható, hogy a fővárosban tanulók számára inkább a szellemi jellegű munkák (például tervezés, informatika, irodai munka), valamint a sport, művészet, a vendéglátás-turizmus, a média, a pénzügy, gazdaság, a kereskedelem és a kutatás területei vonzóbbak, míg a gépekkel, fémekkel való foglalkozás, a járművezetés és a bútorgyártás kevésbé kedvelt a körükben. Ezzel szemben Pest megyében a sport mellett a fémekkel való foglalkozás, a lakás és házépítés, mások segítségét célzó jövőbeli munkakör, valamint a bútorgyártás jelölése haladja meg az országos átlagot. Baranya megyében az informatika, az állatokkal való foglalkozás, a vendéglátás-turizmus, az irodai munka, a pénzügyek, az épületek, gépek tervezése és a kutatás területei, míg Tolna megyében a sport, mások segítése, gondozása és a bútorkészítés az országos átlaghoz képest kevésbé népszerűek. Somogy megye diákjai a járművezetést, a szépségipart, a gépek, járművek szerelését,

valamint a gyermekek nevelését és tanítását preferálják jobban az országosnál. Komárom-Esztergom megyében a sportot, az informatikát és a fémekkel való foglalkozást, Fejér megyében az irodai munkát, a médiát és a kutatást, Veszprém megyében pedig az állatokkal való foglalkozást választó diákok aránya haladja meg az országos átlagot. A Győr-Moson-Sopron megyében tanuló diákok az országosnál lényegesen magasabb arányban jelölték, hogy leginkább informatikával, lakás és házépítéssel, illetve épület vagy géptervezéssel foglalkoznának. Zala megyében a bútorkészítés és barkácsolás jelenik meg az országoshoz képest hangsúlyosabban, míg Vas megyében kevésbé hangsúlyos választás a járművezetés, a betegápolás, a kereskedelem és a média. Bács-Kiskun megye diákjai körében a gép és járműszerelés, a Békés megyében a növénytermesztés, Csongrád megyében pedig a betegápolás és gyógyítás népszerűbb az országosnál. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei diákok a sport, a gép- és járműszerelés, a járművezetés, az irodai munka, a gyereknevelés és tanítás, a rendvédelem, a betegápolás és gyógyítás területeit, valamint mások segítségét jelölték meg az országosnál magasabb arányban, míg a Hajdú-Bihar megyeiek irodai munkához köthető, pedagógiai, pénzügyi és gazdasági, épület és gépek tervezésével kapcsolatos, illetve kutatási, tudományos területeket. A Jász-Nagykun-Szolnok megyében tanuló diákok között a gépszerelés és az állatokkal való foglalkozás népszerűbb az országosnál. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a pedagógia és a rendvédelem, Nógrádban a sport, a gépszerelés és a sütés-főzés, míg Hevesben a sport területének jövőbeli preferálása haladja meg az országos átlagot. A többi megye esetében egyik foglalkozásterület esetében sem mutathatók ki az országos átlagot lényegesen meghaladó arányok. (3.3.1. táblázat)

3.3.1. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei megyék szerint (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019

	sportolnék, sportoló lennék	sütnék, főznék	művé- szettel foglal- koznék	számítógéppel dolgoznék, informa- tikával foglalkoznék	állatokkal foglalkoznék, állatokat gondoznék, gyógyítanék	járművet vezetnék	szépség- iparban, divatszák- mában dolgoznék	gépeket, járműveket szerelnék, javítanék	vendég- látással, turizmussal foglal- koznék	irodai munkát végeznék	gyerekeket nevelnék, tanítanék	médiában dolgoznék
Budapest	33,2	27,0	34,1	28,0	24,7	17,7	19,1	14,0	21,5	20,4	13,1	24,2
Baranya	28,8	28,5	21,7	18,1	16,5	17,1	16,3	18,8	11,6	8,5	12,8	8,8
Bács-Kiskun	24,1	20,7	13,5	25,1	22,9	18,3	11,0	21,6	12,7	17,1	10,6	11,5
Békés	23,2	26,5	18,7	20,4	21,6	17,1	19,3	16,6	16,9	12,8	12,8	10,4
Borsod-Abaúj- Zemplén	26,2	28,8	23,5	19,6	23,5	22,8	19,7	17,3	19,3	17,3	18,7	12,9
Csongrád	30,0	29,0	22,8	22,6	19,9	23,7	11,7	17,8	17,7	18,4	16,6	12,7
Fejér	31,5	27,2	25,6	27,5	21,8	17,6	16,5	15,6	19,0	22,0	14,8	18,9
Győr-Moson-Sopron	31,1	29,6	25,2	28,8	23,2	21,2	18,9	20,0	15,9	18,2	14,2	15,9
Hajdú-Bihar	30,6	30,7	23,7	24,3	20,2	22,5	21,1	18,4	17,4	21,5	18,8	16,9
Heves	35,2	23,8	23,3	22,9	19,9	17,3	18,2	18,6	10,7	13,8	15,3	14,4
Jász-Nagykun- Szolnok	26,5	28,4	24,1	22,0	28,5	23,1	16,8	22,6	16,7	14,7	12,7	13,1
Komárom-Esztergom	4,3	22,3	7,3	31,1	21,5	22,4	10,0	19,1	17,3	16,6	11,9	14,0
Nógrád	37,1	41,5	21,5	26,1	24,2	31,6	17,9	24,5	19,4	22,0	9,2	10,4
Pest	32,1	29,8	24,7	21,9	23,2	22,6	19,0	16,6	17,3	16,4	16,3	15,1
Somogy	31,7	33,0	25,6	22,3	26,7	29,0	22,7	21,0	16,2	15,8	22,6	10,2
Szabolcs-Szatmár- Bereg	32,9	25,9	22,3	22,9	23,7	25,3	19,7	21,1	16,9	20,8	19,3	14,4
Tolna	19,7	29,8	28,1	24,1	17,2	22,6	20,4	14,7	15,5	17,5	13,1	10,3
Vas	28,5	23,4	21,7	22,5	19,6	11,8	21,9	17,2	18,4	16,1	17,0	10,5
Veszprém	29,3	29,4	21,0	17,4	29,1	20,9	16,5	17,7	20,7	12,8	16,0	11,2
Zala	23,3	24,8	29,2	22,5	26,3	18,1	22,0	15,7	20,5	14,6	18,6	11,4

Forrás: GVI, 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

3.3.1. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei megyék szerint (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019 (folyt.)

	pénz- ügyekkel, gazdasággal foglal- koznék	rend- védelemben dolgoznék	épületeket, gépeket terveznék	adnék- vennék, keres- kednék	betegeket ápolnék, gyógyítanék	lakásokat, házakat építenék	rászorulókon segítenék, emberek személyes problémáit kezelném	kutatnék, tudománnyal foglalkoznék	fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	növényeket termesztenék	bútorokat készítenék, barkácsolnék
Budapest	19,8	14,1	15,8	15,4	12,5	11,3	13,1	15,1	5,6	8,4	5,4
Baranya	10,7	13,0	6,3	9,3	9,6	8,7	10,5	7,1	8,2	7,3	6,0
Bács-Kiskun	13,8	11,9	12,1	12,0	11,9	8,0	7,6	9,2	10,6	9,0	6,4
Békés	10,6	13,3	11,3	7,9	13,4	9,8	10,2	10,2	7,8	12,1	9,5
Borsod-Abaúj- Zemplén	13,1	17,5	10,1	10,6	11,6	13,1	13,4	9,3	8,8	8,5	6,3
Csongrád	10,1	16,0	10,0	8,9	15,1	11,5	8,6	9,2	9,1	9,3	7,8
Fejér	16,0	16,5	15,9	11,7	13,6	11,4	14,0	16,1	7,9	8,9	8,7
Győr-Moson-Sopron	17,0	14,0	16,8	13,7	8,1	14,9	11,1	9,1	8,2	9,7	8,4
Hajdú-Bihar	18,5	14,3	16,9	13,3	13,7	10,2	10,6	13,1	7,8	9,6	7,1
Heves	12,1	10,9	16,4	12,9	10,8	13,1	9,5	8,1	11,0	7,3	7,8
Jász-Nagykun- Szolnok	10,6	16,2	9,8	6,6	10,9	12,9	12,0	10,1	10,5	10,1	8,9
Komárom-Esztergom	11,6	1,3	13,9	13,0	10,6	9,5	6,3	7,7	14,0	4,9	8,9
Nógrád	12,5	17,7	10,8	10,4	9,6	12,9	9,8	8,0	12,9	5,9	11,4
Pest	15,0	13,5	12,7	13,8	10,6	14,5	13,5	9,7	10,8	9,3	9,6
Somogy	10,4	15,6	8,9	11,4	11,9	8,2	10,4	9,2	10,4	9,7	8,7
Szabolcs-Szatmár- Bereg	15,3	17,9	11,6	12,7	18,3	11,8	15,5	12,1	10,2	9,4	7,6
Tolna	12,5	13,0	14,3	10,8	10,1	11,8	6,5	7,0	13,4	8,2	3,6
Vas	13,5	10,6	9,4	7,1	6,4	10,2	7,6	7,3	6,3	7,8	7,3
Veszprém	15,5	14,5	11,8	10,0	11,0	10,7	13,1	9,3	10,8	10,5	9,5
Zala	12,4	13,8	8,5	13,5	12,9	12,9	12,3	8,3	7,3	7,2	12,0

Forrás: GVI, 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A diákok iskolájának településtípusa szerint a sütés-főzés, az állatokkal való foglalkozás, a szépségipar, a gyereknevelés, a rendvédelem, a betegápolás, a lakásépítés, a másoknak történő segítségnyújtás és a növénytermesztés, mint jövőbeli munkaterület kiválasztása kapcsán nem mutathatók ki statisztikailag szignifikánsan eltérések. A nagyobb településeken – Budapesten vagy megyeszékhelyen – tanuló diákok magasabb aránya menne sportolói, művészi, szellemi foglalkozású (informatika, épületek és gépek tervezése, irodai munka, gazdaság és pénzügyek, média, kutatás), vendéglátó, illetve kereskedő pályára, mint a kisebb településeken iskolába járók. A járművezetést, a gépszerezést és -javítást, a fémekkel dolgozást és a bútorok készítését a kisebb településeken – főként a községekben – tanuló diákok választották lényegesen magasabb arányban, mint a nagyobb településeken tanuló társaik. (3.3.2. táblázat)

3.3.2. táblázat: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy felnőttként milyen munkát végeznének szívesen (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019

	község	város	megye- székhely	Budapest
sportolnék, sportoló lennék	27,3	28,3	30,9	33,2
sütnék, főznék	27,6	28,6	27,5	27,0
művészettel foglalkoznék	21,0	22,2	25,4	34,1
számítógéppel dolgoznék, informatikával foglalkoznék	20,7	23,0	26,1	28,0
állatokkal foglalkoznék, állatokat gondoznék, gyógyítanék	21,9	23,2	23,2	24,7
járművet vezetnék	23,8	21,1	19,5	17,7
szépségiparban, divatszakmában dolgoznék	18,4	18,0	17,3	19,1
gépeket, járműveket szerelnék, javítanék	21,2	18,3	15,2	14,0
vendéglátással, turizmussal foglalkoznék	16,2	16,3	19,2	21,5
irodai munkát végeznék	16,1	16,8	18,4	20,4
gyerekeket nevelnék, tanítanék	15,5	16,0	15,9	13,1
médiában dolgoznék	10,6	13,6	17,2	24,2
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék	12,5	13,1	17,0	19,8
rendvédelemben dolgoznék	14,1	13,7	15,1	14,1
épületeket, gépeket terveznék	10,7	12,4	13,9	15,8
adnék-vennék, kereskednék	11,0	11,1	13,2	15,4
betegeket ápolnék, gyógyítanék	11,3	12,2	11,9	12,5
lakásokat, házakat építenék	11,8	11,8	11,8	11,3
rászorulókon segítenék, emberek személyes problémáit kezelném	10,9	11,9	11,3	13,1
kutatnék, tudománnyal foglalkoznék	8,9	10,0	10,9	15,1
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	11,6	10,1	6,3	5,6
növényeket termesztenék	9,3	9,2	8,0	8,4
bútorokat készítenék, barkácsolnék	10,2	7,5	6,9	5,4

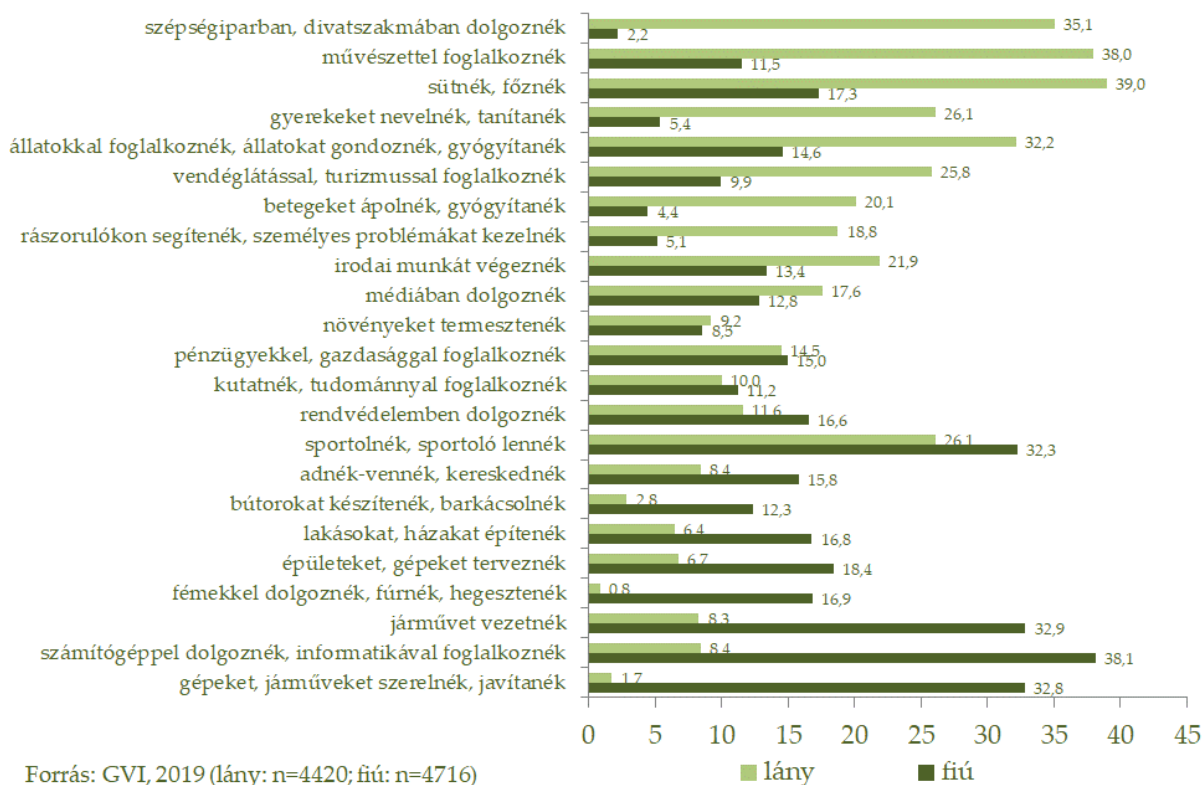
Forrás: GVI, 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős és az előző évek felméréseiben is tapasztalható tendenciákhoz hasonló nemek szerinti eltéréseket mutatnak. Szinte minden évben csak a pénzügyekkel, a kutatással, tudománnyal, illetve a növénytermesztéssel való tervezett foglalkozás jelölésében nem mutatható ki

szignifikáns különbség a lányok és a fiúk válaszai között. Az adatok szerint a lányok körében jóval népszerűbb a szépségiparban végzett munka (lányok: 35%, fiúk: 2%), a művészettel való foglalkozás (lányok: 38%, fiúk: 12%), a sütés-főzés (lányok: 39%, fiúk: 17%), és a tanítás (lányok: 26%, fiúk: 5%), mint a fiúk között. Emellett állatokkal (lányok: 32%, fiúk: 15%), vendéglátással, turizmussal (lányok: 26%, fiúk: 10%), betegápolással és gyógyítással (lányok: 20%, fiúk: 4%), illetve személyes segítségnyújtással (lányok: 19%, fiúk: 5%) is inkább a lányok foglalkoznának. Irodai munkát is inkább a lányok végeznének, mint a fiúk (lányok: 22%, fiúk: 13%), és a médiában is több lány helyezkedne el (lányok: 18%, fiúk: 13%). Ezzel szemben a gépszerezés (fiúk: 33%, lányok: 2%), a számítógéppel végzett munka (fiúk 38%, lányok: 8%), a gépjárművezetés (fiúk: 33%, lányok: 8%), a fémmegmunkálás (fiúk: 17%, lányok: 1%), az épületek és gépek tervezése (fiúk: 18%, lányok: 7%), valamint a lakások és házak építése (fiúk: 17%, lányok: 6%) a fiúkat jelentősen jobban vonzzák, mint a lányokat. Emellett a fiúkat jobban érdekli a bútorasztalosság (fiúk: 12%, lányok: 3%), a kereskedés (fiúk: 16%, lányok: 8%), és szívesebben válnának sportolóvá (fiúk: 32%, lányok: 26%), illetve dolgoznának a rendvédelemben (fiúk: 17%, lányok: 12%), mint a lányok. (3.3.2. ábra)

3.3.2. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy szüleik mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A családban tapasztalt legmagasabb iskolai végzettség szerint is megvizsgáltuk, hogy milyen szakmák érdeklik a tanulókat. Csak a gyerekek nevelése, tanítása, a betegek ápolása, gyógyítása, a rászorulók, emberek segítése, valamint növénytermesztés olyan terület, ahol nem tapasztalható jelentős eltérés e tekintetben. Elmondható, hogy sporthoz, művészethez, állatokhoz, szellemi foglalkozáshoz (informatika, épületek és gépek tervezése, irodai munka, gazdaság és pénzügyek, média, kutatás), vendéglátáshoz és turizmushoz, illetve kereskedelemhez köthető tevékenységeket annál szívesebben végeznének a diákok, minél magasabb – s azon belül is inkább főiskolai vagy egyetemi diploma – szüleik iskolai végzettsége. Nagyjából fordított irányú kapcsolat látható a sütés-főzés, a járművezetés, a szépségipar, a gépszerelés, a lakásépítés, a fémekkel dolgozás és a bútorkészítés területek esetében – ezeket annál valószínűbb, hogy említette egy diák, minél alacsonyabb a szülők iskolai végzettsége. A rendvédelem választása azon családok

gyerekeinél kiemelkedő, ahol érettségi a szülők közötti legmagasabb iskolai végzettség. Az elmúlt évekhez hasonlóan tehát azt tapasztalhatjuk, hogy a tanulók általában olyan foglalkozásokat szeretnének űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, ami igazodik a családjukban tapasztalható legmagasabb szülői végzettséghez. (3.3.3. táblázat)

3.3.3. táblázat: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy felnőttként milyen munkát végeznének szívesen (az említések százalékos aránya, N=7 544), 2019

	legfeljebb 8 általános	szakmunkás- képző	érettségi	főiskola vagy egyetem
sportolnék, sportoló lennék	25,3	25,2	29,2	32,0
sütnék, főznék	40,0	32,8	27,4	22,3
művészettel foglalkoznék	18,1	21,7	25,0	28,7
állatokkal foglalkoznék, állatokat gondoznék, gyógyítanék	18,2	22,2	23,5	24,9
számítógéppel dolgoznék, informatikával foglalkoznék	12,0	19,1	23,2	27,8
járművet vezetnék	30,0	23,6	21,1	15,4
szépségiparban, divatszakmában dolgoznék	25,2	21,4	19,5	15,2
irodai munkát végeznék	10,5	14,5	17,9	23,2
vendéglátással, turizmussal foglalkoznék	14,1	16,2	18,4	20,7
gépeket, járműveket szerelnék, javítanék	22,3	21,2	18,4	12,5
gyerekeket nevelnék, tanítanék	17,1	17,3	16,9	15,2
médiában dolgoznék	7,4	10,7	15,7	21,5
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék	10,1	11,4	14,1	20,9
rendvédelemben dolgoznék	15,9	14,7	15,2	12,2
épületeket, gépeket terveznék	7,6	9,7	10,4	18,2
betegeket ápolnék, gyógyítanék	12,9	11,6	12,4	13,6
adnék-vennék, kereskednék	13,5	10,8	11,3	14,0
rászorulókon segítenék, emberek személyes problémáit kezelném	11,8	11,7	11,4	12,6
lakásokat, házakat építenék	16,4	11,8	10,4	11,6
kutatnék, tudománnyal foglalkoznék	4,6	7,5	9,2	17,5
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	14,6	11,7	9,8	6,1
növényeket termesztenék	7,2	8,9	8,3	9,8
bútorokat készítenék, barkácsolnék	10,6	8,8	7,6	5,8

Forrás: GVI, 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Ez jól látható a szülők foglalkozási státusza szerinti elemzésből is, hiszen a szellemi foglalkozású szülők gyerekei inkább szellemi, a fizikai foglalkozásúaké (szakmunkás, segéd- vagy betanított munkás) inkább fizikai jellegű munkát végeznek a későbbiekben. A vállalkozó szülők gyerekei előszeretettel válasszák az olyan területeket, mint a sport, vendéglátás-turizmus, média, pénzügyek, épülettervezés, kereskedelem és növénytermesztés.

Ahol van középfokú szakmai végzettségű szülő a családban és azon belül is szakmunkásképző a legmagasabb ilyen végzettség, ott a gyerek sokkal az átlagoshoz képest magasabb arányban választ sütés-főzéshez, járművezetéshez, gépszereléshez, valamint fémfeldolgozáshoz és hegesztéshez kapcsolódó munkát, míg ahol a szakközépiskolában szerzett végzettség a legmagasabb iskolai végzettség a családban a vendéglátás és turizmus, a gépszerelés és a rendvédelem az átlagosnál gyakoribb választás.

Amennyiben a tanulók iskolai teljesítménye szerint vizsgálódunk, megállapítható, hogy a sütés-főzés, a járművezetés, a szépségipar, a gépszerelés, a rendvédelem, a lakásépítés, a fémekkel dolgozás és a bútorkészítés kiválasztása az alacsonyabb iskolai teljesítményt nyújtó diákok körében magasabb, míg a művészet, az állatokkal való foglalkozás, az informatika, az irodai munka, a vendéglátás és turizmus, a gyereknevelés, a média, a pénzügyek és gazdaság, az épületek és gépek tervezése, a betegápolás és gyógyítás, a rászorulóknak segítése és a kutatás területei a jobb félévi érdemjegyekkel rendelkező tanulók körében. A többi foglalkozási terület esetén nem tapasztalható szignifikáns eltérés e tekintetben.

A kutatás kitért a diákok munkával, tartós munkavállalással kapcsolatos motivációira is. A diákok 11 állítás közül választhatták ki azt a három szempontot, amely számukra a legfontosabb. Kiemelkedő azon diákok aránya, akik a jövőbeli munkájukkal kapcsolatban fontosnak tartják, hogy sok pénzt keressenek: 10-ből hét diák ezt választotta a három legfontosabb szempont egyikeként (71%). Lényegesen kisebb azok aránya, akikhez a három legfontosabb szempont közé bekerült a munka

melletti szabadidő (38%), valamint a jó munkatársi kapcsolatok (37%) fontossága. A diákok több mint egynegyede számára fontos szempontként jelenik meg a munka érdekessége, változatossága (29%), a saját ötleteik, elképzeléseik megvalósítása (27%), a nyugodt, kellemes munkahelyi légkör (27%), valamint a hasznos munka végzése (25%). Kevésbé fontosnak vélik azt, hogy könnyen találjanak új munkahelyet, ha a régi megszűnik (16%), illetve, hogy munkájuk során önállóan dönthessenek és végezhesék a feladataikat (14%). Legkevesebben azt tartották fontosnak, hogy másokat irányíthassanak (6%), illetve, hogy pontos szabályok, utasítások szerint dolgozhassanak (4%). (3.3.3. ábra)

3.3.3. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mit tartanak a legfontosabbnak jövőbeli munkájukkal kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Megjegyzés: A megkérdezettek maximum 3 válaszlehetőséget jelölhettek meg.

A munkavállalással kapcsolatban felmerülő motivációkat megyék szerint vizsgálva az önálló döntéshozatal, mások irányítása és a pontos utasítások szerinti munkavégzés kivételével szignifikáns különbségek tapasztalhatók. A sok pénz

keresése Nógrád (81%) és Baranya (77%) megyékben jelenik meg kiemelkedő arányban, míg Komárom-Esztergom megyében (45%) az átlagosnál lényegesen kevesebb gyerek jelölte meg ezt a szempontot. A munka melletti sok szabadidő fontossága Győr-Moson-Sopron, Somogy és Veszprém megyékben kiemelkedő, ugyanakkor Baranya, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben már kevésbé fontos ez a szempont annál, mint ami országosan tapasztalható. A munkatársakkal való jó kapcsolat Tolna és Veszprém megyékben a legfontosabb, míg Komárom-Esztergom megyében a legkevésbé. Budapesten, Fejér és Komárom-Esztergom megyékben tanuló gyerekek a munka érdekességét, változatosságát választották az országosnál magasabb arányban, Pest, Somogy és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben viszont ez a szempont lényegesen kisebb hangsúlyt kap. A saját ötletek megvalósításának fontossága Budapesten és Csongrád megyében jelenik meg az országosnál szignifikánsan magasabb arányban, Baranya, Bács-Kiskun és Komárom-Esztergom megyékben viszont az ezt a szempontot jelölők aránya lényegesen kisebb az országos átlagnál. A Békés, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Vas és Veszprém megyékben tanuló diákok kiemelkedő arányban jelölték fontosnak a nyugodt, kellemes munkahelyi légkört a jövőbeli munkaválasztás során, a fővárosban, Bács-Kiskun és Komárom-Esztergom megyékben tanulók viszont ezt a szempontot az országoshoz képest kevésbé fontos szempontnak. A hasznos munka fontossága a Békés és a Komárom-Esztergom megye diákjai körében jelenik meg az országoshoz képest hangsúlyosabban, míg az új munkahelyhez való könnyebb hozzájutást Komárom-Esztergom megyében jelölték kiemelkedő arányban, Budapesten és Győr-Moson-Sopron megyében viszont lényegesen kisebb az ezt a szempontot választók aránya az országosnál. (3.3.4. táblázat)

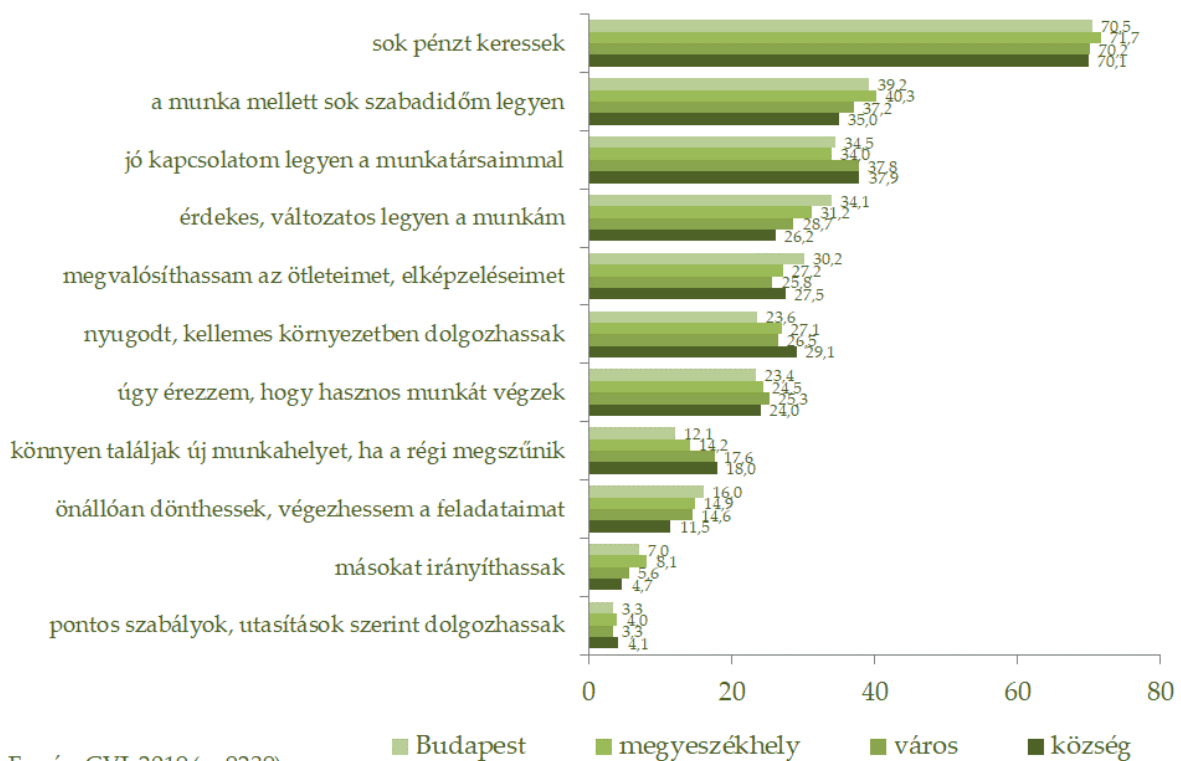
3.3.4. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy mit tartanak a legfontosabbnak jövőbeli munkájukkal kapcsolatban (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019

	sok pénzt keressek	a munka mellett sok szabadidőm legyen	jó kapcsolatom legyen a munkatársaimmal	érdekes, változatos legyen a munkám	megvalósíthassam az ötleteimet, elképzeléseimet	nyugodt, kellemes környezetben dolgozhassak	úgy érzem, hogy hasznos munkát végzek	könnyen találjak új munkahelyet, ha a régi megszűnik	önállóan dönthessek, végezhessem a feladataimat	másokat irányíthassak	pontos szabályok, utasítások szerint dolgozhassak
Budapest	70,5	39,2	34,5	34,1	30,2	23,6	23,4	12,1	16,0	7,0	3,3
Baranya	77,3	30,9	33,9	26,1	19,7	27,3	21,6	14,1	11,7	7,8	3,1
Bács-Kiskun	72,1	38,9	39,1	32,9	22,4	22,3	24,9	15,3	13,9	6,5	3,9
Békés	69,6	33,0	37,7	25,0	27,1	33,4	29,4	17,2	13,5	5,3	2,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	69,5	35,8	38,0	28,0	26,0	26,6	25,0	18,5	13,8	5,3	2,9
Csongrád	67,7	36,3	41,0	27,4	33,1	27,3	27,3	17,0	12,6	4,9	7,7
Fejér	67,8	39,3	40,1	33,9	27,5	28,8	28,0	17,1	15,7	7,3	3,5
Győr-Moson-Sopron	74,6	43,0	38,6	31,3	30,1	24,8	23,7	11,3	13,9	6,3	4,4
Hajdú-Bihar	73,9	34,3	36,8	29,1	27,1	27,6	21,2	17,7	11,6	6,1	3,5
Heves	74,1	40,8	40,5	30,7	30,2	28,4	22,4	15,7	14,7	6,0	3,0
Jász-Nagykun-Szolnok	71,5	32,4	37,2	29,0	25,9	27,2	24,0	18,9	15,1	4,2	3,2
Komárom-Esztergom	45,4	28,9	14,2	44,5	16,1	19,5	33,5	33,7	17,4	9,3	4,5
Nógrád	80,9	35,3	37,4	27,9	23,2	26,6	20,0	12,3	14,1	6,2	4,1
Pest	70,8	39,5	37,2	26,1	28,1	26,6	24,8	15,7	13,0	5,4	2,9
Somogy	73,0	43,0	36,1	22,4	26,9	29,3	25,9	17,4	13,0	4,7	3,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	71,4	33,5	34,0	25,5	26,2	30,4	25,2	17,7	14,1	4,5	4,7
Tolna	67,9	35,3	46,8	28,0	30,4	24,9	24,0	18,5	13,5	6,6	5,1
Vas	66,0	35,6	36,7	28,5	28,6	33,3	22,8	17,1	13,0	4,0	3,3
Veszprém	67,4	45,6	42,0	26,3	27,1	32,5	22,6	13,3	15,8	6,4	4,4
Zala	76,1	42,1	36,9	25,1	24,7	27,1	21,3	19,2	11,7	8,2	2,7

Forrás: GVI, 2019. Megjegyzés: A megkérdezettek maximum 3 válaszlehetőséget jelölhettek meg.

A pénzkereset, a munka hasznossága és a pontos utasítások szerinti munkavégzés szempontjainak kivételével, a többi szempont esetében a különböző településeken iskolába járó diákok különböznek abban, hogy fontosnak tartják-e az adott szempontot. A munka melletti sok szabadidő, a munka érdekessége, hasznossága, a saját ötletek megvalósíthatósága, az önálló munkavégzés és mások irányítása inkább a nagyobb településeken élő gyerekek számára tűnik fontosabb szempontnak, míg a kisebb településeken a jó munkatársi kapcsolat, a kellemes munkahelyi légkör és a munkanélküliség elkerülése („könnyen találjak új munkahelyet, ha a régi megszűnik”). (3.3.4. ábra)

3.3.4. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy mit tartanak a legfontosabbnak jövőbeli munkájukkal kapcsolatban (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019

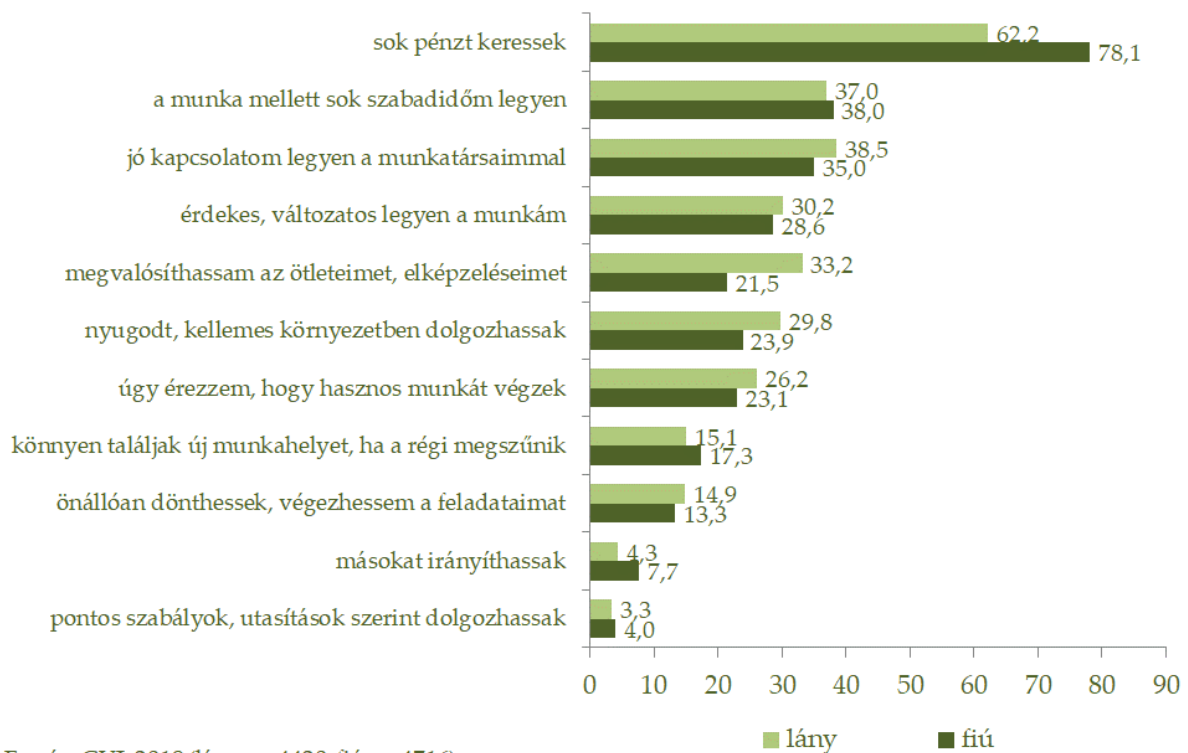

Megjegyzés: A megkérdezettek maximum 3 válaszlehetőséget jelölhettek meg.

Ha a jövőbeli munkával kapcsolatos elképzeléseket nemek szerinti bontásban vizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy a fiúk között a lányokhoz képest sokkal nagyobb arányban jelenik meg a jövőbeli munkájukkal kapcsolatosan az, hogy sok pénzt

keressenek, hogy könnyen találjanak új munkahelyet, ha a régi megszűnik, illetve, hogy másokat irányíthassanak. Ezzel szemben a lányok nagyobb arányának fontos a jó munkahelyi kapcsolat, az érdekes és változatos munkavégzés, a saját ötletek, elképzelések megvalósíthatósága, a kellemes munkahelyi légkör, a hasznos munka végzése, valamint a munkában hozható önálló döntéshozatal lehetősége. A munka melletti sok szabadidőt (lányok: 37%, fiúk: 38%), a munka változatosságát, érdekességét (lányok: 30%, fiúk: 29%), valamint a pontos utasítások szerinti munkavégzés (lányok: 3%, fiúk: 4%) a fiúk és a lányok csaknem ugyanakkora aránya ítéli fontosnak. (3.3.5. ábra)

3.3.5. ábra: A különböző nemű diákok a szerint, hogy mekkora részüik értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2018

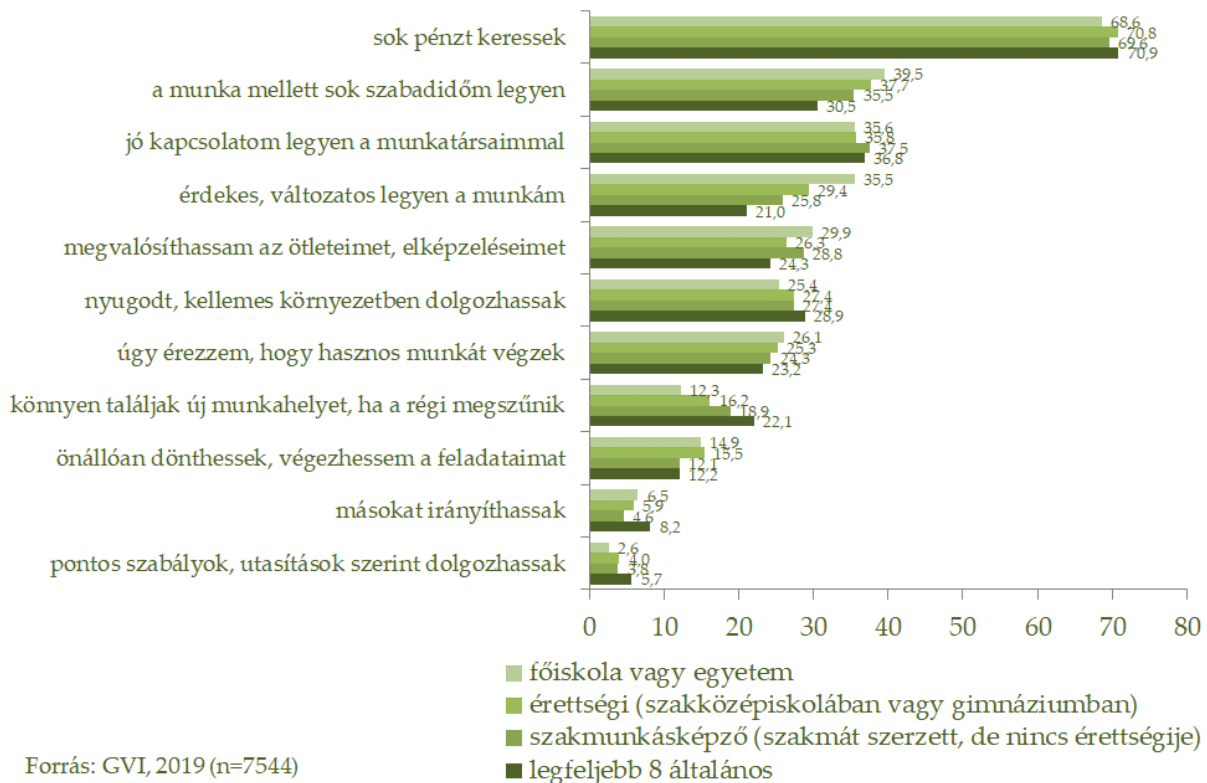
Megjegyzés: A megkérdezettek maximum 3 válaszlehetőséget jelölhettek meg.

A különböző iskolai végzettségű szülők gyermekei jövőbeli munkájukkal kapcsolatos terveikben is különböznek, ami alól a sok pénz keresése, a jó munkatársi kapcsolat, a kellemes munkahelyi légkör és a hasznos munka végzése jelent csak

kivételt. Az adatok azt mutatják, hogy jellemzően a magasabb iskolai végzettségű szülők gyerekei között vannak nagyobb arányban azok, akik a jövőbeli munkájuk kiválasztásakor fontosnak ítélik meg a munka melletti sok szabadidőt, az érdekes és változatos munkavégzést, a saját ötletek megvalósíthatóságát és az önálló döntéshozatal lehetőségét. Ezzel szemben azon családok gyerekei, ahol a szülők iskolai végzettsége alacsonyabb, azt tartják fontosabbnak, hogy könnyen találjanak új munkahelyet, ha a régi megszűnik, hogy másokat irányíthassanak, illetve, hogy pontos utasítások szerint végezhessek a munkájukat. Jól látható tehát, hogy a jövőbeli munkával kapcsolatban a szabadidő, az önállóság és a kreativitás szempontjai inkább a magasabban iskolázott szülők gyerekei körében jelenik meg hangsúlyosabban. (3.3.6. ábra) Az önállóság és a sok pénz keresése, mint szempont, erőteljesen megjelenik az önálló, vállalkozó szülők gyerekei esetében is.

3.3.6. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy mit tartanak a legfontosabbnak jövőbeli munkájukkal kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019

Megjegyzés: A megkérdezettek maximum 3 válaszlehetőséget jelölhettek meg.

Azon tanulók körében, akik jobb teljesítményt érnek el az iskolákban, a jövőbeli munka kiválasztásakor fontosabb szempontként jelenik meg a munka melletti sok szabadidő megléte, az érdekes, változatos munka, a saját ötletek, elképzelések megvalósíthatósága, a hasznos munkavégzés, illetve az önálló döntéshozatal lehetősége, mint azok körében, akik gyengébb iskolai teljesítményt nyújtanak. Míg a sok pénz keresése, a régi megszűnése esetén új munkahely könnyebb elérése, valamint a pontos utasítások szerinti munkavégzés inkább a gyengébb iskolai teljesítményt nyújtó diákok körében fontosabb szempont. A többi szempont (jó munkatársi kapcsolat, kellemes munkahelyi légkör, mások irányítása) szerint nem tapasztalható szignifikáns különbség a tanulók iskolai teljesítménye szerint.

4. Pályaorientációs profilok elemzése

Főbb eredmények

- A diákoknak tág elképzelésük van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, egymáshoz hasonló három szakma-, illetve foglalkozástípust tartanak vonzónak.
- Elemzésünk szerint hat fő foglalkozási terület (gép- és fémipar; építészet, tervezés, faipar; háztáji gazdálkodás; humánszolgáltatás; fehérgalléros munkakörök; szórakoztatás és művészet) körvonalazható a tanulók együttes jelölései alapján. Ezen felül négy további olyan foglalkozástípus is van (informatika; kutatás, tudomány; sport; rendvédelem), amelyek vagy önmagukban egy jól elkülönülő foglalkozásterületet jelölnek, vagy teljes mértékben függetlennek mutatkoztak bármely más foglalkozás választásától.
- A gép- és fémiparhoz kapcsolódó foglalkozások és készségterületek vizsgálata kapcsán megállapítható, hogy a tanulók legnagyobb része (57%) nem ügyes a területen és nem is szeretne ilyen munkát végezni, 10%-a ügyes benne és ilyen területen is szeretne elhelyezkedni, 20%-a ügyes benne, mégsem szeretne ilyen jellegű munkát végezni, 14%-a pedig nem ügyes benne, mégis gép- és fémipari munkát szeretne végezni.
- Az építészet, tervezés, faipar foglalkozás- és készségterületeinek összevetése alapján a tanulók 73%-a nem is ügyes és nem is akar ilyen területen dolgozni, 4% azok aránya, akik ügyesek a területen és a jövőben is valamilyen kapcsolódó foglalkozást végeznének. A tanulók 19%-a nem végezne ilyen jellegű munkákat, pedig az ügyességük meg lenne hozzá, míg 4%-uknál éppen fordított a helyzet: nem ügyesek benne, mégis végeznék.

- Hasonlóképpen a háztáji gazdálkodás foglalkozásterületnél a tanulók több mint fele (54%-a) nem ügyes a területhez kapcsolódó készségekben, és nem is céljuk a háztáji gazdálkodáshoz tartozó területen dolgozni. Csaknem tizedük (8%) érdeklődik a terület iránt és ügyes is benne, 31%-uk annak ellenére, hogy ügyes benne, nem érdeklődik, míg 8%-uk érdeklődik, holott nem ügyes benne.
- A humánszolgáltatás foglalkozásterület esetében 64% a nem érdeklődők és nem is ügyesek aránya, 5% azok aránya, akik ügyesek a kapcsolódó készségterületeken és végeznének is a jövőben hasonló jellegű munkákat, 27%-uk nem végezne, holott feltehetően ügyes lenne benne, míg 4%-uk annak ellenére szeretne ilyen területen dolgozni, hogy nem feltétlenül kimagasló a területtel kapcsolatos jártassága.
- A fehérgalléros munkakörök kapcsán elmondható, hogy a diákok 64%-a nem érzi ügyesnek magát a kapcsolódó készségekben és nem is választana ilyen jellegű munkát, 6%-uk pedig úgy választana fehérgalléros munkát, hogy ügyesnek érzi magát benne. 24%-uk nem választott fehérgalléros foglalkozást, holott ügyes lehetne benne, 7%-uk viszont úgy jelölt ilyen munkaköröket, hogy nem érzi annyira ügyesnek magát olyan készségekben, amelyek a munkakörökhöz szükségesek.
- A szórakoztatás és művészet foglalkozásterület esetén a tanulók többsége szintén jól választott: 52% nem lenne ügyes benne és nem is választott ilyen jellegű munkát, 8% pedig úgy választott a területhez tartozó foglalkozástípust, hogy meglehetősen jó lehetne benne a jövőben. Ugyanakkor a tanulók 28%-a jó lehetne benne, mégsem választott ilyen jellegű munkát, 12%-a pedig úgy választott ilyet, hogy nem feltétlenül igazodnak a készségei a területhez.

- Az informatika területén a „nem ügyes és nem is csinálná” kategóriába került a tanulók 55%-a, míg 16%-uk ügyesnek tartja benne magát, és ilyen jellegű pályát is képzel el magának. További egyötödük (21%) ügyes benne, mégsem érdeklődik informatikai munka iránt, míg 8%-uk nem ügyes benne, mégis érdeklődik.
- A kutatás, tudomány területén a tanulók 64%-a került a „nem ügyes és nem is csinálná” csoportba, 7%-a az „ügyes és csinálná is”, 26%-a az „ügyes, de nem csinálná”, míg 4%-a a „nem ügyes, mégis csinálná” tanulócsoportba.
- A sport területe esetében is az a legnagyobb tanulói csoport, amelybe a „nem ügyes a sportban és nem is szeretne sportoló lenni” választ adó diákok kerültek, ugyanakkor a többi foglalkozásterülethez képest lényegesen kisebb ez a csoport (38%). A tanulók 27%-a tartja ügyesnek magát a sportban és sportoló is szeretne lenni, 33%-a ügyes ugyan a sportokban, de nem sportolóként képzei el a jövőjét, és mindössze 2%-uk nem gondolja magát ügyesnek a sport területén, mégis szívesen lenne sportoló.
- A rendvédelem területén a tanulók 60%-a került a „nem ügyes és nem is csinálná” tanulói csoportba, 6%-a az „ügyes és csinálná is”, 26%-a az „ügyes, de nem csinálná”, míg 8%-a a „nem ügyes, mégis csinálná” tanulócsoportba.
- A foglalkozásterületek választását és a területekhez szükséges készségek („ügyesség”) szubjektív megítélését együtt vizsgálva összességében kijelenthető, hogy valamennyi foglalkozási terület hasonló mintázatot követ: a legmagasabb azon tanulók aránya, akik az adott területhez kapcsolódó készségekben nem érzik ügyesnek magukat és nem is az adott területen képzei el a jövőjüket; őket az a csoport követi, akik ügyesek ugyan, de nem érdeklik őket az adott területhez tartozó munkák; és tőlük elmaradva hasonlóképpen alakulnak az „ügyes benne és végezné is”, illetve a „nem ügyes benne, mégis végezné” csoportokhoz tartozó tanulók arányai.

- Általánosságban elmondható, hogy az egyes foglalkozási területeken 20–40% között alakul a pályorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető tanulói csoportok („ügyes benne, de nem csinálná”, „nem ügyes benne, de csinálná”) aránya.
- Az eredmények szerint a fiúk, a fővárosban és megyeszékhelyeken iskolába járók, a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők gyerekei, a nem deprivált tanulók, valamint a jobb tanulmányi eredményeket elérők körében szignifikánsan magasabb azok aránya, akik olyan foglalkozást választottak, mely foglalkozáshoz alapvetően szükséges készségterületeken ügyesnek is érzik magukat.

A tanulók megfelelő pályaválasztásának, pályaaorientációjának eredményességét nagymértékben jelezheti az, hogy olyan területen szeretnének-e a jövőben dolgozni, amely megfelel az érdeklődésüknek, s amelyhez megfelelő készségekkel, képességekkel rendelkeznek. A fejezet azt vizsgálja, hogy a választott foglalkozásterület mennyiben igazodik ahhoz, hogy miben érzi ügyesnek magát a megkérdezett tanuló.

Ezen megközelítés szerint minden egyes foglalkozásterület esetében elméletileg négy, eltérő pályaaorientációs profillal rendelkező tanulói csoport alakulhat ki:

- 1) Akik ügyesek adott foglalkozásterülethez szorosan kapcsolódó készségekben és a jövőben az adott foglalkozásterületen szeretnének dolgozni.
- 2) Akik ügyesek adott foglalkozásterülethez szorosan kapcsolódó készségekben, de nem szeretnének a jövőben az adott foglalkozásterületen dolgozni.
- 3) Akik nem ügyesek adott foglalkozásterülethez szorosan kapcsolódó készségekben, de a jövőben az adott foglalkozásterületen szeretnének dolgozni.
- 4) Akik nem ügyesek adott foglalkozásterülethez szorosan kapcsolódó készségekben és nem szeretnének a jövőben az adott foglalkozásterületen dolgozni.

Látható, hogy az 1-es csoportba kerülő tanulók kvázi jó tervvel rendelkeznek a jövőre vonatkozóan, a 2-es csoportba tartozók esetében jelentős pályaaorientációs potenciál fedezhető fel, a 3-as csoportnál olyan terv körvonalazódik, amely mögött nincs megfelelő kompetenciaháttér, míg a 4-es csoport tagjai tisztában vannak azzal, hogy az adott foglalkozásterület nem nekik való.

Elemzésünkben először azt vizsgáltuk meg, hogy a tanulók milyen foglalkozásokat jelöltek meg jellemzően együtt. Erre – egy kezdeti feltáró

faktoranalízis után – a főkomponenselemzés módszerét alkalmaztuk, mellyel a munkával, hivatással kapcsolatos terveket kíséreltük meg foglalkozásterületek szerint csoportosítani. A főkomponenselemzés módszere egyszerre teszteli, hogy a tanulók jelöléseiben mennyire tartoznak össze az adott munkakörök (vagyis mennyire jellemző, hogy egyszerre jelöltek meg bizonyos foglalkozásterületeket), illetve azt is biztosítja, hogy az eredeti kérdésekből a lehető legnagyobb információmennyiséget őrizze meg a létrejött új összetett mutató (főkomponens).⁵

A főkomponenselemzés során 6 fő foglalkozásterületet sikerült azonosítani:

- Gép- és fémipar (gépeket, járműveket szerelnék, javítanék; fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék; járművet vezetnék);
- Építészet, tervezés, faipar (lakásokat, házakat építenék; épületeket, gépeket terveznék; bútorokat készítenék, barkácsolnék);
- Háztáji gazdálkodás (sütnék, főznék; növényeket termesztenék; állatokkal foglalkoznák, állatokat gondoznék, gyógyítanék);
- Humánszolgáltatás (betegeket ápolnék, gyógyítanék; gyerekeket nevelnék, tanítanék; másoknak segítenék személyes problémáik kezelésében);
- Fehérgalléros munkakörök (irodai munkát végeznék; adnék-vennék, kereskednék; pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák);
- Szórakoztatás és művészet (szépségiparban, divatszakmában dolgoznék; művészettel foglalkoznák; médiában dolgoznék; vendéglátással, turizmussal foglalkoznák).

A 4.1. táblázatban összesítettük a főkomponenseket és azok tartalmát. A főkomponensek elemei alapján jól látható, hogy a tanulók nagy valószínűséggel összetartozó jelölései nem feltétlenül igazodnak a gazdasági ágak szerinti

---

⁵ A főkomponenselemzés során kritériumként állapítottuk meg, hogy a kialakított főkomponensek az adott főkomponensbe bevont változók által megtestesített információ legalább 40%-át őrizzék meg.

besorolásokhoz, inkább az érdeklődésük irányultságát mutatják, ezt mutatják a főkomponensek elnevezései is. A táblázatban található számok az egyes válaszokhoz tartozó faktorsúlyok, ami minél nagyobb, annál inkább kapcsolódik az adott változó az adott főkomponenshez.

4.1. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos terveinek csoportosítása (a főkomponenselemzés eredményei), 2019

	Gép- és fémipar	Építészet, tervezés, faipar	Háztáji gazdál- kodás	Humán- szolgál- tatás	Fehér- galléros munka- körök	Szóra- koztatás és művészet
gépeket, járműveket szerelnék, javítanék	0,812					
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	0,727					
járművet vezetnék	0,705					
lakásokat, házakat építenék		0,787				
épületeket, gépeket terveznék		0,677				
bútorokat készítenék, barkácsolnék		0,674				
sütnék, főznék			0,706			
növényeket termesztenék			0,695			
állatokkal foglalkoznák, állatokat gondoznák, gyógyítanék			0,585			
betegeket ápolnék, gyógyítanék				0,721		
gyerekeket nevelnék, tanítanék				0,710		
másoknak segítenék személyes problémáik kezelésében				0,679		
irodai munkát végeznék					0,779	
adnék-vennék, kereskednék					0,664	
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák					0,594	
szépségiparban, divatszakmában dolgoznék						0,703
művészettel foglalkoznák						0,630
médiában dolgoznék						0,599
vendéglátással, turizmussal foglalkoznák						0,564

Megjegyzés: Minden egyes főkomponens a bevont változók által megtestesített információ (heterogenitás) több mint 40 százalékát őrizte meg.

Az, hogy sikerült hat jól elkülönülő főkomponenst találni, jól mutatja, hogy a tanulók nem találomra jelölgettek olyan foglalkozásokat, amelyek valamiért tetszenek nekik. Valamilyen tág elképzelésük már van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, valamilyen szempontból hasonló három szakmát jelölték meg.

A főkomponenselemzés során minden diákhoz hozzárendelhetünk értékeket (ún. faktorszakórokat), melyek átlaga 0 (szórása pedig 1). Adott főkomponens 0 átlaga az összes megkérdezett tanuló átlagos véleményét mutatja. Mind a hat foglalkozáscsoporthoz (főkomponenshez) tehát tartozik egy érték (faktorszakór), mely annál magasabb az egyes válaszadóknál, minél inkább az adott csoportba tartozó foglalkozásokat jelölték meg. Vagyis a foglalkozásterületek összevont mutatóin (főkomponenseken) legmagasabb értékkel szereplő tanulók a főkomponensben összesített valamennyi szakma- és foglalkozástípussal kapcsolatban azt jelölték, hogy szívesen végeznék felnőttkorukban, míg a legalacsonyabb értékkel azok szerepelnek, akik egyik területet sem választották. Másként fogalmazva: az adott foglalkozáscsoport választása a pozitív értékek felé növekszik, míg a negatív értékek felé csökken.

Négy szakmát, foglalkozást nem sikerült besorolni, összevonni ilyen nagyobb terület alá. Ezek vagy önmagukban egy jól elkülönülő foglalkozásterületet jelölnek, vagy teljes mértékben függetlennek mutatkoztak bármely más foglalkozás választásától.

- Informatika (számítógéppel dolgoznék, informatikával foglalkoznék);
- Kutatás, tudomány (kutatnék, tudománnyal foglalkoznék);
- Sport (sportolnék, sportoló lennék);
- Rendvédelem (rendvédelemben dolgoznék).

Elemzésünk második lépésében azt határoztuk meg, hogy az egyes foglalkozásterületekhez miben kell ügyesnek lenniük a gyerekeknek. Ennek

meghatározásához egyrészt a foglalkozásterülethez alapvetően szükséges készségeket vettük számba, másrészt figyelemmel voltunk arra is, hogy azok a tanulók, akik az adott foglalkozásterülethez tartozó foglalkozásokat jelölték, miben érezték a leginkább ügyesnek magukat. Ezt követően az így kirajzolódó készségterületeket olyan indexekben összesítettük, amelyek azt mutatják, hogy az adott foglalkozásterülethez kapcsolható készségterületek közül hányban tarja ügyesnek magát a tanuló. Az indexeket a jobb ábrázolhatóság és értelmezhetőség érdekében standardizáltuk, hogy egy 0 átlagú és 1 szórású mutatót kapjunk, amelynek pozitív értéke azt mutatja, hogy az említett készségek területén az átlagosnál ügyesebb a tanuló, míg a negatív értékek arról informálnak bennünket, hogy a tanuló ügyessége átlag alatti ezekben.

A tanuló felnőttkori munkájáról alkotott elképzeléseinek és készségeinek egymáshoz való viszonyát klaszterelemzés segítségével vizsgáltuk meg. Ennek keretében a jövőbeni választott foglalkozásterülethez (főkomponenshez) tartozó értékek és az adott foglalkozásterülethez kialakított készségindex értékei alapján 4 tipikus tanulócsoporthoz hoztuk létre. Vagyis azok a tanulók kerültek egy csoportba, akik mindhárom gép-, fémipari munkaterület iránt nyitottságot mutattak, és a szükséges készségek tekintetében is az átlagon felüli ügyességről számoltak be. Míg azok a tanulók, akik mindkét mutatón nagyon alacsony értékkel szerepelnek, egy másik csoportot alkotnak. A további két csoport közül az egyik azokat a tanulókat tömöríti, akik ügyesek egy adott foglalkozásterülethez, de nem akarnak ilyen területen dolgozni, míg a másik azokat, akik nem ügyesek egy adott foglalkozásterülethez, a jövőben mégis ilyen területen szeretnének elhelyezkedni.

Az eredmények ismertetése előtt fontos kiemelni, hogy az adatredukciós módszerek – mint amilyen a főkomponenselemzés és indexképzés is – „ára”, hogy elveszítjük az egyedi és az atipikus eseteket, ugyanakkor az információk sűrítése eredményeként az így nyert összefüggések, következtetések megbízhatósága nő. Az összevont mutatók által végzett elemzések, csoportosítások tehát lényeges tendenciákat, irányvonalakat tárnak fel, annak ellenére, hogy mindenképpen

adatvesztéssel járnak, illetve egyes esetekben (egyes egyének esetében) téves kategorizáláshoz vezethetnek⁶. Az elemzés korlátai közé tartozik továbbá, hogy a kérdőíves felmérés önbevalláson alapul, s az általános iskolás tanulók önképe, önértékelése nem biztos, hogy teljesen reális képet mutat, vagyis előfordulhat, hogy olyan területen érzi ügyesnek magát, amelyben nem feltétlenül ügyes a gyakorlatban. További korlát, hogy – főként a hetedik évfolyamos tanulók korához és nyelvezetéhez igazodva – igen nehéz az egyes foglalkozás-, illetve készségterületeket egyértelműen megfeleltetni egymással. Mindezen korlátok ellenére, eredményeink mindenképpen jelzésértékűek lehetnek.

A továbbiakban tehát 10 fő foglalkozásterület mentén mutatjuk be és elemezzük az adott terület választása és az adott területhez kapcsolódó készségek (ügyesség) függvényében a pályaaorientációs tanulói profilokat.

4.1. Gép- és fémipar

A gép- és fémipar főkomponens az alábbi foglalkozásokat tömöríti:

- gépeket, járműveket szerelnék, javítanék;
- fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék;
- járművet vezetnék.

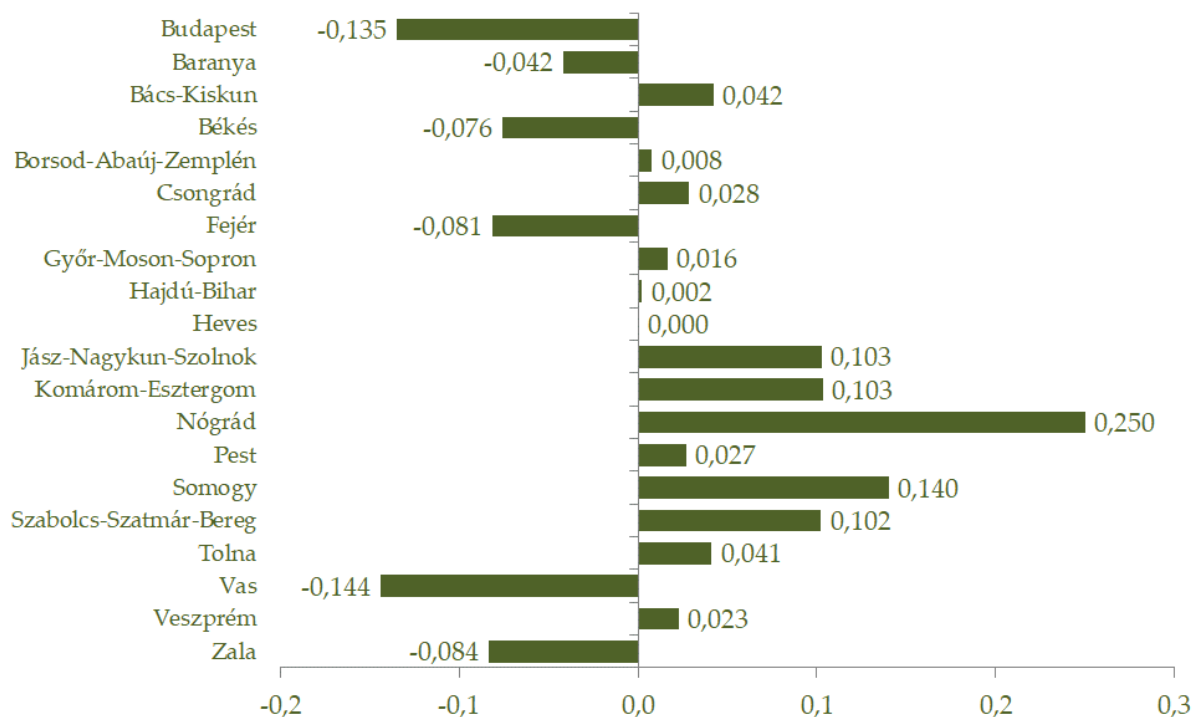
A mutatón legmagasabb pozitív értékkel szereplő tanulók mindhárom munkatípussal kapcsolatban azt jelölték, hogy szívesen végeznék felnőttkorukban, míg a legalacsonyabb negatív értékkel azok szerepelnek, akik egyik területet sem választották, köztes értéket pedig olyanok kaptak, akik egyet vagy kettőt említettek a három munkaterület közül.

---

⁶ Vagyis néhány esetben előfordulhat, hogy az elemi változók szintjén van egyezés a választott foglalkozástípus és az ahhoz szükséges készség között (például adott tanuló ügyes a sütés-főzésben és ilyen területen is szeretne elhelyezkedni), az összesített mutatók, indexek viszont ezt mégsem jelzik.

A gép- és fémipar foglalkozásterület népszerűségét mutató főkomponens értéke Budapesten és Vas megyében az átlagnál lényegesen alacsonyabb, míg Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom, Nógrád, Somogy és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben jelentősen magasabb (4.1.1. ábra).

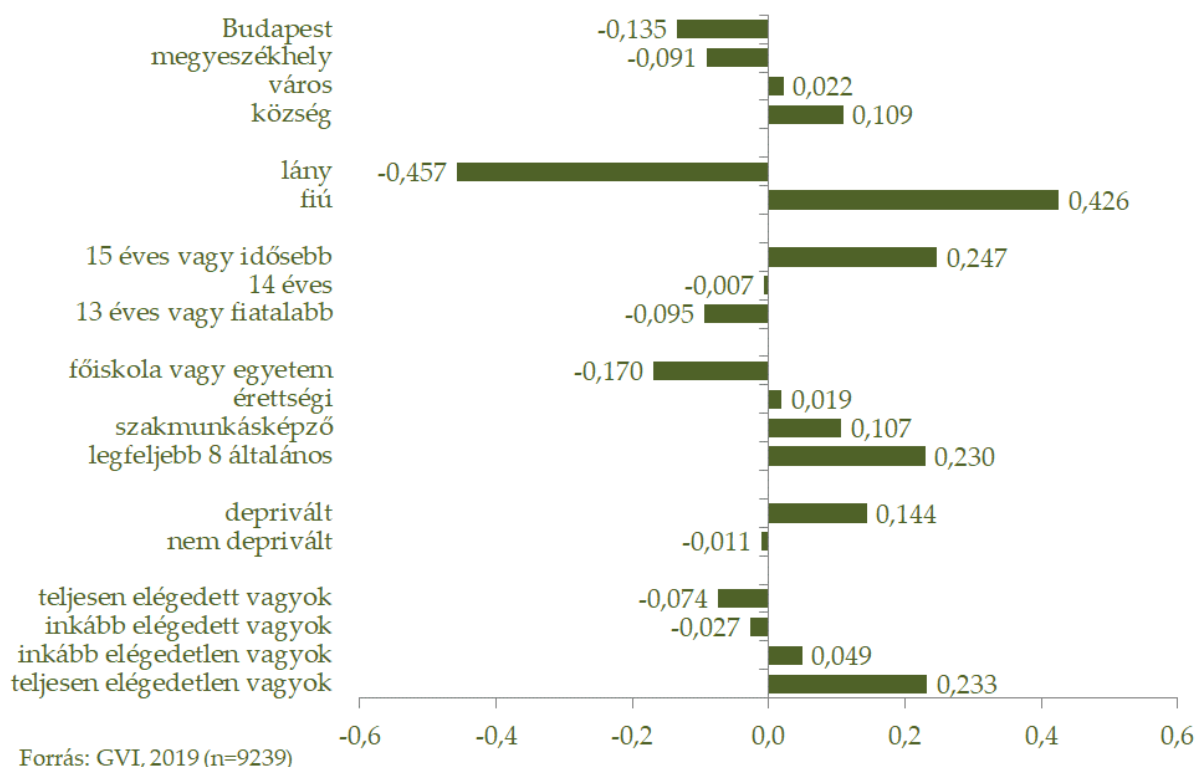
4.1.1. ábra: A gép- és fémipar foglalkozásterület népszerűsége megyék szerint, 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Összességében az is megállapítható, hogy a mutató értéke a kisebb településeken tanuló diákok, a fiúk, az idősebbek, a deprivált tanulók, az alacsonyabb iskolai végzettségű, illetve fizikai munkát végző szülők gyerekei, valamint az iskolában rosszabb érdemjegyeket szerző és az iskolai teljesítményüket rosszabbra értékelők körében magasabb. (4.1.2. ábra)

4.1.2. ábra: A gép- és fémipar foglalkozásterület népszerűsége településtípus, nem, kor, szülők iskolai végzettsége, depriváltság és szubjektív tanulmányi elégedettség szerint, 2019

A gép- és fémipar területéhez kapcsolódóan készítettünk egy olyan indexet, amely azt mutatja meg, hogy a területen végzett munkához alapvetően szükséges készségek tekintetében mennyire tartják ügyesnek magukat a tanulók. Az alábbi készségeket soroltuk a gép- és fémipar foglalkozásterülethez tartozónak:

- barkácsolás, szerelés⁷;
- számítógép kezelése, informatika;
- házi és ház körüli munka.

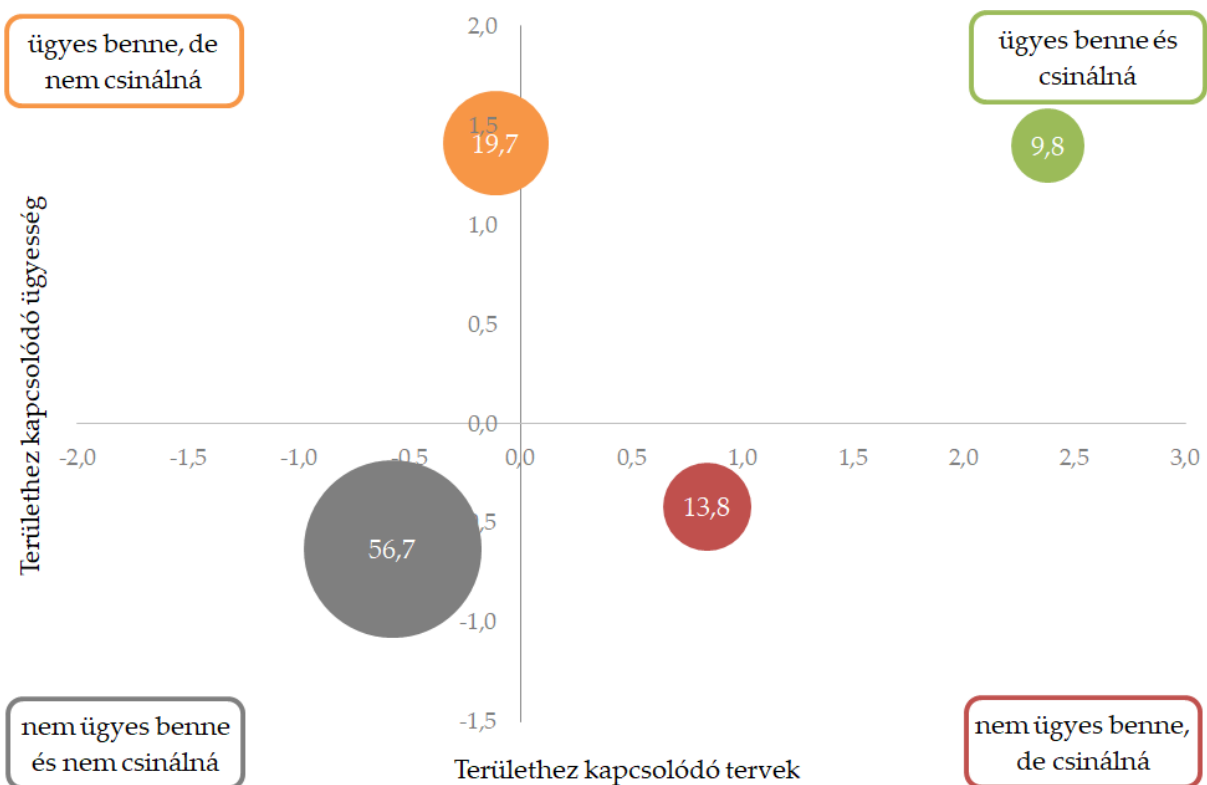
Az indexet standardizáltuk, hogy egy 0 átlagú és 1 szórású mutatót kapjunk, amelynek pozitív értéke azt mutatja, hogy az említett készségek területén az átlagosnál

⁷ Mivel a barkácsolásban, szerelésben való ügyességet elengedhetetlennek tartjuk a gép- és fémipari területen végzett munkák többségéhez, ezért e készség meglétének a többinél jóval nagyobb, háromszoros súlyt adtunk az index létrehozása során.

ügyesebb a tanuló, míg a negatív értéke arról informál minket, hogy a tanuló kevésbé ügyes ezekben.

A két összesített mutató, az összevont foglalkozásterületet jelző főkomponens, valamint a területhez kapcsolódó készségindex egymáshoz való viszonyát klaszterelemzés segítségével vizsgáltuk meg. A legnagyobb csoportot azok a tanulók alkotják, akik nem ügyesek a gép- és fémipar területéhez szükséges készségekben és nem is szeretnék ilyen területen elhelyezkedni (57%). A tanulók egytizede (10%) választott olyan gép- és fémiparhoz tartozó foglalkozást, amelyben ügyesnek is érzi magát. Figyelemre méltó, hogy a tanulók egyötöde (20%) átlagon felül rendelkezik olyan készségekkel, amely a területhez alapvetően szükséges, mégsem érdekli az adott foglalkozásterület. Ugyanígy szembeötlő, hogy a megkérdezett diákok 14%-a tartozik abba a csoportba, amelynek tagjai olyan területen szeretnék munkát vállalni, amelyben lényegében átlag alatti az ügyességük. (4.1.3. ábra)

4.1.3. ábra: A tanulók megoszlása a gép- és fémipar foglalkozásterülethez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készség szint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019

Forrás: GVI, 2019

A továbbiakban a pályaorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető két tanulói csoportot elemezzük részletesebben. Azon tanulói csoportban, amelyben a gyerekek egyaránt ügyesek a barkácsolásban, szerelésben, a számítógépekkel üzemeltetett gépek működtetéséhez is hasznos informatikában, valamint a házi és ház körüli munkában, de nem akarnak gép- és fémipari területeken elhelyezkedni, ott kimagasló a Budapesten és Győr-Moson-Sopron megyében tanulók, a fiúk, a diplomás szülők gyerekeinek, valamint a nem deprivált tanulók aránya, míg az átlagosnál szignifikánsan kisebb a Zala megyei és a községi iskolákban tanuló diákok, a lányok, a legfeljebb 8 általánossal rendelkező szülők gyerekeinek, valamint a deprivált tanulók aránya.

A nem ügyes a területen, mégis végezne gép- és fémiparhoz kapcsolható munkát tanulócsoportban a Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei diákok, a fiúk, az a 15 éves vagy idősebb tanulók, a legfeljebb 8 általános végzettségű szülők gyermekei, a kevésbé jó érdemjegyekkel rendelkezők, illetve a tanulmányi eredményükkel elégedetlenebbek, valamint a deprivált tanulók jelennek meg az átlagosnál szignifikánsan magasabb arányban, míg jelentősen alacsonyabb az arány a Heves megyei, a megyeszékhelyeken tanulók, a lányok, a diplomás szülők gyerekei, a jó tanulók, illetve a tanulmányi eredményükkel elégedettebbek, valamint a deprivált diákok körében. (4.1.1. táblázat)

4.1.1. táblázat: A gép- és fémipar foglalkozásterületen pályorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése

ÜGYES BENNE, DE NEM CSINÁLNÁ	NEM ÜGYES BENNE, DE CSINÁLNÁ
<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budapesten, Győr-Moson-Sopron megyében tanuló diákok • fiúk • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyermekei • nem deprivált tanulók <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zala megyében tanuló diákok • községi iskolákban tanulók • lányok • legfeljebb 8 általános végzettségű szülők gyermekei • deprivált tanulók 	<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben tanuló diákok • fiúk • 15 éves vagy idősebb tanulók • legfeljebb 8 általános végzettségű szülők gyermekei • kevésbé jó tanulók és a tanulmányi eredményükkel elégedetlenebbek • deprivált tanulók <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heves megyében tanuló diákok • megyeszékhelyeken tanulók • lányok • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyermekei • jó tanulók és a tanulmányi eredményükkel elégedettebbek • nem deprivált tanulók

Forrás: GVI, 2019

4.2. Építészet, tervezés, faipar

Az építészet, tervezés, faipar főkomponens az alábbi foglalkozásokat tömöríti:

- lakásokat, házakat építenék;
- épületeket, gépeket terveznék;
- bútorokat készítenék, barkácsolnék.

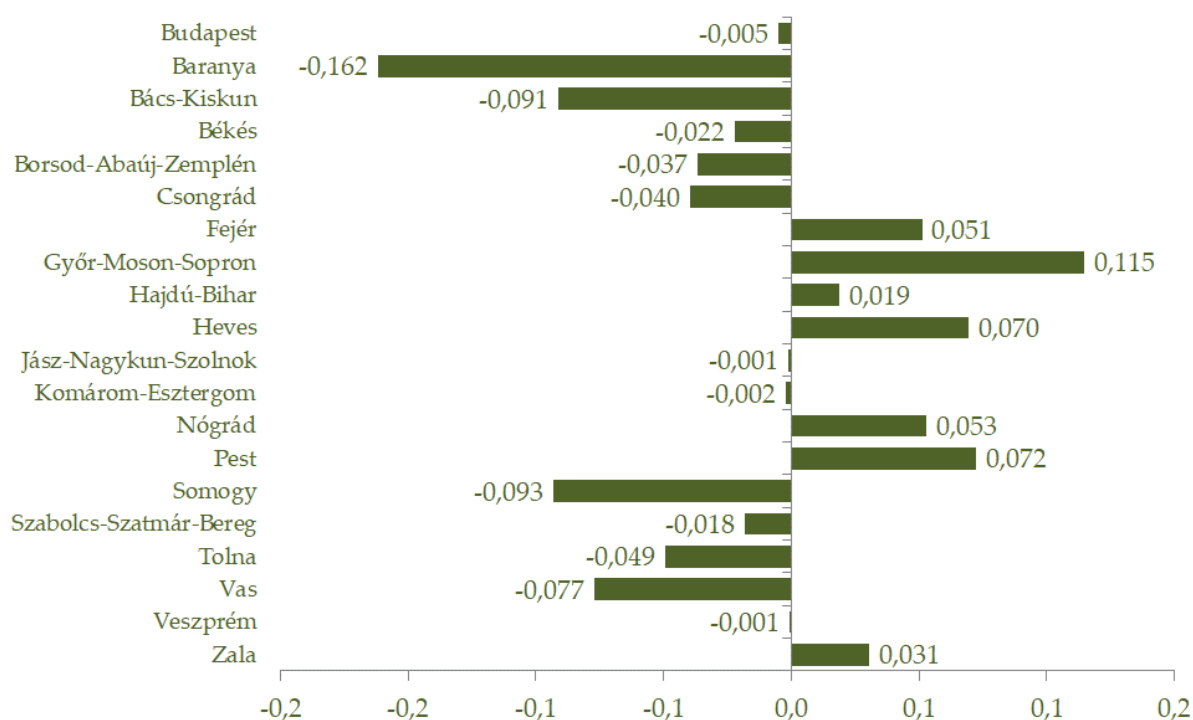
A mutató legmagasabb pozitív értékkel szereplő tanulók mindhárom munkatípussal kapcsolatban azt jelölték, hogy szívesen végeznék felnőttkorukban, míg a legalacsonyabb negatív értékkel azok szerepelnek, akik egyik területet sem

választották, köztes értéket pedig olyanok kaptak, akik egyet vagy kettőt említettek a három munkaterület közül.

Az építészeti, tervezési, faipari foglalkozásterület népszerűségét mutató főkomponens értéke Baranya, Bács-Kiskun, Somogy és Vas megyékben az átlagnál lényegesen alacsonyabb, míg Fejér, Győr-Moson-Sopron, Heves, Nógrád és Pest megyékben jelentősen magasabb (4.2.1. ábra).

4.2.1. ábra: Az építészeti, tervezési, faipari foglalkozásterület népszerűsége megyék szerint, 2019

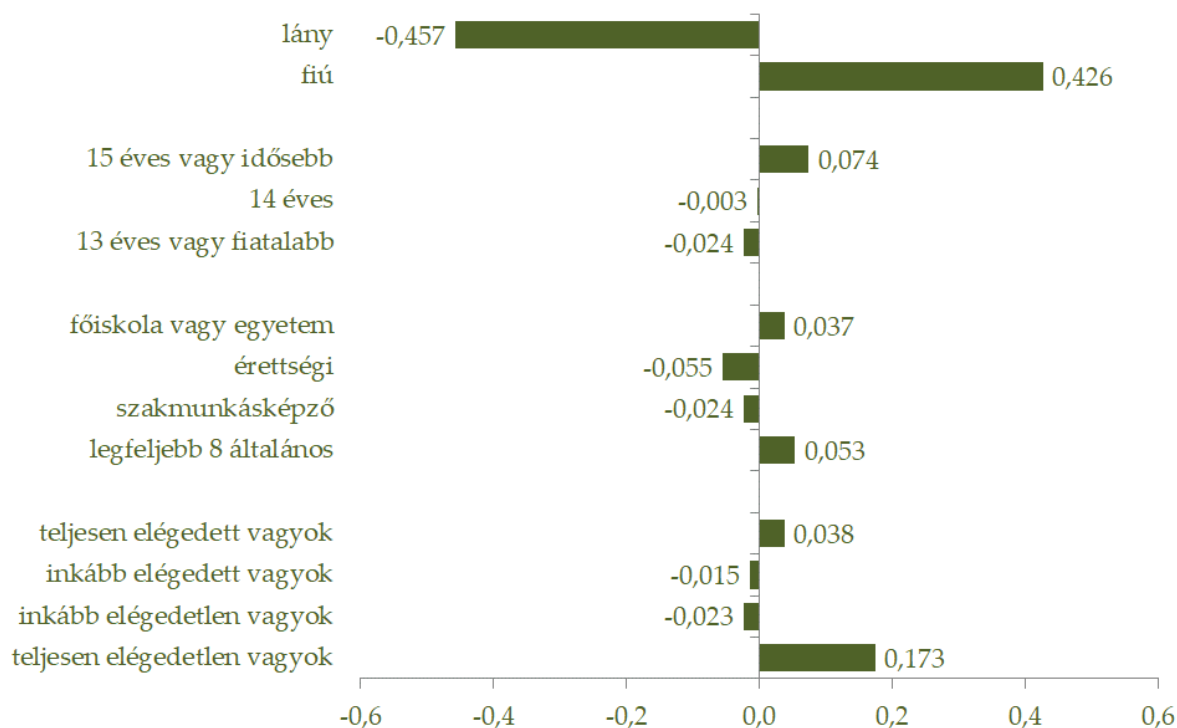

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Összességében az is megállapítható, hogy a mutató értéke a fiúk és az idősebb tanulók, a legfeljebb 8 általánossal, illetve diplomával rendelkező szülők gyerekei, valamint az iskolai teljesítményükkel teljesen elégedetlen, illetve elégedett diákok körében magasabb (4.2.2. ábra). Mindez azt is jelenti, hogy a lakásépítés, a tervezés és a bútorkészítés területeire többféle szempontból tekintenek a tanulók (és szüleik), s elsősorban a legkevesbé jó, illetve a legjobb kulturális családi háttérrel rendelkezők,

valamint a legkevésbé jó, illetve a legjobb tanulmányi eredményeket elérők látnak bennük nagyobb perspektívát.

4.2.2. ábra: Az építészet, tervezés, faipar foglalkozásterület népszerűsége nem, kor, szülők iskolai végzettsége és szubjektív tanulmányi elégedettség szerint, 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Az építészet, tervezés, faipar területhez kapcsolódóan készítettünk egy olyan indexet, amely azt mutatja meg, hogy a területen végzett munkához alapvetően szükséges készségek tekintetében mennyire tartják ügyesnek magukat a tanulók. Az alábbi készségeket soroltuk az építészet, tervezés, faipar foglalkozásterülethez tartozónak:

- barkácsolás, szerelés⁸;
- számolás;
- kézműveskedés, kézimunka;

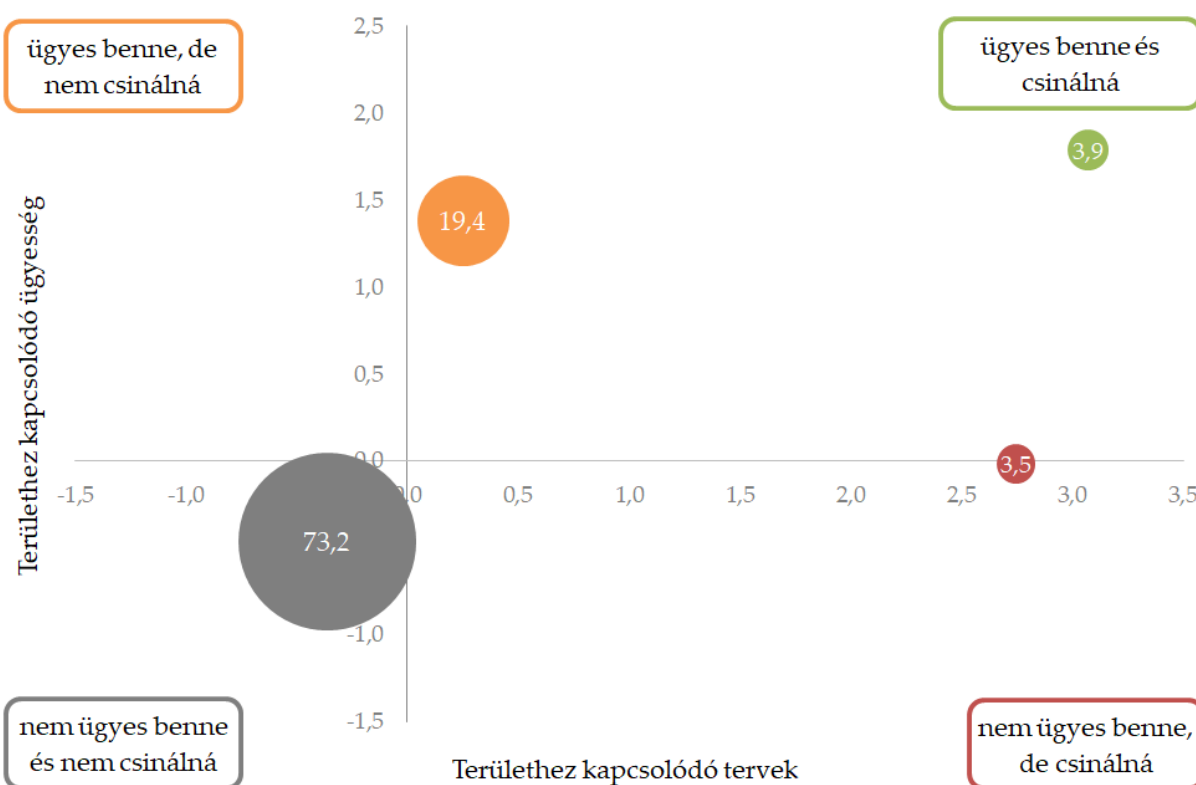
⁸ Mivel a barkácsolásban, szerelésben való ügyesség fontos az építészet, tervezés, faipar területén végzett munkák többségéhez, ezért e készség meglétének a többinél nagyobb, kétszeres súlyt adtunk az index létrehozása során.

- rejtvényfejtés, logikai feladatok.

Az indexet standardizáltuk, hogy egy 0 átlagú és 1 szórású mutatót kapjunk, amelynek pozitív értéke azt mutatja, hogy az említett készségek területén az átlagosnál ügyesebb a tanuló, míg a negatív értéke arról informál minket, hogy a tanuló kevésbé ügyes ezekben.

A két összesített mutató, az összevont foglalkozásterületet jelző főkomponens, valamint a területhez kapcsolódó készségindex egymáshoz való viszonyát klaszterelemzés segítségével vizsgáltuk meg. A legnagyobb csoportot azok a tanulók alkotják, akik nem ügyesek az építészet, tervezés, faipar területéhez szükséges készségekben és nem is szeretnék ilyen területen elhelyezkedni (73%). 4% azon diákok aránya, akik az építészet, tervezés, faipar területhez tartozó olyan foglalkozást választottak, amelyben ügyesnek is érzik magukat. A tanulók csaknem egyötöde (19%) annak ellenére, hogy magas szintű jártassággal rendelkezik a területhez alapvetően szükséges készségterületeken, mégsem érdeklő az adott foglalkozásterület. Figyelemre méltó az is, hogy a válaszadó diákok csaknem 4%-a olyan területen szeretne elhelyezkedni, amiben legfeljebb átlagosnak tekinthető az ügyessége. (4.2.3. ábra)

4.2.3. ábra: A tanulók megoszlása az építészet, tervezés, faipar foglalkozásterülethez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019

Forrás: GVI, 2019

A továbbiakban a pályaorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető két tanulói csoportot elemezzük részletesebben. Az „ügyes benne, de nem csinálná” tanulócsoportban kiemelkedő a Budapesten tanulók, a fiúk, a diplomás szülők gyerekeinek, a nem depriváltak, valamint az átlagosnál valamivel jobb tanulók, illetve a tanulmányi eredményükkel nagyon elégedett diákok aránya, míg az átlagosnál szignifikánsan kisebb a Bács-Kiskun, Komárom-Esztergom és Zala megyékben, illetve a kisvárosokban tanuló diákoké, a lányoké, a legfeljebb 8 általánossal, illetve érettségivel rendelkező szülők gyerekeié, a deprivált tanulóké, valamint a tanulmányi eredményükkel inkább elégedetleneké.

Azon tanulói csoportban, amelyben a gyerekek saját bevallásuk szerint nem igazán ügyesek a barkácsolásban, szerelésben, a számolásban, a kézműveskedésben, kézimunkában, valamint a rejtvényfejtésben, logikai feladatokban, s ennek ellenére

mégis az építészet, tervezés, faipar foglalkozásterülethez kapcsolható munkát szeretnék a jövőben végezni, az átlagoshoz képest jelentősen magasabb arányban jelennek meg a Győr-Moson, Komárom-Esztergom és Pest megyékben tanuló diákok, a fiúk, a 15 éves vagy idősebb tanulók, a kevésbé jó tanulók és a tanulmányi eredményükkel nagyon elégedetlenek, míg kisebb arányban a Somogy és Tolna megyei diákok, valamint a lányok. (4.2.1. táblázat)

4.2.1. táblázat: Az építészet, tervezés, faipar foglalkozásterületen pályaeorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése

ÜGYES BENNE, DE NEM CSINÁLNÁ	NEM ÜGYES BENNE, DE CSINÁLNÁ
<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budapesten tanuló diákok • fiúk • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyermekei • az átlagnál valamivel jobb tanulók és a tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek • nem deprivált tanulók <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bács-Kiskun, Komárom-Esztergom és Zala megyékben tanuló diákok • kisvárosok • lányok • a legfeljebb 8 általános végzettségű és az érettségizett szülők gyermekei • deprivált tanulók • tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek 	<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Győr-Moson, Komárom-Esztergom és Pest megyékben tanuló diákok • fiúk • 15 éves vagy idősebb tanulók • kevésbé jó tanulók és a tanulmányi eredményükkel nagyon elégedetlenek <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Somogy és Tolna megyékben tanuló diákok • lányok

Forrás: GVI, 2019

4.3. Háztáji gazdálkodás

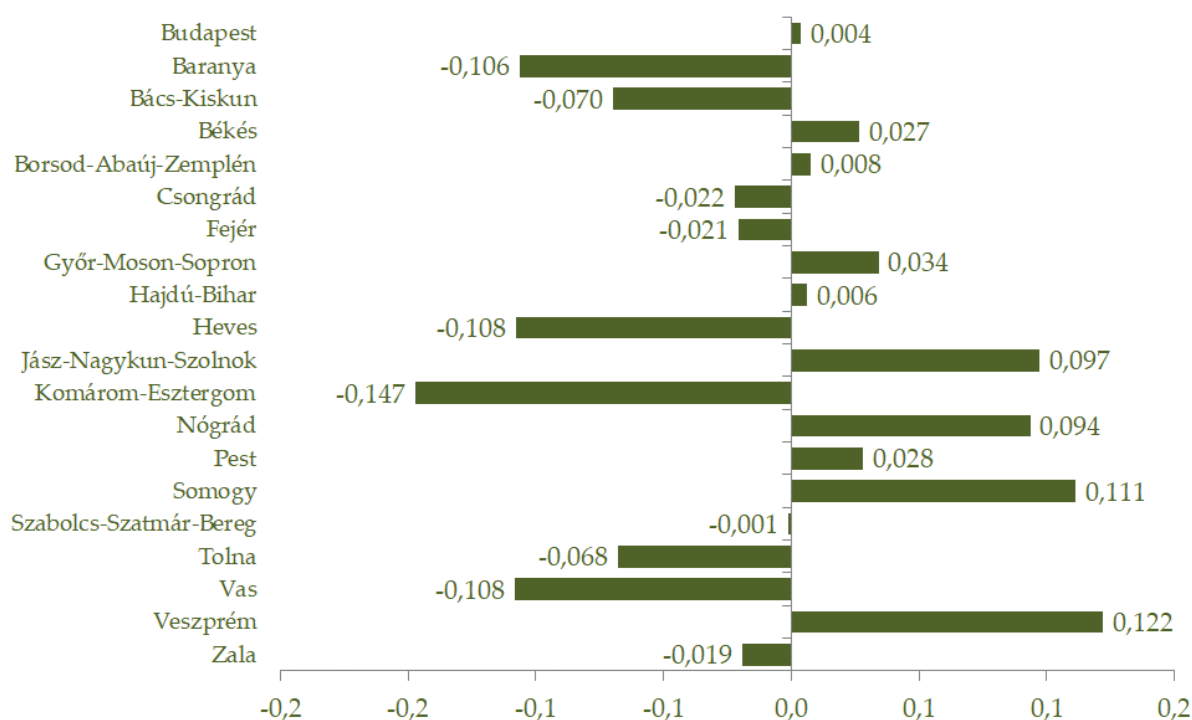
A háztáji gazdálkodás főkomponens az alábbi foglalkozásokat tömöríti:

- sütnék, főznék;
- növényeket termesztenék;
- állatokkal foglalkoznák, állatokat gondoznák, gyógyítanák.

A mutatón legmagasabb pozitív értékkel szereplő tanulók mindhárom munkatípussal kapcsolatban azt jelölték, hogy szívesen végeznék felnőttkorukban, míg a legalacsonyabb negatív értékkel azok szerepelnek, akik egyik területet sem választották, köztes értéket pedig olyanok kaptak, akik egyet vagy kettőt említettek a három munkaterület közül.

A háztáji gazdálkodás foglalkozásterület népszerűségét mutató főkomponens értéke Baranya, Bács-Kiskun, Heves, Komárom-Esztergom, Tolna és Vas megyékben az átlagnál lényegesen alacsonyabb, míg Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád, Somogy és Veszprém megyékben jelentősen magasabb. (4.3.1. ábra)

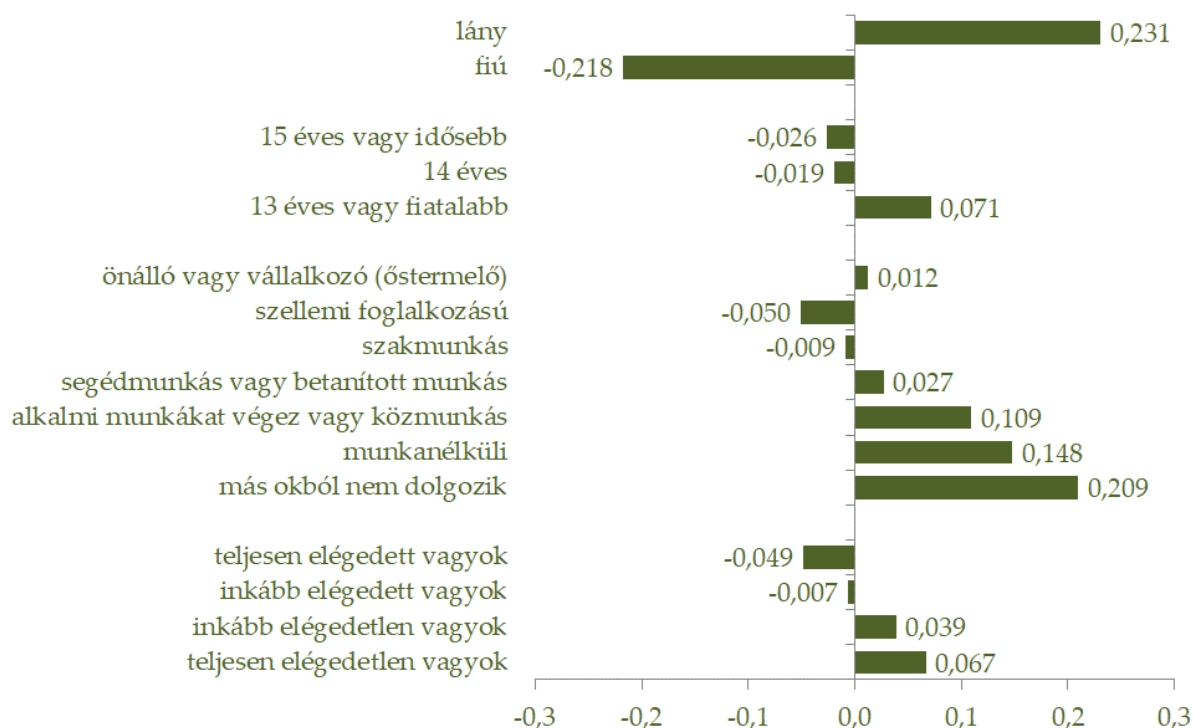
4.3.1. ábra: A háztáji gazdálkodás foglalkozásterület népszerűsége megyék szerint, 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Összességében az is megállapítható, hogy a mutató értéke a lányok és a fiatalabb tanulók, a segéd- vagy betanított munkás, a közmunkás, illetve a valamilyen okból nem dolgozó (munkanélküli, nyugdíjas stb.) apák gyerekei, valamint az iskolai teljesítményükkel elégedetlenebb diákok körében magasabb. (4.3.2. ábra)

4.3.2. ábra: A háztáji gazdálkodás foglalkozásterület népszerűsége nem, kor, apa foglalkozási státusza és szubjektív tanulmányi elégedettség szerint, 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

A háztáji gazdálkodás területhez kapcsolódóan készítettünk egy olyan indexet, amely azt mutatja meg, hogy a területen végzett munkához alapvetően szükséges készségek tekintetében mennyire tartják ügyesnek magukat a tanulók. Az alábbi készségeket soroltuk a háztáji gazdálkodás foglalkozásterülethez tartozónak:

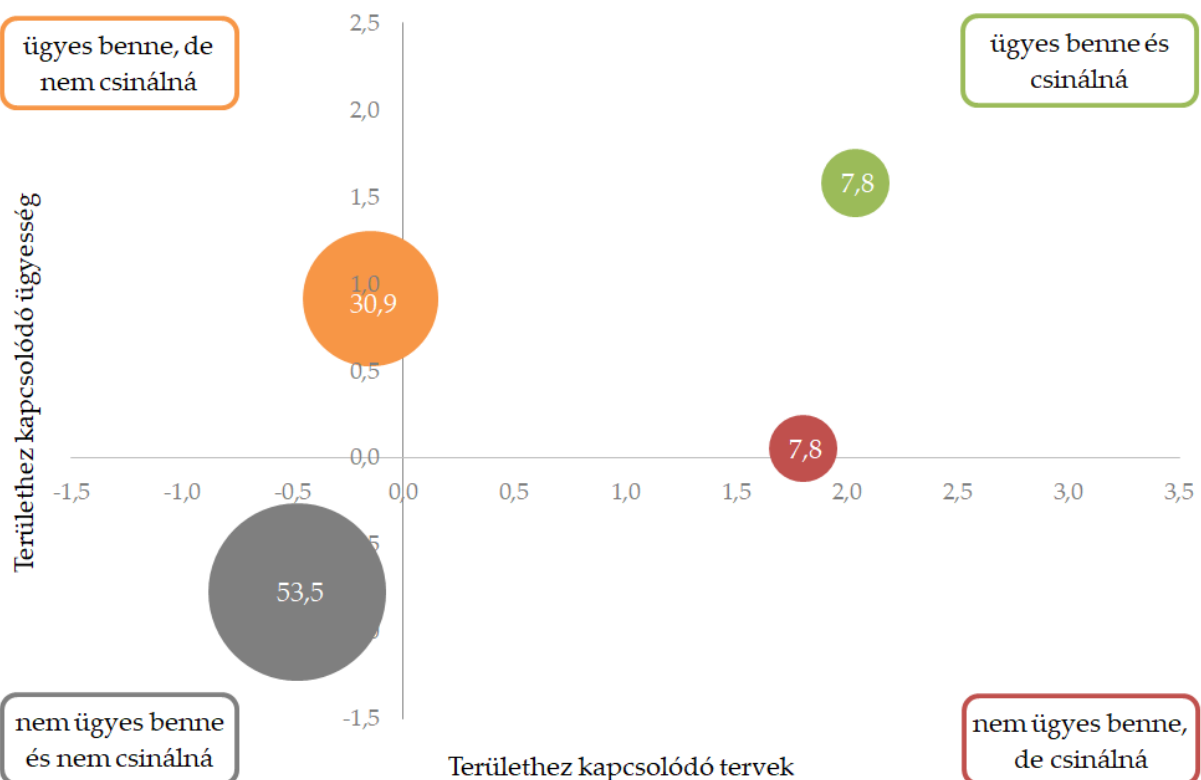
- sütés, főzés;
- állatok gondozása;
- kézműveskedés, kézimunka;
- házi és ház körüli munka.

Az indexet standardizáltuk, hogy egy 0 átlagú és 1 szórású mutatót kapjunk, amelynek pozitív értéke azt mutatja, hogy az említett készségek területén az átlagosnál ügyesebb a tanuló, míg a negatív értéke arról informál minket, hogy a tanuló kevésbé ügyes ezekben.

A két összesített mutató, az összevont foglalkozásterületet jelző főkomponens, valamint a területhez kapcsolódó készségindex egymáshoz való viszonyát klaszterelemzés segítségével vizsgáltuk meg. A legnagyobb tanulói csoportba azok tartoznak, akik nem ügyesek a területhez kapcsolódó készségekben, és nem is céljuk a háztáji gazdálkodáshoz tartozó területen dolgozni (54%). Hasonlóan jó döntést hozott a diákok további csaknem egytizede (8%), hiszen ők meglehetősen ügyesnek érzik magukat a területhez kapcsolódó készségterületeken és érdeklődnek is a háztáji gazdálkodás foglalkozásterületbe tartozó munkakörök iránt. A diákok több mint háromtizede (31%) potenciálisan elhelyezkedhetne háztáji gazdálkodás foglalkozásterületbe tartozó munkakörben, hiszen van hozzá ügyessége, de nem érdeklődik ilyen jellegű munkák iránt. A tanulók további 8%-a viszont úgy akar elhelyezkedni a területen, hogy jó esetben is csak átlagosan érzi ügyesnek magát a területhez kapcsolódó készségekben (8%). (4.3.3. ábra)

4.3.3. ábra: A tanulók megoszlása a háztáji gazdálkodás foglalkozásterülethez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019

Forrás: GVI, 2019

A továbbiakban a pályaorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető két tanulói csoportot elemezzük részletesebben. Az „ügyes benne, de nem csinálná” tanulócsoportban kiemelkedő a Győr-Moson-Sopron, Heves és Pest megyékben tanulók, a lányok, a legfeljebb 8 általánossal rendelkező, illetve szakmunkás végzettségű szülők gyerekeinek, valamint a matematikából és idegen nyelvből rosszabb eredményt elérő diákok aránya, míg az átlagosnál szignifikánsan kisebb a Bács-Kiskun és Komárom-Esztergom megyékben tanuló diákoké, a fiúké, a diplomás szülők gyerekeié, valamint a tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek.

A „nem ügyes benne, de csinálná” tanulói csoportban az átlagoshoz képest jelentősen magasabb arányban jelennek meg a lányok, míg kisebb arányban a fiúk.
(4.3.1. táblázat)

4.3.1. táblázat: A háztáji gazdálkodás foglalkozásterületen pályaorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése

ÜGYES BENNE, DE NEM CSINÁLNÁ	NEM ÜGYES BENNE, DE CSINÁLNÁ
<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Győr-Moson-Sopron, Heves és Pest megyében tanuló diákok • lányok • a legfeljebb 8 általános, illetve szakmunkás végzettségű szülők gyermekei • matematikából és idegen nyelvből rosszabb eredményt elérők <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bács-Kiskun és Komárom-Esztergom megyében • fiúk • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyermekei • tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek 	<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • lányok <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • fiúk

Forrás: GVI, 2019

4.4. Humánszolgáltatás

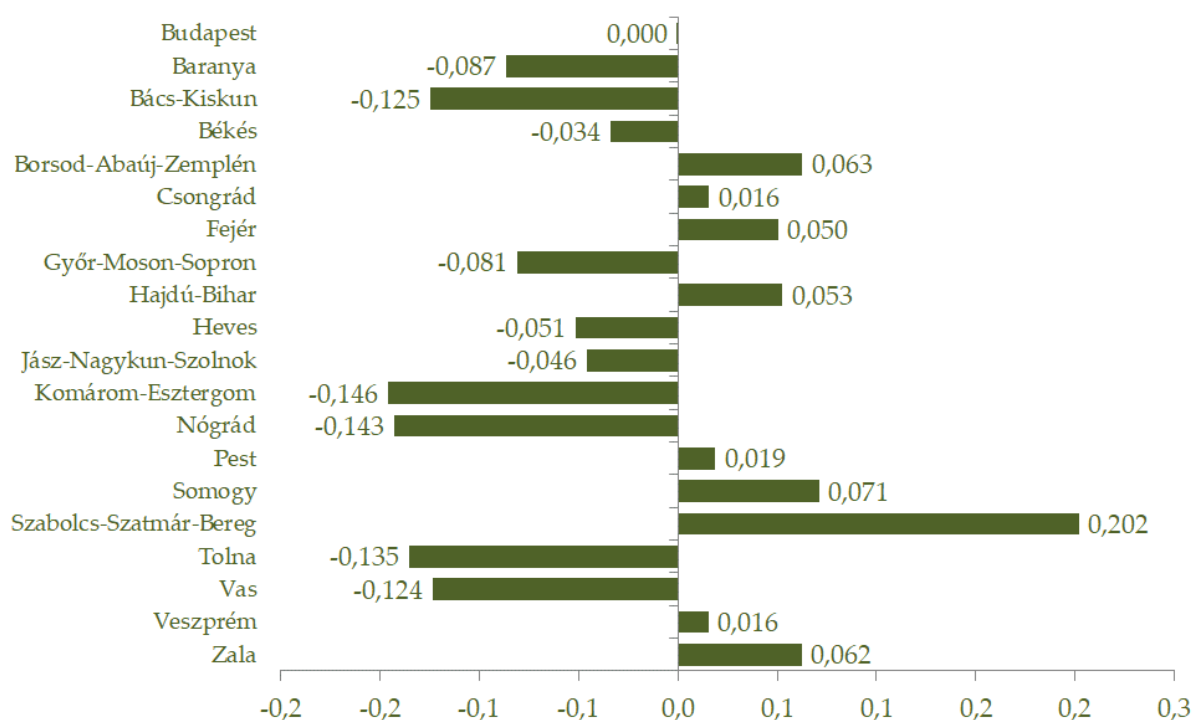
A humánszolgáltatás főkomponens az alábbi foglalkozásokat tömöríti:

- betegeket ápolnék, gyógyítanék;
- gyerekeket nevelnék, tanítanék;
- másoknak segítenék személyes problémáik kezelésében.

A mutató legmagasabb pozitív értékkel szereplő tanulók mindhárom munkatípussal kapcsolatban azt jelölték, hogy szívesen végeznék felnőttkorukban, míg a legalacsonyabb negatív értékkel azok szerepelnek, akik egyik területet sem választották, köztes értéket pedig olyanok kaptak, akik egyet vagy kettőt említettek a három munkaterület közül.

A humánszolgáltatás foglalkozásterület népszerűségét mutató főkomponens értéke Baranya, Bács-Kiskun, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Nógrád, Tolna és Vas megyékben az átlagnál lényegesen alacsonyabb, míg Borsod-Abaúj-Zemplén, Fejér, Hajdú-Bihar, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megyékben jelentősen magasabb. (4.4.1. ábra)

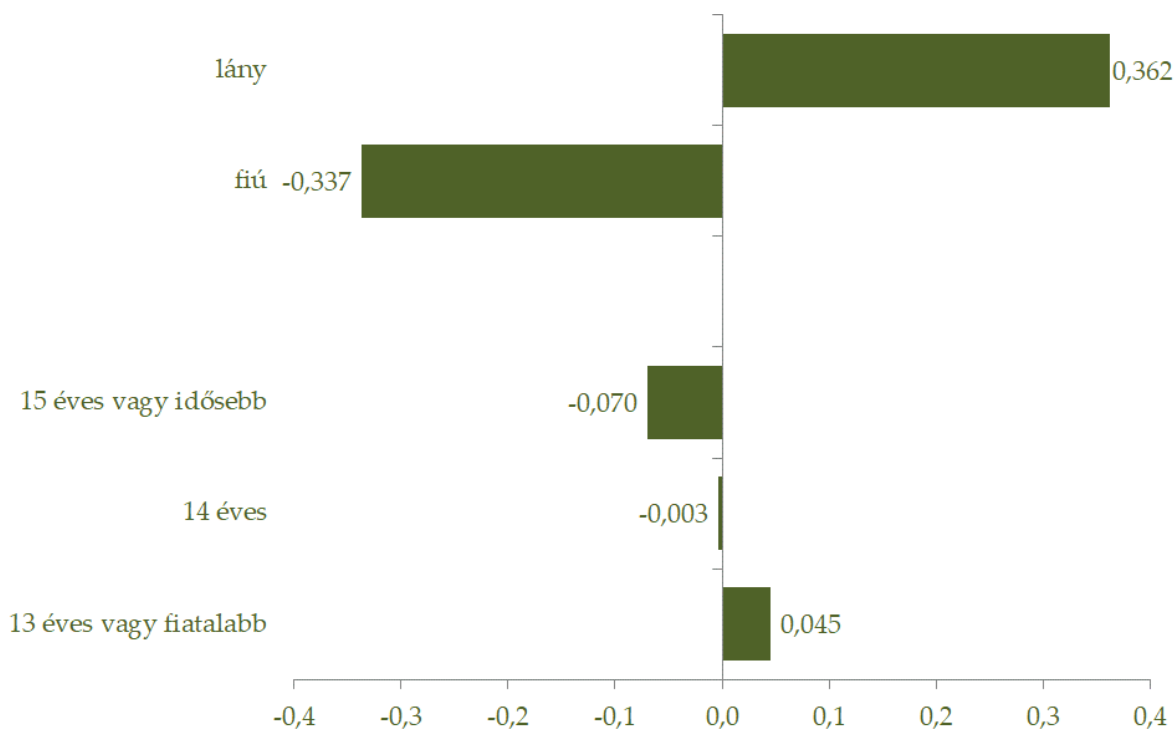
4.4.1. ábra: A humánszolgáltatás foglalkozásterület népszerűsége megyék szerint, 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Összességében az is látható, hogy a mutató értéke a lányok és a fiatalabb tanulók körében magasabb. (4.4.2. ábra) Ezen felül az is megállapítható, hogy minél jobbak egy tanuló iskolában kapott érdemjegyei, annál inkább választ a humánszolgáltatás területéhez tartozó foglalkozásokat.

4.4.2. ábra: A humánszolgáltatás foglalkozásterület népszerűsége nem, kor, apa foglalkozási státusza és szubjektív tanulmányi elégedettség szerint, 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

A humánszolgáltatás területéhez kapcsolódóan készítettünk egy olyan indexet, amely azt mutatja meg, hogy a területen végzett munkához alapvetően szükséges készségek tekintetében mennyire tartják ügyesnek magukat a tanulók. Az alábbi készségeket soroltuk a humánszolgáltatás foglalkozásterületéhez tartozónak:

- mások segítése, gondozása;⁹
- szervezés, irányítás;
- sütés, főzés.

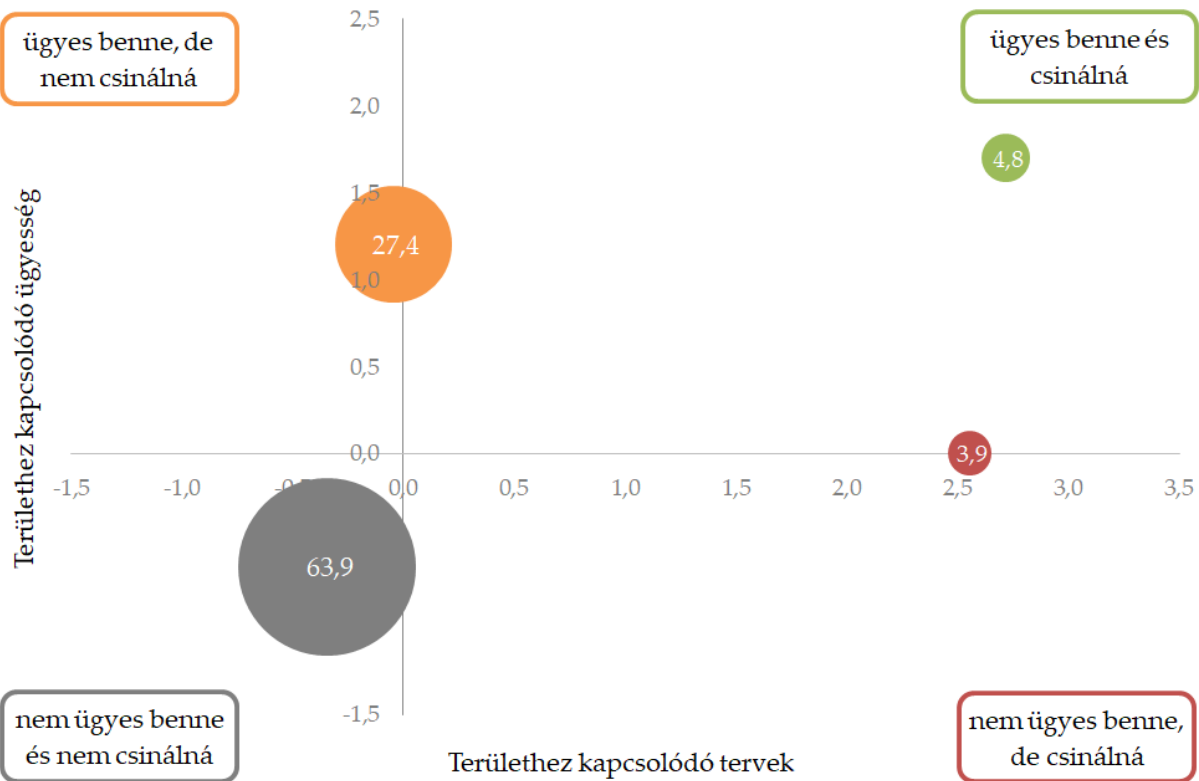
Az indexet standardizáltuk, hogy egy 0 átlagú és 1 szórású mutatót kapjunk, amelynek pozitív értéke azt mutatja, hogy az említett készségek területén az átlagosnál

⁹ Mivel a mások segítésében, gondozásában való ügyesség alapvető fontosságú a humánszolgáltatás területén végzett munkák többségéhez, ezért e készség meglétének a többinél nagyobb, kétszeres súlyt adtunk az index létrehozása során.

ügyesebb a tanuló, míg a negatív értéke arról informál minket, hogy a tanuló kevésbé ügyes ezekben.

A két összesített mutató, az összevont foglalkozásterületet jelző főkomponens, valamint a területhez kapcsolódó készségindex egymáshoz való viszonyát klaszterelemzés segítségével vizsgáltuk meg. A legnagyobb csoportot azok a tanulók alkotják, akik nem jártasak a humánszolgáltatás területhez szükséges készségekben és nem is szeretnék a jövőben ilyen területen dolgozni (64%). A diákok 5%-a úgy választott humánszolgáltatás területhez tartozó foglalkozásokat, hogy magas szintű a jártassága az adott területhez szükséges készségekben. A tanulók több mint egynegyede (27%) nem szeretne a humánszolgáltatás foglalkozásterülethez tartozó munkát végezni, pedig azokon a készségterületeken, amely kapcsolható a foglalkozásterülethez meglehetősen ügyesnek érzi magát. Fontos kiemelni azt is, hogy a diákok csaknem 4%-a szeretne úgy elhelyezkedni a humánszolgáltatás foglalkozásterületen, hogy legfeljebb átlagosnak tekinthető a kapcsolódó készségterületen való jártassága (4.4.3. ábra).

4.4.3. ábra: A tanulók megoszlása a humánszolgáltatás foglalkozásterülethez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019

Forrás: GVI, 2019

A továbbiakban a pályaaorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető két tanulói csoportot elemezzük részletesebben. Azon tanulók körében, akik a humánszolgáltatás területhez kapcsolható készségek terén ügyesek, mégsem szeretnék ilyen jellegű munkát végezni, az átlagosnál szignifikánsan magasabb a Budapesten, Győr-Moson-Sopron és Pest megyékben, illetve a megyeszékhelyeken tanulók, a lányok, diplomás szülők gyerekeinek, valamint a nem deprivált diákok aránya, míg az átlagosnál szignifikánsan kisebb a Bács-Kiskun, Békés, Heves, Komárom-Esztergom, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megyékben, illetve a községekben tanulók, a fiúk, a 15 éves vagy idősebb diákok, a legfeljebb 8 általánossal rendelkező szülők gyerekeinek, valamint a depriváltak aránya.

A nem ügyes benne, de csinálná tanulói csoportban az átlagoshoz képest jelentősen magasabb arányban jelennek meg Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megye diákjai, a lányok, valamint az átlagosnál valamivel jobb

tanulók, míg kisebb arányban a Győr-Moson-Sopron, Nógrád és Vas megyében tanuló diákok és a fiúk. (4.4.1. táblázat)

4.4.1. táblázat: A humánszolgáltatás foglalkozásterületen pályorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése

ÜGYES BENNE, DE NEM CSINÁLNÁ	NEM ÜGYES BENNE, DE CSINÁLNÁ
<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budapesten, Győr-Moson-Sopron és Pest megyében tanulók diákok • megyeszékhelyeken tanulók • lányok • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyermekei • nem deprivált tanulók <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bács-Kiskun, Békés, Heves, Komárom-Esztergom, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megyében tanuló diákok • községekben tanulók • fiúk • 15 éves vagy idősebb tanulók • a legfeljebb 8 általános végzettségű szülők gyermekei • deprivált tanulók 	<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megyében tanuló diákok • lányok • az átlagosnál valamivel jobb tanulók <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Győr-Moson-Sopron, Nógrád és Vas megyében tanuló diákok • fiúk

Forrás: GVI, 2019

4.5. Fehérgalléros munkakörök

A fehérgalléros munkakörök főkomponens az alábbi foglalkozásokat tömöríti:

- irodai munkát végeznék;
- adnék-vennék, kereskednék;
- pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák.

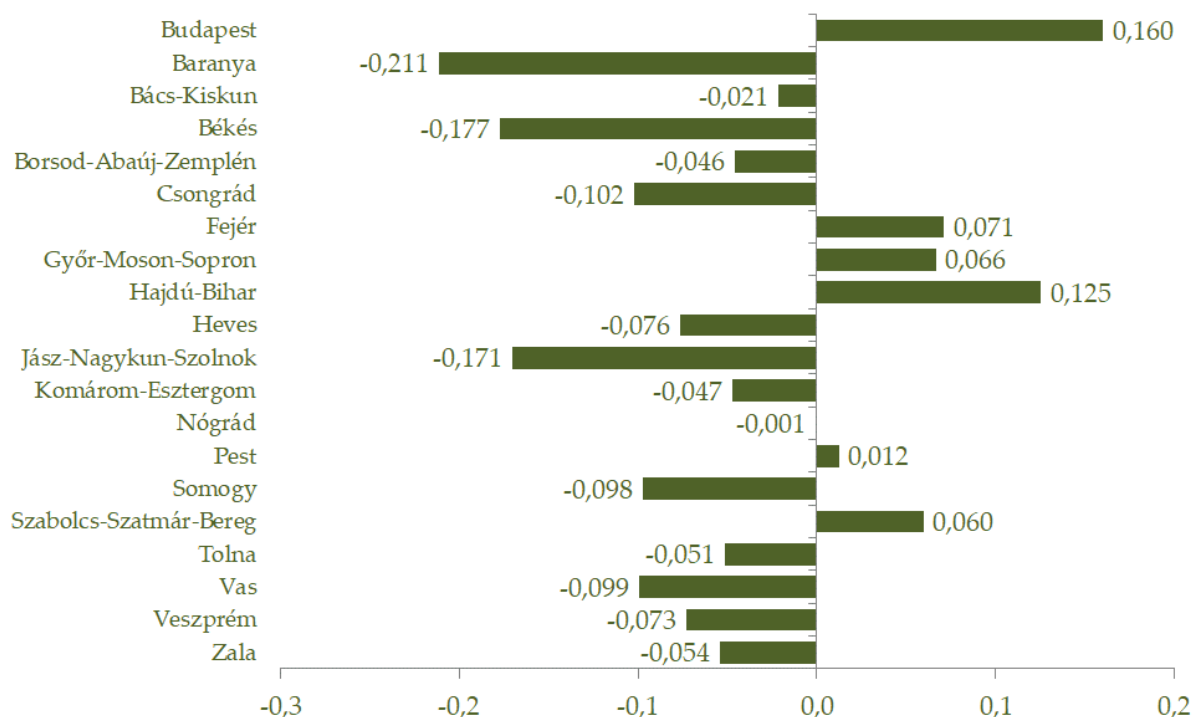
A mutató legmagasabb pozitív értékkel szereplő tanulók mindhárom munkatípussal kapcsolatban azt jelölték, hogy szívesen végeznék felnőttkorukban,

míg a legalacsonyabb negatív értékkel azok szerepelnek, akik egyik területet sem választották, köztes értéket pedig olyanok kaptak, akik egyet vagy kettőt említettek a három munkaterület közül.

A fehérgalléros munkakörök népszerűségét mutató főkomponens értéke Baranya, Békés, Csongrád, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Somogy, Vas és Veszprém megyékben az átlagnál lényegesen alacsonyabb, míg Budapesten, Fejér, Győr-Moson-Sopron, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben jelentősen magasabb. (4.5.1. ábra)

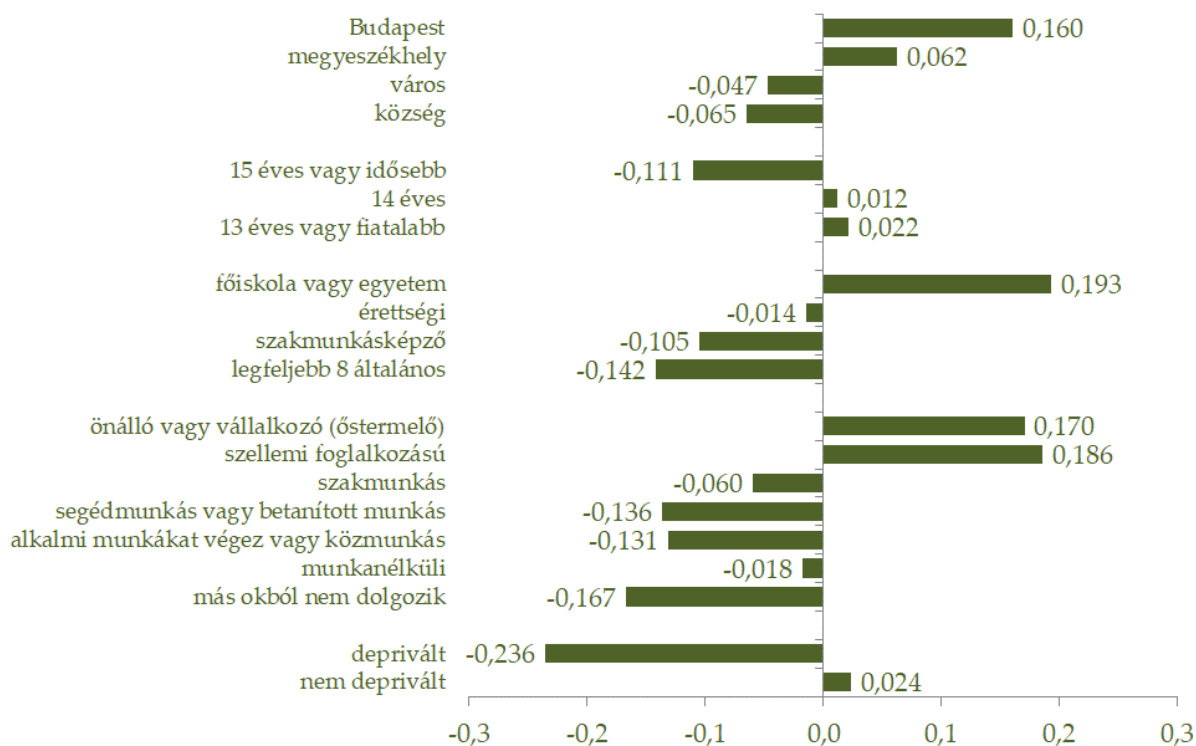
4.5.1. ábra: A fehérgalléros munkakörök népszerűsége megyék szerint, 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Az adatok összességében azt mutatják, hogy a mutató értéke fővárosban és a megyeszékhelyeken tanulók, a 14 éves vagy fiatalabbak, a diplomás szülők, illetve a vállalkozók és a szellemi foglalkozásúak gyerekei, valamint a nem deprivált diákok körében magasabb. (4.5.2. ábra) Ezen felül az is megállapítható, hogy minél jobbak egy tanuló iskolában kapott érdemjegyei, annál inkább választ fehérgalléros munkakört.

4.5.2. ábra: A fehérgalléros munkakörök népszerűsége településtípus, kor, szülők iskolai végzettsége, apa foglalkozási státusza és depriváltság szerint, 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

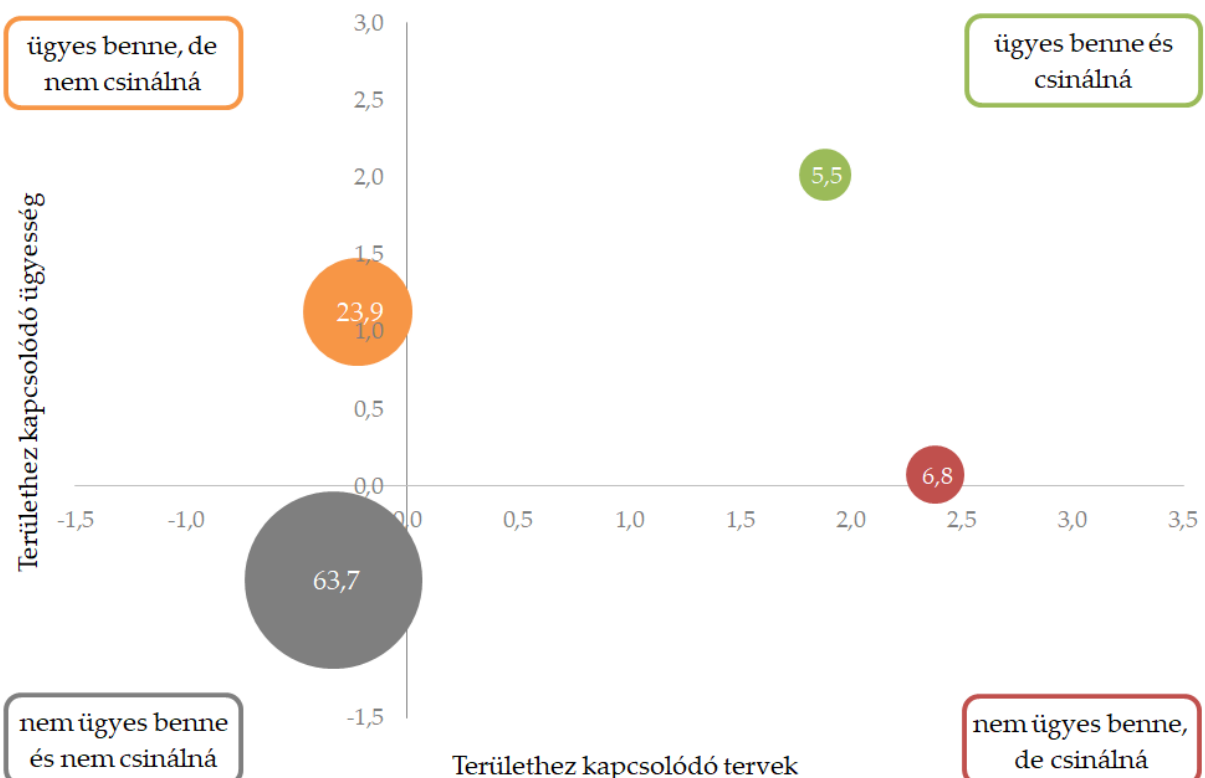
A fehérgalléros munkakörökhöz kapcsolódóan készítettünk egy olyan indexet, amely azt mutatja meg, hogy a területen végzett munkához alapvetően szükséges készségek tekintetében mennyire tartják ügyesnek magukat a tanulók. Az alábbi készségeket soroltuk a fehérgalléros munkakörökhöz tartozónak:

- szervezés, irányítás;
- számolás;
- rejtvényfejtés, logikai feladatok;
- idegen nyelvek tanulása.

Az indexet standardizáltuk, hogy egy 0 átlagú és 1 szórású mutatót kapjunk, amelynek pozitív értéke azt mutatja, hogy az említett készségek területén az átlagosnál ügyesebb a tanuló, míg a negatív értéke arról informál minket, hogy a tanuló kevésbé ügyes ezekben.

A két összesített mutató, az összevont foglalkozásterületet jelző főkomponens, valamint a területhez kapcsolódó készségindex egymáshoz való viszonyát klaszterelemzés segítségével vizsgáltuk meg. A legnagyobb tanulói csoportot azok a tanulók alkotják, akik nem tartják ügyesnek magukat a fehérgalléros munkakörökhöz szükséges készségekben és nem is szeretnék a jövőben ilyen területen elhelyezkedni (64%). 6% azon diákok aránya, akik úgy választottak fehérgalléros munkaköröket, hogy ügyesnek is tartják magukat a területhez szükséges készségekben. A tanulók csaknem egynegyede (24%) ügyesnek érzi magát a fehérgalléros munkakörökhöz kapcsolható készségekben, ugyanakkor nem érdeklődnek a terület iránt. A diákok további 7%-a viszont nem érzi magát átlagon felül ügyesnek a területhez kapcsolódó készségekben, mégis ilyen területre szeretne menni. (4.5.3. ábra)

4.5.3. ábra: A tanulók megoszlása a fehérgalléros munkakörökhöz kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019

Forrás: GVI, 2019

A továbbiakban a pályorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető két tanulói csoportot elemezzük részletesebben. Azon tanulók körében, akik a

fehérgalléros munkakörök betöltéséhez alapvetően szükséges készségek terén ügyesek, mégsem szeretnék ilyen jellegű munkát végezni, az átlagosnál szignifikánsan magasabb a Budapesten és a megyeszékhelyeken tanulók, a legfeljebb 14 évesek, a diplomás szülők gyerekeinek, a nem deprivált diákok, valamint a tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek, illetve az átlagosnál jobb tanulók aránya, míg lényegesen kisebb a Bács-Kiskun, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megyékben, illetve a községi iskolákban tanulók, a 15 éves vagy idősebb diákok, a legfeljebb érettségivel rendelkező szülők gyerekeinek, a deprivált diákok, valamint a tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek aránya.

Azok körében, akik nem érzik ügyesnek magukat a területhez szükséges készségekben, mégis fehérgalléros munkakörökben tervezik a jövőjüket, az átlagoshoz képest jelentősen magasabb arányban jelennek meg a Budapesten tanulók, a diplomás szülők gyerekei és a nem deprivált tanulók, míg kisebb arányban a Csongrád és Jász-Nagykun-Szolnok megyékben, illetve a kisvárosokban tanulók, a legfeljebb szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkező szülők gyerekei, valamint a deprivált diákok. (4.5.1. táblázat)

4.5.1. táblázat: A fehérgalléros munkakörök kapcsán pályorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése

ÜGYES BENNE, DE NEM CSINÁLNÁ	NEM ÜGYES BENNE, DE CSINÁLNÁ
<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budapesten és a megyeszékhelyeken tanuló diákok • 14 éves vagy fiatalabb tanulók • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyermekei • nem deprivált tanulók • tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek • az átlagosnál jobb tanulók <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bács-Kiskun, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megyékben tanuló diákok • községekben tanulók • 15 éves vagy idősebb tanulók • a legfeljebb 8 általános, szakmunkás, illetve érettségizett szülők gyermekei • deprivált tanulók • tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek 	<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budapesten tanuló diákok • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyermekei • nem deprivált tanulók <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Csongrád és Jász-Nagykun-Szolnok megyékben tanuló diákok • kisvárosokban tanulók • a legfeljebb szakmunkás végzettségű szülők gyermekei • deprivált tanulók

Forrás: GVI, 2019

4.6. Szórakoztatás és művészet

A szórakoztatás és művészet főkomponens az alábbi foglalkozásokat tömöríti:

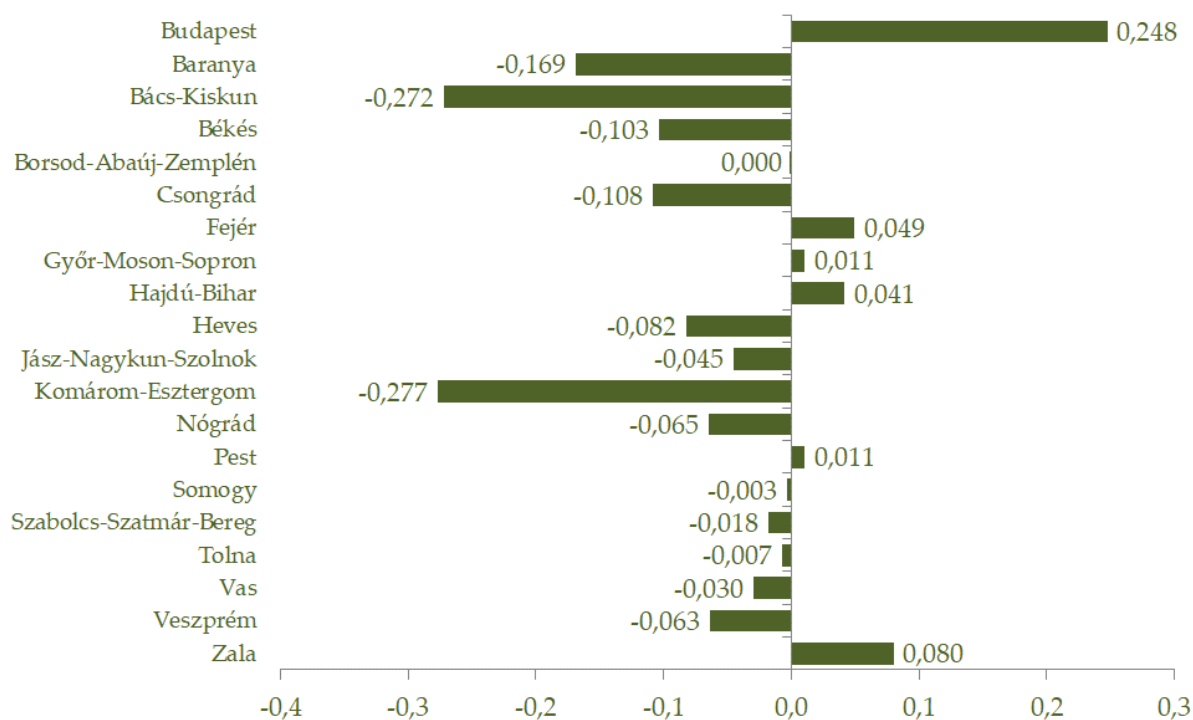
- szépségiparban, divatszakmában dolgoznék;
- művészettel foglalkoznák;
- médiában dolgoznák;
- vendéglátással, turizmussal foglalkoznák.

A mutató legmagasabb pozitív értékkel szereplő tanulók mind a négy munkatípussal kapcsolatban azt jelölték, hogy szívesen végeznék felnőttkorukban,

míg a legalacsonyabb negatív értékkel azok szerepelnek, akik egyik területet sem választották, köztes értéket pedig olyanok kaptak, akik egyet vagy kettőt említettek a három munkaterület közül.

A szórakoztatás és művészet foglalkozásterület népszerűségét mutató főkomponens értéke Baranya, Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Heves és Komárom-Esztergom megyékben az átlagnál lényegesen alacsonyabb, míg Budapesten és Zala megyében jelentősen magasabb (4.6.1. ábra).

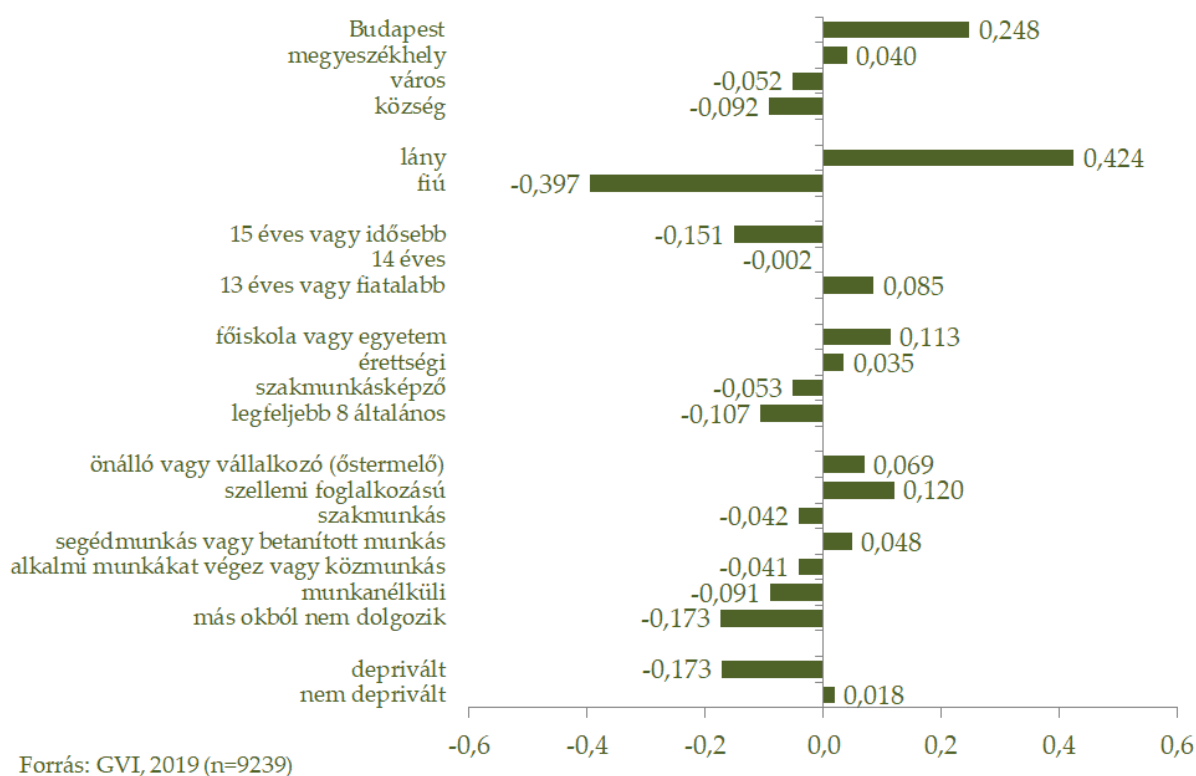
4.6.1. ábra: A szórakoztatás és művészet foglalkozásterület népszerűsége megyék szerint, 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Összességében az is látható, hogy a mutató értéke a fővárosban és a megyeszékhelyeken tanulók, a lányok, a 13 éves vagy fiatalabbak, a legalább érettségizett szülők, illetve a vállalkozók és a szellemi foglalkozásúak gyerekei, valamint a nem deprivált diákok körében magasabb. (4.6.2. ábra) Ezen felül az is megállapítható, hogy minél jobbak egy tanuló iskolában kapott érdemjegyei, annál inkább szeretne a szórakoztatás és művészet foglalkozásterülethez tartozó munkát.

4.6.2. ábra: A szórakoztatás és művészet foglalkozásterület népszerűsége településtípus, nem, kor, szülők iskolai végzettsége, apa foglalkoztatási státusza és depriváltság szerint, 2019

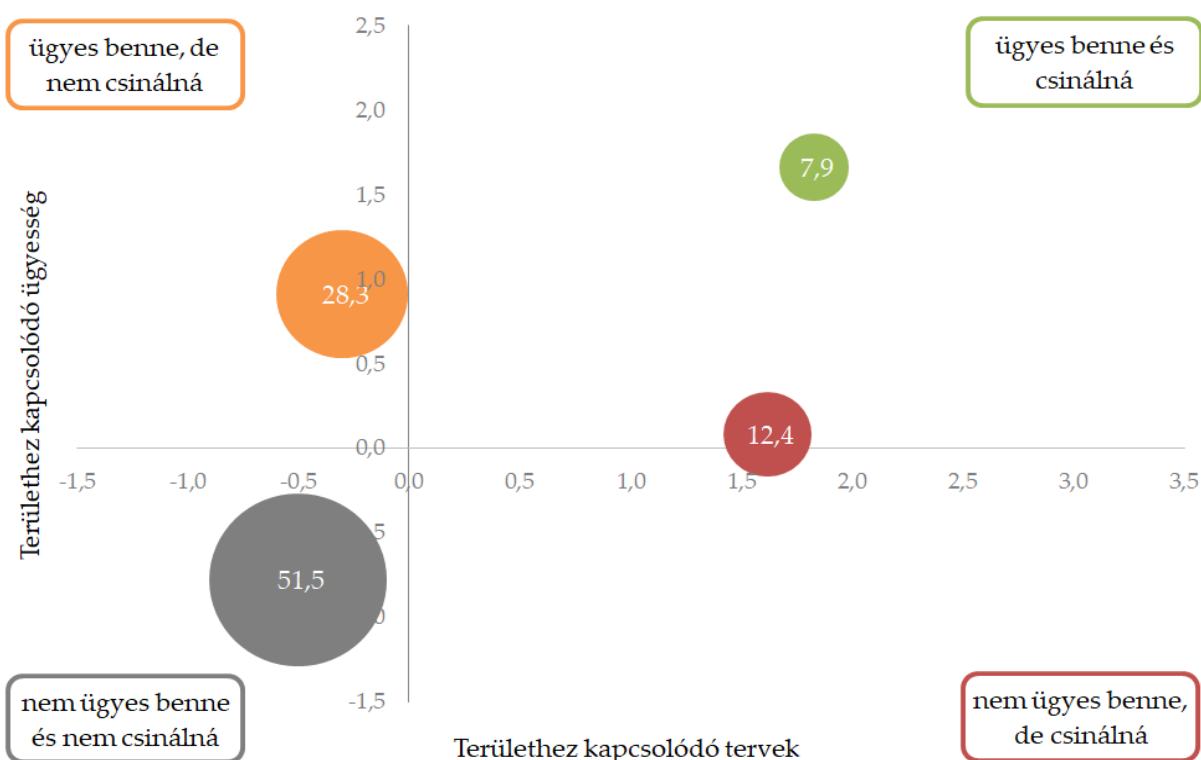
A szórakoztatás és művészet területhez kapcsolódóan készítettünk egy olyan indexet, amely azt mutatja meg, hogy a területen végzett munkához alapvetően szükséges készségek tekintetében mennyire tartják ügyesnek magukat a tanulók. Az alábbi készségeket soroltuk a humánszolgáltatás foglalkozásterülethez tartozónak:

- valamilyen művészeti ág (fotózás, filmkészítés; zene, éneklés, tánc; rajzolás, festés);
- szervezés, irányítás;
- kézműveskedés, kézimunka;
- sütés, főzés.

Az indexet standardizáltuk, hogy egy 0 átlagú és 1 szórású mutatót kapjunk, amelynek pozitív értéke azt mutatja, hogy az említett készségek területén az átlagosnál ügyesebb a tanuló, míg a negatív értéke arról informál minket, hogy a tanuló kevésbé ügyes ezekben.

A két összesített mutató, az összevont foglalkozásterületet jelző főkomponens, valamint a területhez kapcsolódó készségindex egymáshoz való viszonyát klaszterelemzés segítségével vizsgáltuk meg. A legnagyobb csoportot azok a tanulók alkotják, akik nem tartják ügyesnek magukat a szórakoztatás és művészet területhez szükséges készségekben és nem is szeretnék a jövőben ilyen területen elhelyezkedni (52%). A tanulók csaknem tizede (8%-a) úgy választott a szórakoztatás és művészet területhez tartozó foglalkozás(oka)t, hogy az adott területhez szükséges készségekben ügyesnek érzi magát. A tanulók csaknem háromtizede (28%) a jövőben nem szeretne a szórakoztatás és művészet területhez tartozó munkát végezni, annak ellenére sem, hogy a területhez kapcsolható készségterületeken meglehetősen ügyesnek érzi magát. Figyelemre méltó, hogy a diákok több mint tizede (12%) szeretne úgy elhelyezkedni a szórakoztatás és művészet foglalkozásterületen, hogy legfeljebb átlagosnak tekinthető a kapcsolódó készségterületen való jártassága. (4.6.3. ábra)

4.6.3. ábra: A tanulók megoszlása a szórakoztatás és művészet foglalkozásterülethez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019

Forrás: GVI, 2019

A továbbiakban a pályorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető két tanulói csoportot elemezzük részletesebben. Azon tanulók körében, akik a szórakoztatás és művészet területhez kapcsolható készségek terén ügyesek, és mégsem szeretnék ilyen jellegű munkát végezni, az átlagosnál szignifikánsan magasabb a Nógrád megyében tanulók, a lányok és a nem deprivált diákok aránya, míg az átlagosnál szignifikánsan kisebb a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében tanulók, a fiúk és a depriváltak aránya.

A nem ügyes benne, de csinálná tanulói csoportban az átlagoshoz képest jelentősen magasabb arányban jelennek meg a budapesti iskolákban tanulók, a lányok, a diplomás szülők gyerekei, illetve azok a gyerekek, ahol van szakközépiskolában érettségizett szülő a családban, valamint az átlagosnál valamivel jobb tanulók, míg kisebb arányban a Baranya, Bács-Kiskun és Komárom-Esztergom megyékben, illetve a községekben és kisvárosokban tanuló diákok, a fiúk, a legfeljebb szakmunkás végzettségű szülők gyerekei, valamint azok a tanulók, akik a tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek. (4.6.1. táblázat)

4.6.1. táblázat: A szórakoztatás és művészet foglalkozásterületen pályorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése

ÜGYES BENNE, DE NEM CSINÁLNÁ	NEM ÜGYES BENNE, DE CSINÁLNÁ
<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nógrád megyében tanuló diákok • lányok • nem deprivált tanulók <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében tanuló diákok • fiúk 	<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budapesten tanuló diákok • lányok • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyermekei • azok a gyerek, ahol van szakközépiskolában érettségizett szülő a családban • az átlagosnál valamivel jobb tanulók <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baranya, Bács-Kiskun és Komárom-Esztergom megyékben tanuló diákok • községekben és kisvárosokban tanulók

- deprivált tanulók

- fiúk
- a legfeljebb szakmunkás végzettségű szülők gyermekei
- tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek

Forrás: GVI, 2019

4.7. Informatika

Ahogy a fejezet elején utaltunk rá, ez az informatikához kapcsolódó munkakör függetlennek mutatkozott a többi foglalkozás választásától, ezért külön, önálló területként definiáltuk, és azokat tekintettük nyitottnak erre az irányra, akik bejelölték a „számítógéppel dolgoznék, informatikával foglalkoznék” válaszlehetőséget.¹⁰

Az informatika területéhez kapcsolódóan is készítettünk egy olyan indexet, amely azt mutatja meg, hogy a területen végzett munkához alapvetően szükséges készségek tekintetében mennyire tartják ügyesnek magukat a tanulók. Az alábbi készségeket soroltuk az informatika területéhez tartozónak:

- számítógép kezelése, informatika;
- számolás;
- rejtvényfejtés, logikai feladatok;
- idegen nyelvek tanulása.

Az indexet standardizáltuk, hogy egy 0 átlagú és 1 szórású mutatót kapjunk, amelynek pozitív értéke azt mutatja, hogy az említett készségek területén az átlagosnál ügyesebb a tanuló, míg a negatív értéke arról informál minket, hogy a tanuló kevésbé ügyes ezekben.

Mivel ebben az esetben az érdeklődést nem egy összetett mutató (főkomponens) segítségével összesítettük, hanem egy „igen-nem” válasszal mértük, ezért az eddig használt klaszterelemzést nem lehetett használni a tanuló felnőttkori munkájáról

¹⁰ A terület háttérváltozók szerinti elemzését lásd a 3.3. alfejezetben.

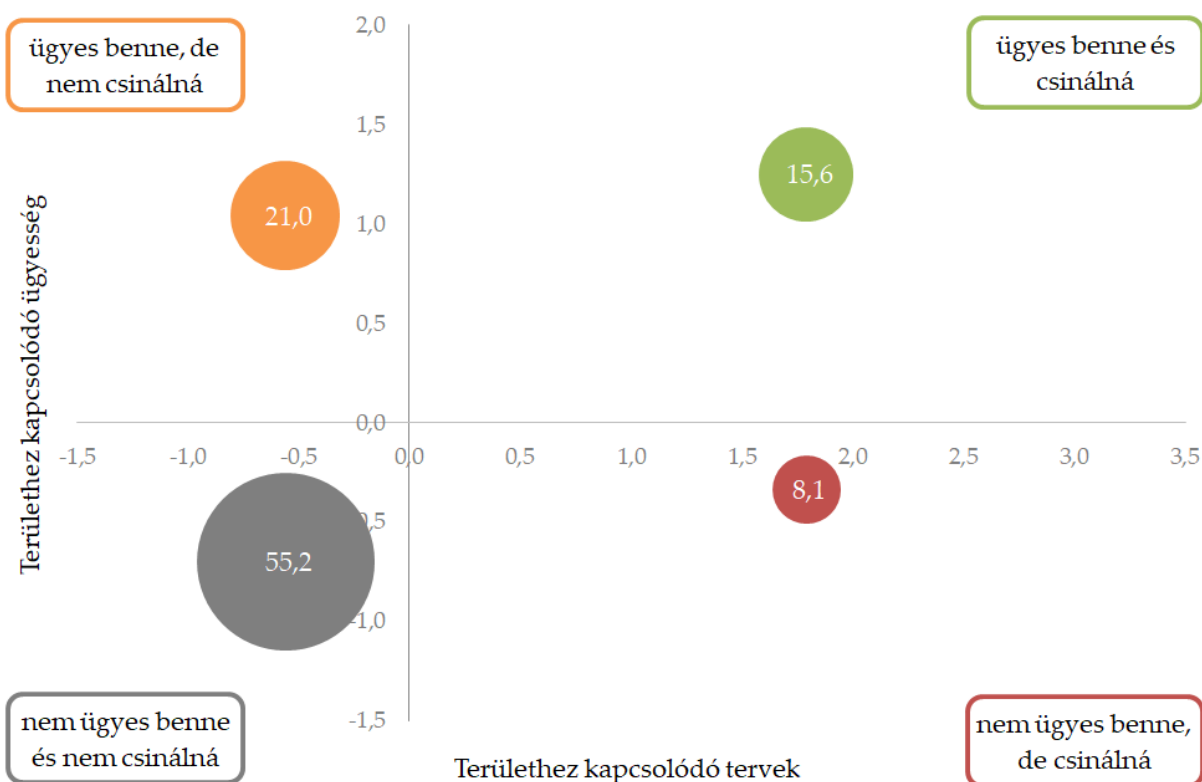
alkotott elképzelései és az informatikához kapcsolható készségek egymáshoz való viszonyának vizsgálatakor. Emiatt itt egy egyszerű tipologizálást hajtottunk végre: az elkészült készségindex értékeit két csoportba soroltuk (átlag alatti és átlag feletti ügyesség), majd összevetettük a foglalkozásra adott pozitív, illetve negatív válasszal¹¹, majd e két mutató négyfajta lehetséges csoportkombinációját elemeztük.

Mint ahogy eddig is tapasztalhattuk, a legnagyobb csoportot azok a tanulók alkotják, akik nem tartják ügyesnek magukat az informatikához alapvetően szükséges készségekben és nem is akarnak a jövőben informatikai területen elhelyezkedni (55%). A tanulók 16%-a viszont ügyesnek tartja benne magát, és ilyen jellegű pályán képzelel el a jövőjét. A diákok több mint egyötöde (21%) annak ellenére, hogy ügyes a kapcsolódó készségekben, mégsem szeretne informatikai pályára menni. Ugyanakkor 8% azon tanulók aránya, akik ezt a pályát szeretnék maguknak, holott nem kiemelkedően ügyesek az olyan készségekben, mint számítógép kezelése, számolás, logika, idegen nyelv tanulása. (4.7.1. ábra)

---

¹¹ A könnyebb érthetőség és a jobb ábrázolhatóság kedvéért a foglalkozásra vonatkozó kérdés értékeit is standardizáltuk, hogy a „nem” válaszok negatív értéként jelenjenek meg a csoportokat bemutató ábrán.

4.7.1. ábra: A tanulók megoszlása az informatika területéhez kapcsolódó tervek és a területéhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019

Forrás: GVI, 2019

A továbbiakban a pályaaorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető két tanulói csoportot elemezzük részletesebben. Az informatikához szükséges készségekben kevésbé ügyes és az informatikai terület iránt nem érdeklődő tanulók között az átlagosnál szignifikánsan magasabb arányban jelennek meg a Budapesten, Pest megyében, illetve megyeszékhelyeken tanuló diákok, a lányok, a 13 éves vagy fiatalabb tanulók, a diplomás szülők gyerekei, a nem deprivált diákok, a tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek, illetve az átlagosnál jobb tanulmányi eredménnyel rendelkezők, míg kisebb arányban a Bács-Kiskun, Komárom-Esztergom, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megyei iskolák diákjai, a községekben tanulók, a fiúk, a 15 éves vagy idősebb diákok, a legfeljebb érettségivel rendelkező szülők gyerekei, a deprivált tanulók és azok, akik a tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek.

A nem ügyes benne, de csinálná tanulói csoportban az átlagoshoz képest jelentősen magasabb a Komárom-Esztergom megyei iskolákban tanulók, a fiúk, az

érettségizett szülők gyerekeinek, valamint a tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek, illetve az átlagosnál rosszabb tanulmányi eredménnyel rendelkezők aránya, míg szignifikánsan kisebb a lányoké, a legfeljebb 8 osztállyal rendelkező szülők gyerekeié és a tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek. (4.7.1. táblázat)

4.7.1. táblázat: Az informatika területén pályaeorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése

ÜGYES BENNE, DE NEM CSINÁLNÁ	NEM ÜGYES BENNE, DE CSINÁLNÁ
<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pest megyében tanuló diákok • Budapesten és megyeszékhelyeken tanulók • lányok • 13 éves vagy fiatalabb tanulók • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyermekeinél • nem deprivált tanulók • tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek • az átlagosnál jobb tanulmányi eredménnyel rendelkezők <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bács-Kiskun, Komárom-Esztergom, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megyékben tanuló diákok • községekben tanulók • fiúk • 15 éves vagy idősebb tanulók • legfeljebb 8 általános, szakmunkás és az érettségizett szülők gyerekei • deprivált tanulók • tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek 	<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komárom-Esztergom megyében tanuló diákok • fiúk • érettségizett szülők gyermekei • tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek • az átlagosnál rosszabb tanulmányi eredményűek <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • lányok • legfeljebb 8 általános végzettségű szülők gyermekei • tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek

Forrás: GVI, 2019

4.8. Kutatás, tudomány

A kutatás, tudomány foglalkozási terület is függetlennek mutatkozott a többi foglalkozás választásától, ezért külön, önálló területként definiáltuk, és azokat tekintettük nyitottnak erre az irányra, akik a „kutatnék, tudománnyal foglalkoznék” válaszlehetőséget jelölték be.¹²

A kutatás, tudomány területéhez kapcsolódóan is készítettünk egy olyan indexet, amely azt mutatja meg, hogy a területen végzett munkához alapvetően szükséges készségek tekintetében mennyire tartják ügyesnek magukat a tanulók. Az alábbi készségeket soroltuk a kutatás, tudomány területéhez tartozónak:

- számolás;
- rejtvényfejtés, logikai feladatok;
- szervezés, irányítás;
- idegen nyelvek tanulása.

Az indexet standardizáltuk, hogy egy 0 átlagú és 1 szórású mutatót kapjunk, amelynek pozitív értéke azt mutatja, hogy az említett készségek területén az átlagosnál ügyesebb a tanuló, míg a negatív értéke arról informál minket, hogy a tanuló kevésbé ügyes ezekben.

Mivel ebben az esetben az érdeklődést nem egy összetett mutató (főkomponens) segítségével összesítettük, hanem egy „igen-nem” válasszal mértük, ezért nem klaszterelemzést használtunk a tanuló felnőttkori munkájáról alkotott elképzelései és a kutatás, tudomány területéhez kapcsolható készségek egymáshoz való viszonyának vizsgálatakor. Az elemzéshez egy egyszerű tipologizálást hajtottunk végre: az elkészült készségindex értékeit két csoportba soroltuk (átlag alatti és átlag feletti

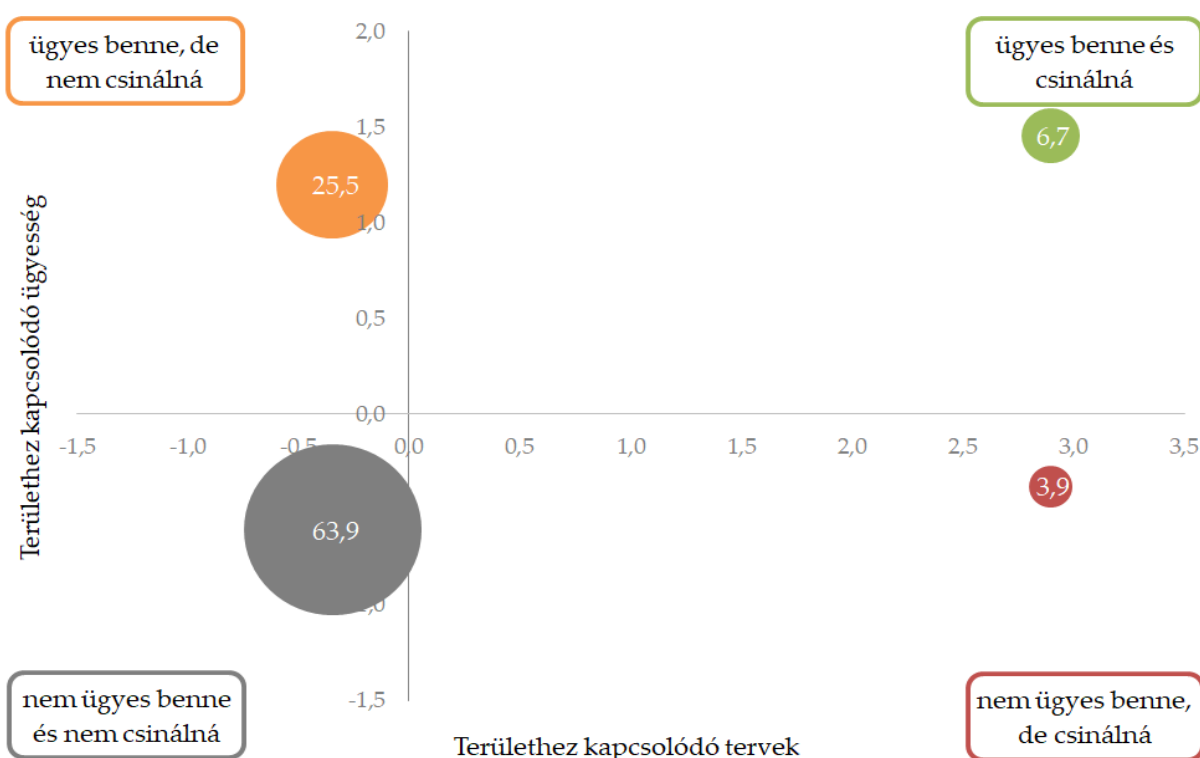
---

¹² A terület háttérváltozók szerinti elemzését lásd a 3.3. alfejezetben.

ügyesség), majd összevetettük a foglalkozásra adott pozitív, illetve negatív válasszal¹³, majd e két mutató négyfajta lehetséges csoportkombinációját vizsgáltuk meg.

A legnagyobb tanulói csoportba kerültek azok, akik nem tartják ügyesnek magukat a kutatás, tudomány területéhez kapcsolható készségekben és nem is akarnak a jövőben ilyen jellegű területen dolgozni (64%). A tanulók 7%-a került abba a csoportba, akik ügyesnek tartják magukat a területhez kapcsolható készségekben és ezen a területen is szeretnének elhelyezkedni. 26%-uk ügyes a területen, mégsem érdekli ez a foglalkozáscsoport, míg 4%-uk esetében az figyelhető meg, hogy annak ellenére érdekli a terület, hogy nem érzi magát ügyesnek olyan készségekben, melyek a területen történő elhelyezkedéshez alapvetően szükségesek lennének. (4.8.1. ábra)

4.8.1. ábra: A tanulók megoszlása a kutatás, tudomány területéhez kapcsolódó tervek és a területéhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019

Forrás: GVI, 2019

¹³ A könnyebb érthetőség és a jobb ábrázolhatóság kedvéért a foglalkozásra vonatkozó kérdés értékeit is standardizáltuk, hogy a „nem” válaszok negatív értéként jelenjenek meg a csoportokat bemutató ábrán.

A továbbiakban a pályaorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető két tanulói csoportot elemezzük részletesebben. Az ügyes benne, de nem csinálná tanulócsoportban kiemelkedő a Budapesten és Győr-Moson-Sopron megyében, illetve a megyeszékhelyeken tanulók, a 14 éves vagy fiatalabb diákok, a diplomás szülők gyerekeinek, a nem depriváltak, valamint a tanulmányi eredményükkel nagyon elégedett, illetve az átlagosnál jobb tanulók aránya, míg az átlagosnál szignifikánsan kisebb a Bács-Kiskun és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben, illetve a kisvárosokban és községekben tanuló diákoké, a 15 éves vagy idősebb tanulóké, a legfeljebb érettségivel rendelkező szülők gyerekeié, a depriváltaké, valamint a tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlen diákoké.

A nem ügyes benne, de csinálná tanulói csoportban az átlagoshoz képest jelentősen magasabb arányban jelennek meg a Budapesten tanuló diákok, a 14 évesek, a diplomás szülők gyerekei, valamint a tanulmányi eredményükkel inkább elégedett, illetve az átlagosnál jobb tanulók, míg kisebb arányban a Vas megyei és községi iskolák diákjai, a legfeljebb szakmunkás végzettségű szülők gyerekei, valamint a tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlen tanulók. (4.8.1. táblázat)

4.8.1. táblázat: A kutatás, tudomány területén pályaorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése

ÜGYES BENNE, DE NEM CSINÁLNÁ	NEM ÜGYES BENNE, DE CSINÁLNÁ
<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budapesten, Győr-Moson-Sopron megyében tanuló diákok • megyeszékhelyeken tanulók • 14 éves vagy fiatalabb tanulók • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyerekei • nem deprivált tanulók • tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek • az átlagosnál jobb tanulók 	<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budapesten tanuló diákok • 14 éves tanulók • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyerekei • tanulmányi eredményükkel inkább elégedettek • az átlagosnál jobb tanulók

Alulreprezentáltak

- Bács-Kiskun és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben tanuló diákok
- kisvárosokban és községekben tanulók
- 15 éves vagy idősebb tanulók
- legfeljebb 8 általános, szakmunkás végzettségű és érettségizett szülők gyerekei
- deprivált tanulók
- tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek

Alulreprezentáltak

- Vas megyében tanuló diákok
- községekben tanulók
- legfeljebb 8 általános és szakmunkás végzettségű szülők gyerekei
- tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlen tanulók

Forrás: GVI, 2019

4.9. Sport

A sport területe szintén függetlennek mutatkozott a többi foglalkozás választásától, ezért külön, önálló területként definiáltuk, és azokat tekintettük nyitottnak erre az irányra, akik a „sportolnék, sportoló lennék” válaszlehetőséget jelölték meg.¹⁴

A sport esetben az ügyességre vonatkozó kérdés válaszlehetőségei közül kettő (egyéni sportágban, illetve csapatsportban ügyes) egyértelműen megfeleltethető a foglalkozásnak, vagyis a sportolóságnak szükséges és elégséges feltétele, hogy a tanuló jó legyen valamilyen egyéni vagy csapatsportban. Ezért ebben az esetben nem volt szükség készségindex létrehozására, csupán az egyéni sportágban és a csapatsportban való ügyességet firtató kérdésre adott válaszok összevonására.

A tanuló felnőttkori munkájáról alkotott elképzeléseinek és készségeinek egymáshoz való viszonyát egy egyszerű tipologizálás segítségével vizsgáltuk meg: az ügyesség mutatót („igen-nem”) összevetettük a foglalkozásra adott pozitív, illetve

¹⁴ A terület háttérváltozók szerinti elemzését lásd a 3.3. alfejezetben.

negatív válasszal¹⁵, majd e két mutató négyfajta lehetséges csoportkombinációját elemeztük.

Az eredmények azt mutatják, hogy a legnagyobb – ugyanakkor a korábban tapasztaltaktól kisebb nagyságrendű – tanulói csoportba azok a tanulók kerültek, akik a sportban nem tartják ügyesnek magukat és nem is tervezik, hogy sportolók lesznek (38%). A tanulók több mint negyede (27%) tartja ügyesnek magát a sportban és sportoló is szeretne lenni. Egyharmaduk (33%-uk) ügyes ugyan a sportokban, de nem sportolóként képzei el magát a jövőben, míg mindössze 2%-uk nem gondolja magát ügyesnek a sport területén, mégis szívesen lenne sportoló. (4.9.1. ábra)

4.9.1. ábra: A tanulók megoszlása a sporthoz kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (%), N=9 239, 2019

Forrás: GVI, 2019

¹⁵ A könnyebb érthetőség és a jobb ábrázolhatóság kedvéért mind az ügyesség, mind a foglalkozásra vonatkozó kérdés értékeit is standardizáltuk, hogy a „nem” válaszok negatív értéként jelenjenek meg a csoportokat bemutató ábrán.

A továbbiakban a pályaorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető két tanulói csoportot elemezzük részletesebben. Az ügyes benne, de nem csinálná tanulócsoportban kiemelkedő a Budapesten, Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megyékben tanulók, a 14 évesek, a diplomás szülők gyerekeinek, a nem depriváltak, valamint a tanulmányi eredményükkel nagyon elégedett tanulók aránya, míg az átlagosnál szignifikánsan kisebb a Heves és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben tanuló diákoké, a szakmunkás végzettséggel rendelkező szülők gyerekeié, a depriváltaké, valamint a tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlen diákoké.

A nem ügyes benne, de csinálná tanulói csoportban az átlagoshoz képest jelentősen magasabb arányban jelennek meg a Heves és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben tanuló diákok, a legfeljebb 8 osztállyal rendelkező szülők gyerekei, a deprivált tanulók, valamint az átlagosnál rosszabb tanulmányi eredménnyel rendelkezők, míg kisebb arányban a Fejér megyében, illetve a megyeszékhelyeken tanulók, valamint a nem deprivált diákok. (4.9.1. táblázat)

4.9.1. táblázat: A sport területén pályaorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése

ÜGYES BENNE, DE NEM CSINÁLNÁ	NEM ÜGYES BENNE, DE CSINÁLNÁ
<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budapesten, Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megyékben tanuló diákok • 14 éves tanulók • főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyerekei • nem deprivált tanulók • tanulmányi eredményükkel nagyon elégedettek <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heves és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében tanuló diákok 	<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heves és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben tanuló diákok • legfeljebb 8 általános végzettségű szülők gyerekei • deprivált tanulók • az átlagosnál rosszabb tanulmányi eredményekkel rendelkezők <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fejér megyében tanuló diákok • megyeszékhelyeken tanulók • nem deprivált tanulók

- szakmunkás végzettséggel rendelkező szülők gyerekei
- deprivált tanulók
- tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek

Forrás: GVI, 2019

4.10. Rendvédelem

A rendvédelem területe is függetlennek mutatkozott a többi foglalkozás választásától, ezért külön, önálló területként definiáltuk, és azokat tekintettük nyitottnak erre az irányra, akik a „rendvédelemben dolgoznék” válaszlehetőséget jelölték be.¹⁶

A rendvédelemhez kapcsolódóan is készítettünk egy olyan indexet, amely azt mutatja meg, hogy a területen végzett munkához alapvetően szükséges készségek tekintetében mennyire tartják ügyesnek magukat a tanulók. Az alábbi készségeket soroltuk a rendvédelem területéhez tartozónak:

- sport (egyéni sportág, csapatsport);
- szervezés, irányítás;
- mások segítése, gondozása.

Az indexet standardizáltuk, hogy egy 0 átlagú és 1 szórású mutatót kapjunk, amelynek pozitív értéke azt mutatja, hogy az említett készségek területén az átlagosnál ügyesebb a tanuló, míg a negatív értéke arról informál minket, hogy a tanuló kevésbé ügyes ezekben.

Mivel ebben az esetben az érdeklődést nem egy összetett mutató (főkomponens) segítségével összesítettük, hanem egy „igen-nem” válasszal mértük, ezért nem klaszterelemzést használtunk a tanuló felnőttkori munkájáról alkotott elképzelései és a rendvédelem területéhez kapcsolható készségek egymáshoz való viszonyának vizsgálatakor. Az elemzéshez egy egyszerű tipologizálást hajtottunk végre: az

---

¹⁶ A terület háttérváltozók szerinti elemzését lásd a 3.3. alfejezetben.

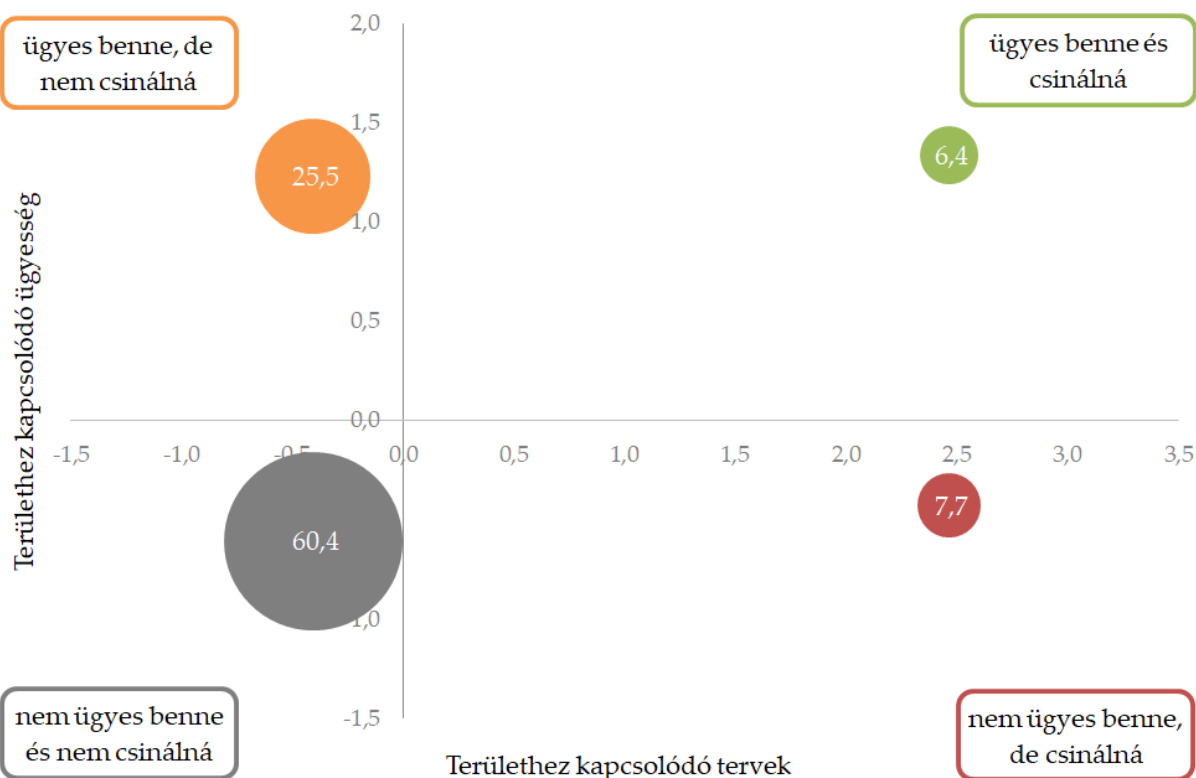
elkészült készségindex értékeit két csoportba soroltuk (átlag alatti és átlag feletti ügyesség), majd összevetettük a foglalkozásra adott pozitív, illetve negatív válasszal¹⁷, majd e két mutató négyfajta lehetséges csoportkombinációját vizsgáltuk meg.

A legnagyobb tanulói csoportba kerültek azok, akik nem tartják ügyesnek magukat a rendvédelemhez kapcsolható készségekben és nem is akarnak a jövőben ilyen jellegű munkát végezni (60%). A tanulók 6%-a került abba a csoportba, ahol ügyesnek tartják magukat a diákok a rendvédelemhez köthető készségekben és a rendvédelemben is szeretnének elhelyezkedni. 26%-uk ügyes lehetne a területen, mégsem érdeklődik a rendvédelem iránt, míg 8%-uk esetében az figyelhető meg, hogy annak ellenére, hogy nem érzi magát ügyesnek olyan készségekben, melyek a területen történő elhelyezkedéshez alapvetően szükségesek lennének, mégis érdeklődik a rendvédelem iránt. (4.10.1. ábra)

---

¹⁷ A könnyebb érthetőség és a jobb ábrázolhatóság kedvéért a foglalkozásra vonatkozó kérdés értékeit is standardizáltuk, hogy a „nem” válaszok negatív értéként jelenjenek meg a csoportokat bemutató ábrán.

4.10.1. ábra: A tanulók megoszlása a rendvédelemhez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019

Forrás: GVI, 2019

A továbbiakban a pályaorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető két tanulói csoportot elemezzük részletesebben. Az ügyes benne, de nem csinálná tanulócsoportban kiemelkedő a Budapesten és Fejér megyében, illetve a megyeszékhelyeken tanulók, a lányok, a 13 éves vagy fiatalabb diákok, a diplomás szülők gyerekeinek, valamint átlagosnál valamivel jobb tanulmányi eredménnyel rendelkező tanulók aránya, míg az átlagosnál szignifikánsan kisebb a Baranya, Bács-Kiskun, Békés, Komárom-Esztergom és Tolna megyékben, illetve a kisvárosokban és a községekben tanuló diákoké, fiúké, a legfeljebb szakmunkás végzettségű szülők gyerekeié, a deprivált tanulóké, valamint a tanulmányi eredményükkel inkább elégedetleneké.

A nem ügyes benne, de csinálná tanulói csoportban az átlagoshoz képest jelentősen magasabb arányban jelennek meg a Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs Szatmár Bereg megyékben tanuló diákok, a fiúk, az érettségizett szülők gyerekei,

valamint a tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek, illetve az átlagosnál valamivel rosszabb tanulmányi eredménnyel rendelkezők, míg kisebb arányban a Komárom-Esztergom és Pest megyékben tanuló diákok, a lányok, a diplomás szülők gyerekei, valamint a tanulmányi eredményükkel inkább elégedettek. (4.10.1. táblázat)

4.10.1. táblázat: A rendvédelem területén pályaaorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése

ÜGYES BENNE, DE NEM CSINÁLNÁ	NEM ÜGYES BENNE, DE CSINÁLNÁ
<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> Budapesten, Fejér megyében tanuló diákok megyeszékhelyeken tanulók lányok 13 éves vagy fiatalabb tanulók főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyerekei átlagosnál valamivel jobb tanulmányi eredménnyel rendelkező tanulók <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> Baranya, Bács-Kiskun, Békés, Komárom-Esztergom és Tolna megyékben tanuló diákok kisvárosokban és községekben tanulók fiúk legfeljebb 8 általános és szakmunkás végzettségű szülők gyerekei deprivált tanulók tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek 	<p>Felülreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben tanuló diákok fiúk érettségizett szülők gyerekei tanulmányi eredményükkel inkább elégedetlenek átlagosnál valamivel rosszabb tanulmányi eredménnyel rendelkezők <p>Alulreprezentáltak</p> <ul style="list-style-type: none"> Komárom-Esztergom és Pest megyékben tanuló diákok lányok főiskolai vagy egyetemi végzettségű szülők gyerekei tanulmányi eredményükkel inkább elégedettek

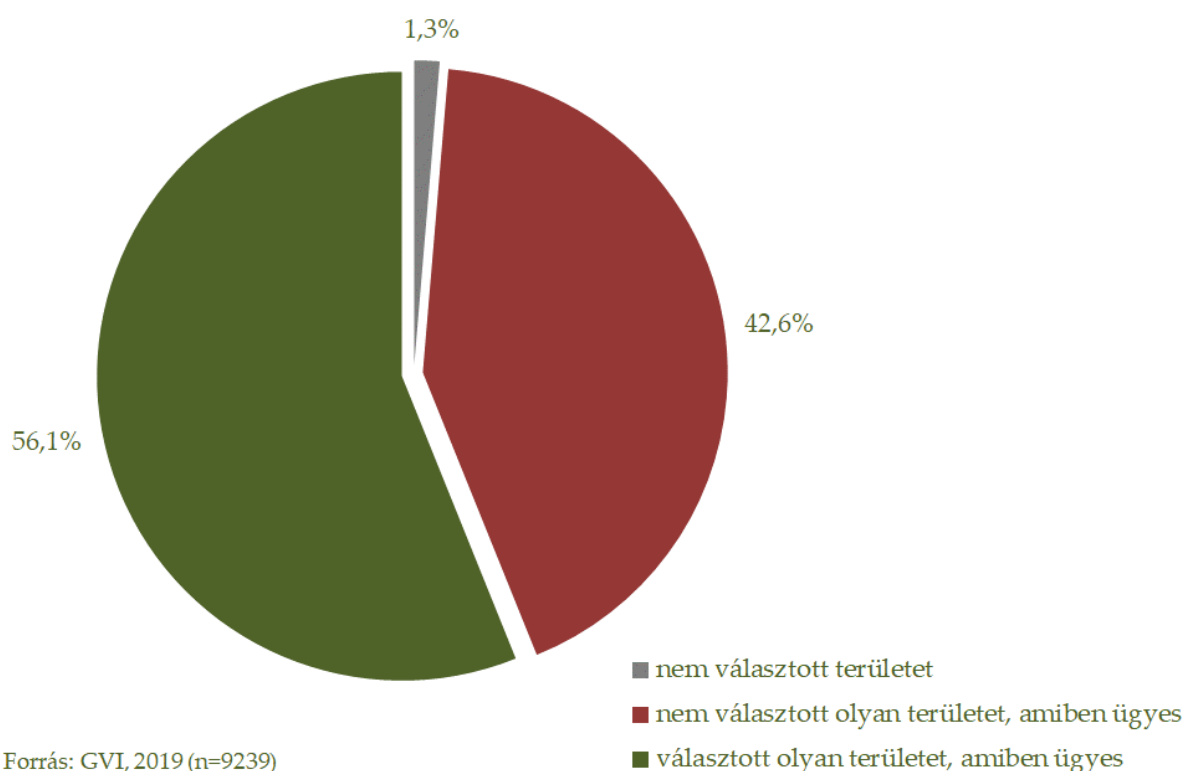
Forrás: GVI, 2019

4.11. Összesített profil

Amennyiben összevontan vizsgáljuk meg, hogy a tanulók pályaválasztási tervei és az általuk megjelölt ügyességi területek mennyire vannak összhangban egymással – más szóval, hogy van-e olyan tervezett munka, amelyhez szükséges készségekben

ügyesnek is érzi magát –, megállapítható, hogy a tanulók több mint fele (56%) választott olyan foglalkozásterületet, amelyhez kapcsolódó készségekben is ügyesnek érzi magát. További 43%-uk nem választott ki ilyen területet, vagyis egyik foglalkozásterület esetében sem került az „ügyes benne és csinálná” tanulócsoporthoz, míg 1% azon tanulók aránya, akik nem jelöltek meg egyetlen felsorolt szakma-, illetve foglalkozástípust sem a jövőbeli munkára vonatkozó kérdésnél. (4.11.1. ábra)

4.11.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019

Statisztikai értelemben a budapesti (62%) és a Somogy megyei diákok (63%) körében kiemelkedő azok aránya, akik olyan foglalkozást jelöltek, amelyben feltehetően ügyesek is lennének. Ezzel szemben Baranya (51%), Bács-Kiskun (50%), Békés (49%), Borsod-Abaúj-Zemplén (49%) és Komárom-Esztergom (65%) megye tanulói esetében az átlagnál szignifikánsan magasabb azoknak a tanulónak az aránya, akik nem jelöltek olyan foglalkozást, amelyben ügyesek lennének. Fejér (3%), Heves (3%), Pest (2%) és Veszprém (4%) megyékben felülreprezentáltak azok a diákok, akik nem jelöltek meg semmilyen tervezett foglalkozást sem. (4.11.1. táblázat)

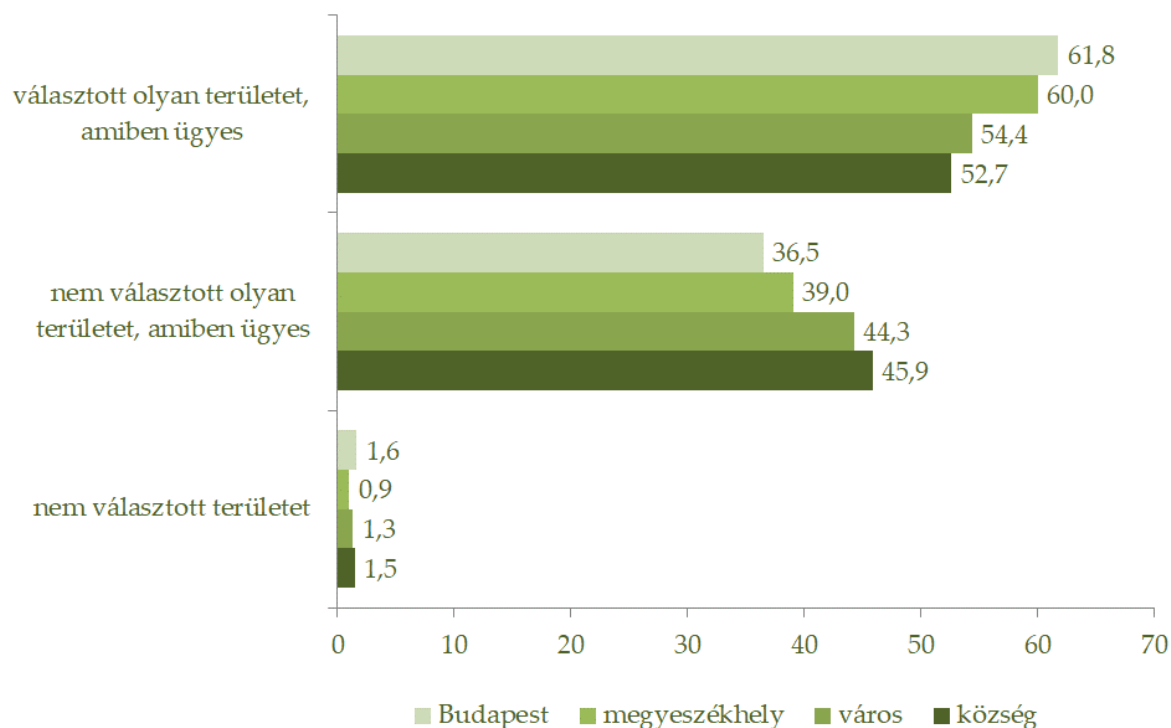
4.11.1. táblázat: A tanulók megoszlása megye és a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019, N=9239

	nem választott területet	nem választott olyan területet, amiben ügyes	választott olyan területet, amiben ügyes
Budapest	1,6	36,5	61,8
Baranya	0,0	50,8	49,2
Bács-Kiskun	0,2	49,5	50,3
Békés	0,9	49,2	49,8
Borsod-Abaúj-Zemplén	0,6	48,5	50,9
Csongrád	0,8	39,3	59,8
Fejér	3,4	36,0	60,6
Győr-Moson-Sopron	0,2	40,0	59,7
Hajdú-Bihar	1,3	40,0	58,7
Heves	2,6	43,3	54,1
Jász-Nagykun-Szolnok	2,2	39,5	58,3
Komárom-Esztergom	2,4	65,3	32,3
Nógrád	1,1	38,0	60,9
Pest	2,0	39,9	58,1
Somogy	0,0	37,0	63,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	0,2	40,6	59,2
Tolna	0,0	47,5	52,5
Vas	1,7	46,6	51,7
Veszprém	3,7	45,4	50,9
Zala	0,8	47,8	51,4

Forrás: GVI, 2019

Az is megfigyelhető, hogy minél nagyobb településen jár a tanuló iskolába, annál valószínűbb, hogy választott olyan foglalkozást, amelyben vélhetően ügyes is lenne, míg a településméret csökkenése növeli annak esélyét, hogy nem választott az ügyességének megfelelő foglalkozást. (4.11.2 ábra)

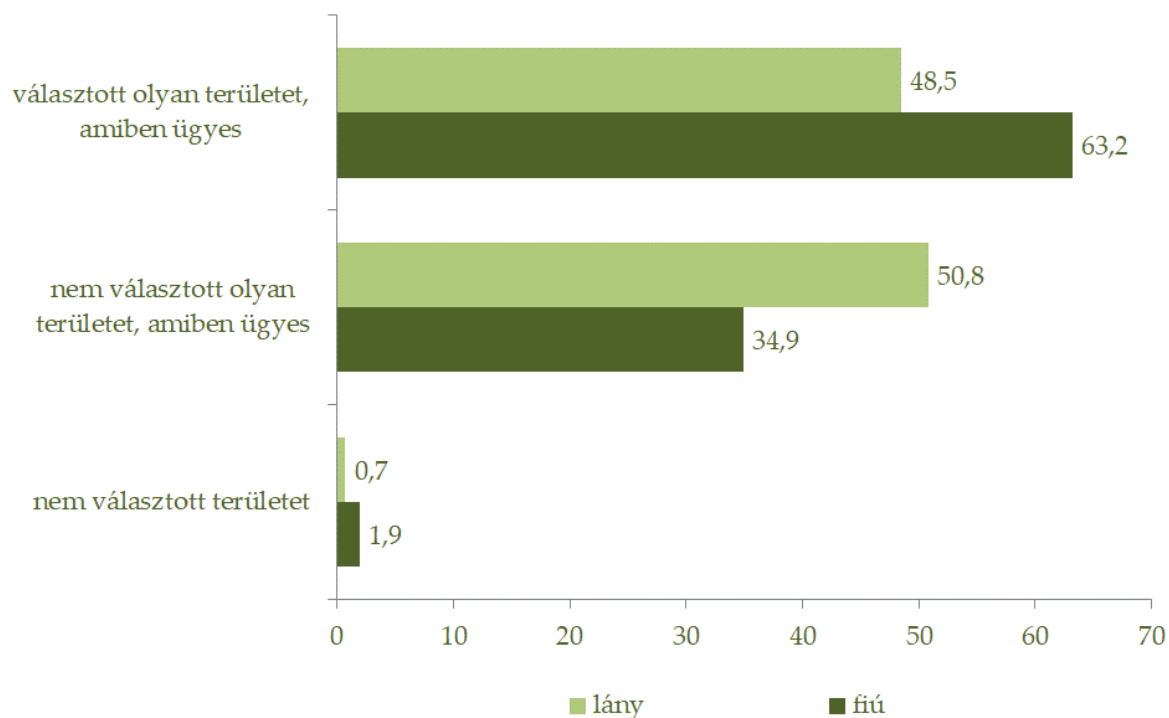
4.11.2. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=9239)

Az adatok azt is mutatják, hogy inkább a fiúk választottak olyan foglalkozást, ami az ügyességüknek is megfelelő, míg a lányok választása e tekintetben kevésbé volt egyensúlyban azzal a készségterülettel, amelyben ügyesnek érzik magukat. (4.11.3. ábra)

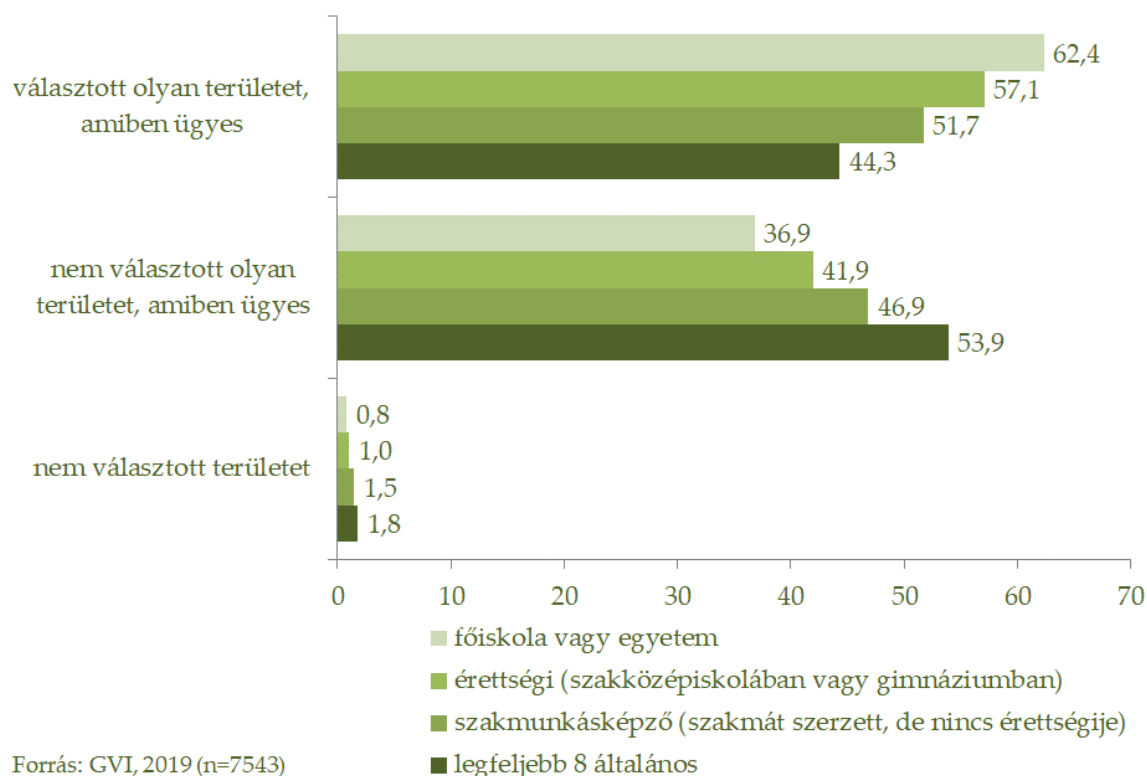
4.11.3. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (lány: n=4420; fiú: n=4716)

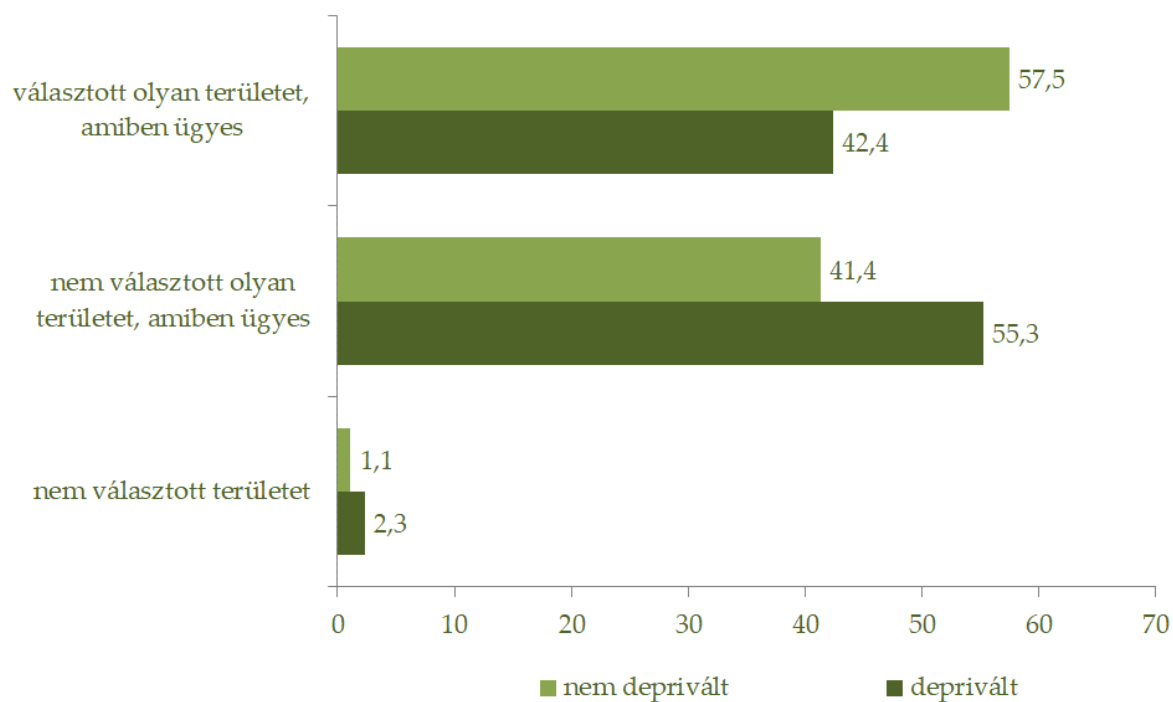
A szülők iskolai végzettségét vizsgálva kijelenthető, hogy a magasabban iskolázott – azaz kulturális tőkével jobban ellátott – családokban egyértelműen magasabb azon tanulók aránya, akik ügyességükkel összhangban levő foglalkozást választanak. (4.11.4. ábra)

4.11.4. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb iskolai végzettsége és a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019

A nem deprivált tanulók körében is szignifikánsan magasabb azon tanulók aránya (58%), akik olyan foglalkozást választottak, amiben feltehetően ügyesek is lennének, mint a deprivált diákok között (42%). A deprivált tanulók körében azok aránya is szignifikánsan nagyobb, akik egyáltalán nem jelölték meg foglalkozást a kérdés kapcsán. (4.11.5. ábra)

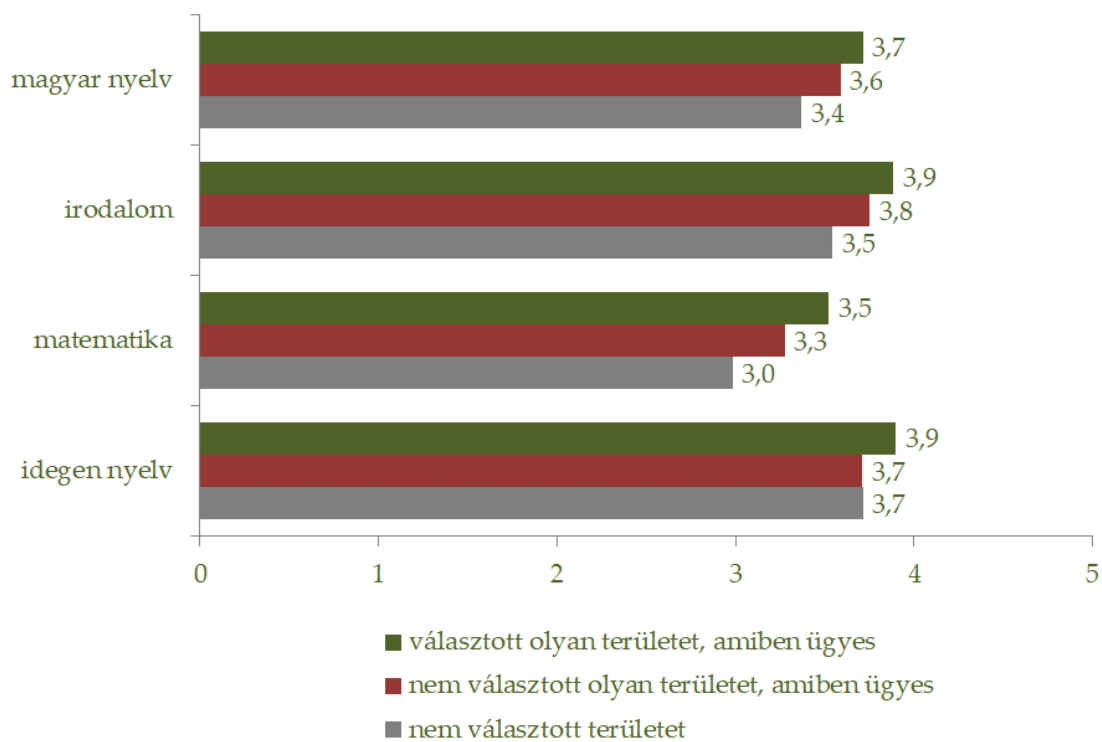
4.11.5. ábra: A tanulók megoszlása a deprivációs index és a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019

Forrás: GVI, 2019 (deprivált: n=566; nem deprivált: n=8493)

A tanulók iskolai teljesítményének, valamint a pályaválasztási terveik és ügyességük összhangjának együttes vizsgálata alapján jól látható, hogy azok a tanulók, akik olyan foglalkozásterületet jelöltek, amelyhez kapcsolódó készségterületeken ügyesnek érzik magukat, szignifikánsan magasabb tanulmányi érdemjegyekkel rendelkeznek, mint azok, akik nem jelöltek ilyet, avagy egyáltalán nem jelöltek meg semmilyen foglalkozásterületet. (4.1.16. ábra)

4.11.6. ábra: A tanulók tanulmányi átlaga a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (átlag), 2019

Forrás: GVI, 2019 (n=8674-8853)

5. Következtetések

Tanulmányunk körbejárta a hetedik osztályos tanulók pályaválasztásról alkotott véleményét, továbbtanulási és foglalkozási terveit. 2019-es eredményeink nagymértékben illeszkednek a korábbi adatfelvételek által jelzett főbb tendenciákba.

Az adatokból azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a hetedik osztályos diákok továbbtanulási és szakmaválasztási terveire jelentős mértékben hat a családi háttérük és életkörülményeik: a szülők iskolai végzettsége, munkaerőpiaci státusza és pályaválasztási tanácsai mind befolyásolják a tanulók pályaorientációját.

A szülők több, mint fele azt szeretné, hogy gyermeke szakképzettséget, érettségit vagy szakmát és érettségit szerezzen az általános iskola után, de emellett egynegyedük felsőfokú végzettséget szán neki. Jelentős azon szülők aránya, akik gyermekükre bízzák a választást. A szülők és gyermekeik továbbtanulási céljai általában egybeesnek; a szülők leginkább gyermekük tehetségének, érdeklődésének megfelelően alakítják ki véleményüket a továbbtanulással és a pályaválasztással kapcsolatban, de nagyon sok esetben saját szakmájuk folytatását is elvárják gyermeküktől. A szülők iskolai végzettsége sok esetben továbbörökítődik, ez mind a szakképzettséggel rendelkező, mind a diplomás szülőkre igaz. Emellett az alacsonyabb végzettségű szülők többsége a saját végzettségénél egy kategóriával magasabb szintű képzést szán gyermekének. Ezt azért is fontos megjegyeznünk, mert az adatok alapján elmondható, hogy a gyermek pályaválasztási döntésére még akkor is jelentős hatást gyakorol a szülői példa és az otthon hallott tanácsok, ha a szülők teljesen rábízzák gyermekükre a jövőjére vonatkozó fontos döntést.

A hetedik osztályos tanulók attitűdjét, terveit megvizsgálva azt láttuk, hogy jellemzően két nagyobb csoport rajzolódik ki közöttük: egyik a szellemi, másik a fizikai munkához vonzó fiatalok csoportja. Előbbiek szorgalmasabbak a tanulásban, ügyesebbek a szellemi feladatok, fejtörők megoldásában, azonban kevésbé tehetségesek a gyakorlatiasabb feladatokban (pl. barkácsolás, házimunka). Szüleik

gyakran diplomás embernek szánják őket. Magasabb iskolai végzettségre, akár diplomára és szellemi munkára vágnak. Ugyanakkor vannak közöttük olyanok is, akik bizonyos fizikai szakmákhoz ügyesek lehetnének, mégsem ilyen munkákban képzelik el a jövőjüket. A másik csoportba tartozó gyerekek a barkácsolás, a szerelés, a gépek iránt érdeklődnek, a tanulásra pedig kevésbé fogékonyak. Családjuk szakmunkás pályára szánja őket, gyakran szüleik szakmájának folytatójaként, a családi vállalkozás örököseként tekintenek rájuk. Utóbbi csoportból kerülhetnek ki a szakmunkás pályára alkalmas fiatalok, de nem minden érdeklődő tanuló ügyes is az adott területen.

Az eredményekből emellett arra következtethetünk, hogy a szülők a szakmaszerzést és a diplomaszerezést egymást kizáró továbbtanulási utaknak gondolják, holott a szakgimnázium utáni diplomaszerezés is egy lehetséges továbbtanulási mód. Ráadásul a pályaválasztás során rendkívül fontos, hogy a gyerek érdeklődése, készségei és a választott pályaut egy irányba tartson. Általánosságban elmondható, hogy a tanulók által kiválasztott foglalkozási területeken 20–40% között alakul a pályaorientációs szempontból célcsoportnak is tekinthető tanulói csoportok („ügyes benne, de nem csinálná”, „nem ügyes benne, de csinálná”) aránya. Összességében az is megállapítható, hogy a tanulók több mint fele választana olyan foglalkozásterületet, amelyhez kapcsolódó készségekben is ügyesnek érzi magát, míg kevesebb mint felük olyan foglalkozásterületet jelölt meg, amelyben minden bizonnyal legfeljebb átlagos az ügyessége.

Problémát jelenthet, hogy a szakmunkásnak szánt gyerekek nem csak érdeklődési körükben és tehetségükben alkotnak a szellemi munkára szánt diákoktól élesen elkülönülő csoportot. Ezek a tanulók sok esetben rossz anyagi helyzetű családból származnak, szüleik gyakran alacsony végzettségű fizikai munkások, illetve segélyből élő munkanélküliek. A családi háttér nagyon nagy hátrányt jelenthet ezen fiatalok számára, mivel alacsony motivációs szintet és önállóságot hoznak otthonról, és a tanulásban gyakran elmaradnak társaiktól. Ez gyakran egyenes utat jelent a

szakképzésbe, holott nem lenne szükségszerű, hogy csak az alacsonyabb tanulási képességekkel rendelkező gyerekekből váljanak szakmunkások. A jól képzett, érettségivel is rendelkező szakképzett pályakezdők számára sokkal szélesebb körű munka- és továbblépési lehetőségek nyílnának meg, akár egy későbbi szakmaváltás, továbbtanulás, vagy külföldi munkaszerzés során. Ezért lenne fontos, hogy a szakmát tanulók – korábbi esetleges hátrányaikat kompenzálандó – a szakközépiskolákban több, problémamegoldással kapcsolatos általános készséget sajátíthassanak el.

A probléma területi vonatkozásai is figyelmet érdemelnek: az adatok azt mutatják, hogy a gazdaságilag és jövedelmileg rosszabb helyzetű kelet-magyarországi régiókban a gyerekek – szüleik által is támogatott – szakmaválasztása is újratermeli az egyenlőtlenségeket, és ezáltal tovább mélyítheti a regionális leszakadást. Az eredményekből ugyanis kiderül, hogy Közép-Magyarországon és a Dunántúlon a diákok inkább választják a szellemi munkákat, Magyarország keleti részén (főként az Alföldön) pedig a fizikai foglalkozások a népszerűbbek.

Az egyenlőtlenségek újratermelésére hívja fel a figyelmet az is, hogy az eredmények szerint a szegény környezetben felnövő gyerekek továbbtanulási, pályaválasztási ambíciói sokkal alacsonyabb szintűek, mint a jobb módú családból származóké. Így a rossz körülmények között élő fiatalok jellemzően érettségit nem adó szakközépiskolába készülnek, és csak nagyon ritkán terveznek felsőfokú tanulmányokat végezni, ami azt jelenti, hogy várhatóan alacsonyabb bérszintet fognak elérni életpályájuk során, mint hosszabb ideig tanuló társaik.

A szakképzés magyarországi helyzete, a szakmunkáshiány és az egyes területeken ezzel egy időben fennálló túlképzés felhívja a figyelmet az ebben a területben rejlő lehetőségekre és kihívásokra. Ezért is lenne érdemes minél több vizsgálatot folytatni a témában. Ez a kutatássorozat jelentheti az általános iskolások pályaaorientációjának helyzetét feltérképező folyamat első lépéseit. A témakör további vizsgálati lehetőségeket rejt, a felmérés több irányban is továbbfejleszhető. További adatfelvételek lennének szükségesek az időbeli tendenciák megismerésére, valamint

egy pályakövetéses vizsgálat gazdag információt szolgáltatna a pályaválasztási tervek megvalósulásáról, megteremtve a továbbtanulási szándékok és a pályaválasztási tervek mélyebb megismerésének, az összefüggések részletesebb feltárásának lehetőségét.

Ábrajegyzék

Ö1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2014–2019	6
Ö2. ábra: A tanulók megoszlása a gép- és fémipar foglalkozásterülethez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019 9	
1.1. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya kérdező kamaránként, 2019 13	
1.2. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya megyénként, 2019	14
1.3. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya régióként, 2019	15
1.1. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa szerint (százalék), 2019 ...	16
1.2. ábra: A tanulók megoszlása nemük szerint (százalék), 2019	17
1.3. ábra: A tanulók megoszlása életkoruk szerint (százalék), 2019	18
1.4. ábra A tanulók megoszlása szülei legmagasabb iskolai végzettsége szerint (százalék), 2019	19
1.5. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mi a legmagasabb iskolai végzettség a (velük együtt élő) szülei között (százalék), 2019	20
1.6. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mi a legmagasabb iskolai végzettség a (velük együtt élő) szülei között figyelembe véve a szülők végzettségbeli különbségét (százalék), 2019	21
1.7. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy van-e és ha igen, akkor mi a (velük együtt élő) szülei között a legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettség (szakmunkásképző vagy szakközépiskola) (százalék), 2019	22
1.8. ábra: A tanulók megoszlása a szülők foglalkozása szerint (százalék), 2019	23
1.9. ábra: A tanulók megoszlása az alapvető szükségletre vonatkozó állításokra adott válaszai szerint (százalék), 2019	24
1.10. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hány alapvető szükséglet esetében tekinthetők depriváltak (százalék), 2019	25
1.11. ábra: A tanulók félévi eredményei a főbb tantárgyakból (átlag), 2019	26

1.12. ábra: A tanulók elégedettsége az iskolai teljesítményükkel (százalék), 2019.....	27
2.1.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2019.....	31
2.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat megyénként (az említések százalékos aránya N=9 239), 2019	32
2.1.2. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2019	33
2.1.3. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2019.....	34
2.1.4. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb iskolai végzettsége és a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2019.....	35
2.1.5. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (az említések százalékos aránya), 2014–2019.....	36
2.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása megyék a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (százalék), 2019.....	38
2.1.6. ábra: A tanulók megoszlása nem és a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (az említések százalékos aránya), 2019.....	39
2.1.7. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (az említések százalékos aránya), 2019	40
2.1.8. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettsége és a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (az említések százalékos aránya), 2019	41
2.1.9. ábra: A tanulók megoszlása iskolai teljesítményükkel való elégedettségük és a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (az említések százalékos aránya), 2019	42
2.2.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019	43

2.2.1. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy hol szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék, N=9 163), 2019.....	44
2.2.2. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy hol szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019	45
2.2.3. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy hol szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019	46
2.2.4. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy hol szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019.....	47
2.2.5. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettsége és a szerint, hogy hol szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019	48
2.2.6. ábra: A tanulók megoszlása iskolai teljesítményükkel való elégedettségük és a szerint, hogy hol szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2019	49
2.2.7. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019	50
2.2.8. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2014–2019	51
2.2.2. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék, N=9 170), 2019	52
2.2.9. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019...	53
2.2.10. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019.....	54
2.2.11. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019	55
2.2.12. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettsége és a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019	56

- 2.2.13. ábra: A tanulók átlagos félévi érdemjegyei a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019..... 57
- 2.2.14. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol szeretnének továbbtanulni az általános iskola után, illetve, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során (százalék), 2019 58
- 2.2.15. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019..... 59
- 2.2.3. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék, N=8 817), 2019..... 60
- 2.2.16. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019 61
- 2.2.17. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019 62
- 2.2.18. ábra: A tanulók megoszlása szülei a (velük együtt élő) szülei legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019 63
- 2.2.19. ábra: A tanulók átlagos félévi érdemjegyei a szerint, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019 64
- 2.2.20. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol szeretnének továbbtanulni az általános iskola után, illetve, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének a szülei, hogy elérjenek életük során (százalék), 2019 65
- 2.2.21. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen legmagasabb iskolai végzettséget szeretnének elérni életük során, illetve, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit a szülei szeretnének, hogy elérjenek (százalék), 2019 66
- 2.2.4. táblázat: Az adatfelvétel előző hullámában részt vevő iskolák nyolcadik évfolyamra vonatkozó beiskolázási adatai az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatok alapján (százalék) 67
- 2.2.22. ábra: A gimnáziumot továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen gimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2018..... 69

2.2.23. ábra: A szakgimnáziumot továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen szakgimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2018.....	70
2.2.24. ábra: A szakközépiskolát továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen szakközépiskolába kerülők aránya (százalék), 2018	71
3.1.1. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük szerint (az említések százalékos aránya), 2019	75
3.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása érdeklődési körük és megyék szerint (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019	76
3.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása érdeklődési körük és megyék szerint (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019 (folyt.).....	77
3.1.2. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük és iskolájuk településtípusa szerint (az említések százalékos aránya), 2019	78
3.1.3. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük és nemek szerint (az említések százalékos aránya), 2019.....	79
3.1.4. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy miben tartják ügyesnek magukat (az említések százalékos aránya), 2019.....	80
3.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy miben tartják ügyesnek magukat (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019	81
3.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy miben tartják ügyesnek magukat (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019 (folyt.).....	82
3.1.5. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy miben tartják ügyesnek magukat (az említések százalékos aránya), 2019.....	83
3.1.6. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2019.....	84
3.1.7. ábra: A tanulók megoszlása kedvenc tantárgyuk szerint (említések százalékos aránya), 2019	85
3.1.3. táblázat: A tanulók megoszlása kedvenc tantárgyuk és megyék szerint (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019	86

3.1.8. ábra: A tanulók megoszlása kedvenc tantárgyuk és nemek szerint (az említések százalékos aránya), 2019.....	87
3.1.9. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya), 2019.....	88
3.1.4. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya, N=9 090), 2019	89
3.1.5. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy hány idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya, N=8 958), 2019	90
3.1.10. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya), 2019.....	91
3.1.11. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya), 2019	92
3.1.12. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy hány idegen nyelvet tanulnak (az említések százalékos aránya), 2019	93
3.2.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy szülei mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019.....	94
3.2.1. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy szülei mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019	96
3.2.2. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy szülei mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019	98
3.2.3. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy szülei mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019.....	99
3.2.4. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy szülei mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019.....	100

3.2.5. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb középfokú szakmai iskolai végzettsége és a szerint, hogy szülei mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019.....	101
3.2.6. ábra: A tanulók megoszlása az anya foglalkozása és a szerint, hogy szülei mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019	103
3.3.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy felnőttként milyen munkát végeznének szívesen (az említések százalékos aránya), 2019	105
3.3.1. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei megyék szerint (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019	107
3.3.1. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei megyék szerint (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019 (folyt.)	108
3.3.2. táblázat: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy felnőttként milyen munkát végeznének szívesen (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019	110
3.3.2. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy szülei mit tanácsolnak nekik a szakmaválasztással kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019... 112	
3.3.3. táblázat: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy felnőttként milyen munkát végeznének szívesen (az említések százalékos aránya, N=7 544), 2019	113
3.3.3. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mit tartanak a legfontosabbnak jövőbeli munkájukkal kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019.....	115
3.3.4. táblázat: A tanulók megoszlása megyék és a szerint, hogy mit tartanak a legfontosabbnak jövőbeli munkájukkal kapcsolatban (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019	117
3.3.4. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy mit tartanak a legfontosabbnak jövőbeli munkájukkal kapcsolatban (az említések százalékos aránya, N=9 239), 2019	118
3.3.5. ábra: A különböző nemű diákok a szerint, hogy mekkora részük értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2018.....	119

3.3.6. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szüleik legmagasabb végzettsége és a szerint, hogy mit tartanak a legfontosabbnak jövőbeli munkájukkal kapcsolatban (az említések százalékos aránya), 2019	120
4.1. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos terveinek csoportosítása (a főkomponenselemzés eredményei), 2019	128
4.1.1. ábra: A gép- és fémipar foglalkozásterület népszerűsége megyék szerint, 2019	132
4.1.2. ábra: A gép- és fémipar foglalkozásterület népszerűsége településtípus, nem, kor, szülők iskolai végzettsége, depriváltság és szubjektív tanulmányi elégedettség szerint, 2019	133
4.1.3. ábra: A tanulók megoszlása a gép- és fémipar foglalkozásterülethez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készség szint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019	134
4.1.1. táblázat: A gép- és fémipar foglalkozásterületen pályorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése	136
4.2.1. ábra: Az építészet, tervezés, faipar foglalkozásterület népszerűsége megyék szerint, 2019	137
4.2.2. ábra: Az építészet, tervezés, faipar foglalkozásterület népszerűsége nem, kor, szülők iskolai végzettsége és szubjektív tanulmányi elégedettség szerint, 2019	138
4.2.3. ábra: A tanulók megoszlása az építészet, tervezés, faipar foglalkozásterülethez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készség szint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019	140
4.2.1. táblázat: Az építészet, tervezés, faipar foglalkozásterületen pályorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése	141
4.3.1. ábra: A háztáji gazdálkodás foglalkozásterület népszerűsége megyék szerint, 2019	143
4.3.2. ábra: A háztáji gazdálkodás foglalkozásterület népszerűsége nem, kor, apa foglalkozási státusza és szubjektív tanulmányi elégedettség szerint, 2019	144
4.3.3. ábra: A tanulók megoszlása a háztáji gazdálkodás foglalkozásterülethez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készség szint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019	145

4.3.1. táblázat: A háztáji gazdálkodás foglalkozásterületen pályorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése	146
4.4.1. ábra: A humánszolgáltatás foglalkozásterület népszerűsége megyék szerint, 2019	148
4.4.2. ábra: A humánszolgáltatás foglalkozásterület népszerűsége nem, kor, apa foglalkozási státusza és szubjektív tanulmányi elégedettség szerint, 2019	149
4.4.3. ábra: A tanulók megoszlása a humánszolgáltatás foglalkozásterülethez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készség szint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019	151
4.4.1. táblázat: A humánszolgáltatás foglalkozásterületen pályorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése	152
4.5.1. ábra: A fehérgalléros munkakörök népszerűsége megyék szerint, 2019	153
4.5.2. ábra: A fehérgalléros munkakörök népszerűsége településtípus, kor, szülők iskolai végzettsége, apa foglalkozási státusza és depriváltság szerint, 2019.....	154
4.5.3. ábra: A tanulók megoszlása a fehérgalléros munkakörökhöz kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készség szint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019.....	155
4.5.1. táblázat: A fehérgalléros munkakörök kapcsán pályorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése	157
4.6.1. ábra: A szórakoztatás és művészet foglalkozásterület népszerűsége megyék szerint, 2019.....	158
4.6.2. ábra: A szórakoztatás és művészet foglalkozásterület népszerűsége településtípus, nem, kor, szülők iskolai végzettsége, apa foglalkoztatási státusza és depriváltság szerint, 2019.....	159
4.6.3. ábra: A tanulók megoszlása a szórakoztatás és művészet foglalkozásterülethez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készség szint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019	160
4.6.1. táblázat: A szórakoztatás és művészet foglalkozásterületen pályorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése	161
4.7.1. ábra: A tanulók megoszlása az informatika területéhez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készség szint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019	164

4.7.1. táblázat: Az informatika területén pályaeorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése.....	165
4.8.1. ábra: A tanulók megoszlása a kutatás, tudomány területéhez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019.....	167
4.8.1. táblázat: A kutatás, tudomány területén pályaeorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése	168
4.9.1. ábra: A tanulók megoszlása a sporthoz kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019	170
4.9.1. táblázat: A sport területén pályaeorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése.....	171
4.10.1. ábra: A tanulók megoszlása a rendvédelemhez kapcsolódó tervek és a területhez kapcsolódó készségszint (ügyesség) szerint (% , N=9 239), 2019	174
4.10.1. táblázat: A rendvédelem területén pályaeorientációs szempontból célcsoportnak tekinthető két tanulói csoport jellemzése.....	175
4.11.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019	176
4.11.1. táblázat: A tanulók megoszlása megye és a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019, N=9239	177
4.11.2. ábra: A tanulók megoszlása iskolájuk településtípusa és a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019	178
4.11.3. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019	179
4.11.4. ábra: A tanulók megoszlása a (velük együtt élő) szülei legmagasabb iskolai végzettsége és a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019	180
4.11.5. ábra: A tanulók megoszlása a deprivációs index és a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (százalék), 2019	181

4.11.6. ábra: A tanulók tanulmányi átlaga a szerint, hogy pályaválasztási terveik és ügyességük mennyire van összhangban egymással (átlag), 2019..... 182

Melléklet 1: Mintavétel és súlyozás

A mintavétel alapelveit az MKIK és az MKIK GVI közösen határozta meg. A mintát a 2018–2019-es tanév nappalis 7. évfolyamos általános iskolai tanulóinak megye és településtípus szerinti megoszlása alapján alakítottuk ki. A minta kialakításához a KIR-STAT adatbázis 2018–2019-es tanévre vonatkozó adatait használtuk, s az így kapott arányok figyelembevételével írtuk elő a területi kamarák részére, hogy a különböző méretű és elhelyezkedésű iskolákban hány tanulót szükséges megkérdezniük. Az adatfelvétel során összesen 9 278 tanuló töltötte ki a kérdőívet.

A súlyozás által a megkérdezett tanulók megoszlását iskoláik¹⁸ bizonyos jellemzői szerint igazítottuk hozzá a populációs arányokhoz. A figyelembe vett tulajdonságok a következők:

- 1) az iskola elhelyezkedése megyei bontásban;
- 2) az iskola 2018. évi kompetenciamérésen elért eredményei a következő három kategória szerint:
  - a) a 6. évfolyamos diákok olvasás és matematika pontszáma is szignifikánsan elmarad az országos átlagtól,
  - b) legalább az egyik pontszám megegyezik az országos átlaggal, de nem haladja meg azt,
  - c) legalább az egyik pontszám meghaladja az országos átlagot;
- 3) az iskolában tanuló hetedikes diákok létszáma a következő két kategória szerint:
  - a) legfeljebb 30 hetediket tanító iskolák,
  - b) több mint 30 hetediket tanító iskolák.

---

¹⁸ A súlyozásnál statisztikai feladatellátási hely szintű adatokat használtunk.

A KIR-STAT 2018–2019-es tanévre vonatkozó adatai és az Országos Kompetenciamérés 2018. évi eredményei alapján megállapított arányokat tartalmazó súlyváltozót iteratív eljárással hoztuk létre, mely így biztosítja, hogy a mintában szereplő hetedik évfolyamos tanulók iskolájuk megyéje, mérete és a kompetenciamérésen elért átlagos eredménye alapján számított arányai megegyezzenek a teljes hetedik évfolyamos populációban tapasztaltakkal.

Melléklet 2: A 2019. évi adatfelvétel kérdőíve

Kérdőív azonosító sorszáma			
----------------------------	--	--	--

„Ahol a világ igénye és az egyén tehetsége találkozik, ott van az ember munkahelye.” (Arisztotelész)

Pályaválasztási kérdőív tanulók részére

Kedves Tanuló!

Arra kérünk, hogy töltsd ki ezt a kérdőívet, amely az érdeklődési körödről, az általános iskola utáni továbbtanulási terveidről és a munka világáról szóló kérdéseket tartalmaz.

Van, ahol csak EGY általunk megadott választ adhatsz, máshol TÖBB választ is megjelölhetsz! Ezt mindig jelezzük majd neked (zárójelben).

Kérjük, olvasd alaposan át a kérdéseket, és utána jelöld a válaszodat!

A NEVEDET NEM KELL MEGADNOD.

Köszönjük a segítséged!

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

1. Melyik évben születted?

--	--	--	--

2. Nemed: a) fiú b) lány

3. Melyik városban vagy faluban laksz?

.....

4. Melyik városban vagy faluban van az iskolád?

.....

5. Mi az iskolád neve?

.....

6a. Mi az édesapád/nevelőapád (akivel együtt élsz) legmagasabb iskolai végzettsége? (Csak EGY választ jelölj!)

- a) 8 általánosnál kevesebb .....
- b) 8 általános .....
- c) szakmunkásképző (szakmát szerzett, de nincs érettségije) .....
- d) szakközépiskola (szakmája és érettségije van) .....
- e) gimnázium .....
- f) főiskola vagy egyetem .....
- g) nem tudom .....
- h) nem lakik velünk .....

6b. Mi az édesanyád/nevelőanyád (akivel együtt élsz) legmagasabb iskolai végzettsége? (Csak EGY választ jelölj!)

- a) 8 általánosnál kevesebb .....
- b) 8 általános .....
- c) szakmunkásképző (szakmát szerzett, de nincs érettségije) .....
- d) szakközépiskola (szakmája és érettségije van) .....
- e) gimnázium .....
- f) főiskola vagy egyetem .....
- g) nem tudom .....
- h) nem lakik velünk .....

7a. Mit dolgozik jelenleg az édesapád/nevelőapád (akivel együtt élsz)? (Csak EGY választ jelölj!)

- a) önálló vagy vállalkozó (őstermelő) .....
- b) szellemi foglalkozású (pl. orvos, ügyvéd, tanár, irodai alkalmazott) .....
- c) szakmunkás .....
- d) segédmunkás vagy betanított munkás .....
- e) alkalmi munkákat végez vagy közmunkás, nincs állandó munkahelye .....
- f) munkanélküli .....
- g) más okból nem dolgozik (pl. nyugdíjas, háztartásbeli) .....
- h) nem tudom .....
- i) nem lakik velünk .....

7b. Mit dolgozik jelenleg az édesanyád/nevelőanyád (akivel együtt élsz)? (Csak EGY választ jelölj!)

- a) önálló vagy vállalkozó (őstermelő).....
- b) szellemi foglalkozású (pl. orvos, ügyvéd, tanár, irodai alkalmazott) .....
- c) szakmunkás .....
- d) segédmunkás vagy betanított munkás .....
- e) alkalmi munkákat végez vagy közmunkás, nincs állandó munkahelye .....
- f) munkanélküli .....
- g) más okból nem dolgozik (pl. nyugdíjas, háztartásbeli).....
- h) nem tudom.....
- i) nem lakik velünk .....

8. Általában honnan/kitől szerzed a Téged érdeklő infókat? (TÖBB választ is jelölhetsz!)

- a) újságból.....
- b) televízióból.....
- c) rádióból .....
- d) internetről (pl. honlapokról, Facebookról).....
- e) könyvekből, könyvtárból.....
- f) szüleimtől, családtagjaimtól.....
- g) barátaimtól, ismerőseimtől .....
- h) iskolából, tanáraimtól .....
- i) egyéb, éspedig:.....

9. Az általános iskola befejezése után hol szeretnél továbbtanulni? (Csak EGY választ jelölj!)

- a) szakközépiskolában .....
- b) szakgimnáziumban .....
- c) gimnáziumban.....
- d) nem szeretnék továbbtanulni .....
- e) nem tudom, még nem gondolkoztam rajta .....

10. Mi az a legmagasabb iskolai végzettség, amit életed során szeretnél elérni? (Csak EGY választ jelölj!)

- a) elvégezni a 8 általánost.....
- b) szakmát szeretnék szerezni.....
- c) szakmát és érettségit is szeretnék szerezni.....
- d) érettségit szeretnék szerezni.....
- e) felsőfokú végzettséget, diplomát szeretnék szerezni ....
- f) nem tudom, még nem gondolkoztam rajta.....

11. Milyen témák érdekelnek? (TÖBB választ is jelölhetsz!)

- a) autók, motorok, gépészet, elektronika .....
- b) sütés-főzés .....
- c) sport, sporthírek .....
- d) egészséges életmód, egészségügy, orvostudomány .....
- e) szépségápolás, fodrászat.....
- f) építészet, lakberendezés .....
- g) sztárok, celebek életéről szóló hírek .....
- h) zene, zenehallgatás .....
- i) filmek, filmnézés.....
- j) természettudományos ismeretek (pl. állat- és növényvilág, csillagászat).....
- k) gazdaság, politika.....
- l) divat, öltözködés .....
- m) művészetek (pl. rajz, festés, tánc, fotózás, színház).....
- n) informatika, számítástechnika, programozás.....
- o) utazás, turizmus.....
- p) barkácsolás, modellezés .....
- q) kézműveskedés, kézi munka .....
- r) rendvédelem, hadászat .....
- s) mezőgazdaság .....
- t) egyéb, éspedig: .....

12. Igazak-e rád az alábbiak? (Válassz IGEN és NEM válasz között!)

	Igen	Nem
a) naponta legalább háromszor étkezem	☐	☐
b) minden nap eszem húst vagy halat (vagy ennek megfelelő vegetáriánus ételt, pl. tofut)	☐	☐
c) minden nap eszem friss gyümölcsöt vagy zöldséget	☐	☐
d) a tankönyveimen kívül van legalább egy saját könyvem	☐	☐
e) van olyan sportcuccom, amit a szabadban tudok használni (pl. bicikli, görkorcsolya, roller)	☐	☐
f) előfordult már, hogy nem tudtam elmenni egy iskolai programra, mert a szüleim nem tudták kifizetni	☐	☐
g) több, mint egy pár cipőm van	☐	☐
h) van olyan nyugodt hely otthon, ahol meg tudom írni a házi feladatomat	☐	☐
i) tudok otthon internetezni	☐	☐
j) évente legalább egyszer el szoktunk utazni a családdal pihenni	☐	☐

13. Miben vagy ügyes? (TÖBB választ is jelölhetsz!)

- a) barkácsolásban, szerelésben .....
- b) rajzolásban, festésben .....
- c) számítógép kezelésében, informatikában .....
- d) számolásban .....
- e) idegen nyelvek tanulásában .....
- f) társasjátékokban .....
- g) házi és ház körüli munkában .....
- h) rejtvényfejtésben, logikai feladatokban .....
- i) egyéni sportágakban (pl. futás, úszás, torna,
lovaglás) .....
- j) csapatsportban (pl. foci, kézilabda) .....
- k) kézműveskedésben, kézi munkában .....
- l) szervezésben, irányításban .....
- m) mások segítségében, gondozásában .....
- n) zenében, éneklésben, táncban .....
- o) fotózásban, filmkészítésben .....
- p) sütésben, főzésben .....
- q) állatok gondozásában .....
- r) egyéb, éspedig: .....

14. Felnőttként milyen munkát végeznél szívesen? (TÖBB választ is jelölhetsz!)

- a) gépeket, járműveket szerelnék, javítanék .....
- b) fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék.....
- c) számítógéppel dolgoznék, informatikával
foglalkoznék .....
- d) sütnék, főznék.....
- e) betegeket ápolnék, gyógyítanék.....
- f) lakásokat, házakat építenék .....
- g) épületeket, gépeket terveznék.....
- h) bútorokat készítenék, barkácsolnék.....
- i) járművet vezetnék .....
- j) irodai munkát végeznék .....
- k) gyerekeket nevelnék, tanítanék .....
- l) növényeket termesztenék .....
- m) állatokkal foglalkoznék, állatokat gondoznék,
gyógyítanék.....
- n) szépségiparban, divatszakmában dolgoznék.....
- o) adnék-vennék, kereskednék .....
- p) művészettel foglalkoznék (pl. éneklés, tánc,
színészet, fotózás, filmezés).....
- q) sportolnék, sportoló lennék.....
- r) pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék.....
- s) rászorulókon segítenék, emberek személyes
problémáit kezelném .....
- t) médiában dolgoznék (pl. tévé, újság).....
- u) kutatnék, tudománnyal foglalkoznék.....
- v) rendvédelemben dolgoznék (pl. rendőr, katona).....
- w) vendéglátással, turizmussal foglalkoznék .....
- x) egyéb, éspedig: .....

15. Az alábbiak közül jelöld meg azt a HÁRMAT, amit a legfontosabbnak tartasz a jövőbeli munkáddal kapcsolatban! (Legfeljebb 3-at jelölj!)

- a) sok pénzt keressek .....
- b) érdekes, változatos legyen a munkám .....
- c) könnyen találjak új munkahelyet, ha a régi megszűnik .....
- d) úgy érezzem, hogy hasznos munkát végzek .....
- e) jó kapcsolatom legyen a munkatársaimmal .....
- f) másokat irányíthassak .....
- g) önállóan dönthessek, végezhessem a feladataimat .....
- h) pontos szabályok, utasítások szerint dolgozhatok .....
- i) a munka mellett sok szabadidőm legyen .....
- j) megvalósíthatom az ötleteimet, elképzeléseimet .....
- k) nyugodt, kellemes környezetben dolgozhatok .....

16. Szóba került-e már az általános iskola 8. osztálya utáni iskolaválasztásod, pályaválasztásod? (Ha NEM, ugorj a 16.2 válaszra!)

16.1. IGEN, mivel... (TÖBB választ is jelölhetsz!)

- a) osztályfőnöki órán beszélgettünk róla .....
- b) iskolai pályaválasztási rendezvényen, foglalkozáson beszélgettünk róla .....
- c) szüleimmel, családtagjaimmal beszéltünk róla .....
- d) idősebb barátaim adtak ezzel kapcsolatban tanácsot .....
- e) TV-ben hallottam, újságban, interneten olvastam róla .....
- f) kamarai pályaválasztási rendezvényen beszélgettünk róla .....
- g) egyéb, éspedig: .....

16.2. NEM

17.1. Mi az a legmagasabb iskolai végzettség, amelyet a szüleid (nevelőszüleid) szeretnének, hogy elérj? (Csak EGY választ jelölj!)

- a) azt szeretnék, hogy elvégezzem a 8 általánost .....
- b) azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak .....
- c) azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érettségim is legyen .....
- d) azt szeretnék, hogy érettségim legyen .....
- e) azt szeretnék, hogy diplomás ember legyek .....
- f) rám bízják a választást .....
- g) még nem beszélgettünk továbbtanulásról .....

17.2. Mit tanácsolnak szüleid, hogyan válassz szakmát? (TÖBB választ is jelölhetsz!)

- a) azt szeretnék, ha az anyukám foglalkozását követném. ....
- b) azt szeretnék, ha az apukám foglalkozását követném. ....
- c) azt szeretnék, hogy családom vállalkozásában dolgozzam .....
- d) azt szeretnék, hogy vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken, hogy együtt, könnyebben döntsünk.....
- e) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel szívesen foglalkoznék.....
- f) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni .....
- g) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel a közelben el tudok helyezkedni .....
- h) szerintük nem fontos a szakmaválasztás, majd kialakul .....
- i) rám bízzák a döntést .....
- j) még nem beszélgettünk szakmaválasztásról .....

18. Melyek a kedvenc tantárgyaid? (Legfeljebb 3-at jelölj!)

- a) magyar nyelv .....
- b) irodalom .....
- c) matematika.....
- d) történelem .....
- e) biológia.....
- f) kémia.....
- g) fizika.....
- h) földrajz.....
- i) ének-zene .....
- j) rajz.....
- k) idegen nyelv .....
- l) testnevelés.....
- m) egyéb, éspedig:.....

19. Hányas voltál most félévkor az alább tantárgyakból?

- a) magyar nyelv: .....
- b) irodalom: .....
- c) matematika: .....

20. Tanulsz valamilyen idegen nyelvet? (Ha NEM, ugorj a 20.2-es válaszra!)20.1.A. IGEN (TÖBB választ is jelölhetsz!)

- a) angol.....
- b) német .....
- c) francia.....
- d) egyéb idegen nyelv, éspedig:.....

20.1.B. Hányas voltál most félévkor abból az idegen nyelvből, amit a legtöbb órában tanulsz?

.....

20.2. NEM

21. Mennyire vagy elégedett az iskolai teljesítményeddel (Csak EGY választ jelölj!)

- a) teljesen elégedett vagyok.....
- b) inkább elégedett vagyok.....
- c) inkább elégedetlen vagyok.....
- d) teljesen elégedetlen vagyok.....

Köszönjük a válaszokat és sikeres pályaválasztást kívánunk!
Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

